

F. 702

u-11

11

Dra. J. Schustera

Biblický dějepis

starého i nového zákona

pro
obecné školy.

S 112 obrázky a mapou.

Vzdělal

František Srdínko,
direktor k. arcib. semináře i štud. konviktu v Praze.

S approbaci nejvyšších ordinariátů v Praze
a Olomouci, v Brně, v Budějovicích, v Hradci
Králové a v Litoměřicích.

**V Praze,
1871.**
V o. k. kněhoskladu
v Karlově ulici č. 190.

Prodává se vázaná na hřbetě v plátně za 48 kr.

3087

Školní knihy, v c. k. školním kněhoskladu
vydané, nesmějí se prodávati dráž, než za tu
cenu, která na titulním jich listu naznačena jest.

7

CENTRÁLNÍ KNIHOVNA PRAŽSKÉ FAKULTY KAMPAKOVÉ	
Signat.	U 700
Inventar. č.	201017

Ú v o d.

na, kterouž, milé dítě! v ruce máš, vy-
i, co Bůh od stvoření světa až do smrti
apoštolů pro lidi učinil. Dočteš se v ní
příběhů, ježto vesměs vyňaty jsou z oné
knihy, kterouž Bůh sám napsati velel, a

Písmem svatým anebo Bibli zове.
knih tato naše jmenuje biblický dějepis.

knih svatá dělí se na dvě hlavní části.

knih vypravuje se nejprvé, co Bůh od stvo-

knih až k příchodu Božského Vykupitele,

knih rísta, pro lidi učinil. Toť jest obsah

knih ilu Bible, jež slove Zákon starý.

knih části vypravuje se, co Bůh skrze Ježíše

knih skrze apoštolý pro lidi učinil. Díl tento

knih Zákon nový. Proto se dělí i biblický

knih dvě, totiž na biblický dějepis starého

knih cký dějepis nového Zákona.

knih pilně v knize této, a poznas, jak ne-

knih cný, moudrý a dobrotivý jest Bůh,

knih o srdce budeš jej milovati a ochotně

knih ití.

Titulní obrázek má tobě, milé zati, jak důležitá jest důkladná známost dějepisu starého i nového Zákona.

Anděl drží otevřená Pisma starého Zákona, a nad ním ve způsobě holubič Duch svatý. Tím se ti dává na rozum i nový Zákona, z nichž biblický dějepis není obyčejná, světská kniha. Pisma tato s pomoci s hůry, s nebes, a z vnuknutí tého. Biblický dějepis starého i nového Zákona obyčejná světská, alebrž cele svatá v kteréž pilně čtouce poznáváme, kteří Bůh lidi od stvoření světa až do smrti s štolů spravovati ráčil.

Na straně starého Zákona stojí kněz israelský, na straně nového svatý římský, oba s rozličnými příznaky v které se má vyobraziti, že Bůh netoliko je zázračně vedl, ale že i k vykoupení padlého pokolení lidského podivně učinil, a zřízení tato nejvyššímu knězi svatému Otcí v novém Zákone svěřil.

Bůh totiž v starém, jakož i v novém zákoně 1) zákon, kterýž by jim ztrápení k nebesům ukazoval, a přikázal v starém nejvyššímu knězi, jakož i v novém svatém nad neporušeností tohoto zákona bděti a v známost uváděti. Proto drží na obrázku kněz v jedné ruce dvě desky zákona, hlavní přikázání staré umluvy obsahovaly knihu evangelii, kteráž nový zákon v části v sobě zavírá.

Bůh v starém, jakož i v novém Zákoně dal lidem 2) viditelné pastýře, aby lid slovem i příkladem vedli po cestě k nebesům. Přední z viditelných pastýřů staré umluvy byl nejvyšší kněz. Proto drží on na obrázku v druhé ruce hůl Áronovu, kteráž se z vůle Boží na znamení, že Áron a nástupcové jeho od Hospodina za nejvyšší pastýře lidu jeho vyvoleni byli, divem zazelenala (viz str. 63). Nejvyšší z viditelných pastýřů umluvy nové jest papež, nástupce svatého Petra, jemuž Pán řekl: „Pasiž beránky mé, pasiš ovce mé!“ Proto drží na obrázku papež berlu s trojnásobným křížem, a rozeznává se tím od obyčejných pastýřů, biskupů, kteříž mají pastýrskou berlu svrchu zakřivenou.

Bůh lidem i v starém i v novém Zákoně konečně přikázal 3) svaté služby Boží, obzvláště svaté oběti, aby se jimi překážky na cestě k nebesům lidem odstraňovaly, t. j. lidé od hříchů čistili a posvěcovali. Jakožto obraz služeb Božích staré umluvy je na obrázku u nohou nejvyššího kněze sedmiramenný zlatý svícen, na němž dnem i nocí ve svatyni hořelo světlo, v jeho pak ruce kadidlice, a jemu po straně archa umluvy. Poslední dvě věci čelí k oběti na smířenou, kterouž nejvyšší kněz v den očišťování v svatyni svatých konával (viz str. 60). Svaté služby Boží umluvy nové zobrazuje sedmero pramének pod nohama papeže položených, jimiž sedmero sv. svátostí představeno jest. Pak berla s kříží v pravici jeho, jakož i kalich a hostie v jeho levici, i klíče, jež Pán odevzdal svatému Petrovi s mocí, hříchy odpouštětí aneb zadržovati, jakož i vůbec Církev řídití a spravovati.

Ale na hrubém bylby omylu, kdoby nejvyššího kněze starého Zákona na roveň stavil se svatým Otcem umluvy nové. Nejvyšší kněz Israelských se starým Zákonom byl toliko slabým obrazem naproti svatému Otcovi s novým Zákonom. Prozřetelnost Boží řídila všechny věci tak, že od pádu prvých lidí všechno bylo toliko přípravou k příští nebeského Spasitele, Ježíše Krista. On teprv přinesl lidem pravé vykoupení a spasení věčné. Svatý Otec jest pak jeho viditelný náměstek, maje dílo jeho po všem světě dokonati mezi všemi národy.

K lepšímu objasnění toho, co výše řečeno, dokládáme ještě:

1) **Z á k o n**, kterýž nejvyšší kněz Israelským oznamovati měl, ve shodě byl s nízkým stupněm vzdělanosti, a tudíž ještě velmi nedokonalý. Teprvé Ježíš Kristus přinesl nám s nebe zákon dokonalý, kterýž nyní svatý Otec zvěstuje všem národům zemským. Spolu pak osvěcuje nás Ježíš Kristus vnitřním světlem milosti, abychom velebnost Zákona jeho poznali, a radujíce se, věřili. „Ovšem tedy skrze Mojžíše dán jest zákon; ale plná pravda a milost stala se nám skrze Ježíše Krista. Boha nikdy žádný neviděl; jednorozený Syn, kterýž jest v lůně Otce, ten pověděl nám o něm.“ (Jan 1, 17. 18.)

2) Nejvyšší kněz Israelský nebyl než nedokonalým pastýřem, již proto, že sám neměl dokonalého příkladu svatosti před sebou. Však Ježíš Kristus jest pastýř nejlepší; neboť on dal svým milým ovečkám nejdokonalejší příklad ctnosti i svatosti, a v přehrozných mukách položil i život svůj za ně. Po jeho příkladu ukazuje i náměstek jeho na zemi

slovem i životem svým blahodárnou cestu kříže a všech ctností křesťanských. Abychom pak na této cestě vytrvali, dává pastýř nebeský náměstku svému i všem ovečkám jeho posilující milost svou.

3) Všecky ty rozličné krvavé i nekrvavé oběti starého Zákona sloužily toliko k tomu, aby v Izraelských vzbudily vědomí jejich hříchu a viny, oznamující jim, žeby vlastně smrti hodni byli: ale Boha v pravdě smířiti samy ze sebe nemohly. Teprv Ježíš Kristus zase Boha lidem milostí naklonil skrze úplně usměřující oběť své vlastní nejdražší krve. Z této jeho krvavé oběti a z jejího ustavičného nekrvavého obnovování v oběti mše sv. vychází všeliké očišťování od hříchů a posvěcování lidí. Proto vycházejí na obrázku světla z kříže jakož i z hostie nad kalichem, jako ze slunce vše oživujícího, a osvěcují zeměkouli. Proto též spatřujeme dole pět ran Krista Pána, z jejichž krve prýští sedmero pramének, čímž vyobrazeno sedmero svatých svátostí. Nebo tyto vlévají do duší našich očišťující a posvěcující milost, kteréž nám Pán Ježíš vydobyl smrtí svou na kříži.

Stručný výklad tento poslouží vám, milé dívky! při čtení a uvažování biblického dějepisu, abyste pravý smysl všeho náležitě poznaly, a poznavše Boha všemohoucího, a nejvyššího moudrého i dobrotitivého velebily a velebice i samy nábožně a svatě živý byly.

Z knihy této má se biblickému dějepisu učiti veškeré žákovstvo všech tříd neb oddělení našich obecných škol. Za tou příčinou vytištěny jsou některé oddíly beze všech znamení, u jiných vidíme dvě hvězdičky (**), u jiných jednu hvězdičku (*) a jinde opět křížek (†). Někteří pak příběhové tištěni jsou písmem lešatým.

Již rozdělením tímto vytknuta jest míra vyučování samého pro rozličný věk dětský v obecných školách. Nejmladším podá se toliko jádro biblických dějin, pokud možná ve spojení; na každém pak následujícím stupni opakuje se to, čemu se již byli učili, a k známým přidávají se věci nové. Takovou měrou rozšiřuje se látka vyučovací postupně na veškeré dívky, tak že se v jednom roce starý, v druhém pak nový Zákon vyloží.

K tomu cíli má se obsah této knihy takto rozdělit:

Pro dívky od 6—8 let vyber' učitel z odstávek šádného znaménka nemajících, čeho jim věděti třeba; to pak jim vypravuj, s nimi i čti a s použitím větších obrázků do paměti i do srdce jim vštěpuj.

Ve školách o jedné třídě, jakož i v těch, jež dívky toliko do 12 let navštěvuji, čtou šáci od 8—10 let hned všechny odstávky šádných znamének nemající; šáci pak desetiletí a starší opakuji tuto úlohu a přibírají k ní všechny příběhy dvěma hvězdičkami znamenáné.

Ve škole dvou- a vicetřídni uloží se šákům od 8—10 let tolikéž části bez znamének, šákům od 10—12 let tyto a části s dvěma hvězdičkami, šákům pak od 12—14 let mimo to části jednou hvězdičkou vyznačené.

Z toho již vidno, že každému věku co možná nejméně uloženo jest. Ovšem, že poměry škol našich jsou rozmanité, pročes' učitel šákům vycvičenější úlohu sám rozšířiti dovede.

Křížkem vyznačené a lešatým písmem tištěné příběhy podáváme mládeži dospělejší na školách obecných, zvláště pak nedělních, řemeslnických, reálných, nižších hospodárských atd.

O b s a h.

Letopočet
př. Kristem

Díl první.

Dějepis starého zákona.

D o b a p r v n í.

Prazjevení.

Od stvoření světa až k obecnému modlářství, aneb od Adama až po Abrahama (asi od r. 4000—2000).

Strana

asi 4000 let

1. Stvoření světa v šesti dnech a posvěcení dne sedmého	1
2. Stvoření andělů a pád některých	2
3. Stvoření prvního člověka. Ráj. První příkazy. Stvoření Evy	3
4. Pád prvních lidí	4
5. Trest prvního hříchu a zaslíbení Vykupitele	5
6. Kain a Abel	6
7. Rozmnožení prvních lidí a zkáza mravů. Potopa světa	8
8. Noemova obět. Synové jeho.	10
9. Stavění věže babylonské. Všeobecná modloslužebnost	12

asi 2400

D o b a d r u h á.

Vyvolení a sláva národu israelského.

I. Vyvolení lidu israelského aneb od Abrahama až po Mojžíše (2000—1500 před Kr.).

2000

10. Povolání arcioťce Abrahama a jeho poslušnost	13
11. Abraham, příklad svornosti a nezištnosti. Melchisedech	14
12. Ustanovení obřizky, Abrahamova víra a hostinnost	15
13. Zkáza Sodomy a Gomorrhý	17
14. Narození a obětování Isúka	18
15. Isák si bere Rebeku za manželku	20
16. Esau a Jakob	21

		Strana
Letopočet př. Kristem	17. Útěk Jakobův a bydlení jeho u Lámana	23
	18. Jakobovo navrácení a smíření-se s Esau-em	25
	19. Josef do cizí země prodán	26
	20. Josef v domě Putifarově	28
	21. Josef v žaláři	29
	22. Josefovo povýšení	30
	23. Cesta bratrů Josefových do Egypta	32
	24. Benjaminova cesta do Egypta	34
	25. Josefův stříbrný koflík	35
	26. Josef oznámil se bratrům	36
27. Jakobova cesta do Egypta	37	
28. Jakobova a Josefova poslední slova	39	
29. Jobova trpčlivost	40	
<i>II. Podivné vychování a vedení lidu israelského, anebo od Mojžíše až po Davida krále (1500—1055 před Kristem).</i>		
1500	30. Mojžíšovo narození	42
	31. Mojžíšův útěk	44
	32. Hořící keř	—
	33. Strašlivé zázraky v Egyptě	46
	34. Beránek velikonoční a odchod z Egypta	48
	35. Přečhod mořem rudým	50
	36. Zázraky Boží na poušti	52
	37. Bůh dává desatero přikázání na hoře Sina	53
	38. Zlaté tele	55
	39. Vzdělání svatého stánku	56
40. Ustanovení služeb Božích	58	
41. Vyzvědači	61	
42. Zbourání a trest	62	
43. Mojžíšova pochybnost. Měděný had	64	
44. Balaamovo proroctví	65	
45. Poslední řeči Mojžíšovy a jeho smrt	66	
asi 1450	46. Příchod do země zaslíbené	67
	47. Vzbuzení soudců. Gedeon	69
1095	48. Ruth	71
	49. Samuel. Heli. Jeho zlí synové	73
	50. Zřízení království. Saul	76
	51. David na království pomazán	77
	52. Davidův boj s obrem Goliášem	78
	53. Jonathanova láska a Saulova k Davidovi nenávisť	80
	54. Davidova šlechetná mysl	82
	<i>III. Sláva národu israelského, aneb od Davida až po Roboama (1055—975 před nar. Páně).</i>	
1055	55. Nábožný král David. Jeho péče o služby Boží	84
	56. Davidova proroctví o Spasiteli	85
1015	57. Absolonova zpoua a pokuta	87
	58. Poslední napomenutí Davida a jeho smrt	89

Letopočet
př. Kristem

	Strana
59. Šalomounova modlitba a moudrost	90
60. Přísloví Šalomounova	92
61. Stavění a posvěcení chrámu	93
62. Šalomounova sláva a smrt	95

Doba třetí.

Ponenáhlé klesání národu israelského, aneb od Roboama až po Krista Pána (975 před nar. Páně až do léta 1).

975	63. Rozdělení říše	96
-----	------------------------------	----

I. Ponenáhlé klesání říše Israelské.

912	64. Vzbuzení proroků. Eliáš od Boha poslán	98
	65. Eliášova oběť	100
	66. Achabův a Jezabelin hřích a trest	102
896	67. Prorok Eliseus od Boha poslán	103
826	68. Prorok Jonáš káže pokání pohanskému mě- stu Ninive	105
722	69. Vyvrácení říše israelské. Tobiaš v zajetí assyřském	107
	70. Loučení se starého a cesta mladého Tobiaše	109
	71. Návrat Tobiašův	112

II. Ponenáhlé klesání říše judské.

790 až asi 730 asi 770	72. Proroci Joel a Micheáš	114
	73. Král Oziáš sahá do úřadu kněžského a ma- lomocenstvím raněn jest	115
760 až asi 700 728—699	74. Proroctví Isaiášova	116
	75. Nábožný král Ezechiáš	117
	76. Judith	118
588	77. Vyvrácení říše Judské. Daniel v zajetí ba- bylonském	121
	78. Daniel ochránce šlechtěné Susanny	122
	79. Tři mládenci v peci ohnivé	125
	80. Král Baltasar a modla Běl (Bál)	126
	81. Daniel v jámě lvové	128
536	82. Návrat ze zajetí babylonského. Proroci Ag- geus a Zachariáš. Kněz Ezdráš	130
	83. Esther	132
asi 300 asi 280 168	84. Překlad Písma svatého do jazyka řeckého. Pravidla moudrosti Jesusa syna Sirachova	135
	85. Mučnická smrt Eleazarova	137
	86. Mučnická smrt sedmery bratří macha- bejských	138
166—160	87. Oběť a hrdinská činy Judy Makabejského	140
	88. Poslední čas před Kristem Pánem	143

Díl druhý.

Dějepis nového z.

Část první

Život Pána Ježíše

Narození a mládost

	1.	Zvěstování Janova narození . . .
		2. Zvěstování narození Ježíšova . . .
		3. Navštívení Marie Panny . . .
		4. Narození Janovo
1		5. Narození Páně
		6. Pastýřové u jeslí a obřezání P . . .
		7. Obětování Pána Ježíše v chrámě . . .
		8. Příchod mudrcův od východu . . .
		9. Útěk do Egypta a návrat do N . . .
12		10. Dvanáctiletý Ježíš v chrámě . . .

Příprava a veřejné vystoupení

29		11. Jan, předchůdce Páně
30		12. Pokřtění a pokušení Ježíšovo . . .
		13. První učenníci Ježíšovi
		14. Ježíšův první zázrak v Káni

První slavnost velíko

		15. Vyčištění chrámu a rozmluva s . . .
		16. Ježíš u studnice Jakobovy
		17. Kázání Ježíšovo v Nazarétě
		18. Divy Ježíšovy v Kafarnaum
		19. Zahrnutí ryb
		20. Šlakem poražený (dnou sklíčen
		21. Kázání na hoře
		22. Malomocný. Služebník setníků
		23. Mládence Naimský
		24. Vyslanci Janovi
		25. Kajíci Magdaléna

31

Druhá slavnost velíko

		26. Člověk třiceti osm let nemocný
		27. Hřích proti Duchu svatému.
Marie Panny
		28. Kázání na jezeře: sedmero
království nebeském
		29. Bouře na moři
		30. Decra Jairova a nemocná žena
		31. Vyvolení a první rozeslání apoš

Letopočet
po Kr. Pánu

Strana

32. Stětí svatého Jana	188
33. Nasyčení pěti tisíc mužů	190
34. Příslibení nejsvětější Svátosti	191

32

Třetí slavnost velikonoční.

35. Žena kananejská	192
36. Ježíš příslibuje Petrovi nejvyšší moc svazo- vací a rozvazovací	193
37. Proměnění Krista Pána	194
38. Daň chrámová	195
39. Ježíš přítel dítek. O pohoršování	196
40. Moc svazovací a rozvazovací apoštolů. Po- dobenství o služebníku nemilosrdném	197
41. Rozeslání sedmdesáti a dvou učenníků	198
42. Prikázání lásky. Milosrdný Samaritán	199
43. Maria a Marta	200
44. Ježíš dobrý pastýř. Ztracená ovce	201
45. Marnotratný syn	202
46. Bohatce a chudý Lazar	204
47. Slepý od narození	205
48. Otče náš. Nezbytný přítel	206
49. Podobenství o bohatém muži	207
50. O neúrodném stromě fíkovém	208
51. Deset malomocných	—
52. Fariseus a publikán (celný)	209
53. Ježíš na slavnosti posvěcení chrámu	—
54. Bohatý mládenec	210
55. Odplata věčná. Dělníci na vinici	—
56. Vzkříšení Lazarovo	211
57. Ježíš předpovídá umučení své a smrt svou. Zachéus	213
58. Ježíš od Marie pomazán	214
59. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusalema	215
60. Královská svadba a peníz daně	217
61. Oběť vdovina. Proroctví o zkáze Jerusalema a o skonání světa	219
62. O desíti pannách a o hřivnách	220
63. O posledním soudu a věčném oddělení	222

33

Poslední slavnost velikonoční. Utrpení a smrt Páně.

64. Beránek velikonoční a umývání noh	223
65. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní a předpovídá zrádu Jidášovu	225
66. Ježíš předpovídá, že ho Petr zapře, a loučí se s apoštoly svými	226
67. Smrtnelná úzkost Ježíšova na hoře Olivetské	228
68. Ježíš jat	230
69. Ježíš před Annášem a Kaifášem	231

Letopočet po Kr. Pánu		Strana
	70. Petrovo zapření. Jidášovo zoufání	231
	71. Ježíš před Pilátem a Herodesem	233
	72. Ježíš bičován, trním korunován a na smrt vydán	234
	73. Ježíš nese těžký kříž. Ukřižován jest	236
	74. Posledních sedm slov Páně a smrt jeho	238
	75. Ježíš do hrobu položen	240

Oslavení Ježíšovo.

76. Ježíšovo z mrtvých vstání	241
77. Ježíš se zjevuje Marii Magdaléně a Petrovi	243
78. Ježíš se zjevuje dvěma učenníkům do Emaus jdoucím	—
79. Ježíš zjevuje se všechněm apoštolům a usta- novuje svátost pokání	244
80. Ježíš odevzdává Petrovi nejvyšší úřad pa- stýrský	245
81. Zaslíbení Ducha svatého. Druhé rozeslání apoštolů. Na nebe vstoupení Páně	246

Část druhá.

Skutkové apoštolůti a děje prvotné Církve.

	82. Volba apoštola Matěje. Soslání Ducha svatého	248
	83. Uzdravení chromého od narození. Petr a Jan před nejvyšší radou	250
	84. Ananiáš a Saffra	252
	85. Dvanácte apoštolů v žaláři. Rada Gamalielova	253
	86. Vyvolení jahnů. Štěpán, první mučenník	254
	87. Svaté biřmování. Komorník královny mou- řeninské	256
asi 37	88. Šavlovo na víru obrácení	257
asi 39	89. Cesta knížete apoštolův Petra. Eneáš a Tabitha	259
asi 40	90. Obrácení pohana Kornelia. Křesťanská obec v Antiochii	260
asi 42	91. Petr v žaláři	261
45—48	92. První apoštolská cesta svatého Pavla	263
asi 50	93. Církevní sněm v Jerusalemě	265
51—54	94. Druhá cesta svatého Pavla	266
55—58	95. Třetí apoštolská cesta svatého Pavla	269
	96. Poslední osudy svatých apoštolův	271
	Přidavek	272

Díl první.

Dějepis starého zákona.

Doba první.

P r a z j e v e n í.

Od stvoření světa až k obecnému modlářství anebo od Adama až po Abrahama. (Doba pra-zjevení zahrnuje v sobě věk okolo 2000 let, asi od r. 4000—2000 před narozením Krista Pána.)

1. Stvoření světa v šesti dnech a posvěcení dne sedmého.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země pak byla pustá a prázdna. Tma byla nad propastí a Duch Boží vznášel se nad vodami. I řekl Bůh: „Buď světlo!“ A učiněno jest světlo, i nastal první den.

Druhého dne řekl Bůh: „Buď obloha!“ A hned se sklenula nad zemi jasná, modrá obloha. I nazval Bůh oblohu nebem.

Třetího dne řekl Bůh: „Shromážděte se vody, kteréž pod nebem jsou, v místo jedno a ukaž se sucho!“ Stalo se. Bůh nazval sucho zemi, shromáždění vod nazval mořem. Pak řekl Bůh: „Zplod' země byliny, křoviny a ovocné stromy.“ I zazelenala se země a tisíce květin a kvetoucích křů a stromů zdobilo ji.

Čtvrtého dne řekl Bůh: „Buď obloze nebeské, aby osvětlovala zemi znamení dnů i let.“ I stalo se tak. Nanulo světlo veliké, aby panovalo nad dne menší, aby panovalo nad noci, a množila se ptáci v povětrí.“ A již se hemžily a ptáci poletovali nad zemí.

Pátého dne řekl Bůh: „Ať jsou zvířata všeho druhu.“ I to se stalo. Neřekl Bůh ještě člověka. (Viz §. 3.)

A viděl Bůh vše, což byl učinil dobré.

Sedmého dne odpočinul Bůh i požehnal dni sedmému a posvětil ho

2. Stvoření andělů a pád

Mimo viditelný svět stvořil Bůh viditelný, totiž nebeské duchy, anděly

byli dobří a nad míru blaženi, ale všickni nesetřvali v dobrém; nýbrž mnozí z nich stali se zlými.

† Ve svém velikém štěstí zpysněli a pozdvihli se proti Bohu, řkouce: „Nejvyššímu chceme podobni býti; nad hvězdy Boží vyvýšime stolicí svou.“

† I stal se boj veliký na nebi. Michael a ostatní dobří andělé bojovali se zlými duchy, jejichž vůdce ďábel neb satan se zove. Tito zlí andělé byli přemoženi a s nebe do pekla svrženi.

3. Stvoření prvního člověka. Ráj. První přikázání. Stvoření Evy.

Když všecko pro člověka již připraveno bylo, řekl Hospodin Bůh: „Učinme člověka k obrazu a podobenství našemu: a ať panuje nade všemi zvířaty i nade vsí zemí.“ A Bůh učinil z hlíny země tělo člověka a vdechl v tvář jeho nesmrtelnou duši. Tak učiněn jest první člověk; a Bůh dal mu jméno: Adam, t. j. muž ze země.

Stúpil pak byl Hospodin Bůh z obzvláštní milosti pro člověka rozkošnou zahradu, jejíž jméno bylo

ráj. A v zahradě té vyvedl Bůh ze země všelike stromy na pohledění pěkné a nesoucí ovoce k jídlu chutné. Prostřed ráje stál zvláštní strom, strom vědění dobrého a zlého. A pramen vycházel z místa rozkoše k svlažování ráje a dělil se odtud na čtyry řeky. A Hospodin Bůh pojal člověka a postavil jej v ráji rozkoše, aby jej vzdělával; a přikázal mu, řka: „Ze všelikého stromu rajského jez, ale ze stromu prostřed ráje ať nejiš; nebo v kterýbykoli den z něho jedl, smrtí umřeš.“ Potom přivedl Bůh k Adamovi všechna zvířata. Adam radoval se z nich a dal každému zvláštní jméno.

Adam byl však ještě samotný na zemi. Proto pravil Hospodin Bůh: „Není dobré člověku býti samotnému. Učinmež mu pomocnici podobnou jemu.“ Uvedl tedy tvrdý sen na Adama: a když usnul, vynal jedno z žeber jeho a vzdělal z žebra ženu. Když procítil Adam ze sna, přivedl Bůh ženu k němu. Adam radoval se a nazval jméno ženy své Eva, t. j. matka všech živých.

* Adam a Eva byli v ráji nevýslovně šťastní. O zlém ani nevěděli a zvláštní milostí, kterouž je Bůh obdaril, byli spravedliví a svatí. Bůh s nimi obcoval tak laskavě, jako otec se svými milými dětmi. Bolesti neznali žádné a umřítí neměli nikdy.

4. Pád prvních lidí.

Mezi všemi živočichy zemskými, kteréž byl učinil Hospodin Bůh, nebylo chytřejšího nad hada. Hada použil lstivý ďábel, aby lidi svedl. Jednoho dne šla Eva blíž k zapovězenému stromu. I uzřela na něm hada, kterýž mluvit počal, řka: „Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého stromu rajského?“ Eva odpověděla: „Z ovoce všeho stromu v ráji jíme; ale z ovoce tohoto stromu, kterýž jest prostřed ráje, přikázal nám Bůh, abychom nejedli. O něm řekl Bůh: V kterýkoli den byste z něho

Adamovi pak řekl: „Zlořečená budiž země pro tebe. Trní a hloží tobě ploditi bude. V potu tváři své jísti budeš chléb, dokavadž se nenavrátiš do země, z kteréž vzat jsi: nebo prach jsi a v prach se navrátiš!“

Po vyřknutí těchto pokut dal Hospodin Bůh Adamovi a ženě jeho sukně z koží, a vyhnal je z ráje.

Před rájem pak postavil Cherubíny s mečem plameňným, aby ostříhali cesty k stromu života.

6. Kain a Abel.

Adam a Eva obdrželi více synů a dcer. Nejstarší synové byli Kain a Abel. Kain, jsa silnější, byl rolník, Abel pak pastýř ovcí. Abel byl spravedlivý, ale skutkové Kainovi byli zlí. Stalo se pak po mnohých dnech, že obětovali oba Hospodinu, aby mu za jeho požehnání poděkovali. Abel obětoval

jedli, umřete!“ Rekl pak had k Evě: „Nikoli nezemřete, když z něho jísti budete; nýbrž otevrou se oči vaše a budete jako Bůh, vědouce dobré i zlé.“ Po té řeči pohlížela Eva zvědavě na strom. Čím dále naň hleděla, tím více líbilo se jí ovoce stromu. Zádostivě vzala pak z ovoce a jedla. I dala muži svému, kterýž také jedl. Tak byl spáchán první hřích.

Po hříchu otevřiny jsou oči oboudvou, ovšem nikoli tak, jak byli po slovech ďáblových očekávali. Nebyliť jako Bůh, ale shrůzou poznali, že jsou nahí, čehož dříve nepozorovali, pokud jsou hříchu prosti, nevinni byli. Stydíce se, navázali listí figového a udělali sobě zástěry. A když byli zaslechli hlas Hospodina Boha, skryli se strachem prostřed stromův rajského. Avšak Bůh zvolal: „Adame, kdež jsi?“ Adam odpověděl: „Hlas tvůj slyšel jsem v ráji, a bál jsem se, proto že jsem nahý, i skryl jsem se.“ I řekl jemu Bůh: „I kdož oznámil tobě, že jsi nahý? Jedl jsi ze zapovězeného stromu?“ Adam odpověděl: „Eva dala mi z ovoce stromu toho jísti, a jedl jsem.“ I řekl Bůh k Evě: „Proč jsi to učinila?“ Kterážto odpověděla: „Had podvedl mne, a jedla jsem.“

5. Trest prvního hříchu a zaslíbení Vykupitele.

Hospodin Bůh obrátil se nejprvé k hadu a řekl: „Ze jsi to učinil, zlořečený jsi mezi všemi zvířaty země. Po prsech svých polezeš, a zemi jísti budeš po všechny dny života svého. Nepřítelství položím mezi tebou a ženou a mezi pokolením tvým a jejím; onať potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.“

Evě také řekl: „Budeš mít mnoho starostí a obtíží s dětmi. Pod mocí muže budeš a on panovati bude nad tebou.“

z prvorozených stáda svého, a Kain z úrody zemské. I shlédl se zalíbením Hospodin na Abela a na dary jeho; na Kaina pak a na dary jeho neshlédl. I rozhněval se Kain náramně, tak že opadla tvář jeho.

I řekl Hospodin k němu: „Proč jsi se rozhněval? a proč je opadlá tvář tvoje? Budeš-li dobře činiti, budeš mi tak milý, jako bratr tvůj; pak-li zle činiti budeš, bude trest ihned přede dveřmi. Přemoz zlou žádost a panuj nad ní!“ Kain však neuposlechl Hospodina, alebrž choval závist a hněv v srdci svém. Jednoho dne řekl k bratru svému na oko přívětivě: „Pojď, vyjděme ven na pole!“ Dobrý Abel šel, aniž by co zlého tušil. A když byli na poli, povstal Kain proti bratru svému Abelovi, a zabil jej.

I řekl Hospodin ku Kainovi: „Kde jest Abel bratr tvůj?“ Kain odpověděl: „Nevím. Zdaliž jsem já strážným bratra svého?“ Bůh pak řekl k němu: „Co jsi učinil? Krev bratra tvého volá ke mně ze země. Protož nyní zlořečený budeš na zemi, kteráž otevřela ústa svá a k pití přijala z ruky tvé krev bratra tvého. Když ji budeš vzdělávati, nebude dá-

vati tobě užiteků svých. Tulákem a pobě
na zemi.“

† Pln jsa úzkosti zvolal Kain k
„Většit jest nepravost má, nežli abych
zasloužil. Před tváří tvou skrývati se bu
kdož mne koli nalezne, zabije mne.“ Al
mu odpověděl: „Nikoli, tak nebude; ale ka
koli zabil Kaina, sedmnásobně trestán bu
ložil Hospodin znamení na Kaina, aby ho
zabijel. I odešel Kain od tváří Hospodin
poběhlý na zemi.

(Abel byl obrazem Pána Ježíše od bratří sv
vinně usmrčeného, Kain pak obrazem Židů po vešker
lených.)

7. Rozmnožení prvních lidí mravů. Potopa světa. (Asi 24 nar. Kr. P.)

† Adam žil 930 let. Též jeho nejbli
dosáhli vysokého věku. Nejstarší z nich, I
lem, byl živ 969 let. — Mezi potomky
rozeznáváme syny Boží od synů tohoto s
nové Boží zovou se v písmě svatém obzla
nábožného Setha, kteréhož Bůh Adamov
vražděného Abela byl daroval. Synové t
pak slovou nejvíce potomci Kainovi. S
obcovali — Bohu žel — se syny tohoto s
kazili se, tak že posléze tak nešlechtní
tito. I řekl Hospodin Bůh: „Nebudou li
dlouho žítí, neboť jsou zlí i tělesně smý
dám jim ještě času k polepšení 120 let.“

Nešlechtnost lidská na zemi rostla
více, a všeliké myšlení obráceno bylo k z
to Bůh, řekl: „Vyhladím člověka ze zem
prostřed bezbožných žil nábožný a sprave
Noe. A ten našel milost před Hospodin
řekl k němu: „Učiň sobě z dříví otesan

archu, a vysmol ji vnitř i vně. Tři sta loktů budiž dlouhá, padesát loktů široká a třiceti loktů vysoká. Svrchu uděláš do archy okno, v boku pak dvěře a vnitř učiníš zpodní, druhé i třetí ponebí. Neb hle, já uvedu potopu na zemi, a zahubím všecko, což na zemi jest. S tebou však učiním úmluvu svou. Ty vejdeš do archy i všickni tvoji. A ze všech živočichů po dvěma uvedeš do korábu a i ze všech pokrmů nabereš s sebou, abyste potravy měli.“

Noe učinil všecko, což byl rozkázal jemu Bůh. Sto let stavěl na korábu před očima všech lidí, hlásal jim spravedlnost a napomínal k pokání. Avšak lidé nedbali na hlas jeho, nýbrž jedli a pili, ženili se a vdávali. I řekl Hospodin k Noemovi: „Vejdiž ty a všickni tvoji do archy! Nebo ještě sedm dní shovím, a po sedmi dnech pustím dešť na zemi po čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí, a vyhladím všecky živé tvory, jež jsem učinil, se svrchku země.“ I všel Noe se všemi svými i s živočichy do korábu.

Když pak pominulo sedm dní, protrženy jsou všecky studnice propasti veliké, totiž moře, a prů-

duchové nebeští otevření jsou, i stal se příval na zemi čtyřiceti dní a čtyřiceti nocí. Vody se náramně rozmnožily a vyzdvihly koráb vzhůru od země. Koráb pak vzplýval pod ochranou nebeskou pokojně a bezpečně na vodách. Lidé utíkali v úzkosti a zoufalosti na střechy, stromy a hory. Však nadarmo. Vod přibývalo vždy více, a přikryty jsou všechny hory převysoké, a posléz patnácte loktů vyšší byla voda nežli hory nejvyšší.

I zhynula všeliká bytost živá, kteráž byla na zemi, od člověka až do hovada, od ptáka až do červa v prachu. Zůstal pak sám Noe a kteříž s ním byli v korábu.

(Archa byla obrazem katolické Církvě.)

8. Noemova obět. Synové jeho.

Sto padesáte dnů trvaly vody na zemi. I rozpomenul se Bůh na Noe a uvedl teplý vítr na zemi. Vody počalo ubývati. Posléz odpočinul koráb na horách armenských, a již vystupovali nejvyšší vrchové hor z vody.

S radostí převelikou pozoroval to Noe, nebo od začátku potopy bylo již 350 dní uplynulo. Aby se přesvědčil, odešla-li voda i s země, otevřev okno, vypustil krkavce. Ten vyletěl, ale více se nevrátil. Za ním vypustil Noe holubici. Kterážto, když nenašla, kdeby odpočinula noha její, navrátila se k němu do korábu. Po sedmi dnech opět vypustil holubici. Ta přiletěla k němu teprv k večeru, nesouc ratolest olivovou s zeleným listím v ústech svých. Tedy porozuměl Noe, že opadly vody na zemi. Nicméně čekal pro jistotu ještě sedm jiných dní, a opět vypustil holubici, kterážto se k němu více nevrátila, proto že již osušen byl svrček země.

Mluvil pak Bůh k Noe: „Vyjdi z korábu ty i všickni tvoji se všemi živočichy!“ I vyšel Noe a s ním i rodina jeho a všechna zvířata. Na poděkování

své podivné zachování vzdělal Noe Hospodinu
 řádky z kamenů a obětoval na něm oběti zápalné ze
 ech čistých zvířat. Hospodinu líbila se ta obět.
 postavil duhu svou na oblacích, požehnal Noemovi
 synům jeho a řekl k nim: „He, já ustanovím
 luvu svou s vámi, i s potomky vašimi. Nebude
 e potopy k zkažení země. Dokud země bude, ne-
 estane setí a žeň, léto a zima, den a noc. Duha,
 rou jsem postavil na oblacích, budiž znamením
 luvy mezi mnou a mezi vámi!“

** Synové Noemovi, kteříž vyšli z archy, jme-
 ali se Šém, Chám a Jafet. Noe vzdělával
 mi zase zemi a štípl též vinici. Pije pak první
 a neznaje síly jeho, pil více, a opil se. Obnažen
 l v stanu svém. Což když viděl Chám, pověděl
 osmivaje se otci, dvěma bratřím svým vně. Ale
 a Jafet šli, krácejíce s očima odvrácenýma, a
 ryli otce pláštěm. Procitnuv pak Noe, když zvě-
 co mu učinil syn jeho Chám, řekl: „Zlořečený
 ž Chám. Ale požehnaní buďtež Šém a Jafet.“

9. Stavění věže babilonské. Všeobecná modloslužebnost.

Potomci Noemovi ponenáhlu se velmi rozmnožili a byli zase tak zlí, jako lidé před potopou. I nemohli déle na témž místě přebývati. Dříve však, než se rozešli, řekli v hrdosti své: „Pojďte, nadělejme cihel, a učinme sobě město a věži, jejíž vrch by dosahoval k nebi, a oslavme jméno své.“ Avšak Bůh zmařil nemoudré počínání jejich. I řekl: „Zmatu jazyk jejich, aby žádný nerozuměl bližnímu svému.“ Byla totiž až po tu dobu jediná toliko řeč na zemi. I přestali stavěti město, kteréž pak nazváno jest Babel, t. j. zmatení, proto, že tam zmaten jest jazyk vsí země. Odtud rozptýlil je Bůh po všech krajinách.

* Potomci Sémovi zůstali v Asii a z nich vyšel od Boha vyvolený národ israelský. Potomci Chámovi

odebrali se nejvíce do Afriky. Potomci pak Jafetovi šli do Evropy.

† Čím více se lidé rozmnožovali a po zemi rozšiřovali, tím horšími a nešlechtnějšími se stávali. Přestali se klaněti jedině pravému Bohu a oddali se modloslužebnosti. Jedni měli slunce, měsíc a hvězdy za bohy. Druzí klaněli se lidem a zvířatům, ano i pouhým jejich obrazům, kteréž si byli sami udělali ze dřeva, z kamene, stříbra aneb zlata. Při tom se dopouštěli bez ostýchání všech nepravostí, jako: podvodu, loupeže, smilstva a t. d. Domnívali se, že takovými nepravostmi bůžkům svým službu prokazují, a nastojte, i lidi zabíjeli a obětovali je modlám. Zvláště pak rádi obětovali nevinné dívky, kteréž často v strašlivých mukách dlouho se trápily, než skonaly.

Doba druhá.

Vyvolení a sláva národu israelského.

I. Vyvolení lidu israelského aneb od Abrahama aš po Mojšše (2000—1500 před Kr.).

10. Povolání arcioťce Abrahama a jeho poslušnost.

Mezi množstvím bezbožných žil muž velmi nábožný a ctnostný. Toho si ze všech vyvolil Bůh, aby se skrz něj a jeho potomky zachovala a rozšířila pravá víra a naděje v příštího Vykupitele. Muž ten jmenoval se Abraham. Otec jeho přišel s rodinou svou z Ur do Háran v zemi chaldejské a bydlil tam. Když pak se i v rodině té modloslužebnost rozmohla, řekl Hospodin k Abrahamovi: „Vyjdi z země své, a z příbuzenstva svého, i z domu otce svého, a pojď do země, kterouž ukáži tobě. Učiním tě arcioťcem národu velikého a požehnám tobě.

A v tobě požehnána budou všechna pokolení země.“ I vyšel Abraham hned z Háran a vzal s sebou Sáru, manželku svou, a Lota, bratrovce svého (syna bratra svého), čeleď svou a stáda. Po dlouhé cestě přišli do krásné země kananejské.

† Země tato nazývá se pro velikou úrodnost obyčejně zemi mlékem a medem tekoucí. Tam se opět ukázal Hospodin Abrahamovi a řekl jemu: „Tuto zemi dám tobě a potomkům tvým.“ A pro toto zaslíbení nazývá se země ta též zemi zaslíbenou. Na poděkování vzdělal tu Abraham Hospodinu oltář.

11. Abraham, příklad svornosti a nezištnosti. Melchisedech.

** Abraham měl mnoho služebníků a služek, stáda velbloudů a oslů, volů a ovec. Ale i Lot měl veliká stáda, tak že krajina ta neměla dostatečných pastvin. I stal se svár mezi pastýři stád Abrahamových a Lotových, což hnětlo a bolelo Abrahama pokoje milovného. Rekl tedy k Lotovi: „Nechť, pro-

sim, není sváru mezi mnou a tebou, mezi pastýři mými a tvými, nebo bratří jsme. Hle, všechna země před tebou jest; odděl se, prosím, ode mne. Půjdeš-li na levou stranu, já pravou držeti budu; jestliže ty pravou stranu zvolíš, já na levou půjdu.“ I zvolil sobě Lot krásnou, vodami hojně zvlažovanou krajinu okolo řeky Jordánu; i rozloučili se. Lot bydlil v Sodomě, Abraham pak u Hebronu.

* Po čase^o stalo se, že cizí králové válečně vpadli do země, a poplenivše města Sodomu a Gommorru, všecken statek pobrali; též i Lota, manželku, čeled' a stáda jeho zajali. Když Abraham uslyšel, že Lot zajat jest: hnal se s třemi sty a osmácti služebníky za vítěznými nepřátely, připadl na ně v noci, i porazil je, a přivedl zase všecken odňatý statek a zajatý lid, Lota také i ženu jeho se vším statkem a zbožím. Když se Abraham z boje vracoval, vyšli mu vstříc Melchisedech, král sálemský, s králem sodomským. Melchisedech obětoval za Abrahama a služebníky jeho Hospodinu Bohu chléb a víno; nebo byl spolu knězem Nejvyššího. I požehnal Abrahamovi a řekl mu: „Požehnaný budiž Abraham od Boha nejvyššího, kterýž stvořil nebe i zemi; a oslaven budiž Bůh, kterýž dal nepřátele v ruce tvé.“ Král sodomský pak řekl k Abrahamovi: „Dej mi lidi, kteréž jsi ze zajetí vysvobodil, a ostatní věci vezmi sobě.“ Ale Abraham nechtěl sobě ani nejmenšího podržeti; i vydal mu všechno.

(Melchisedech byl obrazem věčného kněze Ježíše Krista, a oběť jeho byla obrazem mše svaté.)

12. Ustanovení obřizky, Abrahamova víra a hostinnost.

† Po nějakém čase řekl Hospodin k Abrahamovi: „Neboj se! Jáť jsem obránce tvůj, a odplata tvá velmi veliká.“ I vyvedl jej v noci ven a řekl

jemu: „Vzhledniž k nebi, a sečti hvězdy, můžeš-li. Tak rozmnožím potomky tvé.“ I uvěřil Abraham Bohu a počteno jest mu to i se skutky jeho za spravedlnost.

† Když byl Abraham v devadesáti a devíti letech, ukázal se mu Hospodin a řekl k němu: „Jáť Bůh všemohoucí, chodiž přede mnou a budiž dokonalým! Nebudeš více slouti Abram, — neb to bylo posavad jeho jméno, — ale nazván budeš Abraham t. j. otec množství (potomků). Zavírám s tebou úmluvu tuto. Spůsobím, že budeš míti potomků mnoho, a budu s tebou a s nimi; ale za to vy mi věrni budete. Na znamení této úmluvy obřezán bude každý pacholík osmého dne po narození. Na důkaz, že úmluvu splním, obdrží Sára, manželka tvá, ještě syna, a nazveš jméno jeho Isák.“ Abraham uvěřil Hospodinu.

Jednou seděl Abraham o polednách, v největším horku, u dveří stanu svého pod stromem. A když pozdvihl oči, uzřel tři cizí muže přicházející k němu. I běžel jim vstříc a poklonu učiniv až k zemi, řekl k nejvzácnějšímu: „Pane, našel-li jsem milost před očima tvýma, nepomíjej stanu mého! Odpočiňte, — pravil pak ke všem třem — zatím tuto pod stromem. Přinesu vody a umyjí nohy vaše, i chleba přinesu, abyste se posilnili; potom můžete dále jíti.“ Pospíšil tedy Abraham do stanu k Sáře a řekl jí, by napekla podpopelných chlebů z nejlepší mouky; sám pak k stádu běžel, vzal odtud tele nejlepší a velel je spěšně k jídlu připravit. I přinesl máslo a mléko, i chléb a tele připravené. Mezi jídlem stál pod stromem a posluhoval jim. Když byli pojedli a se loučili, řekl nejvzácnější ze tří mužů k Abrahamovi: „Přes rok k tobě opět přijdu. Pak bude míti Sára syna.“ I poznal Abraham, že Hospodin sám v podobě cizince s dvěma anděly k němu přišel a u něho hostinu byl.

(Obřízka byla obrazem křtu sv.)

13. Zkáza Sodomy a Gomorrhhy.

† Abraham vyprovázel tři cizince kus cesty k Sodomě. I řekl Hospodin: „Hříchy Sodomských a Gomorrhských jsou příliš těžké a volají ke mně o pomstu.“ I ulekl se Abraham, kterýž i nešlechtné bližní své upřímně miloval, a v ustrnutí svém stál dlouhou chvíli před Hospodinem. Pak osmělil se blíže přistoupiti k Hospodinu a řekl: „Zdali zahubiš spravedlivého s bezbožnými? Bude-li padesáte spravedlivých v Sodomě, neodpustiš-li městu pro padesáte spravedlivých?“ Hospodin odpověděl: „Jestliže naleznu v Sodomě padesáte spravedlivých, odpustím pro ně všemu městu.“ I řekl Abraham: „Ze jsem jednou počal, buduť dále mluvití ku Pánu svému, ačkoli jsem prach a popel. Což, kdyby bylo bez pěti padesáte spravedlivých, zkazíš-li všecko město?“ I odpověděl Hospodin: „Nezkazím, jestliže tam najdu čtyřiceti pět spravedlivých.“ A tak prosil Abraham dále, až pak už jen deset spravedlivých jmenoval. I slíbil mu Hospodin, řka: „Nezahladím města pro těch deset spravedlivých.“ Po té rozmluvě odšel Hospodin a Abraham navrátil se k stanu svému.

† Avšak ani deset spravedlivých nebylo naze-
zeno v Sodomě. Proto se odebrali ti dva andělé,
kteří jsou s Hospodinem u Abrahama byli, do
domy k Lotovi spravedlivému a řekli jemu: „Všech
kteříž jsou tvoji, vyveď z města tohoto; neb za-
dáme místo toto.“ I mluvil Lot ještě té noci k
žům, kteříž měli pojmouti dvě dcery jeho, a řek-
l: „Vstaňte, vyjděte z místa tohoto: nebo zahladí
spodin mrěsto toto.“ Jim pak zdálo se, jakoby
tím mluvil. A když bylo ráno, nutili andělé Lot
řkouce: „Vstaň, vezmi ženu svou a dvě dcery
abyste i vy spolu nezahynuli s nešlechetným
stem.“ A když Lot ještě prodléval, chopili
jeho, a ruku ženy i dvou dcer jeho, a vedli je
město, řkouce: „Neohlédej se zpět, ale spěchaj
předu, zachovej život svůj!“

† Slunce právě vzešlo nad zemi, když Lot
spíchaje všel do blízkého města Ségor*). A
dobou dštil Hospodin na Sodomu a Gomorrhru s
a ohněm a spálil ta města s bezbožnými oby-
vci i všecku vůkol krajinu na prach a popel. Žena
Lotova, ohledši se za sebe, z trestu obrácena
v sloup solný.

(Tam, kde někdy stávala bohuprázdná města, je nyní
moře, t. j. solné a sirnaté jezero, z něhož pára vystupuje a v
lém okolí povětří kazí, tak že každý živočich odtud úzkostlivě
vzdaluje. — Jestliže to strašlivý památník kletby Boží, kterou
sebe uvalují hříšníci do nebe volají.)

14. Narození a obětování Isáka.

Po roce obdržela Sára, jakož byl zaslíbil
spodin, syna. I nazval Abraham jméno jeho I-
sák, jakož byl přikázal jemu Bůh, a měl ho velmi rád.
** Bůh však chtěl Abrahama zkoušeti, a
jej miluje více, nežli syna. Když tedy pácholík

*) Viz na mapě po pravé straně mrtvého moře.

rostl, řekl Bůh jednou v noci k Abrahamovi: „Abrahame! Vezmi syna svého jednorozeného, kteréhož miluješ, a jdi na horu Moria a tam mi ho obětuj v oběť zápalnou!“ Tedy Abraham, v noci vstav, nasekal dříví k oběti zápalné i naložil na osla svého, a vzal s sebou dva služebníky a Isáka, syna svého. Když pak třetího dne zdaleka uzel cíl cesty své, řekl k služebníkům svým: „Počkejtež tuto s oslem; já a pachole tamto na hoře klaněti se budeme.“ Pak vzal dříví a vložil je na Isáka, syna svého. Sám pak nesl v ruce nádobu s ohněm a meč. A když sami dva šli spolu na horu, řekl Isák: „Otče můj!“ Abraham odpověděl: „Co chceš, synu?“ „Hle,“ — pravil Isák — „zde je sice oheň a dříví, ale kdež jest oběť zápalná?“ I odpověděl Abraham: „Bůh opatří sobě zápalnou oběť, synu můj!“

** A když přišli na vrch hory, vzdělal Abraham z kamenů oltář, narovnal svrchu dříví, svázal Isáka, syna svého, a položil ho na oltář na hranici. I uchopil meč a vztáhl ruku, aby obětoval syna svého. A hle, anděl s nebe přišed, volal: „Abrahame! nevztahuj ruky své na pachole, aniž mu co čin. Nyníť jsem poznal, že se bojíš Boha, a že bys byl z lásky a poslušnosti k němu ani jednorozeného syna

svého neušetřil.“ I pozdvihl Abraham při těch slovech oči svých, a uzřel za sebou skopce vězícího v trní za rohy. Toho vzav obětoval v oběť zápalnou místo syna. Anděl pak Hospodinův volal podruhé s nebe: „Skrze sebe samého přísáhl jsem, praví Hospodin. Ze jsi to učinil a neušetřil jsi syna svého jednorozeného pro mne: požehnám tobě a rozmnožím potomky tvé jako hvězdy nebeské a jako písek na břehu mořském; a v jednom z potomků tvých požehnání budou všickni národové země.“

(Obětování Isáka bylo obrazem Pána Ježíše.)

15. Isák si bere Rebeku za manželku.

† Abraham byl již starý, a Hospodin požehnal mu ve všech věcech. I chtěl ještě před svou smrtí dáti synu svému bohabojnou manželku. Řekl tedy k Eliézerovi, nejstaršímu služebníku svému: „Jdi do otčiny mé k příbuzenstvu mému a hledej manželku Isákovi, synu mému, však nikoliv z boháprázdnych dcer kananejských!“ Služebník to slíbil, vzal dary ze všeho zboží pána svého, naložil je na deset velbloudů a bral se k městu Hاران, kde žil Náchor, Abrahamův bratr. Přišel tam, nechal velbloudů odpočinouti u studnice před městem. Bylo večer toho času, kteréhož dcerky městské vycházivaly vážit vody. I modlil se v duchu, řka: „O Bože, učin dnes milosrdenství s pánem mým! Hle dcery obyvatelů tohoto města vycházejí budou vážit vody. Budu prositi, aby mi daly pít. Protož odpoví-li děvečka namou prosbu: Pí, ano i velbloudy tvé napojím, z toho porozumím, že tať jest, kterouž jsi připravil služebníku svému Isákovi.“

† Ještě modlitby nedokončil, a hle vycházela Rebeka, panna počestná a velmi slíčná. Majíc věderce na rameni svém, sestoupila k studnici a naplnivši věderce, navracovala se. I běžel proti ní služebník ten a řekl: „Dej mi pít maličko vody

z věderce svého.“ „Napi se,“ odpověděla přívětivě a rychle složila věderce na loket svůj, a dala mu pít. Když se napil, dopověděla: „I velbloudům tvým navážím vody, dokudž se všickni nenapijí.“ Rychle vylila z věderce svého do koryt a běžela zase k studnici, a navázila vody všechněm velbloudům. Služebník pak díval se na ni s podivením mlče. Potom pak, když se napili velbloudové, daroval jí z věčnosti zlaté náušnice a dvě skvostné náramnice, i řekl k ní: „Či jsi dcera? Pověz mi, jestli v domě otce tvého místa k zůstání?“ Ona odpověděla: „Dcera jsem Batuele, syna Náchorova. Slámy také a sena hojně jest u nás, a místo prostranné k zůstání.“ I sklonil se služebník, a kořil se Hospodinu, rka: „Požehnaný budiž Bůh, kterýž přímou cestou mne přivedl do domu bratra pána mého!“

† Pak uvedl velbloudy své do domu, ale nechtěl jísti, dokudž nevypraví poselství svého. Pověděl tedy rozkaz pána svého a dodal: „Učiníte-li milosrdenství a pravdu s pánem mým, oznamte mi; pakli se co jiného vám líbí, i to mi povězte, abych dále šel.“ I odpověděl Lában, bratr Rebečin, a Batusel: „Od Hospodina vyšla věc tato. Ai, Rebeka před tebou jest, vezmi ji a jdiž.“ Což když uslyšel služebník, padna poklonil se až k zemi a velebil Hospodina. A vyňav nádoby stříbrné a zlaté, a oděv, dal je Rebece za dar; bratrům také jejím a matce dary dal. Pak se, plni jsouce radosti, posadili za stůl, a jedli i pili. Druhého dne z rána požehnali rodiče a bratři Rebece, a ona šla i byla manželkou Isákovou.

16. Esau a Jakob.

Isák a Rebeka zůstali dvaceti let bez dětí. Posléze vyslyšel Bůh modlitbu Isákovu a daroval mu dva syny. Prvorozený sloul Esau a druhý Jakob. Esau byl ryšavý a všecken jako kožešina chlupatý

a byl později též divokých mravů. Jakob pak byl na těle hladký a mírné i tiché povahy. Když dorostli, učiněn jest Esau lovec zvěře a rolník, Jakob pak pastýř a bydlil pokojně v stanech. Isák miloval více divého Esau-a, a rád jídal pokrmy z lovu jeho, Rebeka pak milovala více mírného a přívětivého Jakoba. Byl jí tím milejší, poněvadž jí Bůh řekl, že bude mladší nad staršího povýšen.

** Jakob uvařil jedenkrátě krmí z čočky (šošovice), an právě Esau přicházel zemdlený s pole „Dej mi“ — pravil Esau — „vaření toho ryšavého; nebo jsem náramně zemdlený.“ Ale Jakob řekl jemu: „Dej mi za to prvorozenství své!“ Esau odpověděl: „Hle umírám hladem, k čemu mi bude prvorozenství moje?“ Jakob žádal: „Přisáhni mi tedy!“ I přísáhl jemu Esau, jedl a pil a odšel, málo sobě toho váže, že tak lehkomylně prvorozenství prodal.

* Isák se po létech sestaral a ztratil zrak. I povolal jednoho dne Esau-a k sobě do stanu i řekl k němu: „Synu můj, vidíš, že jsem se sestaral a nevím dne smrti své. Vezmi zbraň svou, toul a lučiště, a vyjdi ven; a když něco uloviš, udělej mi z toho krmí, jakou víš, že já rád jídam, a přines, ať pojím a ať požehnám tobě, prvé než umru.“ Esau odšel na pole. Rebeka však slyšela slova muže svého. Ze

strachu, aby Jakob nyní proti vůli Boží pod Esau-a snižen nebyl, dopustila se hříšného skutku. Přemluvila totiž Jakoba, aby se za Esau-a vydával. I připravila dva kozelce na způsob zvěřiny, pak oblékla Jakoba v nejlepší šaty Esau-ovy, obvinula ruce a hrdlo jeho kožkami kozelčími, a tak ho poslala k otcí s krmí připravenou. Isák řekl: „Kdož jsi ty, synu můj?“ Jakob odpověděl: „Já jsem Esau, prvorozený tvůj; učinil jsem, jakož jsi mi rozkázal. Jez tedy z lovu mého a požehej mi.“ Isák řekl: „Přistup sem, ať se tebe dotknu a zkusím, jsi-li ty syn můj Esau, čili ne.“ Jakob přistoupil a Isák, omakav ho, řekl: „Hlas jistě hlas Jakobův jest, ale ruce tyto jsou ruce Esau-ovy.“ Nepoznal ho tedy otec a jedl i požeňal Jakobovi, řka: „Dejž tobě Bůh z rosy nebeské, a z tučnosti zemské hojnost obilí a vína. Ať tobě slouží národové, a klanějí se tobě pokolení. Kdyby zlořečil tobě, ten budiž zlořečený, a kdoby dobrořečil tobě, požeňáním naplněn buď!“

* Sotva Jakob byl ven vyšel, přišel Esau, zvěřinu nesa, a řekl: „Vstaň, otče můj, a jez!“ Zaráziv se Isák, zvolal: „I kdo jsi ty?“ On odpověděl: „Já jsem syn tvůj prvorozený Esau.“ Lekl se Isák náramně, a poznal, že ho Jakob obelstil. Esau pak zařval křikem velikým a řekl: „O toho podvodníka! Hle, dříve prvorozenství mé odjal a nyní uchvátil lstivé i požeňání mé. Zdaliž jsi nezachoval i můj požeňání, otče můj?“ A když hlasitě a hořce plakal, hnut jsa Isák, řekl k němu: „V tučnosti země, a v rose nebeské s hůry budiž požeňání tvé. Živ budeš od meče, a bratru svému sloužiti budeš; ale přijde čas, když svržeš a sejmeš jeho s šíje své.“

17. Útěk Jakobův a bydlení jeho u Lábana.

* Od té doby nenáviděl Esau Jakoba pro požeňání otcovo a řekl v srdci svém: „Přijdou dnové smutku na otce mého, neboť zabiji Jakoba, bratra

svého.“ Znamenala to Rebeka a s úzkostí pravila k Jakobovi: „Utec, synu můj, k Lábanovi, bratru mému, do Háran a pobuď tam, ažby se upokojila prechlivost bratra tvého.“ Jakob, rozžehnav se s rodiči svými, šel do Háran.

* I stalo se na cestě, že v širém poli připadla naň noc. Umdlén jsa cestou, vzal kámen, podložil si jej pod hlavu, i usnul na témž místě. I viděl ve snách řebrík, an stojí na zemi, jehožto vrch dotýkal se nebes; anděly také Boží vzestupující a sestupující po něm. Nejvýše byl Hospodin, kterýž řekl jemu: „Já jsem Hospodin, Bůh Abrahamův a Bůh Isákův. Zemi, na kteréž spíš, dám tobě a potomkům tvým. Budou jako prach země, a v jednom z potomků tvých budou požehnána všechna pokolení země.“ Když procítl Jakob ze sna, lekaje se zvolal: „V pravdě Hospodin jest na místě tomto, a já jsem nevěděl. Jak hrozné jest místo toto! Neníť tu jiného, jediné dům Boží a brána nebeská.“ Při svítání vstav, vzal kámen, vyzdvihl jej na znamení památné, a naliv naň oleje na znamení, že Bohu zasvěcen býti má, nazval to místo Bethel t. j. dům Boží.

* Jakob šel svou cestou dále, i uzřel posléz na poli studnici, jejíž svrček velikým kamenem zakryt

byl. Tři stáda ovec ležela podle ní. I řekl Jakob k pastýřům: „Bratří, odkud jste?“ Kteríž odpověděli: „Z Háran.“ Táže se dále, řekl: „Znáte-li Lá-bana, syna Batuelova?“ Řekli: „Známe. Však hle, tu přichází Ráchel, dcera jeho, se stádem svým.“ Když ji Jakob uzel, odvalil rychle kámen, kterýmž se studnice zavírala, aby napojil stádo její, i pozdravil ji srdečně. I plakal radostí a oznámil jí, že jest syn Rebeky, sestry otce jejího. Ráchel pospíchajíc odešla a oznámila to otci svému. On pak běžel Jakobovi vstříc, a objav ho, líbal a vedl jej do domu svého.

* U Lá-bana pobyl Jakob dvaceti let a pásł ovce jeho bedlivě a věrně. Lá-ban však se zdráhal, dáti mu umluvenou mzdu. Ale Bůh požehnal Jakobovi tak, že byl nad miru bohatý. Oženil se a měl mnohé služebníky a děvečky, měl i stáda ovec a koz, velbloudů a oslů.

(Řebřík, nebo se dotýkajíci, a místo, kdež se byl Hospodin Jakobovi ukázal, byly jsou prvním obrazem našich křesťanských chrámů. Každý náš chrám jestiž posvěcený dům Boží a řebřík nebo se dotýkajíci. V chrámech jsou andělé, kteříž s modlitbou naší k Bohu vzestupují a s milostí jeho k nám sestupují.)

18. Jakobovo navrácení a smíření se s Esau-em.

* Když Lá-ban viděl, že Jakob tak zbohatl, počal mu záviděti statku jeho, což i zasmušilá tvář jeho jevila. I řekl Hospodin k Jakobovi: „Navrať se do země otcův svých. Já budu s tebou.“ A hned se vydal Jakob na cestu se vším, což bylo jeho.

* Po mnohých dnech dorazil šťastně k řece Jordánu, k hranicím země Kanaan. Tu se počal báti bratra svého Esau-a. Poslal pak posly před sebou, aby Esau-ovi řekli: „Kéž bych našel milost před obličejem tvým!“ I navrátili se poslové, řkouce: „Hle, Esau pospíchá proti tobě se čtyřmi sty mužů.“ I bál se Jakob velmi a modlil se: „Bože otcův mých,

kterýž jsi mi řekl: „Navrať se do země své, já budu s tebou! nejsem hoden slitování tvých, ani milosti, kterouž jsi učinil se mnou. Neměl jsem než tuto hůl, když jsem přešel Jordán tento, a nyní bohat se dvěma stády zas se vracuji. Vytrhni mne z ruky bratra mého.“

* V noci ukázal se mu anděl Hospodinův. Jakob zápasil s ním v modlitbě a řekl: „Nepustím tebe, leč mi požehnání dáš.“ I řekl anděl: „Nebudeš slouti více Jakob, ale Israel t. j. bojovník Boží.“ A požehnal jemu.

* Když slunce vzešlo, uzřel Jakob, an Esau jde, a s ním čtyři sta mužů. I rozdělil děti své, služebníky a dévečky i stáda na rozličné houfy. Sám pak, napřed jda, poklonil se až k zemi po sedmkrát. A Esau běžel mu vstříc, objal ho, líbal a radostí plakal. Když pak dítky uzřel, řekl: „Oj jsou tyto?“ Jakob odpověděl: „Jsou dítky, kteréž dal mi Bůh.“ Na pokynutí Jakobovo přistoupili všickni, a poklonili se před Esau-em. Pak mu podával Jakob dvě menší stáda. Ale Esau nechtěl jich přijmouti a řekl: „Mám sám dostatek, bratře můj, nech sobě svého.“ I řekl Jakob: „Prosím, přijmi požehnání, kterýmž mne obdařil Bůh.“ Na jeho prosbu přijal Esau ten dar. Jakob pak táhl dále, a díky vzdávaje Bohu za jeho milostivou ochranu, přišel zase do Kanaan k starému otci svému, kterýž nyní rád umřel, když se byl zase shledal s synem svým.

19. Josef do cizí země prodán.

Jakob měl dvanácte synů. Nejlepší z nich byl Josef. Pro jeho nevinnost a poslušnost miloval ho otec více než ostatní syny své a dal mu udělati pěknou sukni rozličných barev. Té mu záviděli bratři jeho. Když s nimi jednou pásł stáda otce svého, učinili bratři něco velmi zlého. Josef zhrozil se toho a pověděl to otcí, aby se to více nestalo. Proto ho

však bratří jeho nenáviděli, tak že s ním laskavě už ani nepromluvili.

** Josef měl jednou podivný sen, kterýž vypravoval bratřím svým. „Slyšte,“ pravil, „sen můj. Zdálo se mi, že jsme vážali snopy na poli. Snop můj povstal a stál, a vaši snopové, vůkol stojíce, klaněli se snopu mému.“ I odpověděli bratří jeho: „Zdaliž králem našim býti chceš?“ A záviděli mu a nenáviděli ho tím více. Josef měl ještě jiný sen, kterýž vypravoval otci svému a bratřím: „Zdálo se mi,“ pravil, „jakoby slunce, měsíc a jedenácte hvězd klanělo se mi.“ Pro tento sen domlouval mu otec jeho, rka: „Co má znamenati tento sen? Zdaliž já, a matka tvá a bratří tvoji máme se tobě k zemi klaněti?“ Později otec věc tu rozjímal i myslil, že snad Bůh jeho milého Josefa vyvýšiti a oslaviti chce.

Brzy potom bratří Josefovi odešli se stády svými daleko od stanu otcova, ale Josef zůstal u otce. I řekl k němu otec: „Jdi a viz, dobře-li se daří bratřím tvým a jejich stádům. Sel tedy Josef za bratřimi. Kterážto, jak ho uzřeli z daleka, pravili vespolek: „Hle, snář přichází! Pojdtež, zabíme jej, a vrzme do jámy staré, a díme, dravá zvěř sežrala jej. Tehdáž se ukáže, co mu prospějí snové jeho.“ Uslyšev pak to Ruben, nejstarší bratr, řekl: „Nezabíjejte ho, ale uvrzte jej do jámy této.“ To pak pravil, chtěje ho vytáhnouti a navrátiti otcí.

Protož hned, jak přišel Josef k bratřím svým, svlékli ho z barevné sukně a spustili jej do jámy, bývalé to studnice, která však na štěstí vody neměla. Potom usadili se, aby jedli. I uzřeli přicházející cizí kupce a velbloudy jejich, nesoucí rozličné zboží do Egypta. I řekl Juda bratřím svým: „Což nám prospěje, zabijeme-li bratra svého? Lépe jest, aby byl prodán, a ruce naše nebyly poškrvněny krví jeho; vždyť pak je on bratr náš.“ I přisvědčili mu bratří, a vytažše Josefa z jámy, když mimo šli kupci, prodali jim ho za dvaceti stříbrných. Josef plakal a prosil, ale nadarmo. Cizinci odvedli ho do Egypta.

* Ruben o tom všem nevěděl, nebo byl mezi jídlem odešel. Přišel k jámě, nenalezl v ní pacholetu, i roztrhl na znamení smutku roucho své a řekl: „Pacholetu tu není, kam já nyní jíti mám?“ Ostatní bratři byli lhostejní. I zabili kozelce, smočili Josefovu barevnou sukni v krvi, poslali ji otci a vzkázali mu: „Tuto sukni jsme našli. Pohleď, jestli to sukne syna tvého, čili ne?“ Otec ji hned poznal a zvolal: „Sukne syna mého jest, zvěř divoká sežrala mého Josefa!“ Bolestí jsa přemožen, roztrhl pak roucha svá, oblékl se v roucho smutečné a oplakával za dlouhý čas syna svého. I shromáždily se všechny děti jeho, aby ukojily bolest jeho. Jakob však nechtěl se dáti potěšiti, ale řekl: „Sestoupím k synu svému s pláčem do hrobu!“

20. Josef v domě Putifarově.

† Kupci prodali Josefa v Egyptě Putifarovi, správci královského strážného vojska. Bůh pak byl

s Josefem a dával požehnání všemu, cožkoliv činil. Proto našel Josef milost před pánem svým, kterýž ustanovil ho správcem domu svého. Pro Josefa požehnal Hospodin i domu Egyptského a rozmnožil všecken statek jeho.

† Po nějakém čase přišlo však na Josefa těžké pokušení. Manželka Putifarova přemlouvala ho, aby se pánu svému s ní hanebně zpronevěřil. On však nikoli nepřivoli, nýbrž řekl: „Hle, pán můj všechny věci mně odevzdal. Kterak bych tedy mohl takovou nešlechtnost učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ Ani po této odporné odpovědi nepřestala den po dni ponoukati ho k hříchu; ale on jí zmužile odpíral. Jednoho dne byl Josef samotěn doma a konal dílo své. I uchopila ho za plášť a opakovala hanebnou řeč svou. Josef však, nechav pláště v ruce její, utekl ven.

† I rozpálila se zlostí a mstou. Svolala k sobě domácí své a křičíc pravila: „Hle, jak zlého člověka muž můj uvedl nám do domu. Všel ke mně sem a chtěl mi zlého učiniti. A když jsem já zkríkla, zanechav pláště, utekl.“ Když později manžel její domů přišel, ukázala mu plášť a pověděla touž lež. I rozhněval se velmi pán, kterýž příliš věřil slovům manželky své, a hned dal nevinného Josefa zavřítí do žaláře.

21. Josef v žaláři.

† Josef trápil se nyní v žaláři mezi zločinci. Bůh ho však neopustil ani tam, ale učinil, že si ho vladař nad žalářem zamiloval, kterýž mu i poručil, aby na všechny vězně dohlížel. Přihodilo se pak, že se provinili nejvyšší číšník a nejvyšší pekař krále Faraona proti pánu svému a do téhož žaláře uvrženi jsou. Po nějakém čase měli obadva noci jedné sen a byli nad tím velmi smutni. Když k nim ráno Josef všel a uzřel je smutné, tázal se jich: „Proč jste

dněs smutnější, nežli jindy?“ Oni odpověděli: „Sen jsme měli a nemáme nikoho, kdoby nám jej vyložil.“ I řekl k nim Josef: „Nepřichází-li vykládání od Boha? Povězte mi, co se vám zdálo!“

† Tu vypravoval nejprvé nejvyšší číšník sen svůj, řka: „Viděl jsem před sebou vinný kmen, na němž byly tři ratolesti. Vinný kmen poznenáhla rostl, zazelenal se, měl květ a posléze zralé hrozny. Já pak držel jsem koflík králův v ruce své, i vzal jsem hrozny, vytlačil jsem je do koflíka a podal jsem ho králi.“ Josef odpověděl: „Tento jest výklad snu: Ty tři ratolesti jsou ještě tři dnové, po kterých tebe král povolá k úřadu předešlému, a budeš mu podávati koflíku, jakož jsi dříve činival. Pak vzpomeň i na mne, a pros krále, aby mne vysvobodil z tohoto žaláře; neboť bez viny do něho uvržen jsem.“

† Vida nejvyšší pekař, že Josef sen moudře vyložil, řekl: „Sen můj byl tento: Nesl jsem tři koše mouky na hlavě své. V koši svrchním bylo rozličné pečivo. A ptáci přiletěli a jedli z něho.“ I odpověděl Josef: „Tento jest výklad snu: Tři koše jsou ještě tři dnové. Po nich odejme král hlavu tvou, a dá tebe oběsit, a ptáci budou trhati maso tvé.“

† Třetího dne potom byl památný den narození králova. Při hodování rozpomenul se král na nejvyššího číšníka a na nejvyššího pekaře. Jednoho dosadil zase na místo jeho, aby mu opět podával koflíku, druhého pak dal oběsit na šibenici. Číšník radoval se ze štěstí svého. Ale na Josefa nevzpomenul.

22. Josefovo povýšení.

Po dvou letech měl král Farao sen. Zdálo se mu, že stojí nad řekou Nilem. Tu vystupovalo sedm krav pěkných a velmi tlustých z vody, a pásly se na břehu v trávě. Potom vycházelo z řeky jiných

sedm krav šeredných a hubených, a ty sežraly těch sedm pěkných a tlustých krav. V tom král procítl. — Usnul opět a měl jiný sen: Sedm plných a pěkných klasů vyrostlo ze stébla jednoho; po nich vyrostlo sedm jiných klasů tenkých a pohltily těch sedm klasů plných. A opět procítl Faraó. A když bylo ráno, poslal ke všem hadačům a ke všem mudrcům egyptským, a když byli přišli, vypravoval jim sny své; ale nebylo žádného, kdoby je vyložil.

† Tu teprv rozpomenul se číšník na Josefa, i řekl: „V žaláři jest mládenec hebrejský, kterýž velmi dobře vyložil sen můj a sen nejvyššího pekaře.“ Hned rozkázal král, aby přiveden byl Josef.

Když Josefa z žaláře před krále byli vyvedli, řekl jemu král: „Měl jsem sny, a není, kdoby mi je vyložil. Slyšel pak jsem, že ty umíš sny dobře vykládati.“ Josef odpověděl: „Nikoliv já, ale Bůh může králi dáti žádoucí odpověď.“ Vypravoval tedy král oba sny své; načež Josef odpověděl: „Bůh oznamuje králi, co učiniti chce. Sedm krav pěkných a sedm klasů plných znamená sedm úrodných let. Sedm pak krav hubených a sedm klasů tenkých znamená sedm neúrodných let. Neúroda přijde po úrodě a ztráví všecku hojnost. Hlad zhubí pak všecku zemi. Proto tedy ať vyhledá král nyní muže moudrého a opatrného. Ten pak ať se stará o to, aby se v čas sedmi úrodných let nadbytek obilí skládal do obilnic a choval k sedmi letům budoucího nedostatku a hladu!“

I líbila se Faraonovi ta rada, pročez řekl: „Zdaliž budeme moci najíti muže, kterýžby ducha Božího plu byl tak, jako ty? Hle, ustanovují tě nade vsí zemi egyptskou, a rozkazů tvých všecken lid poslouchati bude; já tebe toliko stolicí královskou převyšovati budu.“ I snal prsten s ruky své a dal jej na ruku Josefovu, a oblékl ho v roucho kmenlové, a vložil zlatý řetěz na hrdlo jeho. Dal ho pak na svém druhém královském voze veřejně voziti a služebníkovi svému kázal před ním jíti a volati, aby

všickni před ním koleno klonili a jej ctíli, protože ustanoven jest nade vší zemi egyptskou. Jméno jeho také změnil a nazval ho Zachovatelem země.

23. Cesta bratři Josefových do Egypta.

Jakž byl Josef předpověděl, přišlo sedm úrodných let. Josef dal přebytečné obilí po všech obcích shromažďovati. Bylo ho nad miru mnoho. Ale když pominulo sedm let hojnosti, počalo přicházeti sedm let neúrody a nedostatku. Po všech zemích rozmohl se hlad. Lid v Egyptě volal ku králi o chléb. Jimž on odpověděl: „Jděte k Josefovi, a cokoli on vám řekne, učíňte.“ I otevřel Josef všechny stodoly a opatřil celou zemi egyptskou chlebem. Přicházeli pak lidé ze všech zemí do Egypta, aby kupovali obilí.

I v zemi kananejské povstal veliký hlad. Proto řekl Jakob synům svým: „Jděte do Egypta a nakupte obilí, abychom nezahynuli hladem.“ I sestou-

pilo deset bratrů Josefových do Egypta. Malého pak Benjamina zdržel otec doma. „Aby se mu,“ pravil, „na cestě něco zlého nepřihodilo.“

Bratři Josefovi vešli šťastně do země egyptské. A když před Josefa uvedeni byli, poklonili se mu hluboko, až k zemi, ale nepoznali ho. On však poznal hned bratry a rozpomenul se na sny, kteréž byl někdy měl. Prozatím stavěl se k nim jako cizí a řekl: „Odkud jste přišli? Vyzvědači jste, a přišli jste, abyste shlédli zemi.“ Uleknuti odpověděli: „Nikoli, pane, ale přišli jsme nakoupit obilí. My, služebníci tvoji, jsme pokojní lidé a neobmýšlíme nic zlého. Dvanácte jest nás bratrů z země Kanaan. Nejmladší jest doma s otcem naším a druhého staršího — není více na živě.“ I řekl Josef: „Jste-li pokojní lidé, nechť jeden z vás zůstane svázán v žaláři. Vy pak ostatní odejděte a doneste nakoupené obilí domů a bratra svého nejmladšího přiveďte ke mně, abych mohl zkusiti řeči vaše, jsou-li pravé.“ I mluvili vespolek: „Zasloužili jsme, co trpíme; nebo jsme se provinili proti bratru svému. Vidělit' jsme úzkost duše jeho, když nás prosil, a nevyslyšeli jsme ho; proto přišlo na nás souzení toto.“ Domnívali se, že by jim Josef nerozuměl, protože skrze tlumočníka mluvil k nim. On však rozuměl všemu, i odvrátil se maličko a plakal. Než, aby viděl, je-li upřímná lítost jejich, navrátil se zase k nim a dal Simeona svázati před očima jejich. Služebníkům svým pak rozkázal, aby naplnili pytle jejich obilím a zase vložili peníze jednohokaždého do pytle jeho, a nad to aby jim dali i potravu na cestu. Což když se stalo, vložili bratři obilí na osly své, a brali se domů.

Doma vypravovali otcí svému všechno, co se jim přihodilo. Když pak obilí vysypali, nalezl jedenkaždý při vrchu pytle zavázané peníze své. I ulekli se všickni, a Jakob řekl: „Vy mne připravíte o všechny děti mé. Josefa není na živě; Simeon sedí ve vězení, a nyní i Benjamina odvéstí chcete. Nepustím ho s vámi do Egypta. Přihodilo-liby se mu něco zlého, uvedli byste šediny mé s bolestí do hrobu.“

24. Benjaminova cesta do Egypta.

Obilí z Egypta přinešené bylo zatím ztráveno, a hlad posud trval. I řekl Jakob k synům svým: „Jděte zase a nakupte obilí.“ Juda odpověděl: „Přísně nám rozkázal muž ten: Neuzříte tváři mé bez bratra svého nejmladšího. Pošli tedy pachole s námi, aby-
chom nezemřeli. Já ručím za pachole; nepřivedu-li ho zase tobě, budu vinen; na mne pak naříkej, co živ budu.“ I řekl tedy otec: „Jestliže tak býti musí, učinite, co chcete. Naberte z nejlepších užitků naší země dary, a doneste je muži tomu. Vezměte také ještě jednou tolik peněz s sebou a mimo to i peníze, kteréž jste našli v pytlích; snad se tam omylem dostaly. Bůh pak všemohoucí učiníž vám muže toho dobrotivého, aby s vámi propustil bratra vašeho, kteréhož v zajetí drží, i tohoto mého milého Benjaminu. Já pak zatím, jako osíralý, bez dětí budu.“

Bratři Josefovi přišli s Benjaminem a s dary šťastně do Egypta. Když Josef uzel Benjaminu s nimi, rozkázal správci domu svého, řka: „Uveď tyto muže do domu a přistroj hody; neboť se mnou jísti budou o polední.“

* Správce uvedl je do domu. I ulekše se, řekli mezi sebou: „Pro peníze, kteréž jsme našli v pytlích svých, sem uvedeni jsme. Uvalí na nás nepravou žalobu a pohanění, a učiní nás otroky.“ Z té příčiny hned ve dveřích přistoupivše k správci, počali se omlouvatí. Ale on odpověděl: „Nebojte se!“ I vyvedl k nim Simeona a dal obrok oslům jejich.

Když pak Josef k nim vešel, sklonivše se až k zemi, podávali mu darů svých. Ale on laskavě jich pozdravil a tázal se jich: „Ještě-li jest živ otec váš starý, o němž jste mi byli pravili? Zdráv-li jest?“ Kteríž odpověděli: „Otec náš, služebník tvůj, ještě jest živ a zdrav.“ Uzřev Benjaminu, řekl Josef: „Tento-li jest bratr váš nejmladší? Bůh ti požehnej, synu můj!“ To promluviv, pospíšil ven a

plakal tam; neb se bylo pohnulo srdce jeho nad bratrem.

* Umyv pak tvář svou, vešel opět k nim, a přemahaje se, zdržel se pláče i řekl: „Noste jídla!“ Když jídla na stole byla, posadil Josef bratry své za stůl podle stáří jejich, prvorozeného napřed a nejmladšího naposled. I divili se tomu náramně. Benjamin pak ode všech jídel obdržel pětkrát více, nežli ostatní. I jedli a pili a byli veselí.

25. Josefův stříbrný koflík.

* Josef se chtěl přesvědčiti, zdali se bratři jeho dokonale polepšili, i rozkázal tedy po hostině správci domu svého: „Naplň pytle jejich obilím, jak mnoho do nich může vjítí, a polož peníze jednokaždého s vrchu do pytle; nejmladšímu pak polož do pytle mimo to i můj stříbrný koflík.“ I stalo se tak, a druhého dne ráno zase odešli. Když byli za městem, povolal Josef správce domu a řekl: „Jdi, a hoň muže ty, a dohoně jich, rei: Proč jste se odplatili zlým za dobré? Koflík, který jste ukradli, jest ten, z kterého pije pán můj. Velmi zlou věc jste učinili!“

* Správce, dohoniv jich, mluvil k nim tak, jak mu poručeno bylo. I odpověděli uleknutí a ustrašení: „My že jsme ukradli z domu pána tvého zlato nebo stříbro? U kteréhožkoli nalezen bude koflík, ať umře, a my ostatní budeme otroci pána tvého.“ Správce řekl jim: „Staniž se podle vašeho rozsouzení!“ Protož spěšně složivše s oslů pytle na zem, každý rozvázal pytel svůj. Kteréž správce přehledávaje, počav od nejstaršího až do nejmladšího, našel koflík v pytli Benjaminově. I roztrhli bratři na znamení smutku a hoře roucha svá, a vloživše opět břemena na osly, navrátili se zase do města.

* Juda v čele bratří svých vešel k Josefovi a všickni před ním na zemi padli. I řekl jim Josef: „Proč jste tak učinili?“ Juda odpověděl: „Co máme

řici, aneb čím spravedlivě se hájiti? Bůh jest našel nepravost na nás; proto nás toto zlé potkalo. He, i ten, u něhož nalezen jest koflík, i my všickni jsme otroci tvoji.“ Ale Josef pravil: „Odstup ode mne, abych tak učinil! Kdo ukradl koflík, ten ať jest otrokem mým; vy pak ostatní odejděte svobodně k otci svému!“ Tu Juda, blíže přistoupiv, vypravoval, s jakou těžkostí to na otci vymohl, aby Benjamina s nimi poslal, a doložil: „Protož přijdu-li bez pacholete, umře otec, a na nás bude vina, že jsme uvedli šediny jeho s bolestí do hrobu. Já jsem ho přijal na starost a zaručil jsem se zaň. Já tedy zůstanu, a budu otrokem tvým místo pacholete, jemu pak dovol, ať se navrátí s bratry svými.“

26. Josef oznámil se bratrům.

I nemohl se Josef děle zdržeti. Protož rozkázal, aby všickni cizí vyšli ven a plakal hlasitě, tak že ho vně slyšeti bylo, i řekl: „Já jsem Josef! — Ještě-li živ jest otec můj?“ I nemohli bratři ani slova odpověditi, přílišným strachem jsouce přestrašeni.

On však řekl laskavě k nim: „Přistupte ke mně! Já jsem Josef, bratr váš, kteréhož jste prodali do Egypta. Nelekejte se! Nebo pro zachování vaše poslal mne Bůh před vámi do Egypta, abyste pokrmu měli a živi býti mohli. Ne z vaší rady sem poslán jsem, ale z vůle Boží, kterýž učinil mne knížetem po vsi zemi egyptské. Pospěšte nyní k otci mému a rcete jemu: Syn tvůj Josef vzkazuje tobě: Bůh učinil mne pánem vsi země egyptské: sestup ke mně a neprodávejte. Budeš bydleti v nejkrásnější krajině země blízko mne se všemi svými.“

** „Tam tebe krmiti budu, nebo ještě pět let hladu pozůstává. Zvěstujte otci mému všecku slávu mou, i všecko, což jste viděli v Egyptě; pospěštež, a přiveďte ho ke mně!“

Objimaje pak Benjamina, padl na šiji jeho a plakal; a i Benjamin plakal. I políbil Josef všech bratří svých, a plakal nad každým; potom teprv směllost vzali sobě mluvití k němu.

† Rozhlášeno jest na dvoře královském, ze přišli bratří Josefovi. I zradoval se král a všecken dům jeho, a řekl Josefovi, aby přikázal bratřím svým, by přivedli otce i všecko, což jeho jest, do Egypta. Josef tedy dal jim vozy i pokrmy na cestu. Jednomu každému také rozkázal přinesti dvoje roucho; Benjaminovi pak dal tři sta stříbrných a pateré roucho nejlepší. Tolikéž peněz i šatů poslal otcí svému a přidal ještě deset oslů, kteřížby vezli dary ze všeho zboží egyptského a tolikéž oslíc, nesoucích obilí a pokrmy na cestu.

27. Jakobova cesta do Egypta.

Když se bratří Josefovi navrátili k otcí svému, zvěstovali jemu: „Josef, syn tvůj, živ jest a panuje ve vsi zemi egyptské!“ Ale Jakob nechtěl jim uvě-

řiti. Když mu všechno do podrobná vypravovali a královské vozy i skvostné dary jemu ukázali, bylo mu, jako by byl z těžkého sna procítl. Duch jeho okřál, a on řekl: „Dostit mi jest, když Josef syn můj ještě živ jest; půjdu a uzřím ho, prvé než umru.“ I vydal se Jakob se vším, což svého měl, na cestu.

** Na pomezí země kananejské obětoval Bohu oběť, a řekl k němu Bůh v noci ve snách: „Neboj se, ale sestup do Egypta! Nebo v lid veliký učiním tam potomky tvé a odtud zase je vyvedu, a Josef zatlačí tobě oči.“ I šel dále, až přišel do Egypta.

Juda pak pospíšil napřed, aby oznámil Josefovi, že otec přichází. I dal Josef hned zapřáhnouti do svého vozu a jel vstříc otci svému. Uzřev ho, vyskočil z vozu, padl na šiji jeho a plakal radostí. I řekl otec k Josefovi: „Již rád umru, neboť jsem opět uzřel tvář tvou.“

** Potom oznámil Josef králi příchod otce a bratři svých, i postavil je před králem. Král tázal se Jakoba mimo jiné: „Kolik jest let života tvého?“ Kterýž odpověděl: „Let putování mého na zemi jest 130, nemnohých a zlých, a nedosáhla léta má let putování otců mých.“ A dobrořečiv králi, vyšel Ja-

kob ven. Josef pak vykázal otcí svému a bratřím svým obydlí v nejkrásnější krajině egyptské, v zemi Gessen, a dal jim všeho hojně.

28. Jakobova a Josefova poslední slova.

* Jakob bydlil v Gessen ještě sedmnácte let. Když se přibližoval den smrti jeho, přišel k němu Josef se syny svými, Efraimem a Manassesem. Jakob políbil oba mládence, a žehnaje jim řekl: „Anďěl, kterýž ostříhal mne od mladosti mé ode všeho zlého, požehnejž vás.“ K Josefovi pak pravil; „Hle, já umírám, ale Bůh bude s vámi a přivede vás zase do země otcův vašich.“ Potom povolal k sobě synů svých a dítek synů svých, i udělil též jim posledního požehnání. Judu pak požehnal požehnáním největším a zvěstoval mu: „Judu, ruka tvá bude na šíjích nepřátel tvých; tobě se klaněti budou synové otce tvého. Nebude odjata berla od Judy, dokavadž nepřijde, kterýž má poslán býti, a on bude očekávání národů.“ Posléze přikázal ještě všechněm, řka: „Pochovejte mne s otcí mými v zemi kananejské!“ A když dokonal řeč svou, umřel.

† To uzřev Josef, padl na tvář otcovu, pláče a líbaje ho. I nařídil lékařům, aby vonnými věcmi pomazali těla otcova. Na králův rozkaz byl v celém Egyptě smutek za sedmdesáte dní. A když pominul čas smutku, provázal Josef s bratřimi a královskými dvořany tělo otce svého do Kanaan a pochoval ho v Hebronu.

† Josef byl živ 110 let a viděl dítky synů svých až do třetího kolena. Když se přibližoval konec života jeho, řekl k bratřím svým: „Po smrti mé Bůh navštíví vás a uvede vás do země, kterouž zaslíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi; tam vezmete pak odtud kosti mé s sebou.“ Potom umřel; i pomazali ho vonnými věcmi, a vložen jest do rakve.

(Josef byl obzvláštním obrazem Ježíše Krista. Byl nenáviděn od svých bratří. — Pán Ježíš od Židů. Josef byl prodán za 20 stříbrných, — Pán Ježíš za 30. Josef se nehájil, jsa nevinně obžalován. — Pán Ježíš mlčel před svými soudci. Josef vyšel z žaláře, byl povýšen. — Pán Ježíš, vstav z hrobu, vstoupil na nebesa, a má všelickou moc na nebi i na zemi. Josef vysvobodil mnoho lidí od smrti hladu, — Pán Ježíš celý svět od věčné smrti. Josef odpustil bratřím svým, — Pán Ježíš na kříži vrahům svým atd.)

29. Jobova trpělivost.

† Za času patriarchův žil v Arabii muž, v němž Bůh lidem všech věků ukázati chtěl skvělý příklad trpělivosti. Muž ten jmenoval se Job. Narodilo se mu sedm synů a tři dcery, a měl dobytka sedm tisíc ovec, a tři tisíce velbloudů, pět set spřežení volů, pět set oslic a velmi mnoho služebné čeledi. Za tou příčinou, však ještě více pro jeho neobyčejnou bohabojnost k chudým požíval veliké vážnosti u všech lidí. Jednoho pak dne řekl Hospodin k satanovi: „Spatřil-lis služebníka mého Joba, že není jemu rovného na zemi?“ Satan odpověděl: „Zdaliž se Job darmo bojí Boha? Dílům rukou jeho požehnal jsi, a vladařství jeho vzrostlo na zemi. Ale vztáhni maličko ruku svou a dotkni se všeho, což svého má, a uzříš, nebude-li tobě v tvář zlořečiti.“ Tedy řekl Hospodin: „Hle, všecky věci, kteréž má, v ruce tvé jsou; toliko na něj nevztahuj ruky své.“

† Když pak Jobovi synové a dcery slavili den narození bratra svého prvorozeného a v domě jeho jedli a pili: přišel k Jobovi posel, kterýž pravil: „Volové orali a oslice se pásly podle nich. I učinili vpád Sabejští, zajali všecko a služebníky pobili mečem; já jediný utekl jsem, abych to oznámil tobě.“ A když on ještě mluvil, přišel druhý a řekl: „Oheň Boží spadl s nebe, a udeřiv do ovec a služebníků, zabil je, i utekl jsem já sám, abych to oznámil tobě.“ A když i ten ještě mluvil, přišel třetí a řekl: „Chaldejští zsíkovali tři houfy i připadli na velbloudy a zajali je, k tomu i služebníky pobili mečem, a utekl

jsem já toliko, abych to oznámil tobě.“ Ještě ten mluvil a hle, čtvrtý přišel a řekl: „Když synové tvoji a dcery tvé jedli v domě tvého prvorozeného, strhl se náhle vítr prudký od strany pouště a udeřil na čtyry úhly domu, kterýž padna zasul děti tvé, i zemřely, a utekl jsem já jediný, abych to oznámil tobě.“ Tehdy vstal Job a z bolesti roztrhl roucho své. Ale hned se zase zpamatovav, padl na zem, poklonil se a řekl: „Hospodin dal, Hospodin vzal. Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo! Budiž jméno Hospodinovo požehnáno!“

† Opět řekl satan Hospodinovi: „Všecko, což má člověk, dá za život svůj. Ale vztáhni ruku svou a dotkni se kostí jeho i těla, a tehdá uzříš, že se tobě v tvář rouhati bude.“ I odpověděl Hospodin: „Aj, v ruce tvé budiž, a však při životě ho zachovej.“ I ranil satan Joba nežitem nejhorším od paty nohy až do vrchu hlavy. Aby jiných nenakazil seděl Job, vzdálen jsa od lidí, na hnoji, a v nesmírné bolesti ostruhoval střepinou hnis s těla svého. Jeho vlastní manželka ještě se mu posmívala, řkouc: „Ty ještě trváš v sprostnosti své? Dobrořeč Bohu a umři.“ Ale on řekl k ní: „Jako bláznivá žena mluvíš. Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali?“ A nepromluvil ani jediného hříšného slova.

† Uslyševše tři přátelé Jobovi o všem zlém, kteréz přišlo na něj, navštívili jej. Avšak nepoznali ho; tak strašlivě změnila se tvář jeho. Zděsivše se, zkríkli a plakali, a roztrhše roucha svá, sypali prach na hlavu svou. A dlouho nepromluvil žádný k němu slova; nebo viděli bolest jeho býti náramnou. Když pak posléze Job otevřel ústa svá a na utrpení své nařikati počal, přidali k bolestem jeho novou bolest, řkouce, že si jistě to utrpení hříchy svými zasloužil, jelikož Bůh, jak se neprávě domnívali, jen bezbožné nehodami a neštěstím navštěvuje. Ale Job hájil zmužile nevinnost svou a důvěrně zvolal: „Aj, na nebi jest svědek můj! Dokudž je dychání ve mně, nebudou mluvití rtové moji nepravosti. Byť mne Bůh také

zabil, v něho doufati budu. Nebo vim, že vykupitel můj živ jest, a že v poslední den z země vstanu, a zase oblečen budu koží svou, a v těle svém užiřím Boha svého.“

† Jobova důvěra v Boha nebyla zahanbena, nýbrž ještě na tomto světě hojně odměněna. Nebo brzy potom nabyl zase předešlého zdraví, a Bůh dal mu dvojnásob všeho, cokoli na časných statcích ztratil. I měl opět sedm synů a tři dcery. Žil pak ještě 140 let v štěstí i radosti, a viděl syny synův svých až do čtvrtého pokolení.

(Zmužilý trpitel Job byl pohnutlivým obrazem nebeského trpitele Ježíše Krista, kterýž nevyslovitelné bolesti s podivuhodnou trpělivostí snášel, aby nás vykoupil. Jeho příští sloužilo již Jobovi k dokonalé útěše.)

II. Podivné vychování a vedení lidu israelského, anebo od Mojžíše až po Davida krále. (1500—1055 před Kristem.)

30. Mojžíšovo narození.

† Hospodin přislíbil patriarchům, Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, že se stanou praotci velikého národa. Přislíbení to se vyplnilo.

Z potomků Jakobových čili Israelových stal se v Egyptě po několika stech letech veliký národ. Mezi tím povstal nový král, kterýž řekl k Egyptským: „He, lid israelský jest mnohý a skoro již silnější nad nás. Pojďte, potlačme jej, aby se nerozmohl, a kdyby povstala proti nám válka, aby se nepřipojil k nepřátelům našim.“ I ustanovil nad nimi úředníky robotníčí. Tito je trápili těžkými pracemi v cihelnách a na polích. Avšak čím více Israelské utiskovali, tím více se tito rozmnožovali. Prikázal tedy král Faraol lidu svému: „Každé pachole, kteréž se koli Israelským narodí, uvrzte do řeky!“

Jistá žena měla velmi krásného pacholika. Z lásky ukryvala ho po tři měsíce. Když pak ho již déle tajiti nemohla, vzala ošitku ze sítě, omazala ji klím a smolou, vložila do ní nemluvíátko a vyložila je do rákosí u břehu řeky. Sestra dítěte stála zatím z daleka a pozorovala, co se s ním dítí bude. I stalo se řízením Božím, že v tom dcera Faraonova sestupovala, aby se myla v řece. Když uzbřela ošitku v rákosí, poslala tam jednu ze služebnic svých, a když ona jí přinesši otevřela, spatřila v ní pacholátko, ano pláče, i řekla: „Jedno z dětí hebrejských jest toto.“ Sestra pacholíkova vzechopila se, šla k dcerci králově

i řekla: „Chceš-li, abych šla a povolala tobě ženy hebrejské, kteráž by odchovati mohla nemluvňátko?“ I odpověděla dcera Faraonova: „Jdi!“ Plna radosti chvátała dívka a zavolala matky své. Dcera Faraonova promluvila k ní takto: „Vezmi pachole toto a odchovej mi je; jáť tobě dám mzdu tvou.“ I přijala matka pachole a chovala je, a když dorostlo, dovedla je k dceři Faraonově. Tato vzala pacholika za syna a nazvala jméno jeho **Mojžíš**, t. j. z vody vzatý.

31. Mojžíšův útěk.

Mojžíš vyučen jest vši moudrosti egyptské a byl mocný ve slovech i v skutcích. Když pak dospěl za muže, viděl trápení Israelitů, bratří svých, což ho velmi hnětlo. I volil raději protivenství trpěti s lidem Božím, nežli požívati radovánek a rozkoší egyptských. Ujímal se tedy beze strachu utiskovaných bratří svých.

Uslyšev to Farao, hledal zabiti Mojžíše, kterýž utekl do země madianské. Na útěku přišel k studnici, z kteréž právě dcery Jethra, kněze madianského, vážily vodu, aby napájely stáda otce svého. V tom přišli pastýři a chtěli je odehnati. Mojžíš však obhájl dívky a napojil ovce jejich. Když se dcery navrátily k otci svému a jemu vše pověděly, řekl k nim: „Proč jste pustily člověka toho? Povolajte ho, ať pojí s námi chleba.“ Mojžíš přišel a bydlil u Jethra po čtyřicet let.

32. Hořící keř.

Mojžíš pásł ovce Jethrovy. Když jednoho dne hnál stádo hlouběji na poušť, přišel k hoře Horeb. I ukázal se mu Hospodin v plameni ohně z prostřed kře vyrážejícího. Mojžíš viděl, žeby keř hořel, a

neshořel, i divil se, proč neshoří a přistoupil blíže. Hospodin pak zvolal naň: „Nepřistupuj sem; zzuž obuv z nohou svých; nebo místo, na kterémž stojíš, země svatá jest. Já jsem Bůh otcův tvých!“ I zakryl Mojžíš tvář svou; nebo neosmělil se patřiti na Boha. A Hospodin mluvil dále: „Viděl jsem trápení lidu mého v Egyptě, a chci jej vysvoboditi z rukou Egyptských a vyvésti z země té do země dobré a prostranné, oplývající mlékem a medem (strdí). Pojď, já pošlu tebe k Faraonovi, abys vyvedl lid můj z Egypta!“ Mojžíš odpověděl: „Kdo jsem já, abych šel k Faraonovi a vyvedl syny israelské z Egypta?“ Hospodin pak řekl jemu: „Já budu s tebou!“

** Mojžíš namítal: „Neuvěři mi, ale řeknou: Neukázal se tobě Hospodin.“ I řekl k němu Hospodin: „Hůl, kterouž držíš v ruce své, vrz na zem.“ Mojžíš učinil tak a hůl obrácena jest v hada, tak že Mojžíš strachem utíkal. I řekl Hospodin dále: „Vztáhni ruku svou a chyť hada.“ Učinil tak, i obrácen

jest had zase v hůl. „Znamení toto — pravil Hospodin — učin před Israelskými a uvěři tobě.“ Mojžíš namítal dále: „Prosím, Pane, nejsem výmluvný, mám neohebný jazyk.“ Hospodin však odpověděl: „Já naučím tebe, cobys mluvití měl. Áron bratr tvůj výmluvný jest. Vlož slova má v ústa jeho a on mluvití bude za tebe k lidu.“

** Nyni uposlechl Mojžíš, i navrátil se do Egypta. Na rozkaz Hospodinův vyšel mu Áron vstříc. Když se na hoře Horeb setkali, vypravoval Mojžíš bratru svému všechna slova Hospodinova. Přišedše pak spolu do Egypta, shromáždili národ israelský. Áron opakoval všechna slova, kteráž byl mluvil Hospodin k Mojžíšovi, a Mojžíš učinil ono znamení před lidem. I uvěřil lid a klaněl se Hospodinu.

33. Strašlivé zázraky v Egyptě.

** Mojžíš a Áron vešli k Faraonovi a řekli jemu: „Toto praví Hospodin, Bůh israelský: Propust lid můj, ať mi obětuje na poušti!“ Ale Farao odpověděl hrdě: „Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho? Neznám Hospodina a Israelských nepropustím.“ A toho dne rozkázal úředníkům nad robotami a doháněčům lidu, aby Israelští ještě více obtíženi byli robotami, než kdy prvé.

† I řekl Hospodin k Mojžíšovi: „Mluv Áronovi: Vezmi hůl svou, a vrz ji před Faraonem, i obrátí se v hada.“ Mojžíš a Áron vešli tedy k Faraonovi. I vzal Áron hůl svou a povrhl ji před Faraonem a služebníky jeho a obrácena jest v hada. Farao se sice ulekl, ale tvrdé jeho srdce se neobměkčilo.

† Řekl pak Hospodin k Mojžíšovi: „Ráno se postav s Áronem naproti Faraonovi, když vyjde na břeh řeky.“ Oba učinili, jakž jim poručeno bylo, a z rozkazu Hospodinova Áron zdvihna hůl, uderil u vodu v řece před Faraonem a služebníky jeho, i obrácena jest voda v krev. Ryby pomřely, řeka zesmrádla

a krev byla ve všech potociích, v loužích i jezerech, v nádobách dřevěných i kamenných po vší zemi egyptské. Farao nicméně trval v zatvrzelosti své.

† Po sedmi dnech vztáhl Áron ruku na vody egyptské. Na znamení to vystoupily žáby a přikryly zemi egyptskou, ano vlezly až do domů, do pecí, na pokrmu i postele Faraonovy, a služebníků jeho. Nyní povolał Farao Mojžíše a Árona, a řekl jim: „Proste Hospodina, ať odejme žáby; a propustím lid, aby obětoval Hospodinu.“ Mojžíš učinil tak, i vyměřely žáby z domů, a ze vsí, i z polí. Vida pak Farao, že se stalo ulevení, zatvrdil zase srdce své.

† I udeřil Áron na rozkaz Hospodinův holi svou v prach země, a všecken prach země obrácen jest v stěnice na lidech i na hovadech po vší zemi egyptské. Ale Faraonovo srdce zůstalo zatvrzeno.

† Potom přišly mouchy přeočtízně do domů Faraonových i služebníků jeho, i nakazila se od nich všecka země. Tím obměkčeno jest Faraonovo srdce. Ale když Bůh na modlitbu Mojžíšovu odjal mouchy, zase zatvrdil Farao srdce své, tak že ani tentokrát nepropustil lidu.

† Proto poslal Bůh mor, i pomřela všecka hovada Egyptských; z hovad pak synův israelských nic dokonce nezahynulo.

† Potom sypal Mojžíš na rozkaz Boží popel k nebi, a učinění jsou vředové, a pryskýřové naphli na lidech i na hovadech.

† Pak vztáhl Mojžíš hůl svou k nebi a Hospodin dal hřímání i blyškání, a dštil krupobitím na zemi egyptskou. Kroupy pak byly tak veliké, jaké prvé v Egyptě nikdy se neukázaly. I potloukly všecku bylinu polní i všeliké stromoví zpřerážely. Toliko v zemi Gessen, kdež bydleli Israelští, kroupy nespady.

† Po té ráně přinesl žhoucí vítr kobylky, kteréž přikryly veškeren svrcek země, a všecko pohubily, tak že nic dokonce zeleného nepozůstalo na stromech a na bylinách po všem Egyptě.

† Potom vztáhl Mojžíš ještě jednou ruku svou k nebi, a staly se tmy přehrozné po vsi zemi za tři dny, tak že nikdo neviděl druhého, aniž se kdo hnouti směl z místa, na kterémž byl.

34. Beránek velikonoční a odchod z Egypta.

† Po těchto hrozných ranách povolal Farao Mojžíše a Árona i řekl jim: „Jděte, obětujte Hospodinu; toliko ovce vaše a skoty ať zde zůstanou.“ Mojžíš odpověděl: „Všecka stáda půjdou s námi, a nezůstane od nich zde ani kopyta.“ I řekl Farao zlostně: „Odejdi ode mne a varuj se, abys více neviděl tváři mé. Nebo umřeš, kteréhožkoli dne se mně ukážeš.“ Mojžíš odpověděl: „Stane se tak, jak jsi mluvil; nevstoupím před tvář tvou, leč bych byl k tobě povolán. Věz však, toto praví Hospodin: Po málo dnech o půl noci pomře všecko prvorozené, a bude křik veliký po vsi zemi egyptské, jakéhož nebylo prvé, aniž kdy potom bude. U synů pak israelských

ani pes nezaskučí, abyste věděli, jak znamenitým divem Hospodin rozdíl činí mezi Egyptskými a Israelskými. Pak budete, ty a lid tvůj, nás snažně prositi: Vyjděte. A potom vyjdeme.“

† Když byli Mojžíš a Áron z domu Faraonova vyšli, řekl k nim Hospodin: „Řcete všemu lidu israelskému: Desátého dne měsíce tohoto k večeru vezmi jedenkaždý hospodář beránka bez poskvrny, a zabi ho, nezlomě kostí jeho; a pak pomaz krví jeho veřeji a podvojí domu svého. I budete všickni pečené maso jeho jísti téže noci, a k tomu přesné (nekvašené) chleby; a bedra svá přepásete, a obuv míti budete na nohách, držíce hole v rukou, a jísti budete beránka pospěšně; nebo jest fáse (passah), t. j. přejítí Hospodinovo. Pošlu totiž té noci anděla mého a bítí budu všechno prvorozené v zemi egyptské, ale uzrím-li krev na domech vašich, pomínu vás a pak vás vyvedu z Egypta.“ I učinili synové israelští, jakož byl přikázal Hospodin.

“**O** půl noci pobil Hospodin všecko prvorozené v zemi egyptské od prvorozeného Faraonova až do prvorozeného nádeníkova. I vzešel křik veliký v Egyptě; neboť nebylo domu, v němžby neležel mrtvý. V noci ještě povolal Farao Mojžíše a Arona k sobě a prosil: „Vyjděte s celým lidem israelským, a obětujte Hospodinu. Vezměte také ovce své a ostatní dobytek, a dejte mi požehnání, prvé než odejdete.“ I nutkali Egypťští Israelity, aby ze země vyšli rychle. „sice, pravili, všickni zemřeme!“ Vyšli tedy Israelští z Egypta. Bylo jich okolo šesti set tisíc mužů, kromě žen a dětí. Vzali s sebou také kosti Josefovy.

(Beránek velikonoční byl obrazem (předznačením) neposkvrněného Beránka Božího, kterýž se na kříži obětoval, aby nás od věčné smrti vykoupil, a kterýž nám v nejsvětější svátosti oltární tělo své i krev za peklem dává.)

35. Přechod mořem rudým.

“**H**ospodin sám předcházel Israelské za dne v sloupě oblakovém a za noci v sloupě ohnivém, ukazuje jim cestu, kterouž by jíti měli. Tak dorazili už k rudému moři i rozbili tam stany.*) Nyní litoval Farao, že propustil Israelské. I dal zapráhnouti do svého vozu, a vzav šest set vozů vojenských, jezdec a celé vojsko své, pustil se za Israelskými. K večeru dohonil je v stanech nad mořem. Když Israelští za sebou užíreli Egypťské, báli se velmi a volali k Hospodinu. Ale Mojžíš řekl: „Nebojte se; Hospodin bude bojovati za vás!“ Pak vztáhl na rozkaz Boží hůl svou nad moře, a ejhle, podzvihl se sloup oblakový, kterýž posud předcházel Israelské, a položil se mezi nimi a Egypťskými. Byl pak

*) Viz na mapě cestu Israelských už k rudému moři a jak potom putovali po poušti.

k straně Egyptských temný, tak že po celou noc k Israelským přistoupiti nemohli, ale k straně Israelských byl jasný a osvěcoval noc. Zároveň roze-
stoupilo se moře a voda stála jako zeď po pravé straně i po levé, a horký vítr vysušil cestu. I přešli Israelští suchou nohou.

** Za svitání hnali Egyptští za nimi do prostřed moře. Ale pojednou strhla se nad nimi strašlivá bouře, plamenné blesky padaly na ně a zpřerážely vozy jejich i kola. „Uteeme — volali v poděšení — uteeme před Israelskými; neboť Hospodin bojuje za ně proti nám.“ I řekl Hospodin k Mojžíšovi: „Vztáhni ruku svou na moře!“ Mojžíš učinil tak. Tu srazily se vody z obou stran, a přikryly vozy i jezdce a celé vojsko Faraonovo, tak že ani jeden z nich nevyšel. Tak zázračným způsobem vysvobodil Hospodin v ten den Israele z ruky Egyptských. I bál se lid Hospodina, a věřili Jemu i Mojžíšovi, služebníku jeho.

(Přechod rudým mořem byl obrazem křtu sv. Jediné skrze vody rudého moře vedla cesta z otroctví Faraonova do zaslíbené země. Jediné vodou křtu sv. přicházíme z moci ďáblovy do království nebeského. „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nemůže vjíti do království Božího.“ Jan. III. 5.)

36. Zázraky Boží na poušti.

* Od rudého moře hnul se Mojžíš s lidem israelským a přišli na poušť, kdež daleko široko žádné potravy nebylo. I reptali, řkouce: „O! bychom byli zemřeli v zemi egyptské! Tam nám dobře bylo, když jsme sedávali nad hrnci masa, a najídali se chleba do sytosti! Vyvedl jsi nás na poušť tuto jen proto, abys nás všechny zmořil hladem.“ Bůh jich netrestal, nýbrž shovívavý a dobrotivý jsa, řekl k Mojžíšovi: „Slyšel jsem reptání Israelských, mluv knim: Večer

budete jísti maso a ráno nasyceni budete chleby; a zvíte, že já, Hospodin, jsem Bůh váš.“ U večer přiletělý křepelky v takovém množství, že přikryly všechno ležení, kdež je bez obtíží chytali. Ráno pak, když rosa ustoupila, ukázalo se na poušti cosi drobného a jako v stoupě ztlučeného, malá bílá zrnka, kteráž přikryla svrček země jako jinovatka. To když uzřeli Israelští, pravili vespolek: „Man hu?“ což vyznamenává: „Co jest to?“ Mojžíš řekl jim: „To jest ten chléb, kterýž Hospodin dal vám k jedení. Ať nasbírá jedenkaždý z něho, kolik potřebuje.“ I učinili tak s radostí. Pokrm ten, manna nazvaný, měl chuť jako bílý chléb s medem. Mannou tou živil Bůh Israelské za čtyřiceti let, dokudž nepřišli k pomezí země kananejské.

† Po nějakém čase rozbil lid stany na jiném místě v poušti, a tam nebylo vody. I reptali opět proti Mojžíšovi, řkouce: „Proč jsi nás vyvedl z Egypta. Snad jen proto, aby zmořil nás, i děti naše, i hovada žízni?“ Mojžíš odpověděl: „Co na mne se horšíte? Proč nedoufáte v Hospodina?“ Pak volal k Hospodinu: „Co mám činiti s lidem tímto? Ještě maličko, a ukamenuje mne.“ I řekl Hospodin k němu: „Vezmi hůl do ruky své, jdi na horu Horeb, i udeř v skálu, a vyjde z ní voda.“ Učinil Mojžíš tak, a hned vyrazil ze skály hojný pramen vody, a pil všecken lid.

(Manna, denně s nebe padající a těla Israelských nasycující, byla obrazem onoho pravého chleba nebeského, kterýž každého dne v oběti mše svaté s nebe sestupuje, duše naše nasycuje a k životu věčnému je živí. Pramen vody ze skály pak ukazuje na hojně milosti, kteréž se nám prýští ze sv. svátostí, od Ježíše Krista ustanovených.)

37. Bůh dává desatero přikázání na hoře Sinai.

Třetího měsíce po vyjití z Egypta přišli Israelští k hoře Sinai a rozbili tam stany. Mojžíš vstoupil na horu. I ukázal se mu Hospodin a řekl k němu:

** „Zvěstuj Israelským: Sami jste viděli co jsem učinil Egyptským, vás pak kterak jsem starostlivě ošetřoval. Jestliže tedy poslouchati budete hlasu mého, a budete-li ostrihati úmluvy mé, budete mým vyvoleným národem.“ Mojžíš předložil lidu slova Hospodinova, a jedním hlasem odpověděl všecken lid: „Všecko, což mluvil Hospodin, budeme činiti!“ A když zase vstoupil Mojžíš na horu, řekl jemu opět Hospodin:

„Jdi k lidu a přikaž jim, ať se posvěti dnes a zejtra, ať vyperou roucha svá a ať jsou hotovi ke dni třetímu. Polož také zábradlí okolo hory, aby nikdo nevstoupil na horu. Ale když počnou troubiti trouby, tehdáž ať oni přistoupí k hoře!“

Když byl přišel den třetí a jitra nastalo, počalo hrozně hřímati a se blýskati. Oblak velmi hustý přikrýval horu Sinai. Všecka pak hora kouřila se, byla jako v plameni a trásla se. Spolu zněl zvuk trub více a více, tak že lid v ležení se zhrozil a velmi bál. I vyvedl Mojžíš lid pod samou horu Bohu vstříc. Hospodin pak mluvil:

- I. „Já jsem Hospodin, Bůh tvůj. Nebudeš mítí bohů cizích přede mnou. Neučiníš sobě rytiny, ani žádného podobenství, a nebudeš se jim klanět.
- II. Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo.
- III. Pomni, abys den sobotní světil.
- IV. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
- V. Nezabiješ.
- VI. Nesesmilníš.
- VII. Nepokradeš.
- VIII. Nepromluviš proti bližnímu svému křivého svědectví.
- IX. Nepožádáš manželky bližního svého.
- X. Aniž požádáš jeho domu, ani role, ani služebníka, ani děvky, ani vola, ani osla, ani čeho, což jeho jest.“

** Veškeren lid stál dole hrůzou poražen a volal: „Všecko, což mluvil Hospodin, učiníme!“ Aby lid v dobrém předevzetí ještě více utvrdil: vzdělal Mojžíš pod horou oltář a obětoval na něm Hospodinu oběť. Obětní krví pokropil pak lidu a řekl: „Tato jest krev úmluvy, kterouž učinil Hospodin s vámi o přikázáních svých.“

38. Zlaté tele.

* Mojžíš vstoupil zase na horu a byl tam čtyřiceti dní a čtyřiceti nocí, rozmlouvaje s Bohem. A když dokonal Hospodin řeči své, dal Mojžíšovi dvě desky kamenné, na nichž psáno bylo desatero přikázání.

* Ale že Mojžíš prodléval na hoře, řekl lid k Áronovi: „Udělej nám bohy, jaké mají Egyptští, aby nešení byli před námi; neb nevíme, co se Mojžíšovi přihodilo.“ Aby lid od bezbožného úmyslu odvrátil, odpověděl Áron: „Vezměte náušnice zlaté

vašich žen a dcer, a přineste je ke mně.“ Mimo očekávání přinesli mu zlaté náušnice. Tu se Áron z hříšné bázlivosti neosmělil, odporovati jim. I ulil z náušnic tele a vzdělal před ním oltář. Oni pak teleti obětovali oběti, jedli a pili, hráli a tancovali na způsob pohanů.

* Mezi tím sestupoval Mojžíš s hory, nesa dvě desky přikázání Božích v ruce své. Když se přiblížil k stanům a uslyšel hluk lidu křičícího, a uzel tele i tance: rozhněval se velmi a udeřil deskami o zem, tak že se rozrazily. A uchopiv tele, spálil a zetřel je až na prach. Pak vytýkal Áronovi hřích jeho, a řekl k synům Lévi: „Vložte meče na bedra svá a jděte od brány až k bráně prostředkem ležení a zabijte, koho ještě na modlářství dopadnete.“ I učinili tak a padlo v ten den mužů okolo třímecitma tisíců (23.000).

* Druhého dne vstoupil Mojžíš opět na horu k Hospodinu a prosil vroucně za hříšný lid. Hospodin odpustil lidu na přimluvu Mojžíšovu, a rozkázal mu, aby vytesal dvě nové desky. Mojžíš tak učinil a Hospodin napsal na ně desatero přikázání. Když pak sestupoval Mojžíš s hory, drže dvě desky v ruce, skvěla a zářila se tvář jeho, tak že se Israelští báli blízko k němu přistoupiti.

39. Vzdělání svatého stánku.

† Israelští neměli posud žádné zvláštní svatyně, ve které by se Bohu klaněli, aniž měli zvláštního kněžstva. Nábožní praotcové jejich obětovali Bohu brzo na tom, brzo na onom místě. Později konali otcové rodin úkony kněžské. To vše se nyní zjinačilo.

† Po čas svého čtyřicetidenního prodlévání na hoře obdržel Mojžíš od Hospodina zřejmě rozkazy o svaté bohoslužbě, kterouž zříditi měl. Mojžíš vzdělal tedy nejprve svaté obydlí pro Hospodina, jako-

véhož ustavičné po poušti putování požadovalo. Udělal totiž z desk vzácného dříví svatý stánek, který se skládati dal. Byl pak stánek třicet loktů dlouhý, deset vysoký a deset široký. Desky obložil zlatem a upevnil na stříbrné podstavky. Pak je pokrýl čtyřmi skvostnými čalouny. Do čalounu (koberce), jenž vnitř stánku nejvýše byl zavěšen, byli vetkáni Cherubíni, palmy a květiny. Vchod zastřel skvostně tkanou oponou. Podobnou oponu zavěsil na místo, kteréž dělilo svatyni od svatyně svatých.

† Do svatyně svatých postavil archu Páně, kterouž vnitř i zevnitř nejčistším zlatem pozlatil. I přidělal k ní čtyry kruhy zlaté ke čtyřem úhlům a sochory k nošení, obložené zlatem. Do archy vložil dvě desky přikázání, kteréž obsahovaly úmluvu s Hospodinem učiněnou, pročež i archa slula archa

úmluvy. Na archu položil pak víko ze zlata nejčistšího a z obou stran jeho dva cherubíny, na sebe hledící a křídlyma svýma víko zastírající.

† Do svatyně udělal stůl obložený zlatem, na který se kladlo dvanácte chlebů předložení, z nejpěknější nekvašené mouky, a nádoba s vínem; též i zlatý svícen sedmiramenný, jehož číše naplněny byly nejčistším olejem, a oltář kadidelný, na němž nejvzácnější kadidlo z vonných věcí se pářilo. *)

† Okolo svatého stánku udělal Mojžíš velikou síň, a vzdělal v ní měděný oltář na zápalné oběti, jakož i měděné umývadlo pro kněze. **)

† A když všecko dokonáno bylo a Mojžíš po rozkazu Páně stánek i se vším náradím olejem byl pomazal: hle, oblak přikryl stánek svatý a sláva Hospodinova naplnila jej. Od té doby sídlil Hospodin ve svatyni svatých nad stánkem úmluvy mezi dvěma cherubíny, a kdykoliv se Mojžíš Hospodina tázati chtěl, vešel tam a uslyšel vůli Boží.

(Archa úmluvy byla obrazem svatostánků (tabernakulů) v našich chrámech Páně, jako vůbec svatý stánek a jeho rozličná bohoslužebná zřízení jsou samé obrazy Církve svaté a jejího pokladu milostí.)

40. Ustanovení služeb Božích.

† Mojžíš spořádal pak na rozkaz Hospodinův rozličné oběti. Oběti tyto byly krvavé a nekrvavé. K obětem krvavým bral se dobytek hovězí i ovce, kozy a holubi. Oběti nekrvavé byly buď suché z bělné přesné mouky, aneb mokré z vína. První i druhé byly zase buď oběti zápalné, když

*) Porovnej s prvním obrázkem v novém zákoně: Zachariáš v ohrámě.

**) Viz následující obrázek.

zabitá zvěř celá na oltáři spálena byla, čímž se úplné odevzdání se Bohu vyobrazovalo, aneb oběti děkovací, prosebné a smířitedlné, při kterých se toliko tuk, jakožto nejlepší díl oběti, na oltáři spálil, ostatní pak se požilo.

† Mojžiš zařídil dále slavnosti Hospodinovy. Neboť Hospodin přikázal jemu: „Mluv Israelským: Titot jsou svatí dnové Hospodinovi: Světiti budete 1) slavnost fáse (passah) aneb velikonoční. K ní zabít bude beránek bez poskvrnny, a jísti budete maso jeho, též budete jísti chleby přesné za sedm dní na památku vysvobození z Egypta. Za sedm týdnů po veliké noci světiti budete 2) slavnost letnic, slavnost přikázání vám daného na hoře Sinai. Tu obětovati budete prvotiny úrody zemské. Po dokonání pak žni světiti budete 3) slavnost stánků. I vezmete ratolesti ze stromů a v stanech z větvoví

(v slinídlách, pod zelenou) bydleti budete, aby potomci vaši věděli, že jsem nechal v stanech bydleti vás na poušti. O těchto třech slavnostech ukáže se každý z vás pohlaví mužského před obličejem mým. — Přeslavný a svatý budiž vám též den očišťování. Toho dne činite pokání. Nejvyšší kněz obětuj v ten den tele za hříchy svoje a pak kozla za hříchy lidu. Potom vstup s obětní krví a zlatou kadidelnicí za oponu do svatyně svatých, nakuř víko archy úmluvy a pokrop ji a půdu před ní krví.“

† Posléze posvětil Mojžíš po vůli Boží Árona za nejvyššího, syny jeho za obecné kněze, ostatní pak z pokolení Levi za služebníky při svatyni. I umyl Árona a oblékl jej v rozličná roucha svatá, zvláště v náramenník ze zlata, hedbávi a bílého plátna tkaný a vyšíváný, mající dole vyšitá jablka granátová a zlaté zvonečky. Pak zavěsil na prsa jeho náprsník, na nějž vloženo jest dvanáctero drahých kamenů čtyřmi řadami, v nichžto vryta byla jména dvanáctera pokolení. Hlavu jeho přikryl čepicí, k níž upevněn byl plech z ryzího zlata, na kterémž vyryta byla slova: „Svaté Hospodinu.“ *) Posléze vliv olej na hlavu Áronovu, pomazal ho. Po dokonáném svěcení Árona a synů jeho i levitů přistoupil Áron k oltáři a obětoval; pak vztah ruce k lidu, dal mu požehnání. A hle, oheň vyšed ze sloupu oblakového, sehltil oběti. Což když uzřeli zástupové, chválili Hospodina, padše na tváře své.

(Všecky tyto služby Boží byly toliko obrazem toho, co se nyní v zákoně novém děje. Rozličné krvavé oběti Israelských ukazovaly na krvavou oběť na kříži, kteráž jediná rozhněvaného Boha smířiti mohla; nekrvavé pak oběti na nekrvavou obět máše svaté, kteráž nám zásluhy oběti na kříži vykonané ustavičně přivlastňuje, jsouc obětí Boha velebící, děkovací, prosebnou i smířitedlnou. Nejvyšší kněz byl obrazem Krista Pána, jenž sám obětoval Otci nebeskému krvavou obět na kříži a nekrvavou obět máše svaté denně obětuje skrze ruce kněžské.)

*) Viz titulní obrázek.

41. Vyzvědači.

† Druhého léta po odchodu z Egypta hnuli se Israelští od hory Sinai a brali se dále. Mojžíš poslal dvanácte mužů, mezi nimi Josue a Káleba, napřed, aby shlédli zemi Kanaan. Po čtyřiceti dnech navrátili se vyzvědači a ukázali všemu lidu ovoce té země: brozen, kterýž nesli na sochoře dva muži, jablka granátová a figy. Takto pak zvěstovali: „Země ta v pravdě teče mlékem a medem, ale obyvatelé má velmi silné a města převeliká a ohrazená. Viděli jsme tam i obry, k nimžto my přirovnáni, zdáli jsme se jako kobylky.“ Tu křiče, všecken lid reptal proti Mojžíšovi a Áronovi řka: „Ó! bychom byli zemřeli v Egyptě, aneb na této poušti bychom zhynuli!“ Nadarmo krotili lid Josue a Kaleb, kteří též prohlíželi zemi, řkouce: „Země, kterouž jsme obešli, velmi dobrá jest. Nebojte se obyvatelů země té; neboť Hospodin s námi jest!“ Všecko množství křičelo tím více a chtělo je kamením uházeti.

† Tu ukázal se oblak Hospodinův, jenž nad stánkem svatým spočíval, v podobě brozné a Hospodin řekl k Mojžíšovi: „Dokavadž utrhati mně bude tento lid? Dokavadž nebudou věřiti mně při všech zázracích, které jsem činil před nimi? Raním je mo-

rem a zahladím je; tebe pak učiním knížetem nad národem silnějším, nežli jest tento.“ Ale Mojžíš se přimlouval, řka: „Odpust, prosím, hříchy lidu tohoto, podle velikého milosrdenství svého!“ Hospodin odpověděl: „Odpustil jsem na přimluvu tvou. Ale rei Israelským: Jako že živ jsem, dí Hospodin, jak jste si přáli, tak učiním vám. Na poušti této ležeti budou mrtvá těla vaše. Žádný z vás, kteříž jste reptali proti mně, nevejdete do zaslíbené země, krom Josue a Káleba. Ale děti vaše uvedu tam. Budou však čtyřiceti let tuláci na poušti, dokavadž nevyhynou těla mrtvá otců.“

† V témž okamžení náhle poraženo jest a zemřelo těch deset vyzvědačů, kteříž uvedli lid v reptání proti Hospodinu, utrhající zemi.

42. Zbouření a trest.

† Po nějakém čase povstalo 250 levitů, v jejich čele Kore, Datan a Abiron, z ctižádosti proti Mojžíšovi a Áronovi, i řekli: „Všecko množství lidu jest svaté; proč se vyzdvihujete vy nad lid Hospodinův?“ Když to uslyšel Mojžíš, padl žalostí nad tou boháprázdnou zpupností na tvář svou a pravil k rotě buřičův: „Proto-li dovolil vám Hospodin posluhovati jemu v stánku svatém, abyste sobě kněžství osobili a proti Hospodinu povstali? Zejtra známo učiní Hospodin, kteří k němu příslušejí. Ať vezme každý kadidelnici a postaví se zároveň s Áronem před Hospodina.“

† Druhého dne, když se oněch 250 s kadidelnicemi svými již bylo odebralo před Hospodina, zůstali tři náčelníci jejich v stanech svých. I povolal jich Mojžíš k sobě, kteřížto však vzdorovali, řkouce: „Nepřijďme!“ Šel tedy Mojžíš s Áronem k stanům jejich a řekl všemu lidu: „Odstupte od stanů těchto

lidí bezbožných, aniž se čeho dotýkejte, což jejich jest, byste nebyli zapleteni v hříchy jejich. Pozorujte a vizte. Jestliže tito zemrou, jako jiní lidé, smrtí přirozenou, vězte, že neposlal mne Hospodin. Pakli Hospodin učiní zázrak, že země, otevrouc ústa svá, pozře jich, poznáte, že se rouhali Hospodinu.“ Sotva že domluvil, rozestoupila se země pod nohama tří buřičů a pozrela je se stany, i se vším statkem jejich, i sestoupili za živa do pekla. Ale i oheň vyšed od Hospodina, zabil dvě stě a padesáte mužů, kteříž mu obětovali zápal.

† Aby pak takovým zpourám pojednou konec učiněn byl, řekl Hospodin k Mojžíšovi: „Vezmi od každého knížete dvanáctera pokolení prut a napiš naň jméno jeho. Polož pak dvanácte prutů do svatého stánku. Koho z knížat jsem ku knězství vyvolil, toho prut se zazelená.“ Mojžíš učinil, jakož byl přikázal Hospodin. Když pak druhého dne vešel do svatého stánku, nalezl, an prut Aronův vyrostl a vypučil květ i ovoce. I vynesl všechny pruty ven k všechněm Israelským, i uziřeli je a zase vzali jedenkaždý prut svůj. Hospodin pak řekl k Mojžíšovi: „Vnes prut Aronův zase do svatého stánku a polož ho do archy úmluvy, aby tam chován byl na znamení proti odbojným Israelským.“

43. Mojžíšova pochybnost. Měděný had.

** Ku konci putování po poušti nedostávalo se Israelským opět vody, i reptali znova proti Hospodinu. Hospodin poručil Mojžíšovi, aby zase holí uderil ve skálu, jakož dříve již jednou byl učinil. Mojžíš uposlechl, vzal hůl ze svatého stánku a shromáždil lid před blízkou skálou. Pochyboval však maličko, i řekl Israelským: „Zdali budu moci ze skály této vodu vyvésti vám odbojným?“ Pak pozdvihl ruky a uderil holí dvakrát ve skálu. Teprv po druhé ráne vyšla voda velmi hojná, tak že pil lid i hovada. Hospodinu nelíbilo se, že Mojžíš pochyboval o slově jeho, i řekl k němu: „Ze jsi mi úplně neuvěřil, neuvedeš těchto lidí do země, kterouž dám jim.“

† Nedlouho po tom počali Israelští tesklivi býti pro nesnáze cesty, že ustavičně po poušti sem tam chodili, i reptali opět proti Bohu a Mojžíšovi. Pročež poslal na ně Hospodin jedovaté hady, jejichžto uštknutí páliho jako oheň. Přemnozí od nich uštknutí

jsou, i umírali v bolestech velikých. I přišel lid k Mojžíšovi a lítostivě prosil, řka: „Zhřešili jsme, že jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě; pros, ať odejme hady od nás!“ Mojžíš vyhověl ve své neunavné trpělivosti a lásce prosbám jejich a modlil se za lid. Hospodin pak řekl jemu: „Udělej hada měděného a vyzdvihni ho na kůl; kdožby, uštknut jsa, pohleděl na něho, živ bude!“ Mojžíš učinil tak a všickni, kdož, uštknuti jsouce, na měděného hada pohledli, uzdravení byli.

(Měděný had byl obrazem Spasitele, povýšeného na dřevě kříže. On uzdravuje rány všech, kdož, od pekelného hada uštknuti jsouce, s důvěrným a skroušeným srdcem na něho hledí. (Jan III, 14. 15.)

44. Balaamovo proroctví.

Israelští přišli na pomezí Moabských blíž Jordánu. Mezi Moabskými šel muž, jménem Balaam, kterýš se jako pohanští věštcí zabýval předpovídáním budoucích věcí, ale při tom pravého Boha zňal. K němu tedy poslal král Moabských, jménem Balak a vkázal jemu: „Vyšel lid z Egypta, kterýš přikryl srcehek země, a rozbil stany proti mně. Přijď tedy a zlořeč lidu tomu!“ I ukázal se Hospodin Balaamovi v noci a řekl k němu: „Jdi tam, ale učiň toliko, co přikáží tobě!“ I odebral se Balaam ku králi.

Král vedl jej na tři rozličné hory, odkud ležení Israelských viděti mohl, a domníval se, že Balaam po rozkazu jeho zlořečiti bude Israelským. Ale Hospodin dal Balaamovi vnuknutí, aby Israelským dobrořečil. Řekl tedy Balaam ku králi Balaamovi: „Kterak mohu zlořečiti tomu, komu nezlořečí Bůh? A kterak proklínati, koho neproklíná Hospodin? K dobrořečení přiveden jsem, a dobrořečení zabrániti nemohu.“ I požehnal opět a opět synům Israelským, a prorokoval řka: „Vidím ho, ale ne

nyni, hledím naň, ale ne z blízka. Hvězda vzejde z Jakoba, berla povstane z Israele.“ Na tato slova zvolal Balak nevrle: „Abys slořečil nepřítelům svým, povolal jsem tebe, ty pak dobrořečils jim. Narrať se tam, odkud jsi přišel.“ I navrátil se Balaam do domu svého.

45. Poslední řeči Mojžíšovy a jeho smrt.

† Přiblížili se dnové, kdež se Mojžíš loučiti měl s lidem svým. I řekl mu Hospodin: „Vezmi Josue a vlož ruku svou na něj před tváří všeho lidu, aby od této doby jeho poslouchali všickni Israelští.“ Mojžíš učinil, jakož byl přikázal Hospodin, a pak promluvil ještě k lidu v tato slova: „He, já umru v této zemi a nepřejdu Jordánu. Vy pak přejdete a usadíte se v zemi výborné. Protož varujte se, abyste nikdy nezapomenuli na úmluvu, kterouž jste učinili s Hospodinem. Milujte Hospodina, Boha svého, z celého srdce svého, a ze vsí duše své, a ze vsí síly své! Vzpomeňte si na celou cestu, na kteréž vás čtyřiceti let po poušti vodil, nasycoval a choval, jako otec syna svého. Podržte všechna slova jeho v srdci svém a rozjímejte je sobě s dětmi svými doma i na cestách, lehajíce a vstávajíce. Jestliže ostriháti budete přikázání Hospodinových a je činiti, požehná On domům a rolím vašim, požehná úrodě země i stádům, požehnání budete i vy sami, vycházejíce i vycházejíce. Ale jestliže byste neposlouchali přikázání Hospodina Boha svého, zlořečení přijde na vás ve všech těch věcech. Svědky vyzývám dnes nebe i zemi, že jsem vám předložil požehnání i zlořečení, život i smrt. Vyvoltež tedy život sobě i potomkům svým!“

** Po tom předpovídal Mojžíš lidu z vnuknutí Božího Spasitele světa, řka: „Proroka, jako mne vzbudí vám Hospodin, Bůh váš; toho poslouchejte.“ Pak požehnal všem a vstoupil na

horu Nebo. Odtud ukázal mu Hospodin všecku zemi Kanaan a řekl k němu: „Tatoť jest země, kterouž jsem přislíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. Viděl jsi ji nyní očima svýma, ale do ní nevejdeš!“ Rozkošný pohled naplnil Mojžiše radostí a plesáním. Děkuje Hospodinu za blaho, kteréž připravil lidu svému, umřel Mojžiš na hoře. I plakali ho všickni Israelsí třiceti dní.

(Mojžiš byl, jak sám pravil, obrazem největšího proroka, Ježíše Krista. Jako tento hlásal on vůli Boží a dotvrzoval nebeské své posláni zázraky, proroctvím a svatým životem. Ano i osudy a skutky jeho podobají se v mnohém ohledě životu Krista Pána. Mojžiš totiž ušel v nejtělejší věku svém ukrutnosti Faraonově, — Pán Ježíš pronásledování krvožiznivého Heródesa. Mojžiš povolán a poslán jest od Hospodina k vysvození národu israelského z otroctví Faraonova, — Pán Ježíš k vysvození pokolení lidského z otroctví ďáblova. Mojžišova tvář promněna jest, — Pán Ježíš promněnil se na hoře. Mojžiš byl prostředníkem úmluvy staré, — Pán Ježíš úmluvy nové. Mojžiš uvedl lid pouští do země zaslíbené, mlékem a strdí plynoucí, — Pán Ježíš vede nás pouští života tohoto do pravé země zaslíbené, do života věčného; a t. d.)

46. Příchod do země zaslíbené (asi 1450 před narozením Krista Pána).

** Po smrti Mojžišově řekl Hospodin k Josue: „Vstaň a přejdi Jordán! Jakož jsem byl s Mojžišem, tak budu s tebou.“ I hnul se lid k Jordánu. Napřed šli kněží, nesouce archu úmluvy. Když vešli do Jordánu, tehdá rozvodněného, zastavila se voda s vrchu přicházející a nadula se jako hora, dolejší pak odtekla do mrtvého moře, tak že veškeren lid po suchém řečišti přecházel. Přesedšce, položili se táborem před Jericho. Tu slavili velikonoc a jedli z úrody země. I přestala manna.

* Jericho bylo pevné a ohrazené město. Proto pozbýval lid naděje, žeby města dobyl. Však Hospodin řekl k Josue: „Obejděte všickni bojovníci město jednou za den, a tak učiníte po šest dní. Sedmého pak dne obejdete město sedmkrát, kněží af jdou před

archou úmluvy a troubiti budou v trouby; a všecken lid ať zkríkne křikem převelikým: a zdi města se vyvrátí ze základů svých.“ Josue učinil, jakož byl přikázal Hospodin, i obcházeli město po sedm dní. Když pak sedmého dne v sedmém obcházení kněží troubili v trouby, řekl Josue ke všem Israelským: „Křičte, nebo dal vám Hospodin město.“ Křičel tedy všecken lid a troubilo se v trouby, a hned zdi padly, i vešli Israelští do města.

* Když Josue po mnohých bojích a vítězstvích celou zemi zaslíbenou opanoval, rozdělil ji losem mezi dvanáctero pokolení, v něž se Israelští po dvanácti synech Jakobových rozestoupili. *) Tak se věrně vyplnilo zaslíbení, kteréž byl Hospodin učinil

*) Toliko kněžské pokolení Lévi nedostalo žádného dílu, protože kněží z desátků a obětí žili. Za to dostali potomci dvou synů Josefových, pokolení Efraim a Manasses, dva díly. Viz mapu.

praotcům Israelských. Bůh zajisté věrný jest v sli-
bech svých.

(Zaslíbená země a její pracné vydobývání je obrazem zaslí-
bené blaženosti nebeské, do které z pouště života tohoto po mno-
hých bojích co vítězi vejíti máme.)

47. Vzbuzení soudců. Gedeon.

† Pokud žilo pokolení, kteréž na poušti vy-
rostlo a za Mojžíše i Josue všechny divy Hospodi-
novy bylo vidělo, potud sloužili Israelští Bohu. Ti
pak vymřeli, a povstalo nové pokolení. I vstupovali
vzdor zákazu Hospodinovu v snátky manželské s ná-
rody pohanskými, kteříž okolo bydleli; což divu, že
upadali v modlářství a bezbožnost! I vydal je Ho-
spodin v ruce nepřátel jejich a trestal je rozličnými
strastmi. Ale když bidou doháněni opět k Bohu
svému se obrátili, slitoval se také Hospodin nad nimi,
a vzbudil jim nábožné a udatné vůdce. Hrdinové tito
sluli soudcové, kteříž Israelské z rukou protivníků
jejich vysvobožovali a zákonu Božímu učili.

† Takoví rekové byli Barak, Jefte a po-
divnou silou těla obdařený Samson. Nejznameni-
tější pak byl Gedeon.

† Gedeon, syn prostého Israelity, žil toho času,
když Bůh Israelské pro jejich nepravosti byl vydal
v ruce Madianských. Tito přicházeli každého roku
v čas žní a zkazili všecko, cokoli bylo zeleného.
Když jednou zase přišel čas žní, volali Israelští
k Hospodinu o pomoc. I poslal anděla ku Gedeonovi,
an v domě otce svého obilí mlátil a očišťoval, chtěje
je skryti před Madianskými. Anděl řekl jemu: „Ho-
spodin s tebou, nejsilnější z mužů! Jdi a vysvobod
Israele z rukou Madianských!“ Gedeon odpověděl:
„Prosím, pane můj, čím vysvobodím Israele? Hle
čeď (rodina) má nejposlednější jest v Manasse, a
já nejmenší v domě otce mého.“ I řekl jemu anděl:

„Já budu s tebou, a poraziš Madianské jako muže jednoho.“

† Brzo potom shromáždili Madianští náramné vojsko, a přešedše Jordán položili se v prostranném údolí. Tu připadl duch Hospodinův na Gedeona. Jak mile svolal Israelské, přirazilo k němu 32.000 mužů. Avšak Hospodin řekl ku Gedeonovi: „Mnoho jest lidu s tebou, aniž bude dán Madian v ruce jeho, aby se nechlubili Israelští proti mně, řkouce: Svou silou vysvobození jsme. Provolej tedy k vojsku: Kdo jest bázlivý, vrať se zase domů.“ I navrátilo se dvamecítma tisíc mužů, a toliko deset tisíc zůstalo. A opět řekl Hospodin ku Gedeonovi: „Ještěť jest lidu mnoho; veď je k vodám. Kterížkoli dlaní nabírajíce chlemtati budou vodu, ty odděl obzvláště, jakož i ty, kteříž kleknouce píti budou.“ Bylo pak toliko tři sta mužů, kteříž, aby času nemařili, rukou k ústům podávajíce, chlemtali vodu; všecko pak ostatní vojsko, klekši na kolena, pilo pohodlně. I řekl Hospodin: „V těchto třech stech mužů vysvobodím vás, všecko pak ostatní množství ať se navrátí domů.“

† Rozkázal tedy Gedeon všem ostatním odejiti do stanů, ty tři sta mužů pak rozdělil na tři zastupy. O půl noci dal každému troubu a prázdný džbán, v němž hořící pochodeň ukryta byla, a řekl k nim: „Co uzříte mne činiti, to číňte i vy.“ I vloučili se po tichu až k ležení nepřátel, kteříž tvrdě spali, i obstoupili ležení kolem. Gedeon vešel do ležení a v troubu náhle zatroubiv, rozbil džbán, a hořící pochodeň vzhůru drže křičel: „Meč Hospodinův a Gedeonův!“ Rychle učinili to též lidé jeho. I stal se ve všem ležení nepřátelském zmatek neslýchaný. Madianští křičíce a hlučíce utíkali, a v tísní jeden druhého vraždil. Když pak Israelští vůkol bydlicích pokolení uslyšeli o vítězství, povstali jako jeden muž a zastoupili Madianským cestu, tak že se navrátilo z 135.000 mužů toliko 15.000 do země své. Israelští měli pak pokoj po mnoho let.

† Ale když umřel Gedeon, odvrátili se synové israelští zase od Hospodina. A takovou měrou strídalo se v Israeli za mnoho set let odpadání od Hospodina s voláním k němu a s vysvobozováním lidu z rukou nepřátel. Toto se dělo skrze soudce.

48. Ruth.

† Toho času když soudcové spravovali lid israelský, stal se jednou hlad v zemi. Proto odešel jistý muž z Betléma s manželkou svou a se dvěma syny svými do země moabské. Muž ten slul Elimelech a manželka jeho slula Noemi. Bydleli tam po delší čas, i umřel Elimelech, a po desíti letech umřeli též oba synové jeho, kteřížto sobě manželky moabské byli pojali. I vstala Noemi, aby se navrátila do vlasti své. Obě nevěsty její, jménem Orfa a Ruth, provázely ji.

† Když již daleko s ní pozašly, řekla k nim Noemi: „Navraťte se do země své, a Hospodin učiní s vámi milosrdenství, jako jste učinily se syny mými i se mnou.“ I počaly obě hlasitě plakatí a řekly jí: „S tebou půjdeme k lidu tvému!“ Ona pak odpověděla: „Navraťte se, dcery mé; proč byste šly se mnou? Jsem chudá a vaše nouze nadělala by mně ještě více starostí.“ I plakaly tím hlasitěji. Orfa pak

předce se odhodlala, i políbila tchyni svou a navrátila se. Ale Ruth zůstala u ní a řekla: „Kamkoli půjdeš, tam půjdu s tebou, a kdekoli bydleti budeš, tam i já také bydleti budu. Lid tvůj jest lid můj, a Bůh tvůj jest Bůh můj! V které zemi pochována budeš, v té i já umřítí chci.“ Noemi nechtěla více odpráti, i šly tedy spolu a přišly do Betléma.

† Betlemští počali v ten čas žítí ječmeny. Řekla tedy Ruth k tchyni své: „Chceš-li, půjdu na pole a budu sbíratí klasy, kteříby zůstali po žencích.“ Řízením Božím stalo se, že Ruth sbírala klasy na poli, ježto přináleželo Boozovi, muži bohatému z příbuzenstva Elimelechova. On sám přišel toho dne na pole i řekl žencům: „Hospodin budiž s vámi!“ Odpověděli jemu: „Hospodin požehnejž tobě!“ Když pak užířel Ruth, tázal se: „Cí jest tato žena?“ Odpověděli jemu: „Tato jest Moabská, kteráž přišla s Noemi: i prosila, aby směla sbíratí klasy za ženci, a od rána už trvá na poli, a ani na okamžení neodešla domů.“

† I řekl Booz k Ruth přívětivě: „Slyš, dcero má! Přidrž se děveček mých, a kde budou žítí, tam následuj je; rozkázal jsem služebníkům svým, aby tobě žádný nebyl obtížný. A bude-li se ti chtít pítí, jdi jen tamto k nádobám a napij se s lidmi mími.“ Ruth, poklonivši se k zemi, řekla k němu: „Odkud

mi toho štěstí, že nalezám milost před očima tvýma já cizozemka?“ On odpověděl jí: „Oznámeno jest mi všecko, což jsi učinila tchyni své po smrti muže tvého. Odplatíš tobě Hospodin za skutek tvůj!“ I řekl dále: „Když bude čas k jídlu, přijď sem a pojez s námi, a smoč skývu svou v octě.“ Posadila se tedy v čas jídla na straně ženců, jedla, co jí předložili, a zbytky si uložila. Pak hned vstala, a zase sbírala klasy až do večera. Booz pak přikázal pacholkům svým: „Povrzte ze snopů naschvál tu i tam klasů, a ležeti nechejte, aby to bez zahanbení sesbírali mohla.“

† Když pak večer klasy prutem vytloukla, dostala skoro tři měrice ječmene. I donesla je tchyni své a dala jí též, co jí zbylo z pokrmu. Ráno pak připojila se zase k děvečkám Boozovým, a každého dne při nich klasy sbírala, dokud ječmene a pšenice do stodol nesklidili.

† Po žních řekl Booz k Ruth: „Dcero, všecken lid města tohoto ví, že jsi žena ctnostná.“ I pojal si sobě za manželku. Hospodin požehnal jejich sňatku a daroval jim syna, jménem Obéd. Tenť byl otec Isai, otce Davidova, z jehož pokolení vyšel Spasitel.

49. Samuel. Heli. Jeho zlí synové.

Toho času, když soudcem byl nejvyšší kněz Heli, žili dva nábožní manželé jménem Elkana a Anna. Anna neměla dětí, a proto se velice rmoučila. I šla jednou k stánku Hospodinovu do Silo. Tam modlila se k Hospodinu plačíc, a učinila slib, krouc: „Hospodine zástupů, jestliže se rozpomeněš na mne, a dáš mi syna, oddám jej Tobě po všecky ny života jeho.“ I vyslyšel Hospodin prosby její a daroval jí syna, i nazvala jméno jeho Samuel t. j. a Bohu vyžádaný. Když byl tři let v stáří, přivedla ho k Heli do Silo, aby sloužil Hospodinu ve

svatém stánku. I přisluhoval Samuel před Hospodinem, rostl a líbil se jak Hospodinu tak i lidem.

** Heli pak měl dva syny, Ofni a Fincees, a ti byli velmi zlí, ano odvraceli lid i od obětování Hospodinu. Nebo přišel-li kdo do Silo a obětoval-li Hospodinu, přicházeli, když se maso k jídlu oddělené ještě vařilo, a majíce vidličky třízubé v rukou, strkali je do kotlíku, a což vyzdvihli, brávali sobě. Ano prvé, než se Hospodinu zapálil tuk na oltáři, brávali sobě moci maso syrové. Heli slyšel všecko to, a ještě jiné ohavné skutky, které páchali ve svatyni. Domlouval jim sice vlnidnými slovy, ale potrestati jich, jak zasloužili, toho starec Heli nedovedl.

** Stalo se jedné noci, že Heli spal v síni svatého stánku a Samuel blížě něho. I zavolal Hospodin: „Samueli, Samueli!“ kterýž domnívaje se, žeby Heli byl volal, rychle vstav, běžel k Heli a řekl: „Hle, tu jsem!“ Ale Heli řekl: „Nevolal jsem tebe, jdi zase a spi!“ Samuel odešel a spal. I zavolal Hospodin podruhé. A zase vstal Samuel, šel

k Heli a řekl: „Tu jsem, nebo jsi mne volal.“ Kterýž odpověděl: „Nevolal jsem tebe, synu můj, jdi zase, a spi.“ A po chvíli zavolal Hospodin Samuela po třetí. Když tedy Samuel, zase vstav, přišel k Heli, porozuměl tento, žeby Hospodin volal pacholíka a řekl: „Jdi a spi, a jestliže ještě potom volání uslyšíš, řekneš: Mluv Hospodine, neboť slyší služebník tvůj!“ A když Samuel odešel a opět spal na místě svém, zavolal Hospodin jako prve: „Samueli, Samueli!“ Samuel odpověděl: „Mluv Hospodine, neboť slyší služebník tvůj!“ I řekl Hospodin k Samuelovi: „Není daleký den, v který trestati budu Heli a syny jeho. Věděl zajisté, že nešlechtně činí synové jeho, a netrestal jich.“ Ráno povolav Heli Samuela, řekl: „Co mluvil k tobě Hospodin? Prosím tebe, netaj toho přede mnou.“ I oznámil jemu Samuel všecko. A Heli odpověděl s pokornou oddaností: „Hospodin jest; nech učini, což dobrého jest před očima jeho.“

** Po několika letech zase odpadli Israelští od Hospodina a byli od Filistinských potlačováni. Tito vytáhli proti nim do boje. Sotva pak počalo potýkání, utíkali Israelští před Filistinskými do stanů svých, i zbito jich jest takměř čtyři tisíce mužů. I řekli starší z Israele: „Přinesme archu úmluvy sem prostřed nás, aby nás vysvobodila z rukou nepřátel našich!“ Poslali tedy do Silo, a dva synové Heli doprovázeli archu úmluvy do stanů. Filistinští počali boj znova a porazili Israelské na hlavu. Padlo jich třicet tisíc, mezi nimiž i dva synové Heli, a archa úmluvy vzata jest. Když Heli tuto smutnou zprávu uslyšel, upadl se stolice nazpět, a zlomiv vaz, umřel.

* Filistinští vzali archu úmluvy a odnesli ji do chrámu modly své Dagona. A když vstali na úsvitě druhého dne, aj Dagon ležel tváří na zemi před archou Hospodinovou. Mimo to sesílal Hospodin na Filistinské rozličná soužení. Pole jejich zpusťošil hmyz, a obyvatelé vesnic i měst nemocněli a umírali. Filistinští ulekli se takové rány i řekli:

„Nech nezůstává archa Boha israelského u nás; nebo ruka jeho bije nás.“ Vložili tedy archu Hospodinovu na vůz, a dvě krávy zapřáhli do vozu; krávy pak šly přímou cestou do Bethsames, a tak přivezena jest archa úmluvy zase do země Israelských.

* Mezitím stal se po smrti Heli Samuel soudcem v Israeli. Samuel, svolav lid, vytýkal mu hříchy jeho a řekl: „Jestliže celým srdcem svým obrátíte se k Hospodinu, vytrhne vás z rukou Filistinských.“ I postili se a vyznávali, řkouce: „Zhřešili jsme Hospodinu.“ A Hospodin slitoval se nad nimi a dal jim tak skvělé vítězství nad Filistinskými, že tito po mnohá léta se neopovážili, vkročiti do země Israelských.

50. Zřízení království. Saul (1095 l. před nar. Páně).

Když se Samuel sstaral, řekli jemu starší israelští: „Ustanov nám krále, jakož všickni národové mají!“ I nelíbila se řeč ta Samuelovi; neboť chtěl, aby jedině Hospodin byl jejich králem. Bůh pak řekl jemu: „Uposlechni hlasu jejich, ale předpověz jim práva, kteráž král mítí bude nad nimi.“ Téhož času přišel k Samuelovi muž z pokoleni Benjaminova, jménem Saul. Byl pak velmi sličný a muž udatný, a od ramene vzhůru převyšoval veškeren lid. Když naň Samuel pohleděl, řekl jemu Hospodin: „Hle tenť jest muž, kteréhož pomazeš za kníže nad lidem mým.“ Vzal tedy Samuel nádobku oleje, vylil jej na hlavu Saulovu a řekl: „Aj pomazal tebe Hospodin za kníže nad lidem svým.“ I svolal Samuel lid a představil jim Saula řka: „Tu vidíte, koho vyvolil Hospodin. Není mu podobného ve všem lidu.“ I zkríkl veškeren lid: „Živ buď král!“

** Hospodin byl se Saulem a dával mu vítězství nad protivníky Israelských. Jednou však řekl Samuel k Saulovi: „Toto praví Hospodin zástupů:

Rozpomenul jsem se na to, kterak Amalekitští Istivě přepadli Israelské na cestě, když v největší nesnázi vystupovali z Egypta. Jdi tedy a pobij Amalekité, ale nevezmi sobě ničeho z věcí jejich!“ I vytáhl Saul s lidem a porazil Amalekité. Nešetřil však slov Hospodinových, nýbrž vzal sobě nejlepší stáda, a zpyšněv, vyzdvihl sobě vítězné oblouky. Samuel šel Saulovi vstříc a řekl nevrle: „Jaké jest to bečení stád, kteréž zní v uších mých?“ Saul vzal útočiště své ke lži a přetvařování, i vymlouval se říka: „Zachoval jsem nejlepší stáda, abych je obětoval Hospodinu.“ Ale Samuel odpověděl jemu: „Zdaliž chce Hospodin toliko zevnitřní oběti, a ne raději, aby bylo posloucháno hlasu jeho? Proto tedy, že jsi zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl Hospodin i tebe, abys nebyl králem, od něho ustanoveným“.

51. David na království pomazán.

** Samuel vroucně miloval krále Saula; proto plakal, že ho Hospodin zavrhl. I řekl k němu Hospodin jednoho dne: „Dokavadž plakati budeš Saula? Naplň roh svůj olejem a jdi do Betléma k Isai; nebo jsem opatřil sobě jednoho z synů jeho za krále.“ Šel tedy Samuel do Betléma, tam obětoval Hospodinu. K oběti povolal tajně i Isai a synů jeho. Nejdříve přišel syn prvorozený, muž krásný a vysoký. Samuel řekl v mysli své: „Zajisté to ten, jenž pomazán býti má za krále.“ Ale Hospodin řekl jemu: „Nehleď na obličej, ani na vysokost postavy jeho; nebo toho jsem nevyvolil, aniž vedle vzezření člověka já soudím.“ I přivedl Isai ostatních šest synů svých, jednoho po druhém před Samuela. Ale Samuel řekl: „Zádného z těchto nevyvolil Hospodin; jsou-li to již všickni synové tvoji?“ Isai odpověděl: „Ještě zbývá nejmladší, David, jenž pase ovce.“ I řekl Samuel: „Pošli pro něho a přiveď jej.“ Když byl David přišel, řekl Hospodin k Samuelovi: „Vstaň,

pomaž ho; nebo ten jest to.“ Vzal tedy Samuel roh s olejem a pomazal ho prostřed bratří jeho, a Duch Hospodinův sestoupil na Davida od toho dne.

** Od Saula naproti tomu odstoupil Duch Boží, a duch zlý opanoval ho, a trápil jej přecasto velikou těžkomyslností. Když to služebníci Saulovi upozorovali, řekli k němu: „Vyhledáme člověka, který by uměl hráti na harfu, aby hrál před tebou, a tobě aby lehčeji bylo.“ Jeden z služebníků doložil: „Znám nejmladšího syna Isaiova v Betlémě, kterýž umí dobře hráti na harfu, a mimo to jest udatný a opatrný.“ Poslal tedy Saul pro Davida, kterýž přišel. Saul pak zamiloval ho velmi a učinil jej svým oděncem. Kdykoli duch zlý napadal Saula, hrával David na harfu, a Saul míval polehčení.

52. Davidův boj s obrem Goliášem.

** Filistiňtí sebrali opět vojska svá a táhli proti Israelským k boji. Filistiňtí stáli na jedné hoře, Israelští pak na druhé naproti nim, a údolí bylo mezi nimi. Tu ze stanů Filistinských vyšel obr, jménem Goliáš. Byl nejen větší, než jiní muži, ale i nad míru silný. Měl přílbici měděnou na hlavě a oblečen

byl v pancíř šupinatý, kterýž více než centnýř vážil. Na hnátech měl měděné boty, a štít měděný přikrýval ramena jeho; dřevo pak kopí jeho bylo jako vrátidlo tkadlcovské. Obr ten vystoupiv volal proti vojskům israelským: „Vyberte z sebe také muže, nech sestoupí a se potýká se mnou sám a sám. Porazí-li mne, budeme my služebníci vaši: pakli já porazím jej, vy nám sloužití budete.“ Když se pak k svým navrátil, chlubil se: „Dnes jsem zhaněl vojska israelská.“ Takto vycházel a stával Filistinský ráno i večer, po čtyřiceti dní. Saul pak a všickni Israelsí báli se velmi.

** David se navrátil ode dvora Saulova domů, poněvadž tři nejstarší bratří jeho se Saulem do boje byli odešli. Řekl pak Isai, otec jeho k němu: „Běž do ležení k bratřím svým a zvěz, dobře-li se mají.“ Šel tedy David a přišel k bratřím svým. A když s nimi ještě mluvil, vystoupil Goliáš z ležení Filistinských a haněl opět Israelské. I zvolal David: „Kdo jest tento Filistinský, že zhaněl vojsko Boha živého?“ I vstoupil před Saula a řekl: „Ať žádný netrátí mysli pro něho; já, služebník tvůj, půjdu a budu bojovati proti tomu Filistinskému.“ I řekl mu Saul: „Nemůžeš bojovati proti tomuto Filistinskému; neboť mládeneček jsi, tento pak jest muž bojovný od mladosti své.“ David odpověděl: „Pásal jsem stádo otce svého. A když přicházel lev aneb medvěd a bral skopce ze stáda, honil jsem je, a bil a vydíral jsem loupež z hrdla jejich, a pakli povstali proti mně, já, ujma je za čelist, uškrtil jsem je. Nyní tedy půjdu a odejmu pohanění lidu. Hospodin, kterýž vytrhl mne z moci lva, a z moci medvěda, onť vysvobodí mne i z ruky Filistinského tohoto.“ Řekl pak Saul: „Jdi a Hospodin budiž s tebou!“

** I oblékl Saul Davida v odění své, a vstavil přilbici měděnou na hlavu jeho a oblékl jej v pancíř. David však nemohl v odění jíti; neboť nebyl tomu zvyklý. I složil to, a vzal hůl svou, a vybral sobě pět kamenů hladkých z potoka, vložil je do své mošny, vzal prak svůj do ruky a šel proti Filistin-

skému. Když ho Filistinský spatřil, řekl pohrdavě: „Zdali jsem já pes, že přicházíš proti mně s holí? Pojď ke mně, a dám tělo tvé ptákům nebeským a zvířatům zemským.“ David pak odpověděl: „Ty přicházíš ke mně s mečem, a s kopím, a se štítem; ale já přicházím k tobě ve jménu Hospodina zástupů, kteréhož jsi dnes zhaněl.“ Když tedy Filistinský se přibližoval, vyňal David rychle jeden kámen z mošny, a otočiv hodil jím z praku, i udeřil Filistinského v čelo tak prudce, až padl na tvář svou na zem. I běžel David ku Goliášovi, a dobyv

meče jeho z pošvy, stal mu hlavu. Vidouce Filistinsti, že umřel nejsilnější jejich, utíkali; Israelští pak honili je, pobili jich mnoho, a zdrancovali ležení jejich.

53. Jonathova láska a Saulova k Davidovi nenávisť.

* Když se vracel Saul s Davidem domů, vyšly jim vstříc ženy ze všech měst s bubny a cimbálky, radostně prozpěvující: „Zabít jest Saul tisíc, ale

David deset tisíců.“ I rozhněval se Saul náramně, a od toho dne nelibě hleděl na Davida. Druhého pak dne napadl Saula opět duch zlý, a když David před ním na harfu hrál, mrštil Saul kopím, které v ruce držel, po Davidovi, chtěje ho přibodnouti ke stěně. Ale David uhnul se. Po nějakém čase učinil ho Saul tisícníkem nad tisíci muži a přislíbil mu dceru svou Michol za manželku, zabije-li sto Filistinských. Takovým způsobem myslil dáti Davida v ruce Filistinských. David pak zabil dvě stě Filistinských, i líbil se všemu lidu.

† To vzbudilo v Saulovi podezření, že David po království baží, i stal se úhlavním nepřítelem jeho. V slepé nenávisti své poručil i synu svému Jonathovi a všem služebníkům svým, aby hleděli zabiti Davida. Jonathas pak, kterýž Davida miloval a s ním slavnou smlouvu nerozdílného přátelství byl učinil, dal výstrahu příteli nevinně pronásledovanému. Mimo to řekl k otci svému, když tento mírnější byl: „Nehřeš, ó králi, proti Davidovi; neboť nic nezačínal proti tobě, a skutkové jeho jsou tobě velmi prospěšné. Život svůj dobrovolně nasadil a zabil Filistinského. Proč bys tedy hřešil proti krvi nevinné?“ Což když uslyšel Saul, ukročen jsa, přisáhl: „Žítť jest Hospodín, že nebude zabít!“ Uvedl tedy Jonathas Davida k otci svému, a David byl zase u Saula, jako prvě.

† Vznikla pak opět válka, a vyšel David, porazil Filistinské. I všel duch zlý opět do Saula, a poznovu mrštil kopím po Davidovi, když před ním na harfu hrál; David pak uchýlil se a utekl. Když o něco později Jonathas zase mluvil s otcem svým o Davidovi, rozhněval se Saul na něho a řekl: „Vím, že miluješ syna Isai k své hanbě a škodě; nebo pokavad on živ bude, nedostane se tobě království. Protož hned pošli a přiveď jej ke mně; neb jest syn smrti!“ Jonathas odpověděl: „Proč má umřít? Co jest učinil?“ I uchopil Saul kopí, aby vlastního syna probodl. Ale Jonathas útekem nebezpečenství ušel. Z toho všeho poznal Jonathas jasně, že si umínil

otec jeho, zabiti Davida. Protož vyšel k němu na pole, kdež se byl skryl, a oznámil jemu, že se více navrátiti nesmí. A políbivše se vespolek, plakali spolu, a Jonathas řekl: „Jdi v pokoji! Cokoli jsme sobě obadva přísahli ve jménu Hospodinově, při tom ať zůstane!“

54. Davidova šlechetná mysl.

† David nebyl před Saulem již nikde jist, i utekl do hor Judských. Nebezpečnoství smrti hrozilo mu se všech stran. Ale David nezoufal. Těšil se myšlénkou: „Kdo obývá v ochraně Nejvyššího, bezpečen jest, a nemá se čeho báti.“ A jeho důvěra v Boha nebyla zahanbena. Bůh vysvobodil ho nejen ze všech pronásledování Saulových, ale dal i život Saulův v jeho ruce, aby zkusil ctnost jeho. V té zkoušce ukázala se skvěle ctnost Davidova.

† Saulovi bylo vyzraženo, že se David na jedné hoře skrývá. I vstal Saul a táhl s 3000 mužů, aby ho hledal. Když se to David dověděl, přišel tajně na místo, kdežto se byl položil Saul. A vida, že v ležení všecko spí, vloudil se do něho s Abisai, průvodcím svým, a našel Saula v stanu jeho, an leží a spí. Abner pak kníže vojska a lid spali vůkol

něho. I řekl Abisai k Davidovi: „Dnes dal Bůh nepřítele tvého v ruce tvé, i probodnu jej tedy nyní kopím jednou ranou do země, tak že druhé nebude potřeba.“ Ale David pravil: „Nezahíjej ho! Neboť kdo, vztáhna ruku svou na pomazaného Hospodinova, zůstane bez viny? Vezmi kopí, kteréž jest u hlavy jeho a číši vodní, podej mi je a odejdeme.“ Stalo se, aniž to byl kdo pozoroval. A když se byl David navrátil na vrch hory naproti táboru, zvolal na Abnera, rka: „Proč jsi neostříhal pána svého, krále? Pohleď, kde jest kopí královo a číše vodní!“ Volání probudilo i Saula, kterýž řekl: „Není-liž to hlas tvůj, synu můj Davide?“ David odpověděl: „Ano, pane můj a králi! Proč honíš služebníka svého? Co jsem ti zlého učinil?“ I poznal Saul bezprávi své a řekl: „Zhřešil jsem! Navrať se, synu můj Davide! Více tobě zlého neučiním. Požehnaný budiž, synu můj Davide!“ Potom odešli v pokoji od sebe.

** Za nedlouhý čas opět povstal boj mezi Israelskými a Filistinskými. Na hoře Gelboe měla svedena býti bitva. Saul s malou myslí šel do boje; věděl zajisté, že opuštěn jest od Boha. Padlo mnoho Israelských a mezi nimi i Jonathas a jiní dva synové Saulovi. Všecken svízal bitvy obrátil se na Saula, an zoufale bojoval, až posléze i sám od nepřátelských střelců těžce raněn jest. Ze všech stran doráželi naň Filistiňtí, usilující ho zajmouti. V zoufalosti nalezl na svůj vlastní meč a probodl se.

† David byl nyní zbaven úhlavního nepřítele svého. Když mu zvěstovali smrt Saulovu, rozpomenul se, jakož pravá láska a šlechtná mysl činívá, toliko na dobré vlastnosti jeho. Pln jsa hoře, roztrhl roucho své, plakal a volal: „Hory Gelboe, ani rosa, ani déšť nepadej na vás! Kterak jsou padli rekové v bitvě! Saul a Jonathas, milí a krásní v životě svém, také při smrti nejsou rozloučení. Bratře můj Jonatho, ach! jako matka miluje syna svého jediného, tak jsem já tebe miloval!“

III. Sláva národu israelského, aneb od Davida až po Roboama. (1055—975 před nar. Páně.)

55. Nábožný král David. Jeho péče o služby Boží.

Po smrti Saulově vyvolil lid Davida za krále, kterýž si obral Jerusalém za sídlo své, a nazval jej městem Davidovým. Brzo daleko široko rozhlášeno jest jméno Davidovo; neboť byl velmi udatný a měl při sobě třicet udatných reků, s nimiž mnoho slavných činů vykonal. Ale ještě slavnějším stalo se kralování jeho péčí, kterouž měl o blaho poddaných svých. Boje se Boha, činil právo a spravedlnost všemu lidu svému i zvolil si též rady, kteří mu pomáhali, aby spravedlivě a moudře spravoval lid svůj. Ještě horlivěji pečoval o čest a slávu Boží.

** U samého města Jerusaléma stála pěkná hora, jménem Sion. Na hoře té rozbil David skvo-
stný stan pro archu úmluvy. Tato byla pak přene-
šena v slavném průvodě, jako u vítězoslávě, do stanu. Mimo nescíslné množství lidu přišli k průvodu kní-
žata Israelští, oděni jsouce v bohatý šat, kněží
v slavnostném rouše, a ne méně než třiceti tisíc
oděnců. Ti, kteří před archou i za archou šli, hráli
na harfy a na citary, na trouby a na bubny, na
loutny a na cimbálky. Před kněžími kráčel David
sám, hraje na harfu.

† Zpíval takto: „Hospodine, kdo bude přebý-
vati v stánku Tvém? aneb kdo odpočívati na hoře
svaté Tvé? Kdo chodí bez poskvrny a činí sprave-
dlnost, kdo mluví pravdu v srdci svém, kdo nečiní
lsť jazykem svým, aniž činí zlého bližnímu svému,
a pohanění nepřijímá proti bližním svým, kdo ne-
klame bližního svého, kdo peněz svých nedává na

lichvu a darů proti nevinnému nepřijímá. Kdo činí to, nebude pohnut na věky.“

† Jakmile levité, kteří nesli archu, na šest kroků poodešli, obětoval David pokaždé vola a skopce. Znameníjší pak dary obětoval, když postavena byla archa Boží v stánku svatém. Rozdělil také kněží na 24 tříd, aby losem se střídající, svatou službu bez přestání konali. Podobně rozdělil i levity. Z nich vyvolil 4000 zpěváků, aby na obměnu k chvále Boží svaté písně zpívali a na rozličné nástroje hráli.

56. Davidova proroctví o Spasiteli.

David, jenž od mladosti již Boha zpěvem oslavoval, složil ku chvále Boží písně svaté, žalmy nazvané. Ve všech věcech jednal podle vůle Boží. Proto požehnal mu Hospodin a nejen že dal zdar podniknutím jeho, nýbrž přislíbil mu též: „Vzbudím tobě potomka, a upevním trůn krá-

lovství jeho až na věky. Já budu jemu za otce, a on mi bude za syna.“

† Hospodin udělil mu dar prorocký. Nejznamenitější proroctví Davidova o božském Vykupiteli a jeho svaté Církvi jsou následující:

† „Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe. Požádej ode mne, a dám tobě národy v dědictví tvé, a u vládařství tvé končiny země!“

„Vzejde za dnů jeho spravedlnost a hojnost pokoje. Před ním padati budou na zemi mourovinové. Králové Tharsis a z ostrovů dary obětovati budou; králové arabští a sabejští dary přinesou.“

„Já červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce. Všickni, vidouce mne, posmívají se mi a hýbají hlavou. Rota zlostníků oblehla mne: zbodli ruce mé a nohy; i sčítli všecky kosti mé, rozdělili sobě roucha má, a o můj oděv metali los.“

„Ty, ó Pane, nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému viděti porušení.“

„Vyzdvihněte se, brány věčné, a vejdeť král slávy. Vstoupil jsi na výsost, jal jsi vězně, vzal's dary s sebou pro lidi. Zpívejte Bohu, kterýž vstupuje na nebesa nebes, k východu.“

„Řekl Hospodin ku Pánu mému: Sed' na pravici mé, dokavadž nepoložím nepřátel tvých za podnoží noh tvých. Přisáhl Hospodin a nebude toho želeť: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisechova.“

(David, praotec Spasitelův, jenž se tudy často synem Davidovým nazývá, byl též obrazem jeho. Narodil se v Betlémě, v mladosti živ byl v skrytosti a chudobě, přemohl pak hrozného nepřítele lidu a stal se prorokem i králem.)

57. Absolonova zpoura a pokuta.

* David, Bohu žel, nebyl dosti opatrný v etnosti své, i dopustil se dvou velmi těžkých hříchů. Svedl totiž ženu Uriášovu k cizoložství, Uriáše pak nechal v boji zahynouti. Proto poslal k němu Hospodin proroka Náthana, kterýž mu vytykal těžká provinění jeho. I vyznal David skroušeně: „Zhřešil jsem Hospodinu!“ Na to řekl Náthan k Davidovi: „Hospodin také promíjí hřích tvůj, ale nejmladší syn tvůj tobě smrtí umře.“ K tomuto časnému trestu připojil Hospodin ještě rozličné jiné. David snášel je s oddaností a mimo to dobrovolně činil tuhé pokání.

* Největšího trestu dostalo se mu nezdárným synem Absolonem. Absolon byl nejkrásnější muž v celém Israeli. Od paty až do vrchu hlavy nebylo na něm skvrny. Zvláště měl pěkné, dlouhé vlasy. Chtěje povyk dělati, spůsobil sobě vozy a jezdce, a padesát mužů, kteříž před ním chodili. Stával též každého dne ráno u brány domu královského. Šel-li někdo, maje při nějakou, k soudu královi, zavolal ho k sobě, a na všecko úlisně se vyptav, říkal: „Reči tvé zdají se mi dobré a spravedlivé, ale není ustanoven od krále, kdoby tě vyslyšel. Ó kéž bych já byl soudcem v zemi, aby každému dopomohl ke právu!“ Když mu pak ten, s nímž byl mluvil, dojat jsa takovou srdečnou sdílností, chtěl k nohám padnouti, uchopil ruku jeho, objal a políbil ho. A činil to každému, přicházejícímu k soudu, i nachyloval k sobě tak vždy více srdce Israelských.

* Domnívaje se, že si takovým zchytralým jednáním přízeň všeho lidu získal, šel jednoho dne k otci svému, králi, a řekl: „Šel bych rád do Hebronu, abych naplnil slib, kterýž jsem učinil Hospodinu.“ Král odpověděl, nic zlého netuše: „Jdi v pokoji.“ Ale Absolon poslal z Hebronu tajné posly do všech pokolení Israelských a vzkázal jim: „Jak mile uslyšíte zvuk trouby, recete: Absolon učiněn

jest v Hebronu králem.“ Tak stalo se spiknutí veliké, a zaslepený lid sbíhal se odevšad i rozmnožoval se kolem Absolona. David, slyše o zradě syna svého, řekl služebníkům svým: „Útecme, aby snad přijde Absolon nepřepadl nás a nepohubil města.“ Vyšel tedy David se vsí čeledí svou pěšky z Jerusalema za potok Cedron. Bosýma nohama a s hlavou zahalenou vstupoval pláče k vrchu hory olivetské. Když pak odtud dále utíkal, potkal se s ním muž z domu Saulova, jménem Semei, kterýž, házeje po něm kamením a zlořeče mu, řekl: „Vyjdi z země, vyjdi, muži krve!“ Popuzen jsa touto podlostí, řekl Abisai ku králi: „I proč zlořečí tento nestydatý člověk pánu mému, králi? Půjdu, a setnu mu hlavu!“ Ale král odpověděl vlídně a mírně: „Nech ho, ať zlořečí; snad popatří Hospodin na soužení mé a odplatí mi dobrým za toto zlořečení!“

* David šel dále, i veškeren lid, kterýž byl s ním, až se přeplavili přes Jordán. Když pak byl Absolon i tam za ním pospíšil, spořádal vojsko své k bitvě a řekl: „Potáhnu i já s vámi do boje.“ I odpověděli vojáci jeho: „Nikoli, ó králi, nepotáhneš s námi! Nebo, byť nás padla i polovice, nebudou toho velmi vážiti; ale tebe samotného za deset tisíců počítají.“ I zůstal tedy král za vojskem, ale přikázal Joabovi a všem vůdcům: „Zachovejte mi syna Absolona!“ V jednom velikém lese stala se bitva. Vojsko Absolonovo bylo poraženo. Absolon sám utíkal na mezku lesem. A když mezek s ním ujížděl pod velikým a hustým dubem, aj tu uvázl Absolon za dlouhé vlasy na větvích a mezek pod ním odběhl. Viděl pak to voják jeden a oznámil Joabovi. Tu vzal Joab tři kopí do ruky své, běžel k dubu a vrazil jedno kopí po druhém v nevďěčné srdce Absolonovo. A když se ještě hýbal, vise na dubě, běželo deset oděnců Joabových, a bijíce dobili jej. Pak uvrhli mrtvolu jeho v lese do hluboké jámy, a snesli na ni velikou hromadu kamení.

* Rychlý posel přinesl Davidovi zprávu o šťastném výsledku bitvy. David tázal se: „Dobře-li se má i Absolon?“ I odpověděl posel: „Jako jemu, staniž se všem nepřátelům krále mého!“ I zarmoutil se král velmi, plakal a volal: „Synu můj Absolone, Absolone, synu můj! Kéžby byl dal Bůh, abych já byl umřel za tebe! Absolone synu můj, ó synu můj Absolone!“ Když pak se vracel David do Jerusalema, šel mu vstříc všecken lid a u vítězoslávě vedli jej do města.

(David strastiplnou cestou přes potok Cedron na horu olivetskou, velikomyslností k protivníkům a posměvačům a konečně i slavným vjezdem svým do svatého města Božího podobal se Pánu Ježíši.)

58. Poslední napomenutí Davidova a jeho smrt.

† David měl třicet let, když dosedl na trůn v Israeli, a panoval po čtyřicet let. I přišel čas smrti jeho. Tu svolal všechna knížata a všechny mocné a vzácné muže Israelské a řekl: „Slyšte mne, bratři moji a lide můj! Myslil jsem, abych vystavěl Hospodinovi dům, i připravil jsem všechny věci k stavění. Ale Bůh mi řekl: Nebudeš mi stavěti domu, proto že jsi v mnohých válkách krev proléval. Ale Šalomoun syn tvůj vystaví mi dům, a já utvrdím

království jeho, bude-li stálý v ostříhání přikázání mých. Nyní tedy napominám vás: Ostříhejte všech přikázání Hospodina Boha našeho! Ty pak Šalomoune synu můj! znej Boha otce svého a služ jemu myslí volnou; nebo Hospodin zpytuje všecka srdce a rozumí všem myšlením lidským. Budeš-li ho hledati, nalezneš jej; pakli ho opustiš, zavrhne tě na věky.“

† Dal pak David synu svému zlata i stříbra na všeliké nádoby k službám Božím, jakož i obraz chrámu a všech s ním spojených stavení a síní, i řekl: „Tak mi to do srdce napsáno jest rukou Hospodinovou. Nyní tedy stavěti budeš dům Hospodinův, a Bůh bude s tebou!“

† Po tom řekl všechněm: „Dílo toto veliké jest; nebo ne člověku připravuje se přibyték, ale Bohu. Já pak podle vši své možnosti připravil jsem náklady k domu Boha svého: zlato a stříbro k nádobám, měď, železo, dříví, všelijaké drahé kamení a mramoru přehojně. Naplněte tedy i vy ruce své dary a obětujte je Hospodinu.“ I obětovali knížata a lid s veselým srdcem k dílu domu Božího. David radoval se z toho radostí velikou a řekl: „Požehnaný jsi Hospodine, Bože Israele, od věků na věky! Tvé jest všecko, a co jsme z ruky tvé vzali, Tobě jsme zase dali. Hospodine, zachovejž na věky tuto dobrou vůli srdce jejich, a dej jim vytrvalost v službě Tvé. Šalomounovi také synu mému dej srdce dokonalé, aby ostříhal Tvých přikázání!“ To domluviv, zesnul v pokoji.

59. Šalomounova modlitba a moudrost.

** Po smrti Davidově nastoupil na trůn Šalomoun. Miloval Hospodina a chodil v přikázáních otce svého. I ukázal se mu Hospodin jednou v noci ve snách a řekl: „Zádej, začkoli chceš, abych dal tobě.“ Šalomoun odpověděl: „Hospodine, Ty jsi učinil,

abych kraloval nad lidem tvým, já pak ještě slabý a nezkušený mládenec jsem. Dejž mi tedy srdce k umění schopné, abych mohl lid tvůj dobře souditi a rozeznati mezi zlým a dobrým.“ I líbila se Hospodínu ta prosba a proto řekl: „Ze's žádal za věc tu a neprosil's za dlouhý věk, ani o bohatství, ani o záhubu nepřátel svých, ale žádal jsi sobě moudrosti: hle, učinil jsem tobě vedle řeči tvých a dal jsem tobě srdce moudré a rozumné, tak že žádného tobě rovného před tebou nebylo, aniž po tobě povstane. Ale i to, začož jsi neprosil, dal jsem tobě, totiž bohatství a slávu. A budeš-li ostříhati přikázání mých, jako otec tvůj, prodloužím i života tvého.“

† Brzo potom přišly dvě ženy k Šalomounovi, aby soudil při, kterou spolu měly; každý zajisté mohl beze strachu k trůnu jíti. Jedna z nich řekla: „Já a žena tato bydlely jsme samotny v jednom domě. Každá měla dítě. Umřel pak chlapeček ženy této v noci, nebo spící udusila jej. I vstala tiše o půlnoci, vzala syna mého od boku mého, když jsem já spala, a položila na jeho místo mrtvého syna svého do lůna mého. A když jsem ráno vstala, byl syn můj mrtev; ale když jsem v jasný den pilněji na něj pohleděla, poznala jsem, že to není dítě moje.“ Druhá žena zvolala: „Není tak, jakž praviš, ale syn tvůj umřel,

můj pak živ jest.“ Naproti tomu tvrdila první: „Lžeš, nebo syn můj živ jest a tvůj syn jest mrtev.“ Tak se hádaly před králem. Tehdy řekl král: „Přineste meč!“ A když se to stalo, rozkázal král: „Rozdělte dítě živé na dvě, a dejte polovici jedné, a polovici druhé!“ I ulekla se matka živého dítěte náramně slov těchto a úzkostlivě prosila krále, řkouc: „Prosím, pane, dejtež jí dítě živé, a nezabíjejte ho.“ Druhá naproti tomu pravila: „Ať není ani moje ani tvoje, ale buď rozděleno!“ Na to rozsoudil král, řka: „Dejtež první ženě dítě živé, a nebuď zabito; nebo ona jest matka jeho.“ I uslyšel veškeren Israel soud, kterýž vynesl král, a bál se ho; nebo viděli, že moudrost Boží jest v něm.

60. Příslovi Šalomounova.

*Šalomoun ukázal moudrost od Boha mu propůjčenou těš v překrásných průpovědech čili příslovích, jež nám zanechal. Některé z nejznamení-
tějších jsou následující:*

„Pýcha předchází úraz, a před pádem povyšuje se duch.“

„Kdo chodí s moudrými, moudrý bude; ale přítel bláznů podobný jim učiněn bude. Jestliže by tě lákali hříšníci, nepřivoluj jim, a zdrž nohu svou od stezek jejich: nebo nohy jejich ke zlému běží. Nebuď jako ptáci, před jejichž oči síť nadarmo se vrše.“

„Kdo ostříhá úst svých a jazyka svého, ostříhá od úzkosti duše své. Mnoho mluvení nebývá bez hřichu, ale slovo v pravý čas jest jako jablko zlaté na mise stříbrné.“

„Ohavnosti jsou Hospodinu rtové lživí, ale ti, jenž věrně činí, líbí se jemu.“

„Kdo se skryje s hříchy svými, neostojí, ale kdožby je vyznal a opustil, milosrdenství dojde.“

„Jdi k mravenci, ó lenochu, a zpytuj cesty jeho a uč se moudrosti. Nemaje vůdce, ani příkaze, ani knížete, připravuje sobě v létě pokrm, a shromažďuje ve žni, coby potom jedl.“

„Lepší jest maličko se spravedlností, nežli mnoho užiteků s nepravostí.“

„Činiti milosrdenství a soud, více se líbí Hospodinu, než oběti. Na úrok půjčuje Hospodinu, kdož se smilovává nad chudým. On odplatí jemu.“

„Spravedlivý stará se i o hovado své, ale srdce bezbožného jest ukrutné.“

„Hněv nemá milosrdenství, ani prudká prchlivost. Muš hněvivý vzbuzuje sváry, ale odpověď měkká skrocuje hněv.“

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“

„Jestližebys lačněl nepřítel tvůj, nakrm jej; šíznil-liby, dej mu vody pít; nebo tak uhlí řevavé shromažďíš na hlavu jeho, a Hospodin odplatí tobě.“

61. Stavění a posvěcení chrámu.

** Čtvrtého léta kralování svého začal Šalomoun stavěti dům Hospodinův v Jerusalémě na hoře Moria. Měl pak 10.000 dělníků na hoře Libanon k sekání dříví cedrového i jedlového, 70.000 těch, kteříž břemena nosili, a 80.000 kameníků, kromě 3.300 úředníků, kteříž rozkazovali dělníkům. Není se tedy co diviti, že takové množství rukou vystavělo Hospodinu chrám veliký a skvostný, kterýž se sice svatému stánku podobal, ale rozsáhlostí a nádherností daleko jej převyšoval. Byl zajisté zdělán sedesáti loktů, a zšířil dvaceti loktů a zvýšil třiceti loktů, kromě podloubí kolem něho vedoucích a dvou velikých síní pro knězstvo a lid. Vnitřní stěny byly z dříví cedrového, tak že žádný kámen ve zdi nemohl viděn býti. Z dříví samého pak vyčnívaly řezby cherubinů, palm a květin, tak uměle vyryte,

že se zdálo, jakoby ze stěny byly vyrostly. Všecko posvátné nádobí a nářadí, mezi nim 10 stolů a svícnu a 100 misek, zhotoveno bylo z ryzího zlata. Též svatyně svatých byla zlatem vůkol obložena, jakož i svatyně; ano i podlahu přikryti kázal zlatými plechy, tyto pak přibiti dal zlatými hřeby, tak že nic nebylo v chrámě, coby zlatem nebylo obloženo. Když Šalomoun po sedmi letech stavbu chrámovou dokončil, shromáždil starši a knížata všech pokolení, aby v slavném průvodě přenesli archu úmluvy ze Sionu do chrámu.

† I kráčeli v svatém nadšení před archou a obětovali ovce a voly bez čísla a počtu. Levité hráli na cimbály, harfy a citary, a 120 kněží troubilo na trouby. A všickni pozdvíhovali vzhůru hlasu, tak že zvuk daleko se rozléhal. I zpívali: „Chvalte Hospodina, nebo dobrý jest, a na věky trvá milosrdenství jeho!“ Když pak byli s archou úmluvy až před chrám přišli, vnesli ji toliko kněží do svatyně svatých a hned naplnil oblak dům Hospodinův. I padl Šalomoun před oltářem zápalů na kolena, a vztah ruce své k nebi, modlil se: „Hospodine, Bože israelský, není podobného tobě ani na nebi, ani na zemi. Jestliže nebe, i nebesa nebes neobsahují tebe,

čím méně dům tento, kterýž jsem vystavěl? Však předce jsem ho vystavěl, doufaje, že tu zvláště vyslyšíš modlitbu lidu svého. Kdožbykoli modlil se na místě tomto, vyslyš ho, a buď mu milostiv!“

† Když dokonal Šalomoun modlitbu svou, sestoupil oheň s nebe a strávil oběti. I padli všickni Israelští na tváře své a klaněli se Hospodinu. Po tom, radujice a veselíce se, odešli domů. Šalomounovi pak opět se ukázal Hospodin a řekl jemu: „Uslyšel jsem modlitbu tvou; posvětil jsem domu tohoto, a oči mé, i srdce mé budou tu po všechny dny, pozorující na toho, kdožby se modlil na místě tomto.“

(Jakkoli veliký a krásný byl chrám Šalomounův, předce jen slabým obrazem byl našich chrámů, v nichžto Bůh a člověk Ježíš Kristus ve viditelné spůsobě chleba přítomen jest, a bohaté poklady milosti svých nám rozdává. S jakou uctivostí a radostí máme tedy my prodlévati v chrámech našich!)

62. Šalomounova sláva a smrt.

† Kromě chrámu Hospodinova vystavěl Šalomoun i sobě překrásný palác. Trůn jeho byl z kostí slonových a ozdobený zlatem; trůn ten měl šest stupňů, po nichž se z obou stran vstupovalo vzhůru a na nichž dvanácte zlatých lvů stálo. Tři sta také štítů zlatých dal udělati a složil je v zbrojnici své. Nadto všechny číše, z nichž pil král Šalomoun, byly zlaté; tolikéž i všeliké nádobi hodovné a všecken nábytek v domě jeho. Stříbra zajisté za dnů jeho za nic sobě nevážili; nebo lodě královny přinášely z cizích zemí hojnost drahých kovů a vzácností všeho druhu. Vystavěl také mnoho nových měst, Jerusalemlém pak ozdobil a ohradil tak, že sotva bylo tehdá města, jemu rovného. Panoval od řeky Eufratu až ku končinám egyptským, i měl mir po celém sousedství a každý bydlel beze strachu a šťastně pod vinným kmenem a pod fikem svým. Králové a národové, zblízka i zdaleka prokazovali mu čest a přinášeli mu

dary. Ano, až ze Sáby přijela královna k Salomounovi, aby užířela slávu a uslyšela moudrost jeho. Tak vynikal Salomoun bohatstvím a moudrostí nad veškeré krále zemské.

* Salomoun slavně sice počal kralovati a slavně i pokračoval, ale ani on nesetřval v dobrém, a smutný byl konec jeho. Když sestárnuj, nakaženo jest srdce jeho skrze ženy pohanské. A Salomoun, moudrý Salomoun klesl tak hluboko, že ženám k vůli klaněl se modlám a chrámům jim stavěl. Proto rozhněval se Hospodin na něj a řekl jemu: „Poněvadž jsi to učinil, vezmu království tvé synu tvému a dám je jednomu ze služebníků tvých. Ale dvě pokolení nechám synu tvému pro Davida, otec tvého.“ I vznikly spiknutí a zpouřy, a rozšiřovaly se víc a více, protože zaslepený Salomoun utiskoval poddané své. A prostřed rozbrojů těch umřel Salomoun.

Doba třetí.

Poněnáhlé klesání národu israelského, aneb od Roboama až po Krista Pána. (975 před nar. Páně až do l. 1.)

63. Rozdělení říše.

** Po smrti Salomounově sešel se veškeren Izrael k Roboamovi, synu Salomounovu a řekl: „Otec tvůj přetěžké jho vložil na nás; protož ty nyní polož na nás jho přetěžkého, a budeme sloužiti tobě.“ Ale Roboam odpověděl jim: „Odejděte a třetího dne navraťte se ke mně.“ Lid odešel. Roboam pak se radil se starsími otec svého a ptal se jich: „Kterak mi radíte, abych odpověděl lidu tomuto?“ Rekli jemu: „Jestliže uposlechněš lidu a budeš-li jim přívětivě mluviti, budouť služebníky tvými po všecky dny.“ Ale on zavřel radu starcův, a povolav mladíků, kteří s ním v rozkoši vychování byli, radil se s nimi.

Ti řekli jemu: „**Takto** mluv k lidu tomu: **Otec** můj položil na vás **jho těžké**, já pak přidám ještě k němu; **otec** můj mrskal vás **bičky**, ale já mrskati vás budu **biči uzlovatými**.“

**** Když** tedy třetího dne lid zase přišel k **Roboamovi**, mluvil k nim vedle rady lehkomyšlných mladíků. Tu lid, uslyšev tvrdou odpověď, řekl: „**Co** cest nám do **Roboama**?“ I sebralo se deset pokolení a zvolilo králem **Jeroboama**, kterýž prvé býval služebníkem **Salomounovým**. **Roboama** nepřidržel se nikdo kromě pokolení **Judova** a **Benjaminova**. Tak rozdělen jest národ **israelský** na dvě říše: **israelskou** a **judskou**. Hlavním městem říše **judské** zůstal **Jerusalém**. V říši **israelské** stalo se později **Samari** hlavním městem.

*** Smutné** následky toho rozdvojení hned se ukázaly. **Jeroboam**, král říše **israelské**, řekl totiž v srdci svém: „**Jestliže** bude choditi lid tento do **Jerusaléma** k obětování obětí v domě **Hospodinově**, obrátí se srdce jeho zase k **Roboamovi**, a říše navrátí se opět k domu **Davidovu**.“ Aby to zamezil, postavil dvě telat zlatých, jedno v **Bethel** na jihu, a druhé v **Dan** na severu, a řekl: „**Nechodtež** více do **Jerusaléma**! **Hle**, tito jsou bohové vaši, kteříž vás vyvedli z **Egypta**!“ A tak zavedl lid k modlářství; nebo lid chodil klanět se telatům.

*** Roboam**, král říše **judské**, nemohl oželeťi odpadnutí desatera pokolení, a proto bojoval až do smrti své s **Jeroboamem**. Též nástupci těchto dvou králů byli spolu ustavičně téměř v boji, ano volávali i cizí pohanské národy ku pomoci jeden proti druhému. Také se dopouštěli zlého před **Hospodinem**, a sváděli poddané své k rozličným hříchům a nepravostem. I králové **judští** opouštěli **Hospodina** a oddávali se modlářství a sváděli příkladem svým též obyvatele říše **judské** k ohavné modloslužbě.

I.

*Ponenáhlé klesání říše israelské.***64. Vzbuzení proroků. Eliáš od Boha
poslán (912 před Kr.).**

** Aby krále a lid napravil, vzbuzoval Bůh čas po čase svaté muže, proroky. Tito napomínali pohnutlivými slovy k pokání a ve jménu Božím divy činili, majíce lidu dokázati, že od Boha poslání jsou. Předpovídali i budoucí věci, zvláště pak zjevil jim Bůh mnoho o příští Vykupitele, jehož narození, život, utrpení a oslavení zevrubně napřed označovali.

** Takový prorok byl Eliáš. Žil za panování Achaba, krále israelského. Zadný z předchůdců Achabových nenatropil tolik zlého, jako tento král. Pojal i pohanku, jménem Jezabel, za manželku, postavil modle Bálovi chrám a povolal 450 kněží Bálových; kněží pak Hospodinovy dal usmrcovati. I přišel k němu Eliáš a řekl: „Živí jest Hospodin,

před jehožto obličejem stojím, že nebude za těchto let ani rosy, ani deště, dokavad to neřeknu.“ Achab zůřil, slyše ta slova, a hledal ho tajně zabiti. Proto řekl Hospodin k Eliášovi: „Odejdi odsud, a skryj se u potoka Karith, naproti Jordánu a tu z potoka pítí budeš, a krkavcům jsem přikázal, aby tě tam krmili.“ Eliáš učinil vedle slova Hospodinova, a krkavci přinášeli mu chléb a maso každého rána i večera, z potoka pak pil.

** Po čase pak vysechl i potok. I řekl Hospodin k Eliášovi: „Vstaň a jdi do Sarefty v zemi sídonské; nebo jsem tam přikázal ženě vdově, aby tě živila.“ Šel tedy Eliáš do Sarefty. Když přišel k bráně městské, uzřel ženu vdovu, ana sbírá dříví. Zizní jsa trápen, zvolal k ní: „Dej mi trochu vody, abych se napil!“ A když ona šla, aby mu ji přinesla, volal za ní: „Přines mj také, prosím, kousek chleba!“ Ona odpověděla: „Živť jest Hospodin, že nemám chleba, jediné hrstku mouky v nádobě, a maličko oleje v lahvi; hle, sbírám několik dřevků, abych z toho mála připravila krmí sobě a synu svému, abychom ji snědli a potom zemřeli.“ I řekl jí Eliáš: „Neboj se! jdi a učiň, jakž jsi řekla; však nejprvé udělej mně z té mouky malý podpopelný chléb, sobě pak a synu svému uděláš potom. Toto zajisté pravi Hospodin: Neubudeť mouky v nádobě, aniž oleje v lahvi ubude až do dne, když dá Hospodin zase déšť.“ I šla, a učinila, jakž jí byl Eliáš řekl; a od toho dne neubývalo mouky v nádobě, aniž umenšeno jest oleje v lahvi.

* Po nějakém čase roznemohl se syn té ženy a umřel. Tehdy zvolal Eliáš k Hospodinu: „Hospodine, Bože můj, prosím, nech se navrátí duše pacholete tohoto zase do těla jeho!“ I vyslyšel Hospodin modlitbu jeho a pachole ožilo. Plna jsouc vroucích diků, řekla žena k Eliášovi: „Nyní jsem poznala, že jsi muž Boží, a že slovo Hospodinovo v ústech tvých jest.“

65. Eliášova oběť.

* Když již po tři léta a šest měsíců nepršelo, rozkázal Hospodin Eliášovi: „Jdi, a zase se ukaž Achabovi; nebo chci seslati déšť na zemi.“ Šel tedy Eliáš. Když jej uzał Achab, řekl k němu hněvivě: „Zdaliž ty nejsi ten, kterýž jsi uvalil tak veliké neštěstí na Israele?“ Eliáš pak odpověděl: „Já jsem nezakormoutil Israele, ale ty, a dům otce tvého, kteříž jste opustili příkázání Hospodinova a následovali jste modly. Ale shromážď nyní veškeren lid israelský na horu Karmél a oněch 450 kněží Bálových!“ Achab učinil tak, proto že ho hlad zle trápil, a sám šel na horu.

* Eliáš, přistoupiv k všemu lidu, řekl: „Dokavad kulhati budete na dvě strany? Jestliž Hospodin Bohem, následujtež jeho samého; pakli Bál jest Bohem, následujtež toho.“ A neodpověděl mu lid ani slova, neboť hluboce cítil výčítku. I řekl opět Eliáš k lidu: „Já jsem sám jediný, kněží pak Bálových jsou čtyři sta a padesáte. Nech jsou nám dáni dva býci. Oni nechť vyberou sobě býka jednoho, a zsekajíce ho na kusy, nechť jej vloží na dříví, ale ohně ať nepodkládají; já pak připravím býka druhého a vložím na dříví, ohně pak také nepodložím. Pak vzyvejte vy jména bohů vašich, a já vzyvati budu jméno Hospodina mého. Bůh pak, kterýž sešle oheň na oběť, ten ať jest pravým Bohem.“ I zvolal veškeren lid: „Návrh ten velmi dobrý jest.“

* Kněží Bálvi, kteříž se svátečně byli ozdobili a hlavy své listím ověncili, vzali býka, a zabili ho. Potom vystavěli oltář, a skákajíce okolo něho, volali od jitra až do poledne: „Bále, vyslyš nás!“ Ale nebylo nikoho, kdoby odpověděl. I posmíval se jim Eliáš, řka: „Křičte hlasem vyšším! Bál jest snad v rozmlouvání, aneb na cestě, aneb snad spí; křičte, aby se probudil!“ Křičeli tedy hlasem velkým, a řezali se vedle obyčeje svého nožmi, a bo-

lali se špicemi, až krvi byli politi. Tak si počínali
ž k večeru, ale Bál neslyšel modlitby jejich.

* I řekl Eliáš všemu lidu: „Pojďtež ke mně!“
A když přistoupil k němu lid, vzdělal z dvanácti
amenů oltář, udělal strouhu kolem něho, narovnal
říví, rozsekal býka na kusy, vložil tyto na dříví, a
oručil, aby vše polili vodou. I učinili tak, a tekla
voda okolo oltáře a naplnila strouhu. Nyní přistoupil
Eliáš k oltáři a modlil se: „Hospodine, ukaž dnes,
že jsi ty Bůh v Israeli, a že jsem já, služebník tvůj,
šedko toto učinil vedle přikázání tveho. Vyslyš mne,
Hospodine, vyslyš mne, aby poznal lid tento, že ty
jsi Bůh, a aby se obrátil zase k tobě!“ I spadl oheň
z nebe a spálil oběť zápalnou, i dříví, i kamení, ano
vodu, kteráž byla ve strouze, strávil. Což když
zřel veškeren lid, padl na tvář svou a volal: „Ho-
spodin jest Bůh, Hospodin jest Bůh!“

* Pak vstoupil Eliáš na vrch Karmélu, a skloniv
se k zemi, modlil se. A hle, nejprvé vystupoval
obláček z moře. Potom se nebesa zamračila a vy-
státný déšť napájel zemi.

66. Achabův a Jezabelin hřích a trest.

Achab měl také v Jezraheli palác. Podle paláce měl jistý muš, jménem Náboth, vinici. Jednoho dne řekl Achab k Nábothovi: „Dej mi vinici svou! Udělám sobě z ní zahradu, neboť jest podle domu mého. Dám tobě vinici jinou, anebo, jestli ti to milejší, tolik peněz, za což stojí.“ Ale Náboth odpověděl: „Uchovejš Bůh! Neprodám tobě dědictví otců mých.“ Nebo podle zákona Mojššisova nesměl žádný pole (dědictví) otců svých prodati. I rozhněval se Achab a byl nevrlý, tak se vrhna sebou na lůžko své, odvrátil tvář svou ke stěně a nejedl.

Jezabel, manželka jeho, vešla k němu a tázala se: „Proč jsi tak smutný, a proč nejíš?“ Achab pověděl jí příčinu. I řekla jemu uštěpačně: „To-li všecka tvá královská moc? Vstaň, a pojez a buď dobré mysli! Já tobě dám vinici tu.“ I napsala listy starším a předním města. Obsah pak těch listů byl tento: „Postavte dra nešlechtné muše proti Nábothovi, kteříby vydali křivé svědectví proti němu, řkouce: Rouhal se Bohu i králi. Na to vyvedte ho a ukamenujte!“ Učinili tak. Nevinný Náboth ukamenován jest a psi lízali krev jeho. Když to uslyšela Jezabel, řekla Achabovi: „Vládni vinici Nábothovou, nebo již není šir.“ Šel tedy Achab do vinice Nábothovy, ale Eliáš vyšel mu na rozkaz Boží vstříc, a řekl jemu: „Toto pravi Hospodin: Zavraždil jsi a nespravedlivé jmění přivlastnil jsi sobě. Jako lízali psi krev Nábothovu, tak i tvoou krev lízati budou. Jezabel pak šráti budou psi u zdi Jezrahelských!“

A tak se také stalo. Tři léta později raněn jest Achab v bitvě nebezpečně. Aby svým mysli dodal, zůstal, ač raněn, na voze svém až do večera, a z rány jeho tekla krev do vozu. Večer pak umřel. A když po jeho smrti myli vůz, lízali psi krev jeho. Po čase pak stal se Jehu králem a jel do Jezrahel.

zabel, uslyševši o příjezdu jeho, natřela obličej
 svůj líčidlem, ozdobila hlavu svou a vyhlédala z okna
 bráně, kudy Jehu do města vcházel. Uzřev ji Jehu,
 volal k služebníkům, kteříž u ní stáli: „Svrzte ji
 hlá!“ I svrhli ji, a pokropena jest zeď krví její a
 mšská kopyta pošlapala ji, psi pak přišli a žrali ji.
 o chvíli rozkázal Jehu, aby ji pochovali. Šli, ale
 nenalezli jediné lebku, ruce a nohy.

67. Prorok Eliseus od Boha poslán.

** Po vůli Boží povolal Eliáš Elisea za ná-
 upce svého. Eliseus viděl, kterak Bůh Eliáše
 vichru na ohnivém voze s ohnivými koňmi do nebe
 zval, a že tu s Eliáše plášť spadl, zdvihl jej. A od té
 chvíle přešel na něho duch Eliášův i divotvorní moc
 Eliášova.

** Když Eliseus jednou šel do Béthel, kdež se
 laněli zlatému teleti, posmívala se mu rozpustilá pa-
 cholata, volající za ním: „Pojď sem, lysý! pojď sem,
 lysý!“ Eliseus, ohlédnal se, hrozil jim ve jménu Ho-
 podinově. V tom vyšli z lesa medvědi a roztrhali 42
 děch nezbedných dětí.

† Po nějakém čase uzdravil Eliseus zázračným
 působem Naamana, bohatého a udatného vůdce vojska
 krále syrského. Naaman měl totiž malomocenství.
 Byla pak v službě jeho dívka israelská, kterouž lou-
 čezníci do Syrie byli přivedli. Ta pravila jednoho
 dne k manželce Naamanově: „Ó by byl pán můj
 proroka, kterýž jest v Samari, jistě by ho uzdravil
 od malomocenství jeho!“ Když to Naamanovi ozná-
 mené bylo, odebral se tam s koňmi a vozy. Když
 však u dveří domu Eliseova stál, vyslal k němu Eli-
 seus služebníka svého a vzkázal mu: „Jdi, a umyj se
 sedmkrát v Jordáně, a čist budeš!“ I rozhněval se
 Naaman a řekl: „Domníval jsem se, že vyjde ke mně,
 a vzývati bude jméno Boha svého, a uzdraví mne.“

Proč se v Jordáně mytí mám? Zdaliž nejsou lepší řeky naše v Syrii nadě všechny vody israelské?“

‡ Když v nevrlosti odcházel, přistoupili k němu služebníci jeho a řekli: „Otče, kdyby ti byl proyk něco nesnadného uložil, jistě bys to byl vykonal. Čím více tedy měl bys uposlechnouti slova jeho, an řekl takto: Umyj se, a budeš čist!“ Sestoupil tedy a umyl se v Jordáně sedmkrát a očištěn jest. I navrátil se k muži Božímu se všim komonstvem svým, a řekl: „V pravdě, nyní vím, že není jiného Boha, kromě Boha israelského! Protož prosím, přijmiž dar od služebníka svého!“ Ale Eliseus odpověděl: „Živ jest Hospodin, žeť nicého nevezmu.“ A ač ho Naaman nutil, nikoli nesvolil.

‡ Naaman odjel. Když pak byl kus cesty urazil, běžel za ním Gírzi, služebník Eliseův, a řekl: „Pán můj vzkazuje tobě: Nyní přišli ke mně dva z synů

prorockých, dej jim hřivnu stříbra *) a dvoje roucho svátečné.“ I řekl Naaman: „Lépeť jest, abys vzal dvě hřivny.“ Dal mu tedy dvě hřivny stříbra a dvoje roucho. Když pak Giezi s dary domů přišel, ukryl je a všel k pánu svému. Ale Eliseus řekl: „Odkud přicházíš, Giezi?“ On odpověděl jemu: „Služebník tvůj nikam nešel.“ Popuzen hanebnou lži, řekl Eliseus: „Zdaliž nebyl duch můj při tom, když muž s vozu svého sstoupil a tobě vstříc šel? Nyní máš stříbro a roucha, abys nakoupil vinic, ovcí a volů, služebníků a děvek; ale i malomocenství Naamanovo přichytí se tebe, a bude lpěti na tobě.“ I vyšel od něho Giezi, všecek jsa pokryt malomocenstvím.

† Takovými divy a proctvími ráčil Bůh ještě častěji oslaviti proroka Elisea. Nejvíce pak oslaven jest Eliseus po smrti své. Nedlouho po smrti jeho vpadli cizí loupežníci do země. Tu pochovávali právě tělo člověka zemřelého vedle hrobu Eliseova. Pohřebníci, když z nenadání uzřeli loupežníky, zděsivše se, uvrhli mrtvolu do hrobu Eliseova. A jakž se mrtvý dotekl kostí svatého proroka, ihned ožil a vstal na nohy své.

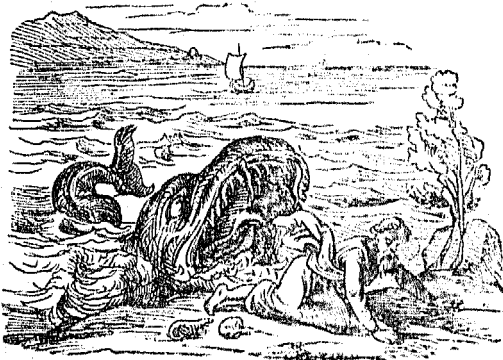
68. Prorok Jonáš káže pokání pohan- skému městu Ninive (826 před Kr.).

* Po smrti Eliseově vzbudil Bůh proroka Jonáše, aby i pohanům milosrdenství své prokázal. Rozsáhlé město Ninive, hlavní město říše assyrské, bylo se totiž oddalo všelikým nepravostem. I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi: „Jdi do Ninive a kaž v něm pokání; nebo nešlechtnost jeho vstoupila přede mne.“ Ale Jonáš nebyl spokojen s tímto rozkazem Božím; byl by zajisté raději viděl, aby Bůh město Ninive pro hříchy jeho zahladil. Šel tedy

*) Hřivna stříbra bylo asi tolik, jako 1.500 zlatých rak. čísla.

k moři a vstoupil na loď, ana se plavila do Spaňhel, aby tak Hospodinu utekl. Hospodin pak poslal bouři velikou na moře, a loď byla v nebezpečnosti, aby se neztroskotala. Chtíce ji oblehčiti, metali plavci všecko těžší náradí do moře. V úzkosti volal jedenkaždý k bohu svému o pomoc. Ale Jonáš ležel na spodku lodním v tvrdém spaní. I přistoupil k němu správce lodní a řekl: „Jak můžeš tak tvrdě spát? Vstaň, vzývej Boha svého; snad se rozpomene na nás, abychom nezahynuli.“ Plavci pak pravili vespolek: „Pojďte a vrzme losy, abychom zvěděli, pro koho to neštěstí na nás přišlo.“ Metali tedy losy, a padl los na Jonáše. I vyznal Jonáš mužům hřích svůj a řekl: „Uvrzte mne do moře, vím zajisté, že pro mne bouře tato přišla na vás.“ Plavci, chtějíce Jonáše zachovati, veslovali ze vší síly ku břehu, aby Jonáše tam zanechali, ale nemohli; nebo moře se bouřilo proti nim víc a více. I vzali tedy Jonáše a uvrhli ho do moře, a ihned přestalo moře od vření svého. Zároveň poslal Hospodin rybu velikou, aby pohltila Jonáše. Byl pak Jonáš v břiše té ryby tři dny a tři noci, i modlil se tam Hospodinu, aby mu pomohl, a vyslyšen jest. Z rozkazu Hospodinova vyvrhla ryba Jonáše třetího dne na břeh.

* Potom stalo se k Jonášovi podruhé slovo Hospodinovo: „Jdi do Ninive a kaž v něm pokání!“

I vstal Jonáš a šel do města cestou jednoho dne a volal: „Ještě čtyřiceti dní, a Ninive vyvráceno bude!“ Ninivetští uvěřili pohružce Hospodinově, rozhlásili půst a oblékli se v roucha kajicná, všickni od největšího až do nejmenšího. I sám král oblékl se v roucho kajicné, posypal se popelem a rozhlásil v Niive: „Jeden každý obrať se od zlé cesty své; kdo ví, neodpustí-li nám Hospodin, tak že nezahyneme?“ A v skutku, když viděl Bůh, že se obyvatelé Ninivetští odvrátili od zlých cest svých, smiloval se nad nimi, i odvrátil zlé, kterýmžto jim byl hrozil.

* Jonáš zatím, vyšed z města, posadil se proti východní straně města, aby viděl, co se městu stane. A když viděl, že Bůh města nezahubil, hněval se v srdci svém. Bůh pak chtěl mu jasně ukázati, jak nemoudře si počiná. I připravil břečťan, kterýž vzrostl nad hlavu Jonášovu, tak že tento v stínu jeho seděl. I radoval se z toho Jonáš radostí velikou. Druhého pak jitra nastrojil Bůh červa, kterýž zhlodal břečťan, tak že usechl. A když vzešlo slunce, přikázal Bůh větru žhoucímu, aby vál, a slunce udeřilo na hlavu Jonášovu, tak že se mořil, a v nevrlosti sobě i žádal, aby umřel. Tu řekl Bůh k němu: „Ty žalost máš nad břečťanem, o němž jsi nepracoval, kterýž za jednu noc povstal a jedné noci zahynul; a já bych neměl útrpnost míti s Ninive, městem velikým, v němž jest více nežli 120.000 lidí, kteříž ještě nevědí, jaký jest rozdíl mezi pravici a levici jejich, ať již mlčením pomínu veliký počet zvířat?“

(Třídenní prodlení Jonášovo v břicho ryby a vyjití jeho třetího dne vypořádávalo třídenní odpočinutí Krista Pána v hrobě a jeho z mrtvých vstání třetího dne.)

69. Vyvrácení říše israelské (722 před K. P.). Tobiáš v zajetí assyrském.

** Hospodin nepřestal posílati k Israeli svatých proroků, kteříž mu slovem i příkladem hlásali

pokání; a předce se stávali Israelští vždy nešlechternějšími a oddávali se víc a více ohavnostem pohanickým. Nadarmo hrozili proroci strašlivými tresty spravedlivého soudce Boha, až se posléze shovívavost Boží unavila. I dostavili se hrozni trestové jeho. Salmanassar, král assyrský, z nenadání vtrhl s velikým vojskem do země, oblehl hlavní město Samari a ležel u něho tři léta. Dobyv města, odvedl většinu obyvatelstva veškeré říše israelské do Assyrie v zajetí.

† Na místo odvedených Israelských osadil Salmanassar národy pohanské v zrušené, osiřelé zemi. Tito smísili se s pozůstalými obyvateli a splynuli s nimi v jediný národ. Kterí na severu bydleli, dostali jméno Galilejských, část pak na jihu bydlící pojmenována jest po Samari, někdejším hlavním městě, Samarští (Samaritáni). Všechněm za Jordánem obývajícím dostalo se jména obyvatelů Peréy *).

† Náboženství Samarských byla směsice pohanických i židovských náhledů a obyčejů; proto byli u obyvatelů říše judské, kteří se Židé nazývali, u veliké nenávisti, jako oni zase na obrat nenáviděli Židů.

† Israelští, do zajetí assyrského odvedeni, ne navrátili se nikdy více. Na dobro tedy vyvrácena jest a na vždy klesla říše israelská. Bůh pak dával i těmto nešťastným zajatým mnohé důkazy laskavé prozřetelnosti své. Jeden z nejkrásnějších důkazů těch zavírá v sobě příběh o bohabojném Tobiášovi. Již od mladosti své, když ještě živ byl v říši israelské, varoval se spolku s bezbožnými, věrně ostrihaje příkázání Hospodinových. A že pamatoval na Pána Boha z celého srdce svého, milostí naklonil mu Hospodin Salmanassara krále, kterýž jemu dal svobodu, aby šel, kambykoli chtěl. Chodil tedy ke

*) Viz mapu.

všem, kteříž s ním v zajetí byli, a napomínal a těšil je. Uděloval také každému ze statku svého, pokudkoli mohl, krmil lačné a nahým oděv dával.

† Než Salmanassar umřel a Sennacherib, syn jeho, stal se králem. Ten Tobiáše nenáviděl, Israelské stíhal a mnohé z nich pohubiti dal. Ale Tobiáš bál se Boha více, nežli krále, i ukryval těla zabitých v domě svém, a pochovával je o půl noci. To když oznámeno bylo králi, rozkázal Tobiáše zabiti, a po-bral veškeren statek jeho. Tobiáš utekl s manželkou svou i se synem a skryl se. Po 45 dnech pak zabit jest král od svých domácích. I navrátil se Tobiáš do domu svého a veškeren statek jeho navrácen jest jemu.

† Však utiskování Israelských nepřestalo. Tobiáš rozdal již skoro veškeren statek svůj a pochovával zabité nyní jako prvě. Jednoho dne přišel domů, jsa pochováváním všecek unaven. I vrhl sebou podle stěny a usnul. Tu z hnízda vlaštovčího spadlo teplé lejno na oči jeho, a on oslepl. Tobiáš nereptal, ani si nenaříkal, ale nepohnutelně trval v bázni Boží, díky vzdávaje Bohu za to soužení po všecky dny života svého.

† Manželka jeho Anna chodila na každý den tkat plátna, a živila ho tím, co rukama svýma vydělala. Jednoho dne přinesla domů kozelce, kteréhož kromě mzdy své darem byla dostala. Svědomitý Tobiáš nevěděl, zdali ho snad dárce sám nepravým způsobem nenabyl, i řekl tedy: „Hleďtež, ať není snad kradený. Navraťtež jej pánu jeho; neboť nesmíme ani jísti, ani dotýkati se ničehož, co by bylo kradeno.“ Tato řeč rozhorčila manželku jeho, jinak dobrou, ale poněkud přehlivou, tak velice, že mu v hněvě svém činila všelijaké výčitky. Ale Tobiáš vzdýchal jen a modlil se.

70. Loučení se starého a cesta mladého Tobiáše.

† Rozličným soužením navštiven jsa, myslil Tobiáš, že již umříti musí. I povolal k sobě syna svého

a dal mu na rozloučenou mnohé spasitelné napomenutí.

† „Synu můj!“ pravil, „když vezme Bůh duši mou k sobě, pochovej tělo mé. Matku svou měj v uctivosti po všechny dny života jejího; nebo pomni, jaká a jak veliká nebezpečnoství trpěla pro tebe! A když i ona umře, pochovej ji podle mne!“

„Po všechny dny života svého měj Boha v paměti, a varuj se, abys nikdy nesvolil k hříchu a neopustil některého přikázání Božího.“

„Vystříhej se pilně, synu můj, všelikého smilstva, a pyše nikdy nedopouštěj, aby panovala v mysli tvé aneb v slově tvém; nebtě v ní počátek vzalo všeliké zahynutí.“

„Kdožby koli tobě něco dělal, hned zaplať mzdu jemu! Hleď, abys ty nikdy jinému nečinil, čehož nechceš, aby od jiného dalo se tobě.“

„Dávej almužnu z statku svého! Budeš-li mítí mnoho, dávej mnoho; jestliže málo mítí budeš, také i z mála rád uděluj!“

„Všelikého času dobrořeč Bohu, a pros od něho, aby cesty tvé spravoval. Neboj se, synu můj! Chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého mítí budeme, ač jestliže se báti budeme Boha a odstoupíme od všelikého hříchu, a budeme-li dobře činiti.“

† S pohnutým srdcem odpověděl syn: „Otče! všecko, což jsi mi koli přikázal, učiním.“

† Po tomto napomenutí poslal Tobiáš syna svého do vzdáleného města Ráges, aby tam starého dluhu pohledával. Prvé než se vydal mladý Tobiáš na dalekou cestu, ohlížel se po nějakém průvodci, kterýž by cesty povědom byl. Za tou příčinou vyšel ven, nalezl sličného mládence, an stojí opásaný a jako hotový na cestu. Byl to anděl Rafael. Ale Tobiáš nevěděl, žeby anděl byl. I pozdravil ho, a řekl: „Dobrý mládenče, jsi-li povědom cesty, kteráž vede do Ráges?“ On odpověděl: „Jsem povědom té cesty.“ I uvědl mladý Tobiáš mládence k otci svému, kterýžto řekl: „Budeš-li moci dovesti syna mého ke Gabelovi do Ráges?“ Mládenec odpověděl: „Jáť ho

ve zdraví povedu a zase ho k tobě přivedu.“ Tu řekl starý otec k nim: „Jdětež tedy šťastně! Bůh budiž s vámi na cestě vaší, a anděl jeho provediž vás!“

† U večer prvního dne přišli spolu k řece Tigris. Když Tobiáš k vodě šel, aby sobě nohy umyl, hle ryba převeliká připlynula, aby ho pozřela. Iulekl se Tobiáš a zkríkl: „Pane, dává se do mne!“ Ale anděl řekl: „Popadni ji jen zmužile za ploutve a táhni ji k sobě!“ Tobiáš učinil tak a vytáhl ji na sucho. Tehdy řekl anděl: „Vykuchej ji; ale srdce její, a žluč, a játra schovej sobě; nebo ty věci jsou k lékařství užitečné.“ Tobiáš uposlechl rady. Potom upekł rybu, a co nesnědli, nasolili a vzali s sebou na cestu.

† Když přišli na cestě své k jednomu městu, řekl Tobiáš: „Kde chceš, abychom zůstali?“ Anděl odpověděl: „Jestliž zde muž, jménem Raguel, příbuzný tvůj, a ten má dceru jménem Sáru. Prosiž za ní otce jejího, a dá jí tobě za manželku.“ Tobiáš odpověděl: „Slyším, že měla již více mužů, ježto zlý duch zabil. Protož bojím se, aby snad i mně tolikéž se nepřihodilo. Jsa jedinké dítě rodičů svých, uvedl bych je žalostí do hrobu.“ Ale anděl Rafael řekl jemu: „Povím tobě, kteří jsou ti, nad nimiž ďábel

moc má. Ti zajisté, kteříž v manželství tak vcházejí, že Boha od srdce svého vylučují, a toliko chlipností své hovějí. Ale ty, když pojmeš ji za manželku, trvej s ní po tři dny na modlitbě, a tak zahrán bude ďábel.“

† Vešli tedy k Raguelovi, kterýž je s radostí přijal. A když se mu Tobiáš poznati dal, padl s pláčem na hrdlo jeho, políbil ho a řekl: „Požehnání budiž tobě, synu můj; nebo dobrého a výborného muže syn jsi.“ I Anna manželka jeho i Sára, dcera jejich, plakaly. Pak rozkázal Raguel připravití hody. Když pak prosil, aby sedli za stůl k jídlu, řekl Tobiáš: „Nebudu jísti ani píti, leč prvé prosbu mou splniš, a dáš mi Sáru dceru svou za manželku.“ Raguel počal se zdráhati. I řekl jemu anděl: „Neboj se dáti ji jemu; onť se bojí Boha.“ Tehdy svolil Raguel, a ujav pravou ruku dcery své, dal ji v pravou ruku Tobiášovu, rka: „Bůh Abrahamův, Isákův a Jakobův budiž s vámi. On spojiž vás, a naplniž požehnání své nad vámi!“ Potom zasedli k jídlu. Tobiáš trval pak se Sárou na modlitbě po tři dny, a zlý duch zahrán jest. Na prosbu Tobiášovu šel anděl do Rages a přinesl půjčené peníze.

71. Návrat Tobiášův.

† Tobiáš zůstal u Raguela čtrnácte dní. Když ten čas uplynul, řekl jemu Raguel: „Zůstaň u nás ještě nějaký čas!“ Ale Tobiáš odpověděl: „Já vim, že otec můj a matka má nyní počítají dny, a že o mně starost mají.“ Dal tedy Raguel Tobiáši Sáru a polovici všeho statku svého, rka: „Anděl Páně svatý budiž s vámi na cestě vaší, a dovediž vás ve zdraví domů.“ Když pak došli na půl cesty, pospíšili Tobiáš s Rafaelem napřed, a Rafael pravil jemu: „Až vejdeš do domu svého, pomaz oči otce svého zlučí rybí, kterouž neseš s sebou, a on zase uzří světlo nebeské, a vida tebe, bude se radovati.“

† Mezitím rmoutili se velmi rodiče Tobiášovi, proto že syn jejich dlouho se nevracel. Zvláště matka jeho nad míru truchlela, i plakala bez přestání, a říkala: „Ach, synu můj, i proč jsme tě poslali do ciziny, ty světlo očí našich, oporo stáří našeho, potěšení života našeho, naděje potomků našich! Neměli jsme tebe pustiti od sebe.“ Nadarmo těšil ji Tobiáš; nemohlať se nikterak upokojiti. Každého dne vybíhajíce, sedávala u cesty na vrchu hory, s kteréž daleko vůkol hleděti mohla. Posléze uzřela jednou milého syna zdaleka, a hned poznala ho. I běžela k muži svému a řekla: „Syn tvůj už jde.“ Sotva že to vyslovila, tu již přiběhl pes, kterého syn s sebou byl vzal, a ocasem vrtě, lichotil se. I povstav slepý otec, dal ruku chlapci, kterýž jej vodil, a vstříc chvátal synu svému, obejmul a políbil ho, a on i manželka jeho jali se radostí plakati. Též syn radoval se velice, zvláště proto, že milého otce nejen živého, ale i zdravého zase spatřil.

† Když pak Bohu díky vzdali a jemu se poklonili, tu mladý Tobiáš, vyňav žluč rybí, pomazal jí otce svého oči. Za půl hodiny počalo bělmo s očí scházeti, jako mázdra vaječná, a hned zraku zase nabyl. I velebili všickni Boha a Tobiáš zvolal: „Chválím tebe, Pane Bože israelský; neb tys mne potrestal a zase uzdravil, a hle opět vidím syna svého.“

† Po sedmi dnech přišla také Sára a všickni se veselili radostí velikou.

† Mladý Tobiáš vypravoval nyní rodičům svým všecka dobrodiní, kteráž mu anděl byl prokázal a doložil pak: „Není sice možné, dobrodiní jeho náležitě odplatiti; ale prosím tě, otče můj, žádej na něm, zdaliby snad chtěl vzíti sobě polovici všech věcí, kteréž jsme přinesli.“ Tedy povolavše ho, počali ho prositi, aby ráčil polovici všech těch věcí za vděk přijíti. Ale on řekl: „Dobrořečete Bohu nebeskému, a děkujte mu, nebť jest učinil s vámi milosrdenství své. Modlitba s postem a almužnou lepší jest, nežli poklady zlata schovávat. Když jsi se modlíval s pláčem, a pochovával mrtvé, jáť obětoval

jsem modlitby tvé Pánu. A že jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe. Ale nyní Pán poslal mne, abych tebe uzdravil a Sáru od ďábla zbavil; neb já jsem Rafael, jeden z andělů, kteříž stojíme před Hospodinem.“ Když to uslyšeli, ulekli se, a třesouce se padli na tvář svou. I řekl jim anděl: „Pokoj vám; nebojte se! Skrze vůli Boží byl jsem s vámi, jemu dobrořečte, jemu zpívejte chválu!“ A to pověděv, zmizel před očima jejich. Oni pak dobrořečili Bohu a vypravovali všechny divné skutky jeho. Otec i syn žili pak ještě mnohá léta v radosti a bázni Boží, a posléze sladce a blaženě zesnuli.

II.

Ponenáhlé klesání říše judské.

72. Proroci Joel a Micheáš (od l. 790 až asi 730 před nar. P.).

Také mezi obyvateli říše judské povstali po vůli Boží mnozí proroci, kteříž krajany své velmi důtklivě napomínali k pokání. A Judští se častěji obraceli myslí skroušenou k Bohu a zase mu pak sloužili srdcem upřímným. Však, Bohu šel! obrácení jejich netrvalo obyčejně dlouho. Proto jali se proroci s zarmouceným srdcem i jim oznamovati strašlivé tresty Boží. Jedinou útěchu poskytovalo jim přemýšlení o budoucím Vykupiteli, kteréhož jim Bůh vždy jasněji před oči stavěl.

Tak zvěstoval k př. prorok Joel:

„Slyšte to, starci, a k srdci připustte, všickni obyvatelé země; trubte troubou na Sionu a kvělte na Boží svaté hoře! Přichází den Hospodinův, a blízký jest: den temnosti a bouře. Přichází do země lid mnohý a silný; před ním jest oheň šířící a po něm šhoucí plamen, a z domu Hospodinova zmizela suchá i mokrá oběť. Protož roz-

trhněte srdce svá a ne roucha svá a obraťte se k Hospodinu, Bohu svému. Kněží ať pláčí a říkají: Odpusť, Hospodine, odpusť lidu svému! I odpovídá Hospodin: Budu zase milostiv lidu svému. I bude potom v posledních dnech, že vylejí Duch a Svěho na v šelike tělo.“

Podobně prorokoval prorok Micheáš:

„Slyšte to knížata domu Israelova, kteříž v ohavnosti máte zákon a Jerusaleém przníte prolitou krví! Vaší příčinou bude Jerusaleém v hromadu kamení a hora chrámová u výsost lesů. I stane se v nejposlednějším čase: státi bude hora domu Hospodinova na vrchu hor, a pohnou se k ní národové. A ty, Betléme Efrata, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy; nebo z tebe vyjde, jenž bude panovníkem v Israeli, jehož východ jest od počátku, od věčnosti.“

73. Král Oziáš sahá do úřadu kněžského a malomocenstvím raněn jest (l. 770 před Kr. P.).

† Mezi dobré vládaře říše judské náležel král Oziáš, kterýž 52 let kraloval. Dlouho činil to, což pravého bylo před očima Hospodinovými. Proto spravoval i Hospodin všechny skutky jeho. Pohříchu ho veliké štěstí jeho zavedlo ke zpupnosti, tak že se osmělil sáhati i do svatých práv kněžských. Jednoho dne vešel totiž do chrámu Hospodinova a chtěl zákonem předepsaný zápal na oltáři vonných věcí obětovati ve svatyni svatých, ale kněží, a v čele jejich nejvyšší kněz Azariáš, protivili se tomu, řkouce: „Neníť to věc úřadu tvého, Oziáši, abys zapaloval kadidlo Hospodinovi. To přináleží kněžím, kteříž posvěceni jsou k té službě. Vyjdi ze svatyně a nepotupuj jí; nebo nebudeť to počteno tobě k slávě od Hospodina Boha.“ I rozhněval se Oziáš, a drže

v ruce kadidlnici, hrozil kněžím. A hned padlo naň malomocenství a vzešlo, každému jsouc patrné, na čele jeho. S hrůzou uzřeli na něm nejvyšší kněz a ostatní kněží znamení trestu Božího, a spěšně vyhnali jej ze svatyně. On také ulekl se rány, kterouž hned na všem těle ucítil a pospíšil ven. Aby jiných nenakazil, bydlel kromě lidí v osamělém domě. V tom zůstal až do skonání svého; nebo malomocenství nestoupilo od něho.

74. Proroctví Isaiášova (r. 760 až asi 700 před Kr.).

Obyvatelé říše judské oddávali se zhusta modlářství i toho času, když král Oziáš ještě v pokore sloužil Hospodinu. Proto poslal k nim nyní Bůh velikého proroka Isaiáše. Isaiáš předpověděl nevěrnému lidu důtklivými slovy mnohé rány, a proroctví jeho se pak strašlivým způsobem na vlas vyplnila. Žádnému z proroků nezjevil Bůh tolik a tak určitých vědomostí o budoucím Vykupiteli, jako jemu. Na sedm set let napřed ličil Vykupitele tak sřetědně a šivě, žeby, po slovech sv. Jarolima, ne tak prorokem, jako spíše evangelistou slouti měl. Prorokoval k. př.:

„A, panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emmanuel (Bůh s námi).“

„Vyjde prut z kořene Jesse (Isai), a odpočine na něm Duch Hospodinův, duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a nábožnosti, a duch bázně Hospodinovy naplní jej.“

„Dítě narodilo se nám, syn dán jest nám, na jehoš rameni odpočívá knížectví, a nazváno bude jméno jeho: Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje.“

Zaznívá „hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, přímě činite stezky Boha na-

šeho. Všelike údolí budiš povýšeno, a všeliká hora i pahrbek ponížen budiš, křivá místa budteš v přímá a drsnatá v cesty rovné.“

„Duch Páně nade mnou. Pomazal mne, a poslal mne kázat evangelia chudým, uzdravovat zkroušených srdcem, zvěstovat jatým propuštění a slepým vidění a zvěstovat dne odplaty.“

„Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdáž otevrou se oči slepých, i uši hluchých otevřeny budou; tehdáž pokročí kulhavý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých.“

„Raněn jest pro nepravosti naše a potřin pro hříchy naše, pro pokoj náš (spasení naše) leží kázeň na něm, a zsinalostí jeho uzdraveni jsme.“

„Obětován jest, protože sám chtěl. Jako beránek k zabiti veden bude a neotevře úst svých.“

„Se zločinci počten jest, a za přestupníky prosil.“

„Jemu národové modliti se budou, a hrob jeho bude slavný.“

75. Nábožný král Ezechiáš (728—699 před nar. P.).

Strašlivá pokuta navštívila obyvatele říše judské za panování krále Achaza, kterýš i své vlastní dítky modle Molochovi, bůžku ohně, obětoval, nádoby všechny z chrámu pobral a dvěře jeho zavřel. Proto dal jej Hospodin v ruce nepřátel jeho, a v jeden den pobito jest 120.000 mužů a zajato jest 200.000 žen, pacholat a děvčat.

Brzo potom zemřel Achaz, a kralovati počal nábožný jeho syn Ezechiáš. On zbořil oltáře model, otevřel pak dvěře chrámu Hospodinova, a shromáždiv kněží, řekl jim: „Posvěťte se, a vyčisťte dům Hospodinův! Otcové naši opustili ho, zavřeli

dvěře jeho, zhasili lampy, kadidlem nekadili a zápalných obětí neobětovali v svatyni Hospodinově. Proto přišla prchlivost Hospodinova na Judu a na Jerusaleém, a otcové naši padli mečem.“

Požehnání Hospodinovo provázelo každý krok nábožného krále, a říše judská zase ožila a květla. Stalo se pak po několika letech, že Sennacherib, král assyrský, přitáhl s velikým vojskem a oblehl Jerusaleém. I šel Ezechiáš do chrámu a modlil se. Poslal též kněží, oblečené v šíně, k Isaiášovi a žádal na něm, aby i on Boha za pomoc prosil. I vzkázal mu Isaiáš: „Neboj se, Hospodin vyslyšel modlitbu tvou! Král assyrský navrátí se do země své, a tam mečem zhyne.“ V téže noci přišel anděl Hospodinův a porazil v ležení assyrském 185.000 mužů. S hrůzou uzřel ráno Sennacherib mrtvolu. I odtrhl bez meškání od města a navrátil se s hanbou do země své, kdeš jej vlastní jeho synové zabili mečem.

V těch dnech roznemohl se Ezechiáš až k smrti. Z rozkazu Božího přišel k němu Isaiáš a řekl: „Zříd' dům svůj, neboť umřeš.“ I ulekl se Ezechiáš, a obrátil důvěrně tvář svou k chrámu, s pláčem modle se: „Prosím, Hospodine, rozpomeň se na mě, kterak jsem chodil před tebou v srdci dokonalém, a což jest líbého před tebou, činil jsem.“ Důvěra jeho nebyla zahanbena. Nebo sotva že byl vyšel Isaiáš z domu královského, stala se k němu řeč Hospodinova, řkoucí: „Navrať se a rci ve jménu mém Ezechiášovi: Viděl jsem slzy tvé a slyšel jsem modlitbu tvou. Aj, třetího dne vstoupíš uzdraven do chrámu, a přidám ke dnům tvým ještě patnácte let.“ A stalo se tak. Ezechiáš zemřel po 15 letech, panovav velmi šťastně.

76. Judith.

† Obyvatelé říše judské po krátkém pokání opět zapomněli na Hospodina. I seslal na ně Hospodin

nové hrozné soužení, kteréžby záhubu bylo přivedlo na veškerou říši. Jen hrdinskou myslí svaté jedné vdovy dostalo se jí spásy. Holofernes, vůdce vojska assyrského, táhl totiž s náramným množstvím pěších i jezdců a vozů, aby, jako byl mnohým jiným národům již učinil, i říši judskou podmanil králi assyrskému. I dobyl již všech hrazených měst a tvrzi kolkolem a na nešťastných obyvatelích vylil divokou ukrutnost svou. Holofernes oblehl pak i město Bethulii a přikázal zpřetinati trouby, kterýmiž tekla voda do města. I povstal v městě nedostatek hrozný, tak že se Bethulští uradili podati se dobrovolně, kdyby v pěti dnech odnikud pomoc nepřišla.

† To uslyšela nábožná vdova, jménem Judith, kteráž, ač byla bohatá a krásná, počestný a kajicný život vedla. Z útrpnosti s utrápeným lidem šla k starším městským, napomínala je k zmužilosti a posléze řekla: „Pokořme se před Hospodinem, a on poníží nepřátel našich. Metly Páně přišly k polepšení a ne k zahynutí našemu.“ Odpověděli jí starší: „Všecko, což jsi mluvila, právě jest. Nyní tedy modli se za nás; nebo žena svatá jsi.“ I šla Judith do pokojíka svého, posypala popelem hlavy své, poklekla před Pánem a volala k němu.

† Hospodin vyslyšel ji a dal jí vnuknutí, kterakby lid svůj vysvoboditi mohla. Odhodlána jsouc, dílo to vykonati, povstala, složila roucho kajicné, kteréž obyčejně nosila, okrášlila se všemi šperky svými a šla se služkou svou do ležení Assyrských. A když tam uvedena byla k Holofernovi, našla milost v očích jeho i služebníků jeho. Holofernes, domnívaje se, že zradila národ svůj, přikázal komorníkům svým, aby ji nechali z ležení vycházeti a do něho vcházeti, jakby se jí líbilo. Ve čtvrtý pak den učinil Holofernes hody veliké tisícníkům svým. I hodoval vesele a pil vína nad míru, tak sice, že se položil na lůžko své a usnul. Pozdě v noci odešli i hosté do stanů svých, a po malé chvíli všickni vůkol v ležení tvrdě spali. Tuto dobu vyhlídla si Judith ke lsti válečné. I vloudila se k loži Holofernovu a slzic modlila se potichu, řkouc:

„Posilniž mne, Pane Bože, v tuto hodinu!“ Pak přistoupila k sloupu, na němž visel meč Holofernuův, i vytrhla jej z pošvy, ujala Holoferna za vlasy, uderila dvakrát mečem v šíji jeho a sfala mu hlavu. Tuto dala pak děvečce své, venku čekající, i rozkázala, aby ji vložila do tlumoku k tomu uchystaného.

† Potom šla z ležení do města, svolala lid, ukázala hlavu Holofernovu a řekla: „Chvaltež Pána Boha, jenž neopustil těch, kteříž doufají v něho, a nepřitele lidu svého rukou mou zabil! Živť jest Hospodin, že ostříhal mne anděl jeho, když jsem odsud i sem šla, i když jsem v nepřátelském ležení byla, a nedopustil Pán Bůh na mne, děvku svou, abych poskvrněna byla.“ I velebili všickni Hospodina, Oziáš pak, kníže lidu, řekl k ní: „Požehnaná jsi ty, dcero, od Pána nade všechny ženy na zemi.“ Pak se hnali s velikým křikem na Assyrské. Tito snažili se hřmotem a šumotem probuditi vůdce svého. Když pak to bylo nadarmo, vstoupili do stanu jeho a s úžasem uzřeli jej bezhlavého, an leží na zemi v krvi své. Nevymluvná bázeň a strach připadl na ně, i dali se úprkem na

útěk. Bethulští pak radovali se z podivného zachránění a jedním hlasem dobrořečili Judith, řkouce: „Tys sláva Jerusaléma, tys radost Israele, tys čest lidu našeho!“ Slavili pak za tři měsíce radost toho vítězství. A Judith zvelebena jest po vsí zemi israelské. Když pak staříčká jsouc umřela, plakal ji veškeren lid.

(Judith byla, ovšem že jen slabým, obrazem Marie Panny. Neboť tato, Panna nejsvětější, vítězně přemohla skrze syna svého krutého nepřitele veškerého člověčenstva. Proto ji zvelebují andělé i lidé nade všechny jejího pohlaví.)

77. Vyvrácení říše Judské (r. 588 p. n. P.). Daniel v zajetí babylonském.

** Metly Boží nepolepsily ani obyvatelů říše judské. Dopouštěli se všech ohavností modlářských. Ano v zatvrzelosti své pokročili tak, že posléz i proroky Hospodinovy mnohonásobně pronásledovali a mnohé z nich i zabili. A tak se stalo, že i jim minul čas shovívání Božího. Jakož byl prorok Isaiáš určitě předpověděl, vtrhla na ně náhle záhuba. Roku 606 před Kristem Pánem přitáhl Nabuchodonosor, král babylonský, s nescíslným vojskem k Jerusalému. Dobyv města, odvedl krále a knížata lidu do Babylona v zajetí. Když pak po šestnácti letech ti, kteříž v zemi pozůstali, v zaslepenosti své se pozdvihli proti Nabuchodonosorovi, přitáhl tento se vším vojskem svým k Jerusalému i obklíčil jej se všech stran. Po půl druhém roce dobyv města, odvedl obyvatele veškeré země, kromě nemnohých, do zajetí, město pak a chrám, z něhož všechny nádoby byl pobral, ohněm poplenil a ztroskotal. Hrozný byl pohled na zříceniny města ondy tak slavného a krásného! Ještě nyní chvěje se srdce každému, kdo čte žalozpěvy proroka Jeremiáše, jimiž na zříceninách pobořeného města hořkost myslí své vyléval.

† „Ach“, volal on, „kterak kvůli cesty k hoře Moria, proto že nejsou, kdoby přicházeli k slavnosti! Všecky brány města jsou zkaženy, knězi jeho lkají, panny jeho jsou bez ozdob, a ono samo potlačeno jest hořkostí. O vy všickni, volá ono, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li která bolest jako bolest má. Všickni, kteříž jdou cestou, tleskají rukama, a hýbají hlavou, říkáte: To-li jest to město dokonalé krásy a radost vsí země?“

** Jedinou útěchou bylo, že Nabuchodonosor dosti mírně nakládal se zajatými obyvateli. Bylo mezi nimi několik mládenců z rodu královského i knížecího. I nařídil král, aby nejvícejší a nejzvednější z nich k jeho službě byli vybráni a z jeho stolu stravováni. Mezi vybranými byli Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. Ale tito uminili sobě, nejísti pokrmů královských, protože požívání některých pokrmů Židům zákonem zapovězeno bylo. Prošli tedy nejvyššího komorníka, aby jim dal toliko zeleniny k jídlu a vodu k pití. Komorník bylby žádosti jejich vyhověl. „Však“, pravil, „bojím se krále; neboť uzří-li, že jsou tváře vaše hubenější, nežli jiných mládenců, dá mne usmrtiti.“ Daniel prosil ještě jednou: „Zkus nás aspoň po deset dní! Pak učin s námi, jak se tobě líbiti bude.“ Komorník vyslyšel prosbu jeho. Po desíti pak dnech bylo lice jejich krásnější a plnější, nežli všech jiných mládenců, kteříž se nebyli odřekli pokrmů královských. Dával jim tedy komorník i dále toliko vařeniny a vodu. Bůh pak dal jim rozumnost a moudrost.

** A když se dokonali dnové, po kterýchž před krále vstoupiti měli, uvedl je nejvyšší komorník před Nabuchodonosora. Král mluvil s nimi a nenalezl ze všech nikoho tak moudrého a spůsobného, jako oni byli. I učinil je král služebníky svými.

78. Daniel ochránce šlechtné Susanny.

Mezi Židy, v Babyloně zajatými, byl též muž jménem Joakim. Manželka jeho, Susanna, byla

velmi krásná, ale také velmi bohabojná. K Joakimovi scházivali se Židé, protože byl nade všechny jiné vzácnější. U něho též dva starší konali soudy. Tito byli na krátce před tím zvoleni za soudce od lidu, jenž se domníval, že jsou muži poctiví a zachovalí, ač v skutku byli zlosynové. Joakim měl blízko domu svého štěpnici, a když lid o poledni se rozešel, vcházivala tam Susanna a procházela se mezi stromovím. I vidali ji ti dva nešlechtníci. Jednoho dne ukryli se tam. A když Susanna podle obyčeje svého vešla do štěpnice a dvěře za sebou byla zavřela, přiběhli k ní a přemlouvali ji k těžkému hříchu. „Jestli nebudeš chtít,“ vyhrožovali jí, „vydáme proti tobě svědectví, že jsme tě dopadli ve zlém skutku.“ I vzdychla Susanna a řekla: „Soužena jsem se všech stran; nebo učiním-li, co na mně žádáte, ztracena jsem u Boha; pakli neučiním, neujdou rukou vašich. Avšak raději chci bez zlého skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně.“ I zkríkla Susanna hlasem velikým o pomoc. Ale i ti starší zkríkli proti ní a jeden běžel ke dveřím štěpnice a otevřel, aby lid přivolal. A když lid přišel, mluvili ti dva muži zlé věci o Susanně. Druhého dne, když se byl lid u Joakima shromáždil, pohnána jest před soud. I přišla s rodiči a příbuznými svými a všickni, kteříš ji znali, plakali. Ona pak vzhledla plačíc k nebi; nebo srdce její mělo důvěru v Pána. I počal se soud. Ti dva zlosynové vinili ji, pravíce, že ji dopadli ve zlém skutku. I uvěřilo jim shromáždění jakožto starším a soudcům, i odsoudili Susannu na smrt. Susanna pak zvolala hlasem velikým: „Bože věčný, kterýš jsi skrytých věcí poznavatel a všecko víš, prve nežli se co stane, tebe není tajno, že křivé svědectví vydali proti mně.“ I vyslyšel Pán modlitbu její.

Když vedena byla na smrt, zvolal Daniel z vnuknutí Božého hlasem velikým: „Cist jsem já krve její!“ Tu obrátiv se veškeren lid k němu, řekl: „Jaká jest to řeč, kterouš jsi mluvil?“ Daniel

odpověděl: „Sudte poznovu; nebo soudcové mluvili křivé svědectví proti ní.“ Na tato slova vrátil se lid s chvátáním a Daniel řekl: „Oddělte je, jednoho od druhého opodál, a já rozsoudím je!“ Když tedy rozdělení byli jeden od druhého, řekl k prvnímu: „Zlosynu, nyní přijdou hříchové tvoji na tebe. Viděl-lis ji hřešiti, pověz, pod kterým stalo se to stromem?“ On řekl: „Pod lentíškem.“ Daniel odpověděl: „Právě's selhal v hlavu svou!“ I rozkázal tomuto odejiti a přijiti druhému, jemuž řekl: „Pověz mi, pod kterým stromem viděl jsi ji hřešiti?“ On řekl: „Pod svídou.“ Daniel odpověděl jemu: „Právě's selhal i ty v hlavu svou!“ Tu poznal lid z odpor-
ných výpovědi těch dvou zlosynů, že žaloba jejich byla vymyšlená. A proto velebilo všecko shromáždění jedním hlasem Boha nejvyššího spravedlivého a milosrdného, kterýž osvobozuje ty, kdo doufají v něho. I povstali proti těm dvěma nešlechtníkům, a ukamenovali je. Daniel pak byl oslavován ode všeho lidu.

79. Tři mládenci v peci ohnivé.

* Jednou dal Nabuchodonosor udělati vysoký zlatý sloup, na němž modla upevněna byla, a postavil ji na rovině před Babylonem. K posvěcení modly shromáždil všecka knížata říše své a kázal skrze bířice provolati: „Jak náhle uslyšíte zvuk trub a hudby, padnouce klanějte se soše zlaté! Pakliby kdo nepadl a neklaněl se, ihned uvržen bude do peci ohnivé!“ A protož, jakmile zazněl zvuk trub a hudby, všickni padnouce klaněli se soše, jenom Ananiáš, Misael a Azariáš neučinili tak. Daniel nebyl při té slavnosti; byl by se zajisté též neklaněl. Když ti tři mládenci nepadli na zem, přistoupili Babylonští a žalovali na ně u krále.

* I rozkázal král v prehlivosti a hněvu, aby pec na blízku stojící sedmkrát více, než obyčejně, byla rozpálena. Pak poručil nejsilnějším mužům z vojska, aby ty tři mládence svázali a oblečené v šaty své uvrhli do peci. A ihned vše se stalo. Však anděl Páně sstoupil k mláďencům a vyrazil plamen z peci, tak že muže, kteří je tam uvrhli, zachvátil a spálil. V peci pak anděl učinil chládek, jako v čas večerního průvětří. Oheň se mláďencům naprosto nedotekl; toliko provazy, jimiž svázání byli, strávil. I počali všickni tři jako jedněmi ústy chváliti a oslavovati Boha.

* Když král, divě se chvalo zpěvu, do peci nahlédl, ustrnul a řekl dvořanům svým: „Zdaliž jsme neuvrhli tři mužů svázaných do prostřed ohně? Aj nyní vidím čtyry muže rozvázané, na nichž není žádného porušení, a čtvrtý jest tak krásný a velebný, jako syn některého boha.“ Přistoupiv pak ke dveřím peci, volal: „Služebníci Boha nejvyššího, pojdte ven!“

* A ihned vyšli a všickni se přesvědčili, že oheň neměl žádné moci na tělech jejich, a že ani vlas hlavy jejich nebyl opálen. Vida takový div, zdesil

se Nabuchodonosor i zvolal: „Požehnán Bůh jejich, kterýž poslal anděla svého a vysvobodil služebníky své. Protož dávám tohoto dne rozkaz, aby každý, kdožby se koli Bohu tomu rouhal, zahynul; nebo není jiného Boha, kterýžby mohl tak vysvoboditi.“¹⁶ Tři mládence povýšil pak k velikým důstojenstvím.

80. Král Baltasar a modla Běl (Bál)

† Daniel, přicházejí do starsích let, obdaren byl i darem prorockým u veliké míře. To patrně dokázal toho času, když vnuk Nabuchodonosorův, jménem Baltasar, dosedl na trůn babylonský. Baltasar učinil hody předním mužům říše své a ženám svým, i opovážil se v opilství rozkázati, aby přinesli zlaté nádoby, kteréž byl odnesl děd jeho z chrámu Jerusalemského. Pil pak z něho král a přední knížata i ženy jeho. V touž dobu ukázala se na stěně

ruka, ana nějaká slova píše. S hrůzou hleděli všickni na podivnou ruku. Král sám, zbledna, počal se strachem po všem těle třásti. I povolal mudrců dvorských, aby mu písmo to vyložili. Ale nedovedli toho. Tu uveden jest Daniel před krále, a upřímně oznámil jemu, řka: „Ty jsi se pozdvihl, ó králi, proti Panovníku nebeskému. Nebylo tobě dosti, že děd tvůj svaté nádoby z domu Hospodinova pobral. Tys rozkázal je přinésti, aby z nich pil ty i přední tvoji, i ženy tvé. Proto dal Hospodin toto na stěnu napsati. Slova jsou tato: Zčetl — království tvé a učiní mu konec. Zvážen — jsi na váze a nalezen příliš lehký. Rozděleno — bude království tvé a dáno Medským a Perským.“ Proroctví to naplnilo se již následující noci; neboť v touž noc zabit jest Baltasar, a Medští a Perští rozdělili se o říši jeho.

† Cyrus, král perský, spojil brzo všecko království babylonské pod moc svou. Daniel povýšen jest od něho k nejvyšším hodnostem a stal se i společníkem stolu jeho. Tehdáž měli Babylonští modlu jménem Běl, kteréžto obětovali každého dne dvanácte měr pšeničné mouky, čtyřicet ovec a šest džbánů vína. Ale Daniel nepřestal se klaněti pravému Bohu. I řekl mu jednou král: „Proč se nekláníš Bělovi?“ Odpověděl jemu: „Protože ctím toliko živého Boha, kterýž stvořil nebe i zemi, a moc má nade vším.“ I tázal se král s podivením: „Nezdá-liž se tobě Běl býti bůh živý? Zdaž nevidíš, jak mnoho sní a vypije na každý den?“ Ale Daniel zasmál se a řekl: „Nemyl se ó králi! Tento Běl jest vnitř hliněný a zevnitř měděný, a nikdy nejí.“ I rozhněval se král a povolal kněží Bálových, jichžto sedmdesáte bylo, a řekl jim: „Nepovíte-li mi, kdo tyto oběti sjídá, zemřete! Pakli ukážete, že Běl ty věci jídá, umře Daniel, protože se rouhal Bělovi.“ Daniel odpověděl králi: „Staň se podle slova tvého.“

† Potom šel král s Danielem do chrámu Bělova. I řekl kněží: „Aj, my vyjdeme ven, a ty, ó králi, sám polož krmé a nalij vína; pak dvěře zavři a zapečeť prstenem svým. A když ráno vejdeš a neshle-

dáš, že všechno snědno jest od Béla, nechať smrti zemřeme!“ Mluvili nepoctivě, neboť byli udělali pod stolem obětním skryté dvěře, a skrze ty vzdychky vcházeli a sjídali oběti. Když tedy vyšli, předložil král Bélovi pokrmy a víno, Daniel pak rozkázal služebníkům svým, aby přinesli popela, kterýž před králem skrze řešeto proséval po celém chrámě. Pak spolu vyšedše, dvěře zavřeli a zapečetili prstenem královským. Ale v noci přišli kněží podle obyčeje svého s ženami i s dětmi svými, a snědli i vypili všechno.

† Na úsvitě vstal král a šel s Danielem k chrámu. Nalezli pečeti neporušené, i otevřeli dvěře. Král pohleděl hned na stůl a zkríkl hlasem velikým: „Veliký jsi, ó Béle, a není na tobě nižádného podvodu!“ I zasmál se Daniel a řekl: „Pohleď na podlahu; či jsou šlépěje tyto?“ I divil se král, řka: „Vidím šlépěje mužů, žen a dětí.“ Bedlivěji pátrajíce, našli skrytá dvířka, kterými kněží do chrámů vcházeli. I rozhněval se král náramně, i dal kněží zjímati a usmrtiti, Béla pak dal v moc Danielovu, kterýž jej vyvrátil a chrám ztroskotal.

81. Daniel v jámě lvové.

* Babylonští ctili též velikého draka (hada). Sám král byl tak pošelilý, že se klaněl tomu zvířeti. I řekl jednou Danielovi: „Aj, o tomto nemůžeš říci, žeby nebyl živý bůh.“ Daniel odpověděl: „Dej mi, ó králi, jen moc a zabij draka bez meče a kyje.“ Král dal mu povolení. I vzal Daniel smolu a tuk a chlupy, a svařiv to, nadělal šišek, a dal je v ústa draku, i rozpukl se drak. Řekl pak Daniel: „Viz to, jakého boha ctíte!“

* Když to uslyšeli Babylonští, shlukli se a pravili: „Zidem učiněn jest král: Béla zkazil, draka zabil, a kněží povraždil!“ I šli ku králi a řekli: „Vydej nám Daniela, sice zabijeme tebe i rod tvůj.“

Vida král, s jakou zlostí se naň obořili, ustoupil moci, ovšem že s těžkým srdcem, protože Daniela velice miloval, a vydal jím ho. I uvrhli jej hned do jámy lvové. Bylo pak tam sedm lvů, jimžto dávali na každý den dvě těla lidská a dvě ovce; jen tehdyž nebylo jím nic dáno, aby Daniela sežrali. Ale divoké šelmy neučinily mu nic zlého.

* Šest dní byl Daniel v jámě lvové a lačněl. Téhož času žil blíže zbořeného města Jerusalema prorok, jménem Habakuk. Ten právě uvařil oběd, a šel na pole, aby ho donesl žencům svým. I ukázal se mu anděl Páně, a řekl jemu: „Nes oběd, jež v ruce máš, Danielovi, kterýž jest v Babyloně v jámě lvové.“ Habakuk odpověděl: „Pane, Babyloně jsem neviděl a jámy neznám.“ I uchoopil ho anděl a přenesl jej v prudkosti ducha do Babylonu k jámě.

* Habakuk volal k Danielovi: „Služebníče Boží, vezmi oběd, kterýž poslal tobě Bůh!“ Daniel odpověděl, pln jsa díků: „Předce tedy rozpomenul jsi se na mne, ó Bože, a ukázal jsi, že neopouštíš milujících tebe!“ I vstal a jedl. Anděl pak zanesl Habakuka rychle zase na místo jeho.

* Sedmého dne přišel sám král k jámě lvové, aby viděl mřelého Daniela svého. Pohlédl do jámy a řekl: „He, Daniel seděl bez pohromy prostřed lvů. V nastouplé zvedl hlasem velikým: „Veliký jsi Pane Bože Danielův!“ A dal hned Daniela vytáhnouti z jámy lvové, ty pak, kteří jej zkazili chtěli, do ní vrstati rozkázal; i sežráni jsou v okamžení před očima jeho. Později zhroutil se král a zvolal: „Od této doby bojte se všickni Boha Daniela; neboť on jest vysvoboditel, jenž činí znamení a divy na zemi!“

82. Návrat ze zajetí babylonského (536 před n. l. Proroci Aggeus a Zachariáš. Kněz Esdráš.

** Jiz Jeremiáš předpověděl, že bude zajetí Babylonem trváti 70 let; pak že Zidé, obrátivši srdce v myslích svých, přijdou do vlasti své. Daniel opakoval toto nadsitelné přislíbení a připojil k tomu prosbu, aby byl od rozkazu, aby Jerusálém zrušen a zničena byla, až k smrti Spasitelové neuplyne ani záplav 70 dní, ani 70 let, čili 490 let. Přislíbení nyní vyplnilo se do slova. Soužení jsouce v zajetí babylonském, spolu pak důtklivé napominání k pokání od proroků, zvláště od proroka Daniela a Esdrášova, přimělo Zidé poslezt k poznání sebe. Proto dš sám, právě 70 let po prvním odvedení lidu, poslal král Cyrus z vinknutí Božího po veškeré země přikázání: „Kdo z lidu Božího jest, nechať jde do Jerusáléma a stavi dílu Hospodinu!“ Vydal také zvláštní příkaz, kteréž byl pobral Nabuchodonosor.

* Těmto tedy tisícové tisíců s vůdcem svým Zerubbabelem do Judy; tak se totiž nazýval název nekdější říše judské spolu s pokolením Simeon a Dan, jenz se byli již dříve od říše israeltské oddělili a s říši judskou spojili. Za rok po svém návratu

vratu položili v Jerusalémě základy chrámu. Kněží a levitové stáli při tom v rouše svém s trubami a cimbály, i zpívali chválice a oslavující Hospodina, a veškeren lid jásal radostí. Když pak po mnohých letech dostavěli chrám, světili posvěcení jeho obětmi a slavnostmi.

† Mnozí starcové, kteříž prvnější chrám ještě byli viděli, nařikali ovšem, že se nový kráse jeho nerovná. Ale prorok Aggeus těšil je, řka: „Posilňte se! Ještě malá chvíle, a přijde Zádoucí v šechněm národům, a větší bude pak sláva domu tohoto, nežli byla prvního.“ V podobném smyslu řekl prorok Zachariáš: „Posilnětež se ruce vaše! Nebo hle, přijdou lidé mnozí a národové silní, aby hledali Hospodina zástupů v Jerusalémě. Plesej, dcero jerusalémská! Aj král tvůj přijde to bě, spravedlivý a spasitel; sám jest chudý a sedí na oslátku mladém.“ Ale Zachariáš věděl spolu napřed, jaký smutný osud připraven bude Spasiteli a proto ve jménu jeho takto mluvil: „Hospodin řekl ke mně: Pas ovce, kteréž ti, kdož jimi vládli, bez útrpnosti zabíjeli a prodávali. I řekl jsem k nim: „Jestli to dobré před očima vašima, přineste mzdu mou; pakli nic, nechte tak. I odvážili mzdu mou třiceti stříbrných Patřiti budou na mne, kteréhož bodli, a kvíliti budou nade mnou jako nad jednorozeným. V ten den bude veliké kvílení v Jerusalémě a kvíliti bude veškerá země.“

* Asi 80 let po návratu svém počali z rozkazu perského krále ze zřícenin zase vzdělávati také město Jerusalém. Než Samaritští chtěli jim to moci překaziti. Židé však modlili se k Bohu a postavili strážné proti nim ve dne i v noci. Polovice mládenců pracovalo a polovice jich hotovo bylo k boji, majíce kopí i štíty, lučiště i pancěre. Po 52 dnech dodělány jsou zdi, brány a věže. I poznali Samaritští, že dílo toto od Boha učiněno jest, a neobtěžovali více Židů. Tito pak děkovali slavně Bohu a s pláčem slibovali, že budou od té chvíle věrně choditi v zákoně Božím, ježto jim čítal kněz Esdráš.

83. Esther.

† Jelikož králové perští poddaných přílišně neullačovali, zůstal velký díl Židů v říši babylonské. Bůh usoudil tak ve prospěch pohanům, kteříž od Židů těchto, prostřed nich bydlících, více a více nabývali známosti pravého Boha a zaslíbení budoucího Vykupitele. Řízením Božím stalo se, že podobně jako prvě Daniěl a společníci jeho, i jiní někteří etnostní a moudří Židé u pohanských králů docházeli zvláštní přízně, kteréž pak horlivě užívali k dobrému krajanů svých a k rozšíření pravé víry.

† K této svaté službě ráčil Bůh zvoliti též jistou nábožnou Židovku, jménem Esther. Esther žila za času krále Assvéra u pěstouna svého Mardochea, kteréhož jako vlastního otce ctěla a milovala. Králi, když ji jednou uzřel, velice se zalíbila, i vstavil na hlavu její korunu a učinil ji královnou. Na radu Mardocheovu zamlčela Esther z počátku, že by byla z národu židovského. Mardocheus, velmi jsa starostliv o blaho a zdraví její, býval na každý den u brány domu královského. Tu se dověděl jedenkrát, že dva komorníci zavraždili zamýšlejí krále. I oznámil to Estheře, ona pak králi. Nastalo vyšetřování a odkryto jest spiknutí. Oba komorníci oběšeni jsou na šibenici, a příběh ten zapsán jest do letopisů říšských.

† Po nějakém čase povýšil král jistého Amana k nejvyššímu v zemi důstojenství. A všickni služebníci královští klekali před ním na kolena a klaněli se jemu skoro jako Bohu. Toliko Mardocheus neklaněl se jemu; nechtěl zajisté člověku prokazovati poctu, kteráž jedině Bohu samému přísluší. Aman, když to viděl a spolu slyšel, že Mardocheus jest Žid, velmi se rozhněval. Tvrdě, že by Židé spiknutí kulí, přemluvil krále k ukrutnému rozkazu, aby jednoho dne všickni Židé, pacholata i starci, děti i ženy, pobiti byli a statek jejich aby byl pobraán. I byl veliký pláč a nářek u všech Židů. Ale Mardocheus oznámil

Estheře, co se přihodilo, aby ku králi šla a za lid svůj prosila. Byl pak tehďáz zákon, že pod trestem smrti nikdo, koňo by král nepovolal, před něho vstoupiti nesměl. Esther nieméné Boha vroucně vzývala o pomoc a ke stutku tomu se odhodlala. Oděna jsovc v rouše královském, vstoupila do síně soudni, an král seděl právě na trůně svém, skvěje se zlatem a drahým kamením. Esther padla králi k nohoun. A když on pozdvihl tváři své a jiskřícima očima jí hněv svůj na jevo dal, padla královna lekuutím do mdloby. Vida to král, pohnut jest, i skočil rychle s trůnu a držel královnu v náručí, dokud neokřála a řekl: „Neboj se, Esthero! Neumřeš; nebo zákon ten ustanoven jest pro všechny jiné, ne pak pro tebe. Jaká jest prosba tvá?“ Esther odpověděla: „Líbí-li se králi, prosím, aby přišel dnes ke mně s Amanem na hody.“

† I stalo se. Když pak král při hodech se tázal, coby na něm žádala, řekla: „Jestliže jsem našla milost, nechť přijde král i Aman též zejtra ke mně na hody, a zejtra oznámím králi žádost svou.“ Král svolil. Aman vyšel vesel z domu královského. Ale když uzřel Mardochea sedícího přede dveřmi pa-

lácovými, a Mardocheus před ním ani nepovstal, rozhněval se velmi a rozkázal udělati pro Mardochea šibenici na padesát loket vysokou.

† Tu noc strávil král bez spaní. I dal sobě čísti letopisy říšské a když přišli na to místo, kdež psáno bylo, kterak Mardocheus zjevil spiknutí komorníků, ptal se král: „Jaké cti a odplaty dostal Mardocheus za tu věrnost?“ Služebníci odpověděli: „Pražádné odplaty nevzal.“ Potom se ptal král: „Kdo jest v síni?“ I odpověděli služebníci: „Aman.“ Přišel tak časně, chtěje mluvit s králem, aby byl Mardocheus oběšen. Král velel, aby vstoupil, a řekl jemu: „Co se má státi muži, kterého chce král uctiti?“ Aman měl za to, žeby král nemínil žádného jiného uctiti, jediné jeho, a proto odpověděl: „Muž ten má býti oblečen v roucho královské, a má vzíti korunu královskou na hlavu svou; a vsazen býti na koně, na němž jezdí král; přední z královských knížat ať drží koně jeho, a po ulici města jda, ať volá: Tak má ctěn býti, koho král ctíti chce!“ I řekl jemu král: „Pospěš a učiň, jakž jsi řekl, Mardocheovi Zidu, kterýž sedí přede dveřmi palácovými.“ Aman, ač s nevolí a vztekem, učinil, co král byl rozkázal.

† Minulo několik hodin a čas nutil Aman, aby šel na hody, kteréž královna připravila. I pospíšil tam. Po hodech tázal se král: „Jaká jest žádost tvá, Esthero? By pak i polovici království mého žádala, dostaneš ji.“ Odpověděla jemu: „Jestliže jsem našla milost před očima tvýma, ó králi, daruj mně a lidu mému život; nebo vydání jsme, abychom byli setřeni a pobiti.“ I tázal se král: „Kdož jest ten, jenžby to směl učiniti?“ Esther pravila: „Protivník a nepřítel náš nejhorší jest tento Aman.“ Což když Aman uslyšel, ztrnul leknutím a strachem. Král pak, rozhněvav se, vstal. I prohodil jeden z komorníků: „Hle, u domu Amanova stojí šibenice zvýší padesáti loket, kterouž Mardocheovi připravil.“ I rozkázal král: „Oběste Amanu na ní!“ Stalo se. A téhož dne povýšil král Mardochea na důstojenství Amanovo, a

rozkaz o zablazení Židů ihned odvolán a zrušen jest. I bylo u všech Židů veselí a plesání, a mnozí pohané přistupovali k jejich náboženství.

(Ctnostná královna Esther, kteráž jediná vyjmuta byla od přísného zákona královského, a lidu svému milost vyprosila na rozlučevaném králi, obrazem byla nejsvětější královny nebeské, Marie Panny. Maria Panna jediná prosta jest hříchu prvotného; ona laskavou přimluvou ustavičně ukrocuje hněv Boží a vymáhá nám milost a blaho.)

84. Překlad Pisma svatého do jazyka řeckého (asi 300 l. před nar. Páně). Pravidla moudrosti Jesusa, synu Sirachova (asi 280 př. nar. P.).

* Židé, do vlasti se navrátivše, žili pod vládou perských králů více než 200 let v pokoji a spokojenosti. A toto blaho jejich nebylo rušeno ani nápotom, když Alexander Veliký, král macedonský, říši perskou opanoval; neboť Židům přál. Ale když po jeho smrti veliká říše jeho se rozpadla, nastaly zemi židovské smutné doby. Stal se příčinou bojů mezi králi egyptskými a syrskými, kteříž zemi bez přestání pustošili a hubili. Války ty zplodily nevědomost a nevázanost hroznou.

† Však i těmito neblahými poměry bylo veliké dílo vykoupení podporováno. Řizením Božím stalo se, že na žádost jednoho egyptského krále Písmo sv. přeloženo bylo od 72 učných Židů z řeči hebrejské do řecké. Ježto pak řeč řecká skoro po všem tehdejším světě známa byla, seznámili se i pohané v zemích vzdálených se slovem Božím v Písmě sv. obsaženým, zejména pak s zaslíbením příštího Vykupitele.

† Ale aby se rostoucí nevědomosti a nevázanosti stala přítrž, vnuknul Bůh nábožnému Židovi, jménem Jesusovi, synu Sirachovu, aby napsal knihu,

kteráž krásnými průpovědmi k moudrosti a mravnosti vede. Nejkrásnější z oněch průpovědí jsou tyto:

† „Bázeň Páně jest počátek a koruna moudrosti. Ale studnice moudrosti jest slovo Boží a cesty její jsou přikázání. Synu můj, přijímej učení od mladosti své, a až do šedin nalézati budeš moudrost. V díle jejím maličko popracuješ, jako ten, jenž oře a seje; ale brzo jísti budeš z plodů jejích.“

„Sniž srdce své a strp, cožkoli na tě Bůh složí. Nebo zlato a stříbro zkoušeno bývá v ohni, lidé pak Bohu příjemní v peci pokušení.“

„Rozkazů otcových poslouchej a nezarmučuj ho v životě jeho. Požehání otcovo utvrzuje domy dítek; zlořečení pak matčino vyvrací je ze základů.“

„Nepohrdej člověkem v stáří jeho, nebo i z nás někteří se sestarají. Nepohrdej vypravováním starších moudrých, a v příslovích jejich se obírej. Nechval žádného člověka pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro pohled jeho. Malá jest sice věla, ale dílo její má přednost mezi sladkými věcmi.“

„Bud' živ v pokoji s mnohými, ale rádce měj z tisíce jednoho. K příteli věrnému žádného není přirovnání, a ceny věrnosti jeho nepřeváží zlato a stříbro. Máš-li přítele, v nouzi ho zkus, a kvapně se mu nesvěř. Nebo mnohý bývá přítelem, dokud z toho užitek má; ale v den soužení nesetrvá.“

„Ohyzda zlá na člověku jest lež. Neodporuj slovům pravdy nižádným způsobem, a styď se, když jsi z neopatrnosti lhal. Jmenování Boha nebud' ustavičné v ústech tvých a jména svatých nepřiměšuj v řeči své. Člověk, kterýž mnoho přísahá, hromadí nepravost a neodejde rána od domu jeho.“

„Neodpovídej, prvé nežli poslyšíš, a prostřed mluvení nevskakuj do řeči. Slyšel-li's slovo proti bližnímu svému, nechť s tebou umře, i věř, že se tím nerozpukneš. Opleť uši své trním a neslyš jazyka bezbožného. Ústům svým udělej dvěře a zámky. Slej zlato a stříbro své, a učíš z toho váhu slovům svým.“

„Synu můj, jako před hadem utikej před hříchem. Všelická nepravost jest jako meč na obě strany ostrý, jehož rána jest nezhojitelná.“

„Synu můj, použij času a chraň se zlého. Kdo miluje nebezpečství, zahyne v něm, a kdo se dotýká smoly, zmaže se jí.“

„Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.“

85. Mučennická smrt Eleazarova (l. 168 před nar. P.).

** Méně utěšený, anobrž politování hodný byl stav Židů, když po mnohých změnách přišli pod vládu hrdého a ukrutného Antiocha, krále syrskeho. On dal knihy zákonů Božího roztrhati i spáliti, a pod trestem smrti zakázal zachovávání zákona. Bohužel, mnozí v této těžké zkoušce z hříšné bázlivosti byli králi po vůli, i zapřeli viru svou. Ale mnozí jiní zmužile vytrvali a volili raději umřítí, než by přestoupili svatý zákon Boží.

† Mezi těmito byl též ctihodný stařec, 99 let starý, jménem Eleazar, jeden z předních zákoníků. Tomu otevřeli násilím ústa a nutili jej, aby jedl vepřové maso. Ale on volil raději slavně umřítí, nežli v hanbě živ býti, i trpěl tedy neohroženě rozličná muka, jimiž ho smrtili. Někteří z přistojících přátel, lichou útrpností hnutí jsouce, na chvíli jej pojali soukromí a řekli, že přinesou maso, kteréžby jísti směl. I prosili, aby se jen tak činil, jakoby vepřové maso jedl, a tak svůj život zachoval. Než Eleazar odpověděl odhodlaně: „Nesluší se na můj věk, přetvářovati se. Kdybych to učinil, myslila by mládež: Stařec Eleazar stal se pohanem, a dal se k zlému svěsti. I uvalil bych ohyzdu a opovržení na své stáří. A co by mi z toho bylo, kdybych nyní ušel mukám lidským? Ruky Všemohoucího neušel bych zajisté ani živ ani mrtev. Protož statečně podstoupím

pro vzácné a svaté zákony počestnou smrt. Tak ukáží se hodna starého věku a mládencům zůstavím hrdinský příklad.“ Když to pověděl, hned jej k no-
vým mukám táhli. Když pak ztrýzněn jsa a mnohými ranami ubit, smrti byl blizek, tu vzdechl a řekl: „Pane, ty víš, že to rád trpím, protože se Tebe bo-
jím.“ A tak dokonal život svůj a všemu národu zů-
stavil památku smrti své za krásný příklad hrdinské mysli a statečnosti.

86. Mučnická smrt sedmera bratří machabejských.

* Antiochus dal také jednu matku a sedm synů jejich popadnouti. Když k němu přivedeni byli, roz-
kázal jim ihned, aby vepřové maso jedli. Ale oni řekli: „Zákon náš to zapovídá; neučiníme toho.“ Poručil tedy král, aby bíci a žilami mrskáni byli. I řekl mu nejstarší z nich odhodlaně: „Hotovi jsme raději zemřítí, nežli zákony Boží přestoupiti.“ Tedy rozhněvav se král, rozkázal pánve a kotle měděné rozpáliti. Pak dal nejstaršímu jazyk uřezati, kůži s hlavy stáhnouti, ruce a nohy usekati a takto zmra-
čeného a ještě dýchajícího na pánvi smažiti. Mezi tímto dlouhým mučením napomínali se ostatní bratři s matkou vespolek, aby udatně zemřeli.

* Když první dokonal, přivedli druhého. Kůži s vlasy s hlavy mu sedřevše, tázali se, bude-li jísti, prvé nežliby na každém oudu mučen byl. On pak od-
pověděl s touž odhodlaností, jako prvé jeho starší bratr: „Neučiním toho!“ Protož i on podstoupil táž trápení, jako první, a již duši vypustiti maje, řekl ku králi: „Nešlechtniče, ty nám síce berěš život ve-
zdejší, avšak král světa nás, pro zákony jeho umrlé, vzkřísí k životu věčnému.“ Třetí podal ochotně rukou svých, řka: „S nebe je mám, a doufám, že jich od Boha zase dostanu.“ Prvé než ten skonal, hlásil se čtvrtý, že hotov jest, pro Boha zemřítí slavnou smrtí,

jako bratří jeho. Když pak i on skončil, mučili katané pátého a šestého. I oni umřeli s rovnou zmužilostí. Trápení si skoro ani nevšimli, tak že i sám král, i kteří u něho byli, velice se divili jejich statečností.

* Pozůstal ještě nejmladší syn. Přisahou potvrdoval Antioch, že jej učiní bohatým a šťastným, že jej bude mít za přítele, ač odstoupí-li od zákona otcovského. Když pak se mládenec k tomu nikterak neměl, povolav král matky, radil jí, aby mládenci k jeho vlastnímu dobrému přimlouvala. Ona však řekla synu svému: „Prosím tě, dítě mé, pohledni vzhůru, a pozoruj nebe i zemi, i všecko, což v nich jest, a poznej, že Bůh všecko to z ničeho učinil. A protož neboj se tohoto kata, ale hoden jsa bratří svých, podstup smrt, abych tě v životě věčném s bratřími tvými zase nalezla!“ A když ona ještě mluvila, řekl mládenec: „Nač čekáte? Neposlechnuť rozkazu králova, ale zákona Božího, kterýž dán jest nám skrze Mojžiše.“

* „Ale ty,“ řekl obrátiv se ku králi, „původce všeho zlého, jež Zidy potkalo, ruky Boží neujdeš.“

I rozpálil se král hněvem a rozlítíl se na tohoto ukrutněji nad ostatní. Nejposléze pak usmrcena jest i matka.

87. Oběť a hrdinské činy Judy Makabejského (166—160 let před nar. Páně).

** Toho času, když Antioch strašlivě pronásledoval Židy, žil v Judstvě kněz Mathatiáš s pěti syny svými. Uslyšev, že král Antioch i chrám zneuctil a po veškeré zemi násilně k modlářství nutil, rozhorlil a zarmoutil se velmi. Viděl, že víra brzo potlačena bude od zlých, ač nepovstanouli dobří jako jeden muž proti nim. A proto zvolal hlasem velikým: „Kdožkoli horlivost má pro zákon, nech vyjde za mnou!“ I utekl on, a synové jeho, i mnoho bohobojných na hory, a bořil všude vůkol oltáře modlářské, a brannou rukou chránil zákon proti násilí pohan-skému.

** Po smrti Mathatiášově nastoupil Judas na místo jeho. Pro udatnost a neohroženost svou nazván byl Makabejský t. j. kladivem tlukoucí. V boji byl silný a hrozný jako lev, a v mnohých bitvách porazil rozličné vůdce vojsk krále Antiochových, i dobyl zase Jerusaléma a chrámu. Tu uzřel s žalostí svatyni zpusťlou, oltář poskvrněný, a v síních trávu vyrostlou jako v lese. Vyčistil tedy chrám a slavil slavnost vítězství. Z novu posvěcen jest oltář s chvalozpěvy a hudbou na citary, harfy a cimbály.

* Když Antioch uslyšel o vítězstvích Makabejského, rozlítíl se vztekem i chtěl se nyní sám postavit v čelo vojsk svých. Za tou příčinou hnal se k Jerusalému, hoře mstivosti. I stalo se, že prudce jeda, spadl s vozu a tak těžce se obrazil, že se na všech údech hrozně trápil. Následek toho byl, že z těla bezbožníka toho červi lezli, a maso s něho za

živa padale po kusech. I nemohl u něho nikdo pro hrozný smrad obstát. Tu počal od veliké své pýchy přestávati a do sebe přicházeti. Modlil se k Bohu, a sliboval, že veliká provinění svá, pokud možná, zase napraví, od pronásledování ustane, a že končiny země procházeti bude, hlásaje mocnost Boží. Ale Bůh ho nevyslyšel; neboť jenom hrůza smrti vynutila lítost jeho. I nepřestalo trápení jeho, až v hrozných bolestech bidnou smrtí skončil.

* Syn a nástupce krále Antiochův poslal nejlepšího vůdce svého s nesčíslným vojskem, aby Judstvo opět vybojoval. I modlil se Makabejský, a kteříž s ním byli, k Hospodinu. Po modlitbě pak vzali zbroj a důvěrujice se v Boha, vytáhli k boji. A když bitva prudká byla, ukázalo se nepřítelům s nebe pojednou pět skvoucích mužů na koních s uzdami zlatými. Dva z nich stáli obapol Makabejského a zbrojí

svou ho chránili. Tři ostatní metalí z povětrí střely a blesky na nepřátele, tak že lito, buď slepotou zmámeni jsouce, padali, buď ustrašení na útěk se dali. Když potom mrtvoly počítali, nalezeno jest, že nepřítel padlo 20.500 mužů pěších a 600 jízdných.

* Tak přemohl Judas s pomocí Boží nepřátele Israelských ještě v mnohých krvavých bitvách. V jedné se stalo, že něco málo Zidů padlo. Když pak druhého dne Judas se svými přišel, aby těla padlých pochoval, našli pod svrchními šaty zabítych kusy z obětných darů modlářských, kteréž bráti zákon Zidům zabraňoval. I bylo všem zřejmo, proč onino padli. Velebili spravedlivý soud Páně i modlili se, aby spáchaný hřích odpustiti ráčil. Judas pak poslal 12.000 drachem stříbra *) do Jerusalema, aby tam obětována byla oběť za hříchy mrtvých; nebo svaté

*) Asi 2.100 zl. rak. čísla.

a spasitelné jest myšlení, za mrtvé se modliti, aby hříchů byli zproštěni.

* Než, nastojte, vítězný Judas pustil se jednou v nerovnou seč. I podlehl strašné přesile a padl. Plakal ho veškeren lid pláčem velikým a řekl: „Ach, padl jest rek, jenž vysvobozoval lid israelský!“

88. Poslední čas před Kristem Pánem.

** Po smrti Judově byli bratři jeho jeden po druhém vůdcové lidu. I oni významnali se slavnými činy. Avšak nástupci jejich páchali mnoho zlého před Hospodinem a zaplétali i lid od pradávna vrtkavý víc a více do svých hříchů a nepravostí. Židé sice vyznávali ještě jednoho pravého Boha, ale více ústy než srdcem. I stali se v obcování svém posléze tak nešlechternými, že i židovský jeden letopisec Jerusalém rovnal k Sodomě, a Sodomu ještě měl za lepší. Dobré símě, kteréž se až dosud mezi nimi uchovalo, utlačováno bylo sektami licoměrných Fari-seů a nevěřících Saduceů; neboť obě tyto strany panovaly neobmezeně nad lidem, ačkoliv sami nepřátelsky proti sobě brojily. Týmž časem ve všech ostatních říších nejhnusnější byla modloslužba, a za ní krácela ohyzdná zkáza mravů i bezedná bída. Proto vzdýchali všickni lépe smýšlející po veškeré zemi po zaslíbeném Vykupiteli.

† Takovou měrou bylo všechno připraveno na příští Spasitelovo, kteréž podle rozličných znamení již nebylo daleké. Poslední prorok, Malachiáš, zvolal už radostně: „Aj, již přichází, kteréhož vy chcete. Tehdáž přestane obětování zvířat. Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupů, a darů nepřijmu z ruky vaší. Nebo od východu slunce až na západ veliké bude jméno mé mezi národy, a na každém místě obětována bude jménu mému oběť

čistá.“ Jen jednoho se nedostávalo, aby se totiž vyplnilo zaslíbení, jež byl Jakob synu svému Judovi učinil. I to se nyní stalo. Nástupci Makabejských, rozdvojivše se, žili v ustavičných rozepřech. Bratři bojovali proti sobě, vraždili se vespolek, a povolali posléze mocných Římanův, aby rozepře jejich rozsoudili. Ti přišli sice, ale zmocnivše se země, opanovali ji, a ustanovili cizozemce, jménem Heródesa, králem židovským. Nyní, když odjata byla berla od Judy, nastala plnost času, kde poslán býti měl zaslíbený a dlouho očekávaný Spasitel, kterýž slove

Jezíš Kristus,

jemuž čest a sláva budiž na věky věkův!

Díl druhý.

Dějepis nového zákona.

Část první.

Život Pána Ježíše.

Narození a mládost Páně.

1. Zvěstování Janova narození.

Za panování Heródesa krále žil v jednom městečku v horách judských kněz, jménem Zachariáš. Manželka jeho slula Alžběta. Oba byli, prostřed hříšného lidu, spravedliví před Bohem a chodili bez úhony ve všech příkázáních Páně. Neměli dítěte, a to je velmi rmoutilo. A proto se modlivali vroucně o syna. Ale zdálo se, že nadarmo. A toho času byli již u vysokém stáří.

I stalo se, že na Zachariáše zase přišel pořádek, aby v chrámě jerusalemském konal službu. I vešel do svatyně, maje před zápalným oltářem kadidlo zaněcovati. Lid pak se modlil v síni. I ukázal se jemu anděl, stoje na pravé straně oltáře. Zachariáš ulekl se, uzřev jej. Anděl pak řekl jemu: „Neboj se, Zachariáši! Modlitba tvá vyslyšána jest. Alžběta, manželka tvá, bude mít syna, a nazveš jméno jeho Jan. Budeš z něho mít radost velikou a mnozí se z jeho narození veseliti budou; budeť zajisté veliký před Pánem. Vína a nápoje opojného

nebude pítí, a již před narozením svým naplněn bude Duchem svatým. Mnohé z dítek israelských obrátí ku Pánu, Bohu jejich. On pak sám půjde v duchu a v moci Eliášově před Pánem, aby jemu připravil lid dokonalý.“

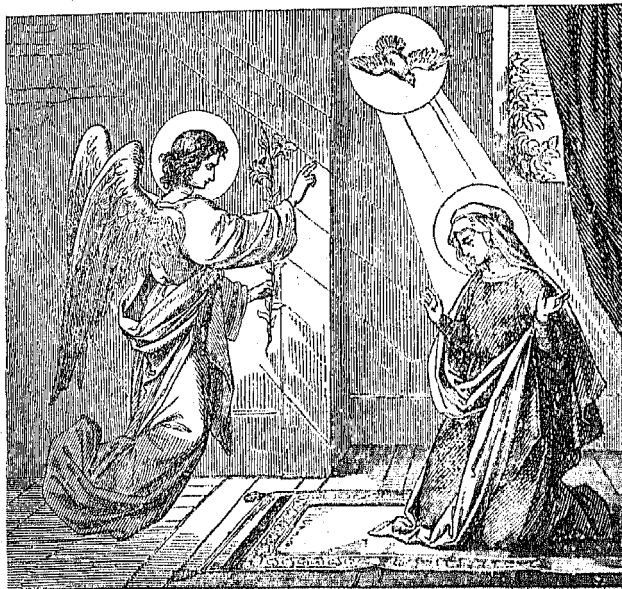

I řekl Zachariáš k andělu: „Po čem poznám, že se to stane? Nebo já jsem starý, a i manželka má již se sestarala.“ Anděl odpověděl jemu: „Já jsem Gabriel, kterýž stojím před Bohem, a poslán jsem, abych tobě zvěstoval radostné poselství toto. Ale že's neuvěřil slovům mým, budeš němý až do dne, v kterém se ty věci stanou.“ To dořek, zmizel.

Lid očekával Zachariáše a všickni se divili, že nad obyčej prodléval ve svatyni. Když pak vyšel, nemohl obyčejného požehnání nad lidem říkati. Ale ze znamení, kteráž jim dával, vyrozuměli, že v chrámě měl vidění nějaké. I zůstal němý. A když se vyplnili dnové služby jeho, spěchal s radostí domů.

2. Zvěstování narození Ježíšova.

Šestého měsíce po tom, když narození Janovo bylo zvěstováno, poslán jest anděl Gabriel do Nazaréta, městečka galilejského, k jedné panně. Panna ta byla chudá na statcích vezdejších, ale velmi bohatá ctnostmi. Jméno její bylo Maria. Byla zasnoubena muži svatému, jménem Josefovi. Josef byl chudý tesař, ale pocházel, jako ona, z královského rodu Davidova. Anděl vešel k ní, ana právě v světničce své na modlitbách trvala, i řekl: „Zdráva's Maria! Milosti plná, Pán s tebou, požehnaná jsi mezi ženami.“

Uslyševši to, ulekla se, a přemýšlela, coby to pozdravení znamenalo. I řekl jí anděl: „Neboj se, Maria; nebo jsi nalezla milost u Boha! Aj, budeš mít syna, a jméno jeho máš nazvati Ježíš. Tent

bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, a království jeho nebude konce.“ Řekla pak Maria k andělu: „Kterak se to stane, když jsem Bohu ustavičné panenství slíbila?“ Anděl odpověděl: „Duch svatý sstoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe: a protož i co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží. A aj, i Alžběta, příbuzná tvá, dostane v starosti své, a sice již za tři měsíce, syna; neboť u Boha nic není nemožného.“ I řekla Maria: „Aj, já děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ A anděl odešel od ní.

3. Navštívení Marie Panny.

Po zvěstování andělském povstala Maria a odešla chvátajíc na hory k tetě své Alžbětě, aby jí radostné poselství zjevila. Přišedši k ní, pozdravila ji. A v touž dobu naplněna jest Alžběta Duchem

svatým, i zvolala hlasem velikým: „Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého! Odkud mi ta veliká milost, že matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, že's uvěřila; neboť vykonáno bude, co tobě od Pána povédino jest.“

Maria pak, plesajíc nad milostí, kteráž se jí od Pána stala, zapěla přerozkošný chvalozpěv.

† Zpívalať: „Velebí duše má Hospodina, a duch můj plesá v Bohu, Spasiteli mém; že shledl na použení děvky své. Aj, od této chvíle blahoslavenou

mne nazývati budou všickni národové; nebo veliké věci učinil mi ten, jenž mocný a jehož jméno svaté jest. On milosrdný, jest od pokolení až do pokolení bojícím se jeho. Cíní moc ramenem svým a rozptyluje pyšné v myslí srdce jejich. Mocné ssazuje s trůnu a povyšuje ponížených. Lačným dává statky a bohaté pouští prázdné. Ujímá se Israele služebníka svého, rozpomenuv se na milosrdenství své, jakož byl mluvil k otcům našim; k Abrahamovi a potomkům jeho na věky.“

Maria zůstala u Alžběty po několik neděl. Pak se zase vrátila do Nazaréta, do domova svého.

4. Narození Janovo.

Když zaslíbený čas přišel, dostala Alžběta syna. Sousedé a příbuzní její radovali se spolu s ní srdečně. I chtěli, aby se synáček nazýval podle jména otce svého. Alžběta pak řekla: „Nikoli, ale slouti bude Jan.“ I pravili k ní: „Vždyť pak se žádný v příbuzenstvu tvém takto nejmenuje!“ I tázali se otce, jakby ho chtěl nazývati. On pak byl ještě němý. I požádal deštičky (tabulky), a napsal na ni: „Jan jest jméno jeho.“ A ihned rozvázan jest jazyk jeho a mohl opět mluvit. I divili se všickni a řekli: „Kým medle toto dítě bude? Nebo ruka Páně byla s ním.“

† Srdce Zachariášovo přeplývalo radostí a díky. Pln jsa Ducha svatého, velebil Boha a prokoval, řka:

† „Požehnaný buď Pán Bůh israelský; neboť navštívil lid svůj a připravil vykoupení jemu, jakož byl skrze ústa svatých proroků svých za všech časů zaslíbil. I chce nás vysvoboditi nyní z moci nepřátel našich a z ruky všech, kteříž nenávidějí nás. I chce učiniti milosrdenství s námi, jako ondy s otcí našimi, a rozpomenouti se na svatou smlouvu svou, na přísahu, kterouž přísáhl Abrahamovi, otcí našemu.

Chce nám dáti, abychom, z ruky nepřátel našich jsouce vysvobozeni, beze strachu sloužili jemu v svatosti a spravedlnosti po všechny dny života svého. A ty, dítě mé!“ — pravil, obrátiv se k malému Janovi — „prorokem Nejvyššího slouiti budeš. Nebo půjdeš před tváří Páně připravovat cesty jeho a vest lidu jeho k poznání spasení, na odpuštění hříchů, skrze srdečné milosrdenství Boha našeho, v němžto navštívil nás; vyšed z výsosti, aby posvětil těm, kteříž ve tmě a v stínu smrti sedí, a nohy naše spravoval na cestu pokoje.“

Malý Jan rostl a posiloval se brzo i na duchu. Již za mladosti své vyvolil sobě poušť za stálé obydlí.

5. Narození Páně.

** Josef nevěděl doposud, co se s Marií bylo stalo. Bůh zjevil tedy i jemu tajemství to. Anděl Páně ukázal se mu ve snách a řekl jemu: „Josefe, synu Davidův, vezmi Marii k sobě! Stalať se působením Ducha svatého matkou Syna Božího. Jméno jeho nazveš Ježíš; on zajisté vysvobodí lid svůj od hříchův jeho.“ Josef učinil, jakož mu přikázal anděl.

Po nějakém čase vyšel rozkaz od římského císaře Augusta, aby všickni poddaní země židovské zapsáni byli. I šel tedy každý do osady, odkud předkové jeho pocházeli, aby se tam zapsati dal. Maria a Josef, jsouce z královského rodu Davidova, šli do Betléma, města Davidova. Pro množství cizích, kteříž se tam byli sešli, nenalezli v městě samém žádného přístřeší, kdeby mohli přenocovati. Šli tedy do jednoho chléva za město. A tu přišel na svět Ježíš Kristus, Syn Boží. Maria, panenská matka, dítě obvinula plénkami, a položila ho v jesle, radujíc se radostí nejčistší.

6. Pastýřové u jeslí a obřezání Páně.

Nedaleko Betléma byli chudí pastýři na poli, ponocující u stad svých. A aj, anděl Páně ukázal se jim a jasnost nebeská obklíčila je. I báli se velmi. Anděl pak řekl jim: „Nebojte se, nebo aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu. Nebo narodil se vám dnes v městě Davidově Spasitel, jenž

jest Kristus Pán. A toto vám bude znamením: Naleznete nemluvnátko plénkami obvinuté a položené v jeslech.“ A v touž dobu bylo s andělem množství duchů nebeských, chválicích Boha a řkoucích: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

Jakž byli andělé zase do nebe odstoupili, pravili pastýři v radostném úžase vespolek: „Pospěšme do Betléma a vizme, což Pán zvěstoval nám. I odešli chvátající a našli v chlévě Marii a Josefa i nemluvnátko, plénkami obvinuté a položené v jeslech. I patřili naň se svatou uctivostí a radovali se z něho srdečně. A poklonivše se jemu, navrátili se k stádům svým, vlebíce a chválice Boha ze všeho toho, což byli slyšeli a viděli.

A když se naplnilo dní osm, bylo dítě obřezáno. Při tom obdrželo nejsvětější jméno Ježíš, jakož anděl již před jeho narozením byl přikázal.

7. Obětování Pána Ježíše v chrámě.

Když bylo Ježíškovi čtyřicet dní, nesli jej Maria a Josef podle zákona do chrámu jeruzalémského, aby ho obětovali Pánu, i aby dali předepsanou oběť chudých, totiž dvě holubátek.

** Toho času žil v Jerusalémě spravedlivý a bohabojný muž, jménem Simeon. Ten s toužebností očekával Spasitele; nebo Duch svatý, kterýž s ním byl, zjevil jemu, že neumře, dokud by neuzřel Pomazaného Páně. Puzen jsa od Ducha svatého, přišel téhož dne do chrámu. A když tam Maria a Josef přinesli dítě Ježíše, poznal v něm hned zaslíbeného

Vykupitele i vzal Božské dítě na lokty své, chválil Boha a řekl: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova tvého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení Tvé, kteréž jsi všem lidem připravil, jako světlo k osvětlení pohanů a k slávě lidu svého israelského.“ Pak říkal Marii a Josefovi svatá blahopřání, a obrátiv

se k Marii, řekl ještě: „Aj, položen jest tento ku pádu a k povstání mnohým v Izraeli a za znamení, jemuž bude odpíráno. A tvou vlastní duši pronikne meč.“

* Byla pak v Jerusalémě také prorokyně, jménem Anna, vdova, mající let osmdesát a čtyry, kterážto nikdy nevycházela z chrámu, a posty a modlitbami Bohu sloužila dnem i nocí. I ta, v touž hodinu přisedši, velebila Pána. I vypravovala nápotom s radostí jiným nábožným, kteříž očekávali Vykupitele, že jej viděla.

*

8. Příklad mudrcův od východu.

Když se byl Ježíš s rodiči svými navrátil do Betléma, přijeli mudrci z východních krajů do Jerusalema, řkouce: „Kde jest ten, kterýž se narodil, král židovský? Nebo viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme klanět se jemu.“ Uslyšev to Heródes král, ulekl se, a všickni Jerusalemsí s ním. A rychle shromáždiv všecka knížata kněžská a učitele lidu, tázal se jich, kdeby se Kristus měl naroditi? Oni pak odpověděli jemu: „V Betléme, v pokolení Judově. Nebo tak psáno jest u proroka Micheáše: Ty Betléme v zemi judské, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýžby spravoval lid můj israelský, jehož východ jest od věčnosti.“ I žádal Heródes, aby mudrci tajně přišli k němu, a pilně se jich vyptával na čas,

kdy se jim hvězda byla ukázala. A když je propouštěl do Betléma, pravil úskočně: „Jděte a ptejte se pilně po dítěti; a když naleznete, zvěstujtež mi, ať i já přijdu pokloním se jemu.“

Mudrci vydali se bez prodlení na cestu do Betléma. A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východě a kteráž jim na čas byla zmizela, předcházela je zase, z čehož se velice radovali. Hvězda se pak náhle zastavila a stála nad místem, kdež bylo dítě Ježíš. I všedše tam, našli dítě s Marií a Josefem, a padše klaněli se jemu. I otevřeli poklady své a obětovali jemu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. V noci pak dostali ve snách napomenutí od Boha, aby se nenavracovali k Heródesovi. I uposlechli rozkazu Božího, a velebíce Boha, navrátili se jinou cestou do vlasti své.

9. Útěk do Egypta a návrat do Nazaréta.

Heródes netrpělivě očekával návrat mudrcův. Posléze, vida, že nadarmo čeká, rozhněval se náramně a vydal ukrutný rozkaz, aby zavražděna byla v Betlémě a ve vřkolu všechna pachołata, kteráž by byla v stáří do dvou let. Kojil se zajisté naději, že také Ježíš zabit bude s nimi.

Ale Bůh bděl nad životem dítěte. Nebo v noci ukázal se anděl Páně Josefovi ve snách a řekl k němu: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho, a utec do Egypta, a buď tam, dokavad nepovím tobě; neboť Heródes bude hledati dítěte, aby je zahubil.“ Josef tedy rychle vstal, vzal dítě i matku jeho, a odešel do Egypta.

Když byl Ježíš na útěku, přišli vrahové od Heródesa vyslaní do Betléma. I brali pachołátka z náručí materských a usmrcovali je. I bylo tu pláče a kvílení hrozného, a matky plačící synů svých nedaly se potěšiti.

Trest Boží Heródesa neminul. Nebo několik let po onom krveprolití navštíven jest šerednou nemocí a zemřel v holestech hrozných. Ukázal se anděl Pánu Josefovi v Egyptě opět ve snách a řekl jemu: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho a vrať se do vlasti své. Neboť zemřeli ti, jenž hledali bez-životi dítěte.“ Vstal tedy Josef, vzal dítě i matku jeho, a navrátil se do Nazaréta, města galilejského.

Tam rostl Ježíš v tichosti a skrytosti. Již v mladosti své ukazoval nebeskou moudrost a milost Boží byla v něm.

10. Dvanáctiletý Ježíš v chrámě.

Maria a Josef chodívali každého roku do Jerusalema na slavnost velikonoční. Když byl Ježíš ve dvanácti letech, vzali ho s sebou. S radostí vydal

se na dalekou cestu. Ale větší byla radost jeho, když ušel svaté město před sebou a ponejprv vstoupil do krásného chrámu. Když se dokonala slavnost, vraceli se Maria a Josef domů. Mládeneček Ježíš zůstal však v Jerusalemě, aniž o tom rodiče jeho věděli. Domnívali se z počátku, žeby byl v zástupě. I ušli den cesty a hledali ho večer mezi příbuznými a známými. Ale kterak se ulekli, nenalezše ho! V úzkosti své vrátili se do Jerusalema a hledali ho.

Posléze, po třech dnech, našli ho v chrámě, an sedí mezi učitely, poslouchaje a otazuje se jich i odpovídaje jim. Všickni, kdož jej slyšeli, divili se rozumnosti, kterouž na jevo dával v otázkách a

v odpovědech svých. Když ho ušli rodičové jeho, velmi se zaradovali. Matka pak, pamětliva jsouc veliké úzkosti, kterouž vytrpěla, rekla k němu: „Synu, proč jsi nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já

s bolesti hledali jsme tebe.“ I odpověděl Ježíš mírně a vlídně: „Proč jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já v tom, co jest Otce mého, musím býti?“ Potom navrátil se s rodiči svými do Nazaréta. Byl jim poddán, a prospíval jakož věkem, tak i moudrostí a milostí u Boha a u lidí.

(Pán Ježíš jakožto Syn Boží věděl všechno od věčnosti. Chtěl pak Božskou moudrost svou jen poněkudli zjevovati a proto pilně poslouchal, jako jiné pouze lidské děti, učení jiných, aby byl mládeži též nejkrásnějším vzorem pozornosti při svatém vyučování.)

Příprava a veřejné vystoupení Ježíšovo.

11. Jan, předchůdce Páně.

Přibližovala se doba, v kteréž Ježíš co Spasitel světa veřejně vystoupiti měl. Proto stalo se nyní slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti, aby jakožto předchůdce Spasitelův cestu jemu připravoval. I vystoupil Jan, poslušen jsa vůle Boží, v krajině jordánské.

Nosil roucho ze srsti velbloudí a pás kožený okolo bedr svých, a pokrm jeho byly kobylky a med lesní. I volal hlasem velikým: „Čiňte pokání, nebo přiblížilo se království nebeské!“ Aby posluchače ještě více k pokání a polepšení povzbudil a na křest Kristův připravil, křtil ty, kteříž dobré vůle byli, v řece Jordáně.

Odevšad přicházeli lidé všech stavů k Janovi, bedlivě poslouchali kázání jeho a byli od něho křtěni, vyznávajíc hříchy své.

* Mimo jiné přicházeli též fariseové a saduceové. Uzřev Jan mnohé z nich, mluvil k nim, řka: „Plemeno ještěrců, kdo vás učil, abyste utíkali nastávajícímu soudu Božimu? Cíňte hodné ovoce (skutky) pokání, a neříkejte: Otce máme Abrahama. Neboť pravím vám: Bůh může z kamení tohoto Abrahamovi dítky vzbuditi. Již sekera přiložena jest ke kořenu stromův. Každý strom, jenž nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude.“

** Když se lid domníval o Janovi, zdali-by nebyl snad Kristus a on to zpozoroval, řekl: „Já nejsem Kristus, ale po mně přijde, kterýž mocnější jest, nežli já, jemužto nejsem hoden rozvázati reménka u obuvi jeho. Já vás křtím toliko vodou, on pak vás křtíti bude Duchem svatým a ohněm. On má věječku v ruce a vyčistí humno své, a shromáždí pšenici do obilnice své, ale plevy páliti bude ohněm neuhasitelným.“

12. Pokřtění a pokušení Ježíšovo.

Jednoho dne přišel také Ježíš, kterýž nyní ve třiceti letech byl, k Janovi na břeh Jordánu, aby též pokřtěn byl od něho. Když pak Ježíš do řeky sestoupiti chtěl, zbraňoval jemu Jan uctivě a pokorně, řka: „Já měl bych od Tebe pokřtěn býti, a Ty jdeš ke mně?“ I odpověděl jemu Ježíš: „Neehej jen tak se státi; nebo sluší nám naplniti všeliké nařízení Boží.“ Tedy do-

pustil jemu Jan a Ježíš pokřtěn jest od něho v Jordáně. V touž dobu otevřelo se nebe nad Ježíšem a Duch svatý sstoupil v tělesné způsobě jako holubice na něj. A aj, hlas s nebe stal se, řkoucí: „Tentof jest syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo.“

** Když byl Pán Ježíš od Jana pokřtěn, odešel z puzení Ducha svatého od Jordánu na poušť. Tu strávil o samotě čtyřiceti dnů a noci, postě a modle se. Potom zlačněl. I přistoupil k němu ďábel, aby ho pokoušel a řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, reč, ať kamení toto chlebové jsou.“ Ale Ježíš odpovéděl: „Psánof jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích.“

** Satan odvážil se k druhému pokušení. Vedl Ježíše do Jerusalema, postavil ho na vrch chrámu a řekl: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů; nebo psáno jest: Andělům svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí tebe, abys snad o kámen nohy své neurazil.“ I odpovéděl mu Ježíš: „Zase psáno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“

** Však ani nyní neustal ďábel. Pojalf Ježíše na horu vysokou velmi, ukázal mu všecka království světa i slávu jejich a řekl jemu: „Toto všecko tobě dám, jestliže padna budeš mi se klaněti.“ Tehdy řekl Ježíš: „Odejdiž, satane! neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti, a jemu samému sloužití budeš!“ Tu opustil ho ďábel, a aj, andělé nebeští přistoupili a sloužili jemu.

13. První učenníci Ježíšovi.

** Z pouště navrátil se Ježíš opět k Jordánu. Když ho Jan uzřel, an jde k němu, zvolal k shromážděnému lidu: „Hle, Beránek Boží, kterýž snímá hříchy světa! Tentof jest, o němž jsem pravil: Po mně přichází muž, kterýž přede mnou učiněn jest;

nebo prvnější byl, než-li já. A já svědectví vydávám, že tento jest Syn Boží.“

Když Jan se dvěma učenniky svýma opět stál u Jordánu a znova užírl Ježíše, an přichází, řekl opět: „He, Beránek Boží!“ Uslýševše to ti dva učenníci, šli za Ježíšem. I obrátil se Ježíš a řekl jim přívětivě: „Co hledáte?“ Pravili: „Mistře, kde bydlíš?“ Odpověděl jim: „Pojďte a vizte!“ I šli s radostí s ním na místo, kde bydlil, a zůstali u něho ten den. Ti dva učenníci slouli Ondřej a Jan. Ondřej měl bratra, jménem Šimona, kterýž toužebně hledal Vykupitele. K tomu tedy pospíšil a s radostí řekl jemu: „Nalezli jsme Vykupitele!“ a přivedl ho k Ježíšovi. Pohledv naň Ježíš, řekl: „Ty jsi Šimon, syn Jonášův; však od té chvíle slouíš budeš Petr, t. j. skála.“

* Druhého dne vydal se Ježíš na cestu do Galilee. Inalezl na cestě muže, jménem Filipa, kterýž také už dlouho po Spasiteli toužil, a řekl jemu: „Pojď za mnou!“ Filip měl přítele rovně smýšlejšího, jenž Nathanael čili Bartoloměj se nazýval. I chvátal k němu napřed, nalezl ho pod fíkem a řekl jemu radostně: „Nalezli jsme toho, o kterémž Mojžíš i proroci psali, a ten jest Ježíš z Nazaréta. Pojď a viz!“ Vída Ježíš Nathanaele, an jde k němu, řekl: „Aj, pravý Israelita, v němžto lsti není!“ I podivil se Nathanael a tázal se: „Odkud mne znáš?“ Ježíš mu odpověděl: „Prvé, než-li tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tebe.“ Tu zvolal Nathanael, pln jsa uctivosti: „Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský!“ I odpověděl mu Ježíš: „Ze jsem tobě řekl: Viděl jsem tě pod fíkem, věříš; větší věci nad tyto užíříš. V pravdě pravím vám: užíříte od této doby nebe otevřené a anděly Boží vzestupující a sestupující na Syna člověka.“

14. Ježíšův první zázrak v Káni.

Třetího dne potom byla svatba v Káni, městečku galilejském, a byla tam matka Ježíšova. Také

Ježíš pozván jest na svatbu i učennici jeho. Při jídle pak nedostávalo se vína. Zpozorovavši to matka Ježíšova, řekla k němu: „Nemají vína!“ I odpověděl Ježíš: „Ještě nepřišla hodina má.“ Maria srozuměla hned, že pomoci chce, a že jenom příhodnou dobu čeká. Řekla tedy k služebníkům: „Cožkoli vám řekne, učinite!“

V síni hodovné postaveno bylo šest kamenných štoudví k umývání před jídlem a po jídle, jakž Židé obyčej měli. Každá štoudev pojala v sebe dvě až tři míry. I řekl Ježíš po chvíli služebníkům: „Naplňtež štoudve vodou!“ I naplnili je až do vrchu.

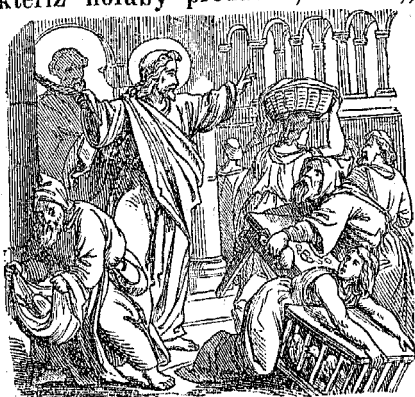
Potom řekl jim Ježíš: „Nalévejte již a neste vrchnímu správci svatby.“ I nesli. Vrchní správce svatby okusil vody vínem učiněné a shledal, že víno velmi dobré. Nevěda, odkudby bylo, povolal ženicha a řekl jemu: „Každý člověk nejprve dobré víno stavi na stůl, a pak, když se hosté dosti napili, méně dobré, ale tys zachoval víno dobré až naposled.“

Ten počátek divů učinil Ježíš v Káni galijské, a zjevil tím Božskou slávu svou; i uvěřili v něj učennici jeho.

První slavnost velikonoční.

15. Vyčištění chrámu a rozmluva s Nikodémem.

** Byla blízko veliká noc. I šel Ježíš do Jerusalema a vstoupil do chrámu. Tu v síni našel lid, prodávající voly, ovce a holuby k obětem, a penězoměnce. V svatém rozhořlení udělal z provázků jako bič, vyhnal prodávající i jejich voly a ovce z chrámu, zprevracel stoly penězoměnců, a těm, kteříž holuby prodávali, řekl: „Odnestež to odsud, a nečinite domu Otce mého domem kupeckým!“ Tu se rozpomenuli učennici jeho na proroctví Písma svatého, v němž budoucí Vykupitel k Bohu takto mluví: „Horlivost domu tvého strávila mne.“

** Židé, kteříž byli v chrámě pozůstali, řekli pak k Pánu Ježíši: „Jakým zázrakem se vykážeš, že máš moc to činiti?“ I odpověděl jim Ježíš, ukazuje na sebe: „Zrušte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám.“ Židé domnívali se, že o kamenném chrámě mluví i řekli jemu: „Čtyřiceti a šest let staven jest chrám tento, a ty chceš ve třech dnech jej zase vzdělati?“

* Chtěje tedy Židy o své Božské moci přesvědčiti, učinil před nimi rozličné divy, a mnozí uvěřili v něj. Mezi těmi byl též jeden člen vysoké rady, jménem Nikodém. Ten žádal toužebně, státi se učenníkem Ježíšovým. Protož přišel, ale boje se Židů, přišel v noci k Ježíšovi, a pravil k němu:

„Mistře, víme že jsi učitel, kterýž od Boha přišel; nebo žádný nemůže těch divů činiti, kteréž ty činíš, lečby Bůh byl s ním.“ I vyložil mu Ježíš, čeho potřeby, aby se stal údem říše jeho a řekl: „Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nemůže vjiti do království Božího.“

† „Jako Mojžiš povýšil hada na poušti, takť musí povýšen býti Syn člověka, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Neboť neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho. Kdo věří v něho, nebude souzen; ale kdo nevěří, již jest odsouzen; neb nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího.“

16. Ježíš u studnice Jakobovy.

* Opustiv Jerusaleým, chodil Ježíš po Judsku, hlásaje, že se přiblížilo království Boží. Učenníci jeho křtili. Mnozí uvěřili a stali se učenníky jeho. Pak odešel zase do Nazaréta.

Bylo mu pak jíti skrze Samarsko. I přišel k městu Sichem. Tu byla studnice, kterouž byl Jakob zřídil, odkudž i studnice Jakobova slula. Unaven jsa cestou, posadil se Ježíš u studnice. Učenníci jeho zatím odešli do města, aby pokrmů nakoupili.

* Když Ježíš u studnice seděl, přišla z města Samaritánka vážit vody. Ježíš řekl jí: „Dej mi pít!“ I podivila se žena,

a řekla: „Kterak ty, jsa Žid, žádáš ode mne pítí?“ Ježíš odpověděl jí: „Kdybys znala, kdo jest ten, kterýž praví tobě: Dej mi pítí; tybys byla prosila jej, a byl by tobě dal vodu živou.“ I řekla jemu žena: „Pane, ani nemáš, čím bys navázil, a studnice jest hluboká; odkudž tedy máš vodu živou? Zdali jsi ty větší, nežli otec náš Jakob, kterýž nám dal studnici tuto?“ Ježíš odpověděl jí: „Každý, kdo pije z vody této, žizniti bude opět; ale kdo se napije vody, kterouž já dám jemu, bude v něm studánkou tekoucí do života věčného.“ I řekla jemu žena: „Pane, dej mi té vody!“

* Nyni pověděl jí Ježíš tajné hříchy života jejího. I řekla jemu žena, plna jsouc, studu a lítosti: „Pane, vidím, že jsi ty prorok!“ Zádostiva jsouc, Bohu od té chvíle pravým způsobem se klaněti, pravila dále: „Otcové naši klaněli se Bohu na této hoře“ — i ukázala při tom na horu Garizim blíž města Sichem — „ale vy pravíte, že v Jerusalemě jest ono místo, kdežto náleží se klaněti.“ Odpověděl jí Ježíš: „Zeno, věř mi, že přichází hodina, kdežto ani na této hoře, ani v Jerusalemě nebudete se klaněti Otci. Ano, přichází hodina, a nyníť jest, kdežto praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě. Bůh jest duch, a ti, kteříž se jemu klanějí, v duchu a v pravdě mají se mu klaněti.“ I srozuměla žena, že Ježíš hodinou vyrozumívá příští Spasitelovo, protož řekla jemu: „Vím, že Messiaš přijde; ten když přijde, oznámí nám všecko.“ I řekl Ježíš: „Já jsem to, kterýž mluvím s tebou.“

* V úžase a radosti nechala tu žena džbánů svého, i běžela do města a řekla lidem: „Pojďte a vizte člověka, kterýž mi pověděl všecko, což jsem koli činila; posudte sami, není-li on Kristus!“ V tom přišli učenníci s pokrmu z města a prosili Ježíše, řkouce: „Mistře, pojez!“ On pak řekl jim: „Já mám pokrm, o němž vy nevíte. Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal.“ A když ještě mluvil, přišli lidé z města a prosili ho, aby tam zůstal. I pobyl u nich dva dni a vyučoval je. Mnozí pak uvěřili v něj

a pravili ženě: „Věřime již ne toliko pro řeč tvou, neb jsme ho sami slyšeli, a víme nyní, že tento jest v pravdě Spasitel světa.“

17. Kázání Ježíšovo v Nazaretě.

† Po těch dvou dnech putoval Ježíš dále do Galileje, hlásal tu evangelium o království Božím a pravil: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské!“, Když se byl vrátil do Nazaretá, vešel podle obyčeje svého v den sobotní do školy, i vstal na znamení, že z některé knihy Pisma svatého čísti chce. Dána jest mu kniha Isaiáše proroka. A rozvinuv knihu, našel následující proroctví: „Duch Páně nade mnou. Pomazal mne, a poslal mne kázat evangelium chudým, uzdravovat skroušených srdcem, zvěstovat jatým propuštění a slepým vidění a zvěstovat dne odplaty.“ Když byl místo toto přečetl, vrátil knihu služebníkovu a posadil se. Oči všech ve škole byly naň obráceny. I počal mluviti k nim: „Dnes se naplnilo písmo toto před vámi.“

† Všickni divili se libým slovům, kteráž nyní vycházela z úst jeho. Ale neuvěřili tomu, co řekl, nýbrž pravili: „Má sice velikou moudrost, a moc divy činiti, ale zdalíž není syn tesařův?“ Pročež řekl jim: „Amen pravím vám: Žádný prorok není vzácen ve vlasti své. Mnoho vdov bylo zajisté za dnů Eliáše v lidu israelském, kdyžto zavřeno bylo nebe tři léta a šest měsíců a nepršelo, tak že byl hlad veliký po vsi zemi; ale k nížádné z nich nebyl poslán Eliáš, než k ženě vdově do Sarepty. A mnoho malomočných bylo v Israeli za Elisea proroka; ale žádný z nich nebyl očištěn, než Naaman syrský.“

† I naplnění jsou všickni ve škole hněvem. Povstavše vyvrhli Ježíše z města, a vedli ho až na vrch hory, na nižto město jejich vzděláno bylo, aby jej dolů svrhli. Však nepřišla ještě hodina jeho. A proto odešel, bera se vážně prostředkem jich.

18. Divové Ježíšovi v Kafarnaum.

* Z Nazaréta odešel Ježíš do Kafarnaum. Tu učil ve škole. I divili se velice učení jeho; nebo mocná byla řeč jeho a pronikala hlubiny srdce. Ve škole byl také člověk jeden, mající zlého ducha, kterýž náhle zkríkl: „Co jest tobě do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel-li jsi nás zatratit? Znímám tě, kdo jsi: Svätý Boží.“ I rozkázal mu Ježíš, rka: „Umlkni a vyjdi z člověka toho!“ Zlý duch polomcoval člověkem a vyšel z něho ven. I divili se všickni a tázali se ve spolek, rkouce: „I co jest to? Rozkazuje v moci a síle i duchům nečistým, a poslouchají ho.“

* Ze školy šel Ježíš do domu Simona Petra a Ondřeje bratra jeho. Tchyně pak Petrova ležela, majíc zimnici, i prosili ho za ni. Přistoupiv, ujal ji Ježíš za ruku a pozdvihl ji a hned přestala jí zimnice, i posluhovala Ježíšovi a učenníkům jeho.“

* Večer pak, když zapadlo slunce a chládek nastal, přinášeli ke dveřím domovým všechny nemocné

i zlými duchy posedlé, a všechno obyvatelstvo města sběhlo se tam. I vyšel Ježíš z domu, a jedním slovem vyhnal zlé duchy a uzdravil všechny nemocné.

* Druhého dne na úsvitě odešel Ježíš na místo pusté a tam se modlil. Lid šel za ním, a když jej našli, zdržovali ho, aby od nich neodcházel. Ale on řekl jim: „I jiným městům musím zvěstovati království Boží; nebo na to jsem poslán.“ Potom kázal po vši Galilei, vymítal zlé duchy a uzdravoval všechny nemoce a neduhy v lidu. Pověst o tom rozhlásila se až přes Syrii, a mnoho lidu ze všech krajín šlo za ním.

19. Zahrnutí ryb.

** Když jednoho dne Pán Ježíš přišel k jezeru genezaretskému, kteréž se též mořem galilejským zove, aby tu slovo Boží hlásal, hrnulo se k němu nesčíslné množství lidu. Protož vstoupil na jednu loď, kteráž byla Šimona Petra a Ondřeje bratra jeho, a prosil jich, aby maličko poodrazili od země. A sedě na lodičce, učil zástupy. Když pak přestal

mluviti, řekl k Simonovi a bratru jeho: „Vezte dále na hlubinu a rozestřete síť své k lovení!“ Simon odpověděl jemu: „Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli, ale k slovu tvému rozestru síť poznovu.“ A když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, tak že se trhala síť jejich. I pokynuli Janovi a bratru jeho Jakobovi, kteříž byli na jiné lodi, aby přišli a pomohli jim. I přišli a naplnili obě lodičky, že se téměř potopovaly.

* * Když to Simon Petr uzel, ustrnul a hrůza obklíčila jej, i padl k nohám Ježíšovým, řka: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný!“ Ale Ježíš řekl jemu: „Neboj se, již od tohoto času lidí budeš lovit.“ Přivezše loď k zemi, opustili všecko a šli za Ježíšem. A od té chvíle zůstali u něho a provázeli jej, kamkoli šel.

20. Šlakem poražený (dnou sklíčený).

Ježíš byl opět v Kafarnaum a učil v jednom domě. I sešlo se v domě tom nad míru mnoho lidí, jenž byli žádostivi slyšeti jej. Tu přišli čtyři muži, nesouce na loži člověka šlakem poraženého. Ale nemohouce pro zástup k Ježíšovi se dostat, vstoupili na střechu, kteráž, jako ve rýchodních krajích obyčejno, plochá byla, a otvorem v ní udělaným spustili nemocného s ložem k nohám Ježíšovým. Vida Ježíš víru jejich, řekl šlakem poraženému: „Dousej synu, odpouštěj se tobě hříchové tvoji!“

Mezi posluchači byli též fariseové a zákoníci. Tito myslili u sebe, slyšice slova Ježíšova: „Tento se rouhá Boku; nebo kdo může odpustiti hříchy, leč Bůh sám?“ Vida Ježíš myšlení jejich, řekl jim: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co jest snáze, zdáti říci: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, čili říci: Vstaň a chod? Ale abyste věděli, že má Syn člověka moc odpouštěti na zemi

hřichy, pravím tobě,“ — tu obrátil se k člověku šlakem poraženému — „vstaň, vezmi loše své a jdi do domu svého.“ Nemocný hned vstal, vzal loše své a odešel do domu svého, velebě Boha. I pojala všechny hrůza a bázeň, a velebili Boha, říkouce: „Nikdy jsme nic takového neviděli!“

21. Kázání na hoře.

Jednou, když Ježíš zase uzřel veliké množství lidu, kteříž byli přišli, aby jej slyšeli, vstoupil na horu. I posadil se s učenníky svými. Zástupové pak stáli a seděli po stráni.

** I otevřev ústa svá, učil je, říka :

A) O osmeru blahoslavenství.

** „Blahoslavení chudí duchem; nebo jejich jest království nebeské.

Blahoslavení tiší; nebo oni zemi vládnouti budou.

Blahoslavení lkající; nebo oni potěšeni budou.

Blahoslavení, kteříž lačněji a žizněji po spravedlnosti; nebo oni nasyceni budou.

Blahoslavení milosrdní; nebo oni milosrdenství dojdou.

Blahoslavení čistého srdce; nebo oni Boha viděti budou.

Blahoslavení pokojní; nebo oni synové Boží slouiti budou.

Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost; nebo jejich jest království nebeské.

Blahoslavení jste, když vám lidé zlořečiti a protivenství činiti, a pro mne všecko zlé o vás lhouce mluvíti budou. Radujte se a veselte se; nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.“

B) O důstojnosti a o povinnostech apoštolů a jejich nástupců.

† Nyní obrátil se Ježíš k učenníkům svým, kteří se státi měli představenými Církvě jeho, a dával jim napomenutí zvláštní, řka:

† „Vy jste sůl země. Dobráť jest sůl, ale pakli sůl bude zmařena, čím bude soleno? K ničemuž se nehodí více, než aby ven vyvržena, a od lidí pošlapána byla. Vy jste světlo světa. Vy se podobáte též městu, na hoře ležícímu. Však město na hoře ležící nemůže skryto býti. Aníž se rozsvěcuje svíce a stavi se pod kbelec, ale na svícen, aby svítila všechněm, kteříž jsou v domě. Tak svět tedy světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“

C) O lútsfanské spravedlnosti.

* Pánom obrátil Ježiš zraky své zase k zásluham a pravil jim:

* „Nedobromivejte se, že jsem přišel rušit zákona Mojžišova anebo výpovědi prorokův: nepřišel jsem je rušit, ale naplnit. Amen pravím vám, nebudete-li lepšími spravedlnost vaše, nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského. Slyšeli jste na příklad, že příkázani: „Nezabiješ“ vykládali zákonci, řkouce: „Jenom jestliby kdo zabil, hoden bude soudu;“ ale já pravím vám, že již každý, kdož se hněva na bratra svého, hoden bude soudu. Kdožby pak z hněvivosti haněl bratra svého, hoden bude soudu rády. A kdožby řekl bratru svému: Ty bezbožníku! hoden bude pekelného ohně.“

* „Slyšeli jste dále, že zákonci ono příkázani „Miluj bližního svého“ vykládali, řkouce: „Nezabiješ bližního svého.“ Ale já pravím vám: Milujte i nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidějí, a modlete se za ty, kteříž vám prozlobují čini a utržaji vám: abyste byli dítky Otce svého nebeského, jenž slunci svému velí vzházeti na dobře i na zlé, a déšť dává na spravedlivé i na nepravdivé. Nebo milujete-li toliko ty, kteří vás milují, jakou odplatu máte? Zdaliž i publikáni věž nečiní? A budete-li pozdravovati toliko bratry svých, což činite obzvláštního? Zdaliž i publicani toho nečiní? Vy buďtež tedy dokonali, jakož i Otec váš v nebesích dokonatý jest.“

17) O dobrém úmyslu při dobrých skutcích.

* „Páče se varujte, abyste dobrých skutků svých nečinili před lidmi proto, byste od nich viděni byli; jinak nebudete mít odplatu u Otce svého, jenž jest v nebesích. Protož když dáváš almužnu, netrhub

před sebou, jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby ctění byli od lidí. Amen, pravím vám, tím již vzali odplatu svou. Když tedy ty almužnu dáváš, ať neví levice tvá, co činí pravice tvá, aby almužna tvá byla v skrytě, a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.“

* „A když se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dvěře a modli se Otci svému v skrytě, a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.“

* „Tak i když se postiš, nepochmuřuj tváří své, aby vědomo bylo lidem, že se postiš, a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.“

E) O péči, která křesťana jedině jest hodná.

† „Neskládejte sobě pokladů na zemi, jež rez a mol kazí, a zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez, ani mol nekazí, a kdež zloději nevykopávají, aniž kradou. Kde jest poklad tvůj, tuž jest i srdce tvé. Žádný nemůže dvěma pánům zároveň sloužiti; nemůžete Bohu sloužiti i mammoně.“

† „Pravím vám: Nepečujte příliš o život svůj, cobyste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdaliž není život více nežli pokrm, a tělo více nežli oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské! Neseje, ani žne, ani shromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský krmí je. Zdaliž vy nejste dražší nežli ptactvo? Popatřte i na kvítí polní! Nepracuje, ani přede; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vsí slávě své nebyl tak oděh, jako jedno z nich. Poněvadž tedy Bůh trávu polní, kteráž dnes jest, a zejtra do peci vhozena bývá, tak odívá, čím více odívati bude vás, vy malověrní! Nepečujtež tedy úzkostlivě, říkajíce: Co budeme jísti, co budeme pít, aneb čím se budeme odívati? O to všecko pohané pečují. Víť zajisté Otec

váš, že toho všeho potřebujete. Hleďte tedy nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.“

F) O křesťanském chování se k bližnímu.

* Nesudte, a nebudete souzeni; nepotupujte a nebudete potupeni; odpouštějte a bude vám odpuštěno. Jakou měrou měříte, takovou bude vám zase odměřeno. Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého a břevna v oku svém neznamenáš? Áneb kterak můžeš říci bratru svému: Nechť vyvrhu mrvu z oka tvého, když sám břevno v oku svém máš? Pokrytče, vyvrz nejprv břevno z oka svého a tehdy hled, kterak bys vynal i mrvu z oka bratra svého.“

* „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy jim činite. Toť zajisté jest rozkaz zákona i proroků.“

* * *

† Po těchto a mnohých jiných napomenutích pravil Ježíš posléze:

† „Vcházejte těsnou branou do života věčného. Nebo široká jest brána, a prostranná cesta, kteráž vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteříž vcházejí skrze ni. Ale jak těsná jest brána, a jak úzká cesta, kteráž vede k životu, a málo jest těch, kteříž ji nalézají.“

† „Každý, kdož slyší tato slova má a plní je, připodobněn bude muži moudrému, kterýž ustavěl dům svůj na skále. I spadl příval, přišly řeky, váli větrové a obořili se na ten dům; však nerozpádl se, nebo založen byl na skále. Naproti tomu, každý, kdož slyší tato slova má, a nečiní jich, podoben bude muži bláznivému, kterýž ustavěl dům svůj na pisku. I spadl příval, přišly řeky a váli větrové, a obořili se na ten dům, i pádl, a pád jeho byl strašlivý.“

* Když Ježíš dokonal tuto řeč svou, divili se zástupové učení jeho; nebo učil je, jako moc s nebe maje, a ne jako zákonníci a fariseové.

22. Malomocný. Služebník setníkův.

*** Když Ježíš sestupoval s hory, přišel mu vstříc malomocný a klaněl se mu, řka: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.“ I vztáhl Ježíš ruku, a dotekl se ho, řka: „Chci, buď čist!“ A hned očištěn jest nemocný od malomocenství svého. Ježíš pak řekl jemu: „Viz, abys toho žádnému nepravil, ale jdi bez meškání a ukaž se knězi, aby tě vyhlásil za čistého od malomocenství.“

(Toto kněžské vyhlášení za čistého, kteréž v zákoně starém přikázáno bylo všem tělesně malomocným, obrazem mělo býti rozhrěšení kněžského, jež v zákoně novém nařizeno jest všem na duši malomocným. Proto žádal Pán Ježíš na malomocném výslovně, aby ku knězi šel a od něho ujištění obdržel, že jest prost malomocenství.)

* Potom odebral se Ježíš zase do Kafarnaum. Tam žil římský setník, jenž Židům velmi přízniv byl a jim na svůj náklad i školu vystavěl. Ten měl služebníka na smrt nemocného, kteréhož velice miloval. Když tedy setník uslyšel, že Ježíš jest na cestě do Kafarnaum, poslal k němu starší městské, prose ho, aby přišel a uzdravil služebníka jeho. I šel Ježíš s nimi. A když byl již nedaleko domu, vyšel mu setník sám vstříc a pravil: „Pane, nejsem hoden, abys všel pod střechu mou; ale toliko rei slovem, a uzdraven bude služebník můj.“ Slyše to Ježíš, obrátil se, a řekl k těm, ježto šli za ním: „Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli! Pravím pak vám: Přijdou mnozí od východu i od západu, a stoliti budou s Abrahamem, s Isákem a s Jakobem v království nebeském. Synové pak království vyvrženi budou do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubů.“ Pak řekl setníkovi: „Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě!“ A uzdraven jest služebník v touž hodinu.

23. Mladenec Naimský.

Ježíš šel do města, kteréž Naim slulo, i šli s ním němatci jeho a mnoho lidu. Když pak se přiblížil k bráně městské, aj, mrtvý byl nesen ven. Byl on syn jediný matky své, a ta byla vdova. I šla pláčem a křikem za narami. Mnoho lidí z města i šla pláčem a křikem za narami. Když Pán uviděl matku, útrpností hmut jest řekl k ní laskavě: „Neplač!“. Pak přistoupil a dotekl se mar na znamení, aby se nosiči zastavili. I zastavili se. Ježíš pak řekl k mrtvému: „Mladence, tobě pravím, vstaň!“. I posadil se, jenž byl mrtvý, a počal mluviti. Ježíš dal jej materi jeho.

Pojala pak všecky, kteréž přítomni byli, bázeň velika. Hlasitě velebili Boha, a pravili: „Prorok veliký povstal jest mezi námi, a Bůh navštívil lid svůj.“

24. Vyslanci Janovi.

Heródes, syn onoho, jenž ditky Betlémské povražditi dal, byl knížetem galilejským a peréjským. On pojal Herodiadu, manželku bratra svého, když tento byl ještě na živě, za manželku. Jan pak říkával jemu neohroženě: „Neslušit tobě míti manželky bratra svého!“ Pro tuto řeč dal Heródes Jana zajmouti a svázaného vsaditi do žaláře.

Jan nepřál sobě ani v žaláři ničeho vřeleji, než aby všickni v Ježíše uvěřili a následovali ho. Ale poněvadž jeho vlastních učenníků chudoba a nízkost Ježíšova pomátla, chtěl, aby od samého Ježíše o jeho Božském seslání přesvědčeni byli. Proto poslal dva z učenníků svých k Ježíšovi, aby se ho otázali: „Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má, čili jiného čekati máme?“ Místo odpovědi poukázal Ježíš na zázraky, jež byl právě na mnohých nemocných a neduživých vykonal, rka: „Jděte a povězte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepi vidí, chromí chodí, malomocní se očišťují, hlusi slyší; mrtví vstávají z mrtvých, chudým se zvěstuje evangelium; a blahoslavený jest, kdo se nehorší nade mnou!“

25. Kající Magdaléna.

** Jistý fariseus, jménem Simon, prosil Ježíše, aby jedl s ním. Ježíš vešel do domu fariseova, a posadil se za stůl. V témž městě živa byla žena, jménem Maria Magdaléna, která co hříšnice byla známa. Poslouchávala však pilně kázání Páně, i obrátila se a milovala nyní Pána Ježíše z celého srdce, a litovala hříchů svých. Jak zvěděla, že Ježíš v domě fariseově pozván jest, pospíšila s nádobou alabastrovou, v kteréž drahý balzám byl, aby pomazala nohou jeho. Přišedši, padla k nohám Ježíšovým a počala lítostí hořce plakati. Slza za slzou stékala na nohy*

Ježíšovy. Jakž to zpozorovala, utírala nohy jeho vlasy hlavy své, pak je líbala a mastí mazala.

* Uzřev to fariseus, pravil sám u sebe: „Kdyby tento byl prorok, věděl by ovšem, co a jaká jest tato žena: neboť jest hříšnice.“ Ale Ježíš řekl k němu: „Šimone, mám tobě něco pověditi. Jeden věřitel měl dva dlužníky. Jeden byl dlužen pět set peněz, a druhý padesát. Ale když neměli, odkudž by zaplatili, odpustil to oběma. Který z nich ho asi více miloval?“ I odpověděl Simon: „Mám za to, že ten, kterémuž více odpustil.“ A Ježíš řekl: „Právě jsi rozsoudil!“

* Pak obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: „Vidíš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého, a nepodal jsi vody na nohy mé; ale tato smáčela nohy mé slzami a vlasy svými je utírala. Tys mne nepozdravil políbením, ale tato, jakž vešla, nepřestala líbatí nohou mých. Tys nepomazal olejem hlavy mé, ale tato mazala balzámem vzácným nohy mé. Protož pravím tobě: Odpouštějí se jí hříchové mnozí, neboť milovala mnoho;

komuž pak méně se odpouští, méně miluje.“ Potom řekl k ženě slova plná milosti: „Odpouštějí se ti hříškové. Víra tvá tebe spasenu učinila. Jdi v pokoj!“

Druhá slavnost velikonoční.

26. Člověk třiceti osm let nemocný.

K slavnosti velikonoční vstoupil Ježíš opět do Jerusálema. Tam byl rybník nazvaný bravným, od bravů (ovec), kteréž v něm k obětem bývaly čištěny. Kolem rybníka bylo stavení, mající patero podloubí. V podloubích těch leželo veliké množství slepých, chromých, schnoucích a jinak nemocných, očekávajících hnutí vody. Nebo anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka, i hýbala se voda. Kdož pak první po hnutí vody do rybníka vešel, uzdraven býval od kterékoli nemoci. Mimo jiné ležel tu člověk, jenž už osm a třiceti let nemocen byl. Když ho Ježíš užírl tu ležícího, laskavě řekl k němu: „Chceš-li zdrav býti?“ I odpověděl jemu nemocný: „Pane, nemám člověka, kterýž by mne vpustil do rybníka, když voda se kormoutí; neb když já jíti chci, jiný přede mnou vstupuje do vody.“ I řekl jemu Ježíš: „Vstaň, vezmi lože své, a chod!“ A hned učiněn jest zdrav člověk ten, i vzal lože své a odešel, raduje se a díky vzdávaje.

* Byla pak sobota v ten den. Když tedy Židé užírlí toho, kterýž byl uzdraven, jdoucího s ložem svým, pravili k němu: „Sobota jest, nesluší tobě nositi lože svého!“ I odpověděl jim: „Který mne uzdravil, ten mi řekl: Vezmi lože své a chod!“ Tedy otázali se ho: „Kdo jest ten člověk, který takto řekl tobě?“ Nemohl jim pověditi; neboť Ježíš se byl hned zase vzdálil. Brzo potom nalezl ho Ježíš v chrámě, a řekl jemu: „Hle, učiněn jsi zdrav, již nehřeš, aby se ti něco horšího nepříhodilo!“ I šel člověk ten a

pověděl Židům, žeby Ježíš to byl, kterýž ho zdra-
vého učinil. Zidé pak zanevřeli na Ježíše, že v so-
botu člověka uzdravil.

* Ježíš chtěl je přesvědčiti, že k tomu právo
má, a řekl jim: „Otec můj až dosavad dělá, i jáť
dělám.“ I hleděli ho Zidé zabiti; nebo nazývali to
rouháním, že Bohu rovného se činí. Ale Ježíš ujiš-
toval je tím slavněji, řka: „Amen pravím vám; což-
koli Otec činí, to činí podobně i Syn. Jako Otec má
život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život
v samém sobě. A jako Otec mrtvé křísí a obživuje,
tak i Syn obživuje. Ještě více, Otec nesoudí nikoho,
ale veškeren soud dal Synu, aby všickni ctili Syna,
jakož ctí Otce. Amen pravím vám, že přichází ho-
dina, v kteroužto všickni, kteříž v hrobech jsou,
uslyší hlas Syna Božího. Kteríž dobře činili, vyjdou
na vzkříšení života; kteří pak zle činili, na vzkří-
šení soudu.“

27. Hřích proti Duchu svatému. Blaho- slavení Marie Panny.

*Když se dokonali dnové slavnosti velikonoční,
navrátil se Ježíš do Galílee, a chodil uče a zá-
zračně uzdravuje po vsi zemi. Jednoho dne při-
vedli k němu člověka posedlého, jenž byl slepý a
němý. Ježíš uzdravil jej, tak že viděl i mluvil.
I divili se tomu všickni a pravili: „Není-liž tento
syn Davidův?“ Ale uslyševše to fariseové, řekli:
„Tento nevymítá zlých duchů jinak, leč Belzebubem,
knížetem zlých duchů.“ Ježíš pak, znaje my-
šlení jejich, řekl jim: „Každé království, rozdvo-
jeno-li samo v sobě, zpusťne. Jestliže by ďáblové
Belzebubem se vymítali, byloby rozdvojeno krá-
lovství jeho; kterakby tedy ostáti mohlo? Pakli
však já Duchem Božím zlé duchy vymítám, tedy
přišlo mezi vás království Boží. Pravím vám: Vše-
líký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno; ale*

kdošby mluvil proti Duchu svatému, nebude mu ođpuštěno, ani v tomto věku, ani v budoucím.“

Ženu jednu ze zástupu tato řeč Ježíšova dojala tak mocně, že pozdvihši hlasu svého, zvolala: „Blahoslavený život, kterýš tebe nosil, a blahoslavená prsa, kterých jsi požíval!“ Ale Ježíš odpověděl: „Ovšem, blahoslavení, kteříš slyší slovo Boží a ostrihají ho.“

28. Kázání na jezeře: sedmero podobství o království nebeském.

****** Jednoho dne šel Ježíš k jezeru genezaretskému, posadil se na břehu a učil. Když pak se k němu sešli zástupové mnozí, vstoupil na lodičku a mluvil k lidu na břehu stojícímu v podobstvích, řka:

A. O rozsevači.

****** „Vyšel rozsevač, aby rozsival. A když rozsival, padla některá zrna vedle pole na cestu a pošlapána jsou, i přiletěli též ptáci nebeští, a sezobali je. Jiná zrna padla na místa skalnatá. Vzešla sice, ale když slunce počalo páliť, uvadla i uschla, protože neměla vláhy. Zase jiná zrnka padla mezi trní, i vzrostlo spolu trní a udusilo je. Čtvrtý díl zrn posléze padl v zemi dobrou. Tato zrna vzešla, a vydala užitek třicet-, šedesát-, i stonásobný.“

****** To pověděl, zvolal Ježíš: „Kdo má uši k slyšení, slyš! — Znamená pak podobství toto: Símé jest slovo Boží. U kterých símé padlo vedle na cestu, jsou ti, kteříž slovo Boží sice slyší, ale potom přichází hned ďábel, a vynímá slovo ze srdce jejich, aby neuvěřili a spasení nebyli. Které padlo na skálu, ti jsou, kteří slovo s radostí přijímají, když

je slyší, ale ti nemají kořenů, ješto toliko na čas věří a v čas pokušení odstupují. Které mezi trní padlo, ti jsou, kteří slovo slyší, ale pak po pečování, zboží a rozkošech života jdouce, udušují je tak, že užitku nepřináší. A které posléze v zemi dobrou padlo, ti jsou, kteřížto rádi slyšíc slovo, v srdci dobrém je zachovávají, a užitek přinášejí v trpělivosti.“

B. O koukole mezi pšenici.

* Potom jim pověděl Ježíš jiné podobenství, řka: „Podobno jest království nebeské člověku, kterýž naseł dobrého semene na poli svém. Když pak lidé jeho zespuli, přišel nepřítel jeho, naseł koukolu mezi pšenici a odešel. Když bylina vzrostla a užitek učinila, ukázal se i koukol. I přistoupili služebníci hospodáři a řekli jemu: Pane, zdalíž jsi naseł dobrého semene na poli svém? Odkudž se má tedy koukol? Odpověděl jim: Nepřítel to učinil. Služebníci tázali se: Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej? Ale on odpověděl: Ne; abyste snad, trhající koukol,

nevytrhali spolu s ním i pšenice. Nechte ať obé spolu roste až do žní. V čas žní řeknu pak žencům: Seberťte nejprv koukol, a svažte jej v snopky k spálení; ale pšenici shromazďte do stodoly mé!“

* Podobenství toto vyložil Pán Ježíš takto: „Rozsevač dobrého semene jestiž Syn člověka. Pole jest svět. Dobré símě jsou dítky království Božího; koukol jsou děti zlého. Nepřítel pak, kterýž jej rozsívá, jest ďábel. Zeň jest skonání světa, a ženci jsou andělé. Jako bývá v čas žní koukol sebrán a ohněm spálen: takť se stane i zlým při skonání světa. Pošleť Syn člověka anděly své, i vyberou všecky, kteříž nyní dávají pohoršení a nepravost činí, a uvrhnou je do ohnivé peci pekelné. Tam bude pláč a skřipění zubů. Spravedliví pak skvíti se budou v království Otce nebeského, jako slunce.“

C. O zrně horčičném, o kvase, o pokladě, o perle a síti.

* Ježíš pravil dále: „Podobno jest království nebeské zrnú horčičnému, kteréž vzav člověk naseł na poli svém. Toto sice nejmenší jest mezi všemi semeny; ale když vzroste, jest větší všech bylin, a bývá jako strom, tak že ptáci nebeští přilétajíce, bydlejí na ratolestech jeho.“

* „Podobno jest království nebeské též kvasu, kterýž vzavši žena zadělala do tří měric mouky, až zkysalo všecko.“

† „Podobno jest království nebeské dále pokladu skrytému v poli. Když člověk poklad ten nalezne, skrývá ho, a radostí nad ním jde, prodá všecko což má, a koupí pole to.“

† „Opět podobno jest království nebeské kupci hledajícímu dobrých perel. Když nalezl jednu drahou perlu, jde, prodá všecko, což má, a koupí ji.“

† „Opět podobno jest království nebeské síti puštěné do moře a všeliké ryby shromazdující. Když

naplněna jest, bývá vytažena a pak vybírají ryby dobré v nádoby, zlé pak pryč zamítají. Tak bude i při skonání světa. Vyjdouť andělé a oddělí zlé z prostředka spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé; tamž bude pláč a skřipění zubů.“

† Takových podobenství pověděl Ježíš ještě více zástupům, tak že se naplnilo proroctví, kteréž dí: „Otevru v podobenstvích ústa svá a mluvíti budu, což skryto bylo od ustanovení světa.“

29. Bouře na moři.

† Když byl večer, řekl Ježíš k učenníkům svým: „Přeplavme se přes moře!“ V tom přistoupil k němu jeden zákonník a řekl jemu: „Mistře, půjdu za tebou, kamkoli půjdeš.“ Ale Ježíš, dobře věda, že zákonníkovi jde jen o to, aby od lidí ctěn a snad i pohodlně živ byl, řekl jemu: „Lišky doupata mají a ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá ani tolik, kdeby hlavu sklonil.“ Po těchto slovech zákonník zase odešel.

Potom vstoupil Ježíš s učenníky svými na loďku a mnoho jiných lodí provázelo jej. Unaven jsa prací celého dne, posadil se a usnul. A aj, bouře veliká stala se náhle na moři, tak že se loďka přikrývala vlnami. I přistoupili k němu učenníci jeho, plní

jsouce strachu a hrůzy, a zbudili jej, řkouce: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ I odpověděl jim Ježíš: „Co se bojíte, malověrní?“ A vstav přikázal větrům a moři, a i hned stalo se ticho. Lidé pak divili se, řkouce: „Kdo jest tento, že ho větrové i moře poslouchají?“

30. Dcera Jairova a nemocná žena.

* Když se byl Pán Ježíš na lodi přes moře zase na druhou stranu přeplavil, přijal ho zástup s radostí. Mimo jiné přistoupil k němu představený školy, jménem Jairus. Ten měl dceru jedinou, dvanáctiletou, kteráž na smrt byla nemocná. I padl k nohám Ježíšovým a prosil ho snažně, řka: „Pane, dcera má skonává. O pojd', vlož na ni ruku svou a ozdraví a živa zůstane.“ I šel s ním Ježíš. Učenci jeho a zástupové mnozí doprovázeli ho. I nastala okolo něho tiseň veliká.

* Toho použila žena, kterážto, dvanácte již let nemocna jsoucí, všecken statek svůj byla vynaložila, aniž u lékařů pomoci nalezla. Prodravši se zástupem k Ježíšovi, dotkla se pozadu roucha jeho, neboť byla řekla sama u sebe: „Dotknu-li se jen roucha jeho, uzdravena budu.“ A v skutku, v témž okamženi, jak se byla dotkla roucha jeho, uzdravena jest od neduhu svého. Ježíš chtěl, aby si lid viru její za příklad vzal a ji následoval. Proto se obrátil a řekl: „Kdo se dotekl roucha mého?“ I přistoupila žena, třesouc se padla k nohám Ježíšovým a pověděla prede všim lidem, pro kterou příčinu se ho byla dotkla, a kterak hned uzdravena jest. Pán Ježíš řekl jí přívětivě: „Dcero, víra tvá tě uzdravila. Jdi v pokoji!“

* Když ještě mluvil, přišel jeden z domácích Jairových a řekl k němu: „Dcera tvá již umřela; netrmácej tedy déle mistra!“ Otec se zhrozil. Ale Ježíš řekl jemu: „Neboj se; toliko věř, a ona oživne.“ Přišed pak Ježíš do domu, uzřel množství lidí u di-

těte plačících a kvilících i piště, kteříž na píšťaly hráli, jakož tehdá obyčej býval. Rekl pak jim: „Proč pláčete a hlučíte? Neumřelať dívka, ale spí.“ I posmívali se jemu, věduce, že umřela. Nepomnělit, že Ježíš přišel, aby ji zase k životu vzkřísil. A když byl vypuštěn zástup, pojal Ježíš otce a matku divčiny a učenníky, kteříž s ním byli, a všel tam, kdež dívka ležela. A přistoupiv k mrtvole, ujal ji za ruku a řekl: „Dívko, vstaň!“ A hned vstala a chodila. Pověst pak o tom roznesla se po vší zemi.

31. Vyvolení a první rozeslání apoštolů.

* Z daleka, až od středoziemského moře, přicházeli větší a větší zástupové. Když se jednou zase náramné množství lidu shromáždilo u Pána Ježíše, tak že jeden druhému v cestě byl, nemohouce slyšeti slov jeho, měl lítost nad nimi; neboť byli jako ovce nemající pastýře. Proto řekl učenníkům svým: „Zeň zajisté mnohá jest, ale dělníků málo. Protož

proste pána žně, ať pošle dělníky na žeň svou!“ Pak vyšel na horu a přes noc trval na modlitbě; a když byl den, povolal učenníků svých a rozeslal z nich dvanácte, kteréž i apoštoly t. j. poslanci nazval. Jména pak dvanácti apoštolů jsou tato: První Simon Petr a Ondřej bratr jeho; Jakob a Jan bratr jeho; Filip a Bartoloměj, Matouš a Tomáš, Jakob menší a Judas Thadéus; Simon horlitel a Jidáš iškariotský.

† „Jděte“ — přikazoval jim — „k ztraceným ovce domu israelského, a kažte: Přiblížilo se království nebeské. Nemocné uzdravujte, mrtvé křiste, malomocné čistě, zlé duchy vymítejte. Nic neberte s sebou na cestu; hodent jest zajisté dělník pokrmu svého. Vcházejíce do domu, recete: Pokoj buď domu tomuto! A jestli-že bude ten dům toho hoden, požehnání vaše přijde naň; pakli nebude hoden, požehnání vaše navrátí se k vám. Kdež by koli, v domě anebo v městě, nepřijali vás, aniž uposlechli řeči vašich, vyjděte ven a vyrazte také prach s nohou svých. Amen pravím vám: Lehčeji bude zemi Sodomských a Gomorských v den soudný, nežli městu takovému.“

† „Aj, já posílám vás jako ovce mezi vlky. Protož buďte opatrní jako hadové, a sprostní jako holubice. Strážte pak se lidí; nebť vás budou vydávati do rad, a v shromážděních svých budou vás bičovati, a před vladare i krále voděni a nenáviděni budete ode všech pro jméno mé. Není učenník nad mistra, ani služebník nad pána svého. Dostíť jest učenníku, aby byl jako mistr jeho, a služebniku, aby byl jako pán jeho. Nebojte se těch, kteříž zabíjejí tělo, ale duše zabiti nemohou; bojte se raději toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně! Zdaliž neprodávají dvou vrahců za penizek? A předce nepadne ani jeden z nich bez vůle a vědomí Otce vašeho na zem. Protož nebojte se: dražší jste vy nad mnoho vrahců. I všickni vlasové vaši na hlavě sečteni jsou.“

† „Vyznávejte mne neohroženě před lidmi! Amen pravím vám: Kdožkoli vyzná mne před lidmi, zapřímá toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích; kdožby pak zapřel mne před lidmi, zapřímá i já ho před Otcem svým, kterýž jest v nebesích. Nebo kdo miluje otce neb matku více nežli mne, není mne hoden; a kdo miluje syna neb dceru více nežli mne, není mne hoden. A kdo nebere na sebe kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo zachovati chce život svůj, ztratí jej; kdo pak ztratí život svůj pro mne, zachová jej. Však mnozí přijmou vás. Kdož pak vás přijímá, přijímá mne, a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýž mne poslal. A kdožkoli podá vám jen číši vody studené k pití ve jménu mém, zajisté, pravím vám, neztratí odplaty své.“

* Vyšli tedy jmenovaní apoštolové po dvou, chodili po městečkách vůkol, kázali pokání a zvěstovali, že se přiblížilo království nebeské. Vymítali též duby, a mnoho nemocných pomazali olejem i uzdravili je.

(Pomazání nemocných od svatých apoštolů konané, ač nebylo ještě svátostí posledního pomazání od Ježíše Krista ustanovenou, přede zřejmá poukazovalo na tuto svátost, o kteréž svatý Jakob (5. 11. 15.) tak jasně mluví.)

32. Stětí svatého Jana.

* Herodias chtěla Jana, kterýž pořád ještě v žaláři se mořil, ze msty o hrdlo připravit. Ale Heródes měl ho v uctivosti, věda, že jest muž spravedlivý a svatý, i vzal jej pod ochranu svou, rád ho poslouchal a činil mnoho dle rady jeho. Také se bál lidu; neboť Jana za proroka měli.

* Po čase učinil Heródes v den svého narození hostinu knížatům a předním říše své. I vešla tam

dcera Herodiadina a tancovala, i líbila se velmi všechněm přítomným. Heródes radostí téměř bez sebe, zvolal: „Pros mne, zač chceš, a dám tobě.“ I přísáhl jí: „Byť to bylo polovice mého království, dám tobě.“

* Dívka, vyšedši k materi své, řekla jí: „Zač budu prositi?“ A ta odpověděla: „Za hlavu Jana Křtitele!“ I vešla dcera hned s chvátáním ku králi a prosila ho, řkouc: „Chci, abys mi dal hned na mise hlavu Jana Křtitele.“ I zarmoutil se král. Ale pro přísahu a pro spolutodovniky nechtěl ji oslyšeti. Poslal tedy kata do žaláře a rozkázal jemu,

aby přinesl hlavu Janovu na mise. Ten šel a stal Jana Křtitele v žaláři. Bezbožná dívka přijala od kata hlavu světcovu na mise a přinesla ji materi své, rovněž bezbožné a ukrutné.

* Když to uslyšeli učennici Janovi, přišli a s hořem pochovali tělo svatého Jana. Potom odešli a oznámili to Ježíšovi.

33. Nasyceň pět tisíc mužů.

** Zase byla blízko veliká noc. Rozeslaní apoštolové, vrátivše se, zvěštovali Ježíšovi všecko, co byli činili a učili. On řekl pak jim: „Pojďte soukromí na místo pusté, a odpočíte maličko!“ Vstoupivše tedy s ním na loď, plavili se ke vzdálené poušti. Však i tam přišlo za nimi množství lidu. Uzřev Ježíš zástupy, měl lítost nad nimi. Nedopráv sobě oddechu, vystoupil na horu, aby jej všickni viděti a slyšeti mohli, posadil se tu s apoštoly a ostatními učenníky svými a počal vyučovati. A když domluvil, šel k nemocným, jež byli přinesli, a uzdravil je.

** Když pak se schylovalo k večeru, přistoupili k němu učenníci jeho, řkouce: „Rozpuš zástupy, ať jdouce do nejbližších vesnic a městeček, nakoupí sobě pokrmů.“ Ježíš pak řekl jim: „Není jim potřeba odcházeti. Kolik chlebů máte?“ Ondřej odpověděl jemu: „Jestliž zde pacholik jeden, kterýž má pět chlebů ječňých a dvě ryby; ale což jest to mezi tak mnohé?“ Rekl pak Ježíš: „Rozkažte lidu, ať se po-

sadí.“ posadili se, v počtu okolo pěti tisíců mužů, kromě žen a dětí.

** Ježíš vzal tedy těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal je, a dal učenníkům, aby je kladli před zástupy. I jedli všickni ti tisícové, a všickni nasyceni jsou. Potom rozkázal Ježíš učenníkům svým: „Seberte drobtý, kteréž pozůstaly, ať nezhytnou!“ Šbírali tedy, a naplnili dvanácte košů pozůstalých drobtů. Uzřevše lidé ten div, pravili vespolek: „Tentof jest jistě prorok, kterýž má přijíti na svět!“ Ale že zaslíbený Spasitel spolu králem býti měl, chtěli Ježíše do Jerusalema vésti a tam králem učiniti. Věda to Ježíš, vzdálil se od zástupů, a když byl večer, vstoupil na loď a plavil se přes moře do Kafarnaum.

34. Přislíbení nejsvětější Svátosti.

† Když lid, ježž byl Pán Ježíš zázračně nasytil, druhého dne z rána uzrel, že tu Pána není, pospíšili pěšky do Kafarnaum, hledajice ho. I našli jej tam ve škole. Jakž je spatřil Ježíš, řekl k nim: „Hledáte mne, ne proto, že jste viděli divy, ale že jste jedli z chlebů a nasyceni jste. Pečujte ne o pokrm hynoucí, ale o ten, kterýž zůstává k životu věčnému, ježž vám dá Syn člověka.“ I řekli jemu: „Pane, dávejž nám vždycky chléb ten!“ Ježíš pak řekl jim: „Jáť jsem chléb živý, kterýž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. Chléb pak, kterýž já dám, tělo mé jest, ježž vydám za život světa.“

† I hádali se Židé, kteříž ve škole byli, vespolek, a někteří pravili: „Kterak nám může tento dáti tělo své k jedení?“ Ježíš nechtěl slova svá jinak vykládati, aby snad Židy uchlácholil, nýbrž na svém stoji, řekl tím slavněji: „Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka, a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije krev mou, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejpоследnější. Nebo tělo mé právě jest pokrm, a krev má

právě jest nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm. Jako mne poslal živý Otec, a já živ jsem pro Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude pro mne. Toť jest chléb, kterýž s nebe sestoupil. Není on jako manna, kterouž otcové vaši na poušti jedli. Nebo oni zemřeli; ale kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“

† Po těchto slovech počali i někteří z učenníků Ježíšových reptati a pravili vespolek: „Tvrdá jest tato řeč, i kdož jí může slyšeti?“ Věda to Ježíš, řekl jim: „Toto-li vás pohoršuje? Což pak, až uzříte Syna člověka, an vstupuje, kdež prvé byl?“ Jakoby řekl: Po mém na nebe vstoupení budete přesvědčeni, že mně, jenž jsem s nebe sestoupil, nic není nemožného. Ale aby nemyslili na jedení těla jeho mrtvého, řekl dále: „Duch jest, kterýž obživuje; tělo nic neprospívá. Slova, kteráž jsem já mluvil vám, duch jsou a život.“ A dodal ještě, řka: „Jsou někteří z vás, kteříž se zpěčují uvěřiti.“ A v skutku mnozí z učenníků jeho odešli, a již s ním nechodili. Ačkoli zkáza tolika duši bolela Ježíše, setrval předce nátom, aby tajemství toto věřili, a ani dvanácti apoštolům svým neponechal jiného na vůli, než aby buď uvěřili, anebo od něho odešli. Proto se jich tázal: „Zdaliž i vy chcete odejiti?“ I odpověděl Petr ve jménu všech: „Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že jsi ty Kristus, Syn Boží!“

Třetí slavnost velikonoční.

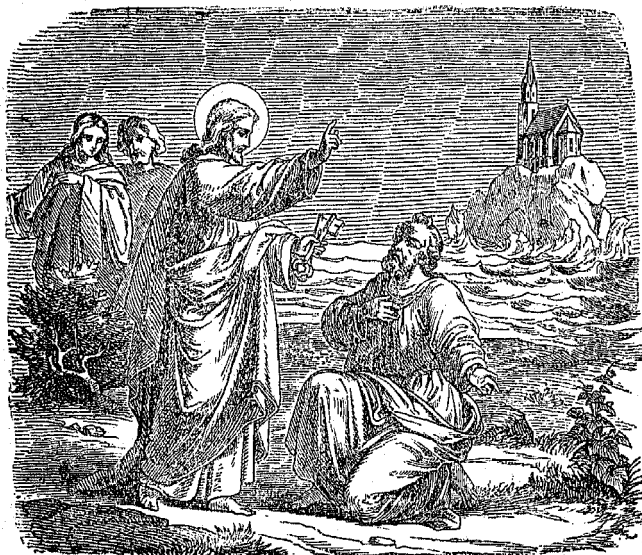
35. Žena kananejská.

Pro úklady Židů nešel Ježíš toho roku k slavnosti velikonoční do Jerusalema, nýbrž chodil uče po Galilec. Na všech cestách jeho doprovázeli ho zástupové mnozí, majíce s sebou slepé, němé, hluché, chromé, malomocné a mnohé jiné nedušířce. I kladl je k nohám jeho, a uzdravoval je.

Jednoho času přišel Ježíš aš do krajin pomoršských měst Týru a Sidonu, kdež pohanští potomci Kananejských bydleli. Iběžela za ním žena z končin těch a volala: „Pane, synu Davidův, smiluj se nade mnou! Dcera má zle se trápi od ducha zlého.“ Ježíš neodpověděl jí. Ale že neustala volati, přistoupili k němu učennici jeho a prosili za ni. I řekl jim: „Nejsem poslán, než ke ztraceným ovcem domu israelského.“ Ale žena přistoupila, padla k nohám jeho a klaněla se jemu, řkouc: „Pane, pomoz mi!“ Ježíš chtěl viru její ještě více zkusiti a utvrditi. Protož odpověděl jí: „Popřej nejprv dětem nasycení! Nežli dobré vzíti chléb synů, a vrci jej psíkům.“ Žena pak odvětila: „Tak jest, Pane! Ale i štěňátka jedi drobtý, kteréž padají se stolů pánů jejich.“ I řekl jí Ježíš: „Ó šeno, veliká jest víra tvá! Staníš se tobě, jak chceš.“ A v touš hodinu uzdravena jest dcera její.

36. Ježíš přislubuje Petrovi nejvyšší moc svazovací a rozvazovací.

** Přišed Ježíš do krajin města Cesaree Filipovy, otázal se na cestě učenníků svých: „Za koho mají lidé Syna člověka?“ I odpověděli jemu: „Některí za Jana Křtitele, jiní pak za Eliáše a opět jiní za Jeremiáše aneb některého z proroků.“ Ježíš tázal se opět: „Avšak kým vy mne býti pravíte?“ I odpověděl Petr: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ Po tomto vyznání řekl Ježíš k němu: „Blahoslavený jsi Simone, synu Jonášův; nebo tělo a krev nezjevilo tobě toho, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích. A já pravím tobě: „Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského. Cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“

37. Proměnění Krista Pána.

** Za šest dní potom pojal Ježíš Petra, Jakoba a Jana a vstoupil s nimi na horu vysokou, aby se tam modlil. A když se modlil, proměnil se před nimi. I zaskvěla se tvář jeho jako slunce, a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh. A aj, ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, rozmlouvající s ním o jeho nastávající smrti, v nížto všickni lidé vykoupení a spasení najíti měli. Prerozkošným pohledem jsa téměř bez sebe, promluvil Petr k Ježíšovi: „Pane, dobře jest nám zde býti! Chceš-li, uděláme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ A když on ještě mluvil, zastínil je oblak světlý, do něhož Mojžíš a Eliáš vešli, a z oblaku pravil hlas: „Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil; toho poslouchejte.“

** Učenníci leknutím padli na tváři své, a báli se velmi. Ale Ježíš přistoupil, dotkl se jich a řekl: „Vstaňte, a nebojte se!“ A pozdvihše oči svých, žádného neviděli, než samého Ježíše. Když pak sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš, řka: „Žádnému nepravte o tom vidění, dokudby Syn člověka nevstal z mrtvých.“

38. Daň chrámová.

Když Ježíš s učenníky svými zase přišel do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi výběrci platu, kterýš každý Israelský ročně dával k potřebám chrámu, jakožto domu svého nebeského Pána a

Krále. I tázali se: „Což mistr váš nedává platu chrámového?“ Petr odpověděl: „Dává.“ I šel, aby to Ježíšovi oznámil. Když pak vstoupil do domu, předešel ho Ježíš řka: „Co se tobě zdá, Šimone, od koho berou králové zemští daň a plat z hlavy? od dítek-li svých, čili od cizích?“ Petr odpověděl: „Od cizích.“ I řekl mu Ježíš: „Tedy synové jsou svobodni. Ale abychom jich nepohoršili, jdi k moři a vrz udici. Tu rybu, kteráš nejprve uvázne, vezmi, a otevři ústa její. Nalezneš stříbrný peníz, jenž platí dvojnásobně tolik, co daň obnáší. Ten vezmi a dej jim za mne i za sebe.“ Petr učinil po slovu Páně, a našel vše tak, jakož On byl pověděl.

39. Ježíš přítel dítek. O pohoršování.

Jednou přinesly nábožné matky k Pánu Ježíši dítky své, aby na ně ruce vzkládal a nad nimi se modlil. Ale že vyučováním unaven byl, přimlouvali jim učenníci, aby neobtěžovaly Pána. Ježíš to ne-

libě nesl, i řekl učenníkům svým: „Nechtež dítek přijíti ke mně a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské.“ I bral dítky do náručí, objímal je, a vzkládaje na ně ruce, dával jim požehnání.

* Pak řekl všem přítomným: „Amen pravím vám, neobráte-li se, a nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského. Kdož pak vždy pokorného ducha jest, jako takovéto dítě, ten jest větší v království nebeském. A kdoby přijal takové dítě ve jménu mém, mneť přijímá. Kdoby pak jedno z maličkých těchto, kteříž ve mne věří, pohoršil (t. j. kterakkoli vinen byl, žeby zhřešilo), lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl kámen mlýnský na hrdlo jeho a on pohřžen byl do hlubokosti mořské. Viztež, abyste nižádného z maličkých těchto nepotupovali! Neboť pravím vám: Andělé jejich v nebesích vždycky hledí na tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.“

40. Moc svazovací a rozvazovací apoštolů. Podobenství o služebníku nemilosrdném.

** Ježíš pokračoval v učení, rka: „Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, nemsti se, ale jdi, a domluv mu mezi tebou a jím samým. Uposlechneli tebe, získal jsi bratra svého; pakli tě neuposlechně, přijmi k sobě ještě jednoho, aneb dva. Pakli ani jich neuposlechně, pověz to církvi. Jestliže pak ani církev neuposlechně, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník. Amen, amen, pravím vám — řekl Ježíš obrátiv se k apoštolům — „cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“

* Po těchto slovech přistoupil Petr k Ježíšovi, a řekl: „Pane, kolikrát odpustím bratru svému, když

zhřeší proti mně? Zdali do sedmikrát?“ Domníval se, to žeby už mnoho bylo. Ale Ježíš odpověděl jemu: „Ne do sedmikrát; ale do sedmdesátikrát sedmikrát. Království nebeské podobno jest králi, kterýž chtěl počít klásti se služebníky svými. Když počal počít klásti, podán jest mu jeden, kterýž mu byl dlužen deset tisíc hřiven. A když neměl, čím by zaplatil, kázal jej pán prodati, i ženu jeho, i děti, i všecko což měl, a zaplatiti. I padl služebník ten před pánem, a prosil ho řka: „Poshověj mi, a všecko zaplatím tobě.“ I slitoval se pán nad služebníkem tím, propustil ho, a dluh mu odpustil.“

* „Vyšed pak služebník ten, našel jednoho ze spoluslužebníků svých, kterýž mu byl dlužen sto deseti tisíc, a chopiv se ho, hrdloval se s ním, řka: Zaplať, cos dlužen! Spoluslužebník, padna k nohám jeho, prosil ho, řka: Poshověj mi, a všecko zaplatím tobě. On pak nechtěl, ale odešel, a dal jej do zálaře, dokudby dluhu nezaplatil. Vidouce to spoluslužebníci jeho, velice se zarmoutili a pověděli všecko pánu svému. Tehdy povolal pán nemilosrdného služebníka a řekl jemu: Služebníče nešlechtný! Všec-ken dluh odpustil jsem tobě, neb's mne prosil; zdaliž jsi i ty neměl se smilovati nad spoluslužebníkem svým, jakož i já smiloval jsem se nad tebou? A hněvaje se, dal jej mučitelům, dokudžby nezaplatil všeho dluhu.“

* „Tak“ — doložil Ježíš — „i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdce svých.“

41. Rozeslání sedmdesáti a dvou učeníků.

* Když Ježíš z Galileje zase vstupoval do Judska, vyvolil k dvanácti apoštolům za pomocníky ještě sedmdesáte dva učenníky, a poslal je jako apoštoly po dvou před sebou. A pravil jim: „Kdo

vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“

* Po nějakém čase navrátilo se těch sedmdesáte dva s radostí, řkouce: „Pane, také zlí duchové se nám poddávají při vzývání jména Tvého.“ I řekl jim Ježíš: „Z toho se neradujte, že se vám poddávají duchové; ale radujte se, že jména vaše napsána jsou v nebesích.“ I zplesal v Duchu svatém a řekl: „Chválím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými; a zjevil jsi je maličkým. Pojdtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem. Tak naleznete odpočínutí dušem svým; jho mé zajisté jest sladké, a břímě mé lehké.“

42. Příkázání lásky. Milosrdný Samaritán.

Když se Ježíš skrze Judsko ubíral do Jerusalema, přistoupil k němu jeden zákonník a pokoušeje ho, řekl: „Mistře, co čině život věčný obdržím?“ I otázal se ho Ježíš: „V zákoně co jest psáno? Kterak tam čteš?“ On odpověděl: „Milovati budeš Pána, Boha svého, z celého srdce svého a z celé duše své, a ze vsí síly své, i ze vsí mysli své, a bližního svého jako sebe samého.“ I řekl mu Ježíš: „Právě jsi odpověděl; to čin a živ budeš!“ Ale on činil se, jakoby se mu jednalo o dokonalé poznání zákona, i otázal se tedy: „A kdo jest můj bližní?“

Ježíš řekl: „Člověk jeden šel z Jerusalema do Jericha. Na cestě upadl mezi lotry. Ti ho obloupili, i zranili a odešli, odpolu živého zanechavše. I přihodilo se, že kněz jeden šel touž cestou, a uzřev jej, pomínil. Též i levita, když byl u toho místa a uzřel ho, pomínil. Samaritán pak jeden, touž cestou

o něj péči, a cožkoli nad to vynaložíš, já, když se vrátím, zaplatím tobě. — Kdo z těch tří,“ doložil Ježíš, „zdá se tobě bližním býti tomu, kterýž upadl mezi lotry?“ Zákonník odpověděl: „Ten, kterýž mu milosrdenství prokázal.“ I řekl jemu Ježíš: „Jdi, i ty čin podobně.“

43. Maria a Marta.

* Na cestě do Jerusaléma dále se bera, vešel Ježíš do městečka Bethanie. Tu přijaly ho dvě sestry, jménem Maria a Marta do domu svého.

Maria sedíc, u nohou Páně, poslouchala pilně slov jeho. Ale Marta byla pečlivá, aby Pána dobře pohostila. Starostliva jsouc, přistoupila k němu a pravila: „Pane, nemáš-li o to péče, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Řeč jí, ať mi pomůže!“ Ale Pán odpo-

věděl jí: „Marto, Marto, pečlivá jsi, a staráš se o mnohé věci. Jednoho toliko jest potřebl. Maria nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odjata od ní.“

44. Ježíš dobrý pastýř. Ztracená ovce.

* Přišed Ježíš ke svátkům stánků do Jerusalema, vstoupil do chrámu a učil, řka:

* „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nechodí ve tmách, ale bude mít světlo života.“

* „Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř vavádí ovce své na dobrou pastvu a jde před nimi; a ovce ho následují, nebo znají hlas jeho. Tak následují mne ovce moje; známě své a znajíť mne mé. Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. Ale nájemník, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká. Život svůj dávám za ovce své. Mám pak i jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“

* Tato slova Ježíšova líbila se tak, že všecken lid k němu se tlačil, aby ho slyšeli. I přistoupili k němu též nespravedliví celní a jiní známí hřišníci. Nebeská mírnost jeho vabila je k němu. Ale nebylo to vhod fariseům a zákonníkům, kteřížto svými domnělymi ctnostmi se pyšnili a oněmi lidmi pohrdali. I reptali, řkouce, že Ježíš hřišníky přijímá. Ale on pověděl jim několik podobenství, aby jich poučil a k poznání přivedl. I promluvil k nim, řka: „Kdo z vás, jenž má sto ovec, a ztratí-li jednu z nich, nenechá devadesáti devíti na poušti a nejde po té, kteráž se byla ztratila,

až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji na ramena svá, a raduje se. A přijde s ní domů, svolá přátele a sousedy, řka jim: Spolu radujte se se mnou, neb jsem našel ovci svou, kteráž se byla ztratila. Pravímť vám: Tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činicím větší, nežli nad devadesáti devíti spravedlivými, kteříž nepotřebují pokání!“

45. Marnotratný syn.

Ježíš pravil dále: „Člověk jeden měl dva syny. I řekl mladší z nich k otci: Otče, dej mi díl statku, kterýž mně přináleží. I dal mu dědictví jeho. Po nemnohých dnech shromáždil mladší syn všecko, a odebral se přes pole do daleké krajiny. Tam rozmrhal statek svůj, živ jsa prostopášně. Když byl všecko utratil, stal se hlad veliký v krajíně té. I on počal nouzi trpěti. I šel a dal se do služby k jednomu měšťanu krajiny té. Ten jej poslal do dvora svého, aby tam pásł vepře. I žádal nasytiti se mlátem, kterýmž vepře krmili; ale žádný mu ho nedával.“

„Nyní šel sám do sebe a řekl: Jak mnoho nádenníků v domě otce mého má hojnost chleba; já pak zde hynu hladem! Vstanu, a půjdu k otci svému a dím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouiti synem tvým; učiu mne jako jednoho z nádenníků svých! I vstal a šel k otci svému. Když pak ještě podál byl, uzřel ho otec jeho, a milosrdenstvím hnutí jsa, přiběhl, padl na hrdlo jeho, a políbil ho. I řekl jemu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouiti synem tvým. Ale otec nedal mu domluviti, nýbrž řekl služebníkům svým: Rychle přineste roucho nejlepší, a oblecete ho; dejte prsten na ruku jeho a obuv na nohy jeho; přiveďte též tele

tučné, a zabíte, abychom hodující byli veseli. Nebo tento můj syn byl mrtev, a zase ožil: byl ztracen a nalezen jest. I počali hodovati.“

„Byl pak syn starší, když se bratr jeho navrátil, na poli. A když s pole se přibližoval k domu, uslyšel veselé zpívání. I povolav jednoho z služebníků, otázal se, coby to bylo. On řekl jemu: Bratr tvůj přišel, a otec tvůj rozkázal zabiti tučné tele, že ho zase zdravého uzřel. I rozhněval se bratr starší a nechtěl vejíti. Když to otec uslyšel, vyšel sám k němu a počal ho prositi. Ale syn řekl otci svému: Aj, tolik let sloužím tobě, a nikdy jsem přikázání tvého nepřestoupil, a nikdy jsi mi nedal ani kozlátka, abych s přátely svými hodovati mohl. Ale když přišel tento syn tvůj, kterýž promarnil statek svůj s osobami nešlechelnými, rozkázals mu zabiti tučné tele. I odpověděl jemu otec: Synu, ty vždycky se mnou jsi, a všechny věci mé jsou tvé. Nyní pak zajiště bylo slušno hodovati a radovati se, nebo tento bratr tvůj byl mrtev a zase ožil; byl ztracen a nalezen jest.“

46. Bohatec a chudý Lazar.

** Ježíš mluvil dále v podobenstvích, řka: „Byl jeden bohatý člověk, kterýž se oblécel v šarlat a v kment, a hodoval na každý den skvostně. Byl pak také jeden chudý, jménem Lazar, kterýžto ležel u vrat bohatcových, plný jsa vředů. Žádal nasycen býti z drobtů, kteréž padaly se stolu bohatcova; ale žádný mu jich nedával. Toliko psi přicházeli a lízali

vředy jeho. Stalo pak se, že ten chudý umřel. I nesen jest od andělů do lůna Abrahamova. Umřel pak i bohatc a pohřben jest v pekle. Když pak, v mukách jsa, pozdvih očí svých, užířel Abrahama vysoko nad sebou, a Lazara v lůně jeho. I zvolal bohatc: Otče Abrahamo, smiluj se nade mnou, a pošli Lazara dolů, ať omočí aspoň konec prstu svého

u vodě a ochladí jazyk můj; neb se mučím v tomto plameni. Ale Abraham odpověděl jemu: Rozpomeň se, synu, že jsi přijal dobré věci v životě svém, a Lazar zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš. A nad to nade všecko jest mezi námi a vámi veliká propast, tak že nemůžeme ani my odsud k vám jíti, ani vy odonud sem přijíti.“

** I řekl bohatec: Tedy prosím tebe, otče, abys aspoň poslal Lazara do domu otce mého, kdež mám ještě pět bratrů, ať jim svědčí o pekle, aby také oni do tohoto místa muk nepřišli. A však Abraham odpověděl jemu: Majít Mojžíše a proroky; těch ať poslouchají. I řekl bohatec: Ach, otče Abrahamo, toho nečiní. Ale kdyby kdo z mrtvých k nim přišel, budou pokání činiti. Abraham odpověděl: Jestliže Mojžíše a proroků neposlouchají, neuvěří ani, byť i kdo z mrtvých vstal!“

47. Slepý od narození.

Když Ježíš jednoho dne z chrámu šel, ušel člověka slepého od narození. I otázali se ho učenníci: „Mistře, kdo jest zhřešil, tento-li čili jeho rodičové, že se slepý narodil?“ Ježíš odpověděl: „Ani on toho nezavinil, ani jeho rodičové. Stalo se to, aby zjevení byli skutkové Boží na něm.“ To pověděl, plnul na zem, a udělal ze sliny bláto, i pomazal tím oči slepého a řekl jemu: „Jdi, umyj se v rybníku Siloe!“ I odešel slepý, umyl se, a přišel vida.

Když se byli fariseové dověděli o uzdravení jeho, tázali se ho, kterak jsou otevřeny oči jeho. On jim to pověděl. I tázali se ho dále: „Co ty pravíš o tom, kterýž otevřel oči tvé?“ On řekl: „Jest prorok.“ Nyní nechtěli ani věřiti o něm, že slepý byl a že prozřel. Povolali tedy rodičů jeho a otázali se jich: „Tento-li jest váš syn, o kterémž vy pravíte, že se slepý narodil? Kterak pak nyní

vidí?" Odpověděli jim rodičové jeho: „Vímeť, že tento jest syn náš, a že se slepý narodil; ale kterak nyní vidí, nevíme. Ptejte se jeho! Máť léta, nechť sám za sebe mluví.“ Ale to řekli proto, že se báli fariseů; nebo tito již se byli usnesli, aby každý, kdožby vyznal Ježíše býti Vykupitelem, vyobcován byl ze společenství Židů.

Fariseové zavolali opět člověka, kterýž byl prvé slepý a řekli jemu: „Kterak ti otevřel oči?“ Odpověděl jim: „Pověděl jsem vám to již; proč to chcete opět slyšeti? Zdaliž chcete i vy jeho učenníky býti?“ I zlořečili jemu a řekli: „Ty buď jeho učenníkem! My pak jsme učenníci Mojsíšovi. Nebo že Bůh mluvil Mojsíšovi, víme; ale o tomto nevíme, odkud jest.“ I odpověděl jim člověk ten: „Toť jest zajisté divná věc, že vy nevíte, odkud jest; vždyť pak otevřel oči mé. Od počátku světa není slycháno, aby kdo otevřel oči slepého od narození. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohlby nic učiniti.“ Řekli jemu, plni jsouce vzteku: „Všec-ken jsi se v hráších narodil, a ty nás učíš?“ I vystrčili jej ven. Ježíš šel mu vstříc a řekl jemu: „Věříš-li ty v Syna Božího?“ On odpověděl: „Kdo jest, Pane, abych věřil v něho?“ I řekl jemu Ježíš: „Ividěl jsi ho, a kterýž mluví s tebou, tenť jest.“ On řekl: „Věřím, Pane!“ A padna, klaněl se jemu.

48. Otče náš. Nezbytný přítel.

Když byl Ježíš Jerusalemem zase opustil a na pustém místě se modlil, řekl k němu jeden z učenníků jeho: „Pane, nauč nás modlití se, jakož prvé i Jan učil učenníky své.“ I řekl jim Ježíš: „Když se modlíte, modlete se takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Posvěť se jméno tvé! Přijď království tvé! Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi! Chléb náš vezdejší dejž nám

dnes! A odpusť nám naše viny, jak ož i my odpouštíme našim vinníkům! A neuvod' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého! Amen.“

† Ježíš dodal ještě: „Dejme tomu, že někdo z vás má přítele, i jde k němu o půl noci a dí jemu: Příteli, půjč mi tři chlebů; nebo známý můj přišel z cesty ke mně, a nemám, cobych mu předložil. Přítel odpovídá mu z vnitř: Nečiň mi nevole; dvěře jsou již zavřeny, a dítky mé jsou se mnou v pokoji; nemohu' vstáti a dáti tobě. Ale onen venku neustává tlouci. Pravím vám, ač přítel nedá jemu, vstane proto, že jest přítel jeho, však pro nezbytné volání jeho vstane a dá mu, kolikožkoli potřebuje. I jáť pravím vám: Proste, a bude vám dáno; hleďte a naleznete; tlucte, a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, bere; kdo hledá, nalezá, a tomu, kdo tlouče, bude otevřeno. Kdo pak z vás prositi bude otec za chléb, zdali kámen dá jemu? Aneb za rybu, zdali místo ryby dá jemu hada? Jestliže tedy vy, zlí jsouce, umíte dobré dary dávatí dětem svým; čím více Otec vás nebeský dá ducha dobrého těm, kteříž ho prosí!“

49. Podobenství o bohatém muži.

Ježíš chodil zase po Galilejsku, důtklivě napolinaje k víře a k pokání. Jednoho dne řekl jemu jeden ze zástupu: „Mistře, rei bratru mému, ať se rozdělí se mnou o dědictví.“ Ježíš odpověděl jemu: „Človče, zdališ jsem ustanoven děličem dědictví nad vámi?“ Řekl pak všechněm: „Hleďte, a vystříhejte se všelikého lakomství! Neboť hojnost statků nezachová a neprodlouží člověku života.“

I vyložil jim to následujícím podobenstvím: „Pole člověka jednoho bohatého“ — pravil — „přineslo hojné úrody. I přemýšlel sám u sebe: Co učiním, neb nemám už místa, kambych uložil úrody své? Zbořím, pravil sám k sobě, stodoly své a nadělám větších. Pak dim duši své: Nyní

máš zásobu velikou na mnohá léta. Odpočívej tedy, jez, pi, a hoduj. Ale Bůh řekl jemu: Blázne, této noci pošádám duše tvé od tebe. To pak, co's nashromáždil, či bude? Takt' jest," doložil Pán, „když někdo shromáždí poklady toliko sobě, a není bohatý v Bohu.“

50. O neúrodném stromě fíkovém.

Již na třetí rok vyučoval Pán Ježíš. Ačkoliv pečoval až do umdlení o spasení Židů, shledával na nich předce pramálo ovoce práce své. Proto pověděl jednou lidu podobenství toto: „Clověk jeden měl fíkový strom, štipený na vinici své. Kdysi přišel, hledaje na něm ovoce, a nenalezl. Řekl pak k vinaři: Aj, tři léta již jsou, co přicházím hledaje ovoce na tom fíku a nenalezám. Vytniš tedy strom! Proč tu darmo zaměstnává místo? Ale vinař odpověděl: Pane, ponechejš ho ještě tohoto léta! Okopám jej a ohnojím. Snad ponese ovoce. Pakliž neponese, potom jej kaš' podetnouti.“

51. Deset malomocných.

Když se bral Ježíš opět do Jerusalema, potkalo se s ním deset mužů malomocných. Stojíce z daleka, volali: „Ježíši, mistře, smiluj se nad námi!“ I řekl jim: „Jděte, ukažte se kněžím!“ Když tedy šli, všickni očištěni jsou. Jeden pak z nich, když uzřel, že očištěn jest, navrátil se, hlasem velikým velebě Boha, i padl na tvář k nohám Ježíšovým, díky čině, a ten byl — Samaritán. Ježíš pak řekl: „Zdaliž jich není deset očištěno? Kdež jest ostatních devět? Není-li nalezen, jenšby se byl navrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento?“ I řekl očištěnému: „Vstaň, a jdi! Vira tvá tě uzdravila.“

52. Fariseus a publikán (celný).

Když Ježíš dále se bral k Jerusalemu, přišli k němu někteří, ješto se za spravedlivé měli a jinými pohrdali. I pověděl jim podobenství toto: „Dva muži vstupovali do chrámu, aby se modlili; jeden byl fariseus a druhý publikán. Fariseus, napřed stoje, takto sám u sebe se modlil: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, jako dráči, nespravedliví; cizoložníci, aneb jako i tento publikán. Já postím se dvakrát za týden, a desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnu. — Ale publikán, stoje z daleka, nechtěl ani oči k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy své, rka: Bože, buď mi-
lostiv mně hříšnému! Pravímť vám: tento sestoupil do domu svého ospravedlněn, ne pak onen. Nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen; a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

53. Ježíš na slavnosti posvěcení chrámu.

Ježíš přišel k slavnosti posvěcení chrámu do Jerusalema. I obstoupili ho v chrámě Židé, a řekli jemu: „Dokud nás držeti chceš v nejistotě? Jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně.“ Ježíš odpověděl: „Již jsem vám to řekl; ale vy mně nevěříte. Skutkové, kteréž já činím ve jménu Otce svého, ti vydávají svědectví o mně. Já a Otec jsme jedno.“ Při těchto slovech zchápali kamení, aby jej kamenovali. I řekl jim Ježíš: „Ve jménu Otce svého ukázal jsem vám mnohé dobré skutky; pro který z těch skutků mne kamenujete?“ Židé odpověděli jemu: „Pro dobrý skutek tebe nekamenujeme, ale pro rouhání, že ty, jsa člověk, děláš se Bohem.“ Ale Ježíš odpověděl jim: „Neciním-li skutků Otce svého, nevěřte mi. Pakli činím, věřte alespoň skut-

kům, nechcete-li věřiti mně, abyste poznali a věřili, že Otec ve mně jest, a já v Otci.“ Tedy hledali ho uchopiti. Ale on ušel s rukou jejich a odešel v krajinu za Jordánem.

54. Bohatý mládenec.

Po nějakém čase vyšel Pánu na cestě vstříc bohatý mládenec, a poklekna před ním, otázal se ho: „Mistře, co učiním, abych života věčného došel?“ Ježíš odpověděl jemu: „Chceš-li vjiti do života, ostříhej přikázání!“ I otázal se mládenec: „Kterých pak?“ Ježíš řekl jemu: „Těchto: Cti otce svého i matku svou; nezabiješ; nezcizoložíš; nepokradeš; nepromluviš křivého svědectví, nýbrž milovati budeš bližního svého, jako sebe samého!“ Mládenec zvolal s radostí: „Všeho toho ostříhal jsem od své mladosti; čehož se mi ještě nedostává?“ Tu pohleděl na něj Ježíš laskavě a řekl jemu: „Jednoho se ti nedostává. Jdi, prodej, co máš, a rozdej to chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď zase a následuj mne!“ Ustlysev to mládenec, odešel smuten; neb měl mnoho statku.

55. Odplata věčná. Dělníci na vinici.

Petr byl přislíbením, kteréš Pán bohatému mládenci byl učinil, velice potěšen, i tázal se ho: „Aj, my jsme opustili všechno, a šli za tebou; což tedy nám za to bude?“ Ježíš odpověděl: „Amen, pravím vám, vy, kteříš jste následovali mne, budete při vzkříšení, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti své, i vy seděti na dvanácti stolicích, xoulice dvanáctero pokolení israelské. A každý, kdo opustí dům svůj, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb děti, aneb pole

pro mne: stokrát více za to vezme a životem věčným vládnouti bude.“

Ale aby se nedomnívali, že bude odplata v království nebeském taková, jako rozdávaní mzdy na této zemi, přidal k slovům svým následující podobství: „Podobno jest království nebeské hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Smluviv pak s dělníky z desetníku na den, poslal je na vinici svou. Okolo hodiny třetí (deváté před polednem) zase vyšel, i ušel jiné, ani stojí na trhu zahálejíce a řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou! Co bude spravedlivého, dám vám. A oni šli. Při šesté a deváté hodině opět vyšel, a učinil též. O jedenácté hodině ještě jednou vyšel, nalezl jiné, ani tu stojí, a řekl jim: Co tu stojíte, celý den zahálejíce? Odpověděli: Žádný nás nenajal. I řekl jim: Jděte i vy na vinici mou! — Když pak byl večer, řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníky a dej jim mzdu jejich, počna od posledních až do prvních. Ti, kteříž byli při jedenácté hodině do práce šli, přišli tedy první a vzali jedenkaždý po jednom desetníku. Když pak i na ty došlo, kteříž první na vinici šli, domnívali se, že více vezmou; ale i oni vzali každý po jednom desetníku. I reptali proti hospodáři, řkouce: Tito poslední jednu toliko hodinu dělali a rovně jsi je učinil nám, kteříž jsme nesli břímě i horko dne. Ale on odpověděl tomu, kterýž za ostatní mluvil: Příteli, nečiním tobě krivdy; zdalíš jsi z desetníku na den nesmluvil se mnou? Vezmi, co tvého jest, a odejdi! Chciť i těm posledním tolik dáti, jako tobě. Aneb nesmím-li se svým učiniti, co chci? Čili oko tvé závistivé jest, že já dobrý jsem? Takt“ — doložil Ježíš, „budou poslední první a první poslední; nebo mnoho jest sice povolanych, ale málo vyvolených.“

56. Vzkříšení Lazarovo.

† Dvě sestry v Bethanii, Maria a Marta, měly bratra, jménem Lazara, kteréhož Ježíš velice miloval.

Ten se těžce rozstonal. Protož poslaly sestry k Pánu Ježíši a vzkázaly mu: „Pane, ten kterého miluješ, nemocen jest.“ Slyše to Ježíš, řekl: „Nemoc ta není k smrti, ale k slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni.“ Ale po dvou dnech řekl učenníkům svým: „Pojďme do Bethanie! Lazar, přítel náš, spí; půjdu tam, abych jej ze sna probudil.“ I řekli učenníci jeho: „Pane, spí-li, zdráv bude.“ Domnívali se, žeby o skutečném spaní mluvil. Rekl jim tedy Ježíš zjevně: „Lazar umřel, i raduji se pro vás, že jsem tam před jeho skonáním nebyl, abyste věřili. Ale pojďme k němu!“

† Když Ježíš přišel, ležel Lazar již čtyry dny v hrobě. Mnozí pak příbuzní a známí byli přišli, aby zarmoucené sestry těšili. Ale jakž Marta uslyšela, že Ježíš jde, opustila hosti a vyšla proti Ježíšovi, i řekla jemu: „Pane, kdybys byl ty zde byl, bratr můj nebylby umřel. Ale i nyní vím, že dá tobě Bůh, čehožkoli požádáš od něho.“ I řekl jí Ježíš: „Vstaneš zase bratr tvůj.“ Marta odpověděla: „Vím, že vstane při vzkříšení v den neposlednější.“ Však Ježíš řekl jí: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, živ bude, byť by také umřel, a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky. Věříš-li tomu?“ Odpověděla jemu: „Ovšem, Pane, věřím, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi na tento svět přišel.“

† Po tom odešla do domu, zavolala tiše Marii, sestru svou, a řekla: „Mistr jest zde a chce s tebou mluvit.“ Maria vstala rychle a vyšla k Ježíšovi. Když to přátelé, kteříž s ní byli v domě, uzřeli, šli za ní, řkouce: „Jde k hrobu, aby tam plakala.“ Maria pak, jakž přišla k Ježíšovi, padla k nohám jeho, a plačíc řekla jemu: „Pane, kdybys byl ty zde byl, bratr můj nebylby umřel.“ A Židé, kteříž s ní byli vyšli, plakali též. Vida to Ježíš, pohnul se v duchu, zkormoutil se, a řekl: „Kam jste jej položili?“ Řekli jemu: „Pane, pojd' a pohled'!“ A Ježíš plakal. Tedy řekli Židé: „Hle, kterak ho miloval!“

† Hrob byl v jeskyni, a kámen byl svrchu položen na ní. Přišel Ježíš k hrobu, řekl: „Zdvihněte kámen!“ I řekla jemu Marta: „Pane, jižť zapáchá; nebo čtyry dny jest v hrobě.“ Ale Ježíš řekl jí: „Zdaliž jsem tobě neřekl, že, budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží?“ Tedy zdvihli kámen. Ježíš pak, pozdvih očí vzhůru k nebi, řekl: „Otče, děkuji tobě, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš; ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že jsi ty mne poslal.“ Potom zvolal hlasem velikým: „Lazaře, pojď ven!“ A hned vyšel,

kterýž byl umřel. Měl však ruce a nohy svázané rouchy, a tvář jeho byla obvázaná šatem. Protož rozkázal jim Ježíš: „Rozvažtež jej, aby odejítí mohl!“

57. Ježíš předpovídá umučení své a smrt svou. Zachéus.

† Mnozí ze Židů, kteříž byli při vzkříšení Lazarově, uvěřili v Ježíše. Někteří pak z nich odešli

k fariseům, a pověděli jim, co učinil Ježíš. I sešli se fariseové a zákonníci v radu a pravili: „Co učiníme? Clověk tento činí mnohé divy. Necháme-li ho, všickni uvěří v něho.“ A od toho dne myslili, aby jej zabili. Protož odešel Ježíš do krajiny vedle pouště.

† Ale po šesti dnech řekl k dvanácti: „Aj, vstupujeme do Jerusaléma a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským a zákonníkům. I odsoudí jej na smrt a vydají ho pohanům, a tito budou se mu posmívat, i uplvají, ubíjejí a ukřižují ho; ale třetího dne vstane z mrtvých.“

‡ Na zpátečné cestě bral se Ježíš k městu Jerichu. I žil tu muž, jménem Zachéus. Ten byl vrchní nad celnými a bohatý. Zádal též viděti Ježíše, nemohl však pro zástup; neb byl maličké postavy. Předběh tedy, vstoupil na strom planého líku u cesty. A když přišel Ježíš k tomu místu, pohleděl vzhůru na strom a řekl: „Zachée, sestup spěšně dolů; nebo dnes v domě tvém musím zůstat.“ Zachéus sestoupil spěšně dolů a přijal ho s radostí do domu svého. Všickni, kteříž to viděli, reptali, řkouce: „K člověku hříšnému vešel!“ Zachéus pak řekl k Pánu: „Aj, Pane, polovici statku svého dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navracuji to čtvernásob.“ Ježíš odpověděl jemu: „Dnes stalo se spasení domu tomuto; nebo přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo.“

58. Ježíš od Marie pomazán.

† Z Jericha šel Ježíš dále do Bethanie. I připravili mu tam večeri. Lazar seděl též za stolem. Marta posluhovala Pánu. Maria pak přinesla v nádobě alabastrové libru drahého balzámu, vylila jej na hlavu jeho, pomazala jim nohou jeho a otřela je vlasy svými, i naplněn jest všecken dům vůní toho balzámu. Někteří učenníci nelibé to nesli, řkouce:

„K čemu jest ztráta tato?“ Jeden pak z nich, Jidáš Iškariotský, řekl: „Proč nebyla tato masť prodána za tři sta desetníků a nebylo dáno chudým?“ To pak řekl, ne žeby byl měl zvláštní péči o chudé, ale že lakomec byl a měšec máje, z toho, co do něho pro Ježíše a učenníky jeho jako almužna kladeno bylo, sobě bral. Věda Ježíš, co byli učenníci mluvili, řekl: „Proč rmoutíte ženu tuto? Dobrý zajisté skutek učinila nade mnou; již napřed pomazala těla mého ku pohřbu. Chudé máte vždycky s sebou; mne pak ne vždycky máte. Amen, pravím vám: kdežkoli kázáno bude toto evangelium po všem světě, bude vypravováno na památku její i to, co ona učinila nade mnou.“

59. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusaléma.

* Druhého dne bral se Ježíš z Bethanie do Jerusaléma. Když přišel k Betfagi, městečku u hory Olivetské, poslal dva učenníky své, řka jim: „Jdětež do městečka tohoto! Vejdouce tam, hned naleznete oslici přivázanou a oslátko s ní; odvažtež je a přiveďte ke mně! Rekne-li vám kdo co, rcete jen: Pán jich potřebuje, a hned propustí je.“

* Učenníci šli, a našli všecko tak, jakož jim byl řekl Ježíš. I přivedli oslátko, vložili na ně roucha svá a Ježíše posadili na ně. Když pak dále jel, shromáždilo se k němu mnoho lidí, kteřížto ve-sele pokřikovali. Někteří prostírali roucha svá před ním na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromů a metali je na cestu. Zástupové pak, kteříž napřed šli, i kteří vzadu byli, volali: „Hosanna Synu Davidovu; požehnaný král israelský! Hosanna na výsostech!“ Byli pak v zástupě též někteří fariseové, kteřížto závistí a nenávistí jsouce puzeni, Pána následovali, kamkoli šel. Tito se mrzeli, že lid Pána hlasitým voláním tak slavně vítal, a proto řekli k němu: „Mistře, zakaž to učenníkům svým!“ Ale on odpo-

věděl jim: „Pravím vám: Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati!“

* Čím více se přibližoval Ježíš k městu, tím hlasitěji volali rostoucí zástupové. I naplněno jest předpovědění proroka Zachariáše: „Plesej Jerusaleme! Aj, král tvůj běře se k tobě jako spasitel. On jest chudý a sedí na oslátku oslice.“ Ježíš pak rozpomínal se na zatvrzelost obyvatelů města Jerusalema. A proto vida město, plakal nad nim, rka: „O kdybys bylo i ty poznalo, ó město Jerusaleme, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest ku spasení; ale nyní jest to skryté před očima tvýma! Hle, proto přijdou na tebe dnové, v nichž obklíčí tebe nepřátelé tvoji nůspem, a oblehnou tě, a sůži tě se všech stran. I porazí tebe i děti tvé na zem a ne nechají v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého!“

* Ježíš jel ulicemi Jerusalemskými přímo k chrámu. Se všech stran přicházeli k němu nemocní, slepí a kulhaví, i uzdravoval je. Vidouce to dítky, počaly poznovu radostně volati: „Hosanna, Synu Davidovu!“

I rozhněvali se fariseové náramně, i řekli Ježíšovi: „Slyšíš-li, co tito praví?“ Ježíš pak odpověděl jim: „I ovšem, že slyším. Ale nikdy-li jste nečetli: Z úst nemluvnátek a požívajících prsy připravil jsi sobě chválu?“

60. Královská svatba a peníz daně.

K večeru navrátil se Ježíš z Jerusaléma do Bethanie. Odtud šel v následující den zase do města a učil v chrámě. Zpomínaje na vrtkavost a zatvrzelost Židů, pověděl jim podobenství toto: „Podobno jest království nebeské králi, kterýž učinil svatbu synu svému. I postal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu. Ale tito nechtěli přijíti. Opět poslal jiné služebníky, rka: Povězte pozvaným: Oběd připravil jsem, všecko jest hotovo; pojdtež tedy na svatbu! Ale oni nedbali a odešli po zaměstnání svém, jiný do dvoru svého, a jiný po kupectví svém. Ostatní pak, zjímavše služebníky, bili i zabili je. Uslýšev to král, rozhněval se a poslal vojska svá, aby vražedníky ty zahubili, a město jejich zapálili. Tehdy řekl služebníkům svým: Svatba zajisté hotova jest; ale kteří pozváni byli, nebyli hodni. Protož jděte na veřejné cesty a kteréžkoli naleznete, pozvěte na svatbu! Služebníci tak učinili, a naplněno jest večeradlo hodovniky. I vešel tam král, aby pohleděl na hodovniky. Uzřel pak tam člověka, neoděného rouchem svatebným i řekl jemu: Příteli, kterak's sem vešel, nemaje roucha svatebného? A on oněměl. Řekl pak král služebníkům svým: Svážice ruce jeho i nohy, uvrzte jej do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřipění zubů.

Fariseové a zákonníci poznali, že podobenství to jich se dotýče, a hněvali se. Odšedše radili se,

jakby Ješise polapili v řeči, aby měli příčinu k jeho odsouzení. A proto poslali učenníky své s přívrženci Heródesovými k němu do chrámu, říkouce: „Mistře, víme, že pravedlivý jsi a ne-
 dbáš na sádného, nebo nepatříš na osobu lidskou. Protoš porěz nám: „Sluší-li dávatí daň císaři, čili ne?“ Židé totiž nelibě nesli panství Římské, domnírajíce se, žeby neslušelo, aby oni, jsouce ná-
 rod vyvolený, pohanům daně platili. Ale Heródes a přívrženci jeho drželi s Římany. Fariseové sou-
 dili takto: Rekne-li ano, urazí Židy; odpoví-li však ne, urazí Heródesa a Římany. Ješiš pak po-
 znal hned lest jejich, i řekl jim: „Pokrytci, co mne pokoušíte? Ukažte mi peněz daně!“ Podali mu desetník. I otázal se jich Ješiš: „Či jest tento obraz i nápis?“ Odpověděli jemu: „Císařův.“ On pak řekl jim: „Dávejteš tedy, co jest císařovo, cí-
 saři, a co jest Božího, Bohu!“ Uslýševše to, divili se moudrosti jeho, kterouš chytrost jejich zahanbil, a mlčíce odešli.

61. Oběť vdovina. Proroctví o zkáze Jerusaléma a o skonání světa.

† Ježíš pobyl ještě déle v chrámě. I díval se, kterak lidé metali peníze do pokladnice. Mnozí bohatí dávali mnoho. Mezi jinými přišla také jedna chudá vdova a uvrhla tam dva penízky, což jest halíř. Vida to Ježíš, svolal učenníky své a řekl jim: „Amen, pravím vám, tato chudá vdova více obětovala, než všickni ostatní. Nebo všickni ostatní metali do pokladnice z toho, co jim zbývalo; ale tato uvrhla všecko, což měla.“

† Když pak vycházel z chrámu, řekli jemu učenníci jeho, s podivením ukazující na krásný chrám: „Mistře, pohleď, jaké to kamení a jaké stavení!“ Ježíš odpověděl jim: „Vidíte-liž všechna ta veliká stavení? Amen, pravím vám: Nebude tu zůstaven kámen na kamení.“ Přisedše na horu Olivetskou, posadili se Ježíš i učenníci jeho. Měli pak město i chrám před očima svýma. Hledíce tam, otázali se ho učenníci: „Mistře, pověz nám, kdy se stane, co jsi prvé pověděl? A které bude znamení skonání světa?“ Ježíš odpověděl:

† „Když uzříte Jerusalém od vojska obležený, tehdy vezte, že se přiblížilo jeho zpusťování. Tehdáž ať utekou, kdož jsou mimo město v Judsku, na hory, a kdo bude na poli, nevracej se do města, aby vzal roucha svá. Neboť tehdáž bude soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude. Mnozí padati budou od meče, mnozí zjímání jsouce vedeni budou mezi všechny národy, a Jerusalém bude pošlapán od pohanů, dokudž se nenaplní časové národů.“

† „Prvé než se toto stane, přijdou mnozí a řeknou: Já jsem Kristus; a svedou mnohé. Budete slyšeti boje a pověsti o bojích; národ povstane proti národu a království proti království, a bude po rozličných místech mor, hlad a zemětřesení.“

† „Ale tyto vsecky věci jsou toliko počátkové bolesti. Nebo brzy potom, až bude evangelium kázáno všem národům po všem světě, slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého, hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. Na zemi bude soužení národů pro bouři hluku mořského a vlnobití, tak že schnoucí budou lidé strachem a v očekávání těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět. Tehdáž ukáže se znamení Syna člověka na nebi, a všickni obyvatelé země uvidí Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. A pošle anděly své s troubami, a oni shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od jednoho konce nebes k druhému. Nebe a země pomínou, ale slova má nepominou.“

(Zkáza Jerusaléma, kteráž o 37 let později na vlas se naplnila, je bezpečným rukojemstvím, že i proroctví o skonání světa jistě se naplní.)

62. O desíti pannách a o hrivnách.

† Ježíš pravil dále: „Hledte se, aby nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím, opilstvím a pečováním tohoto života, a aby nepřišel na vás ten den náhle; nebo jako osidlo přijde na vsecky, kteříž obývají na zemi.“ Vysvětlil jim to následujícím podobenstvím:

† „Podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréžto, vzavše lampy své, vyšly proti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo neopatrných a pět opatrných. Pět neopatrných vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje. Ale opatrné vzaly s lampami i olej v nádobách svých. Když pak ženich prodléval, zdřímaly vsecky a zesnuly. A o půl noci stal se křik: Ať, ženich jde; vyjděte proti němu! Tehdy vstaly vsecky ty panny a připravovaly lampy své. Rekly pak neopatrné moudrým: Udělte nám svého oleje, nebo hle, lampy naše hasnou. Ale moudré odpově-

děly: Nikoli, snadby se ani nám ani vám nedostalo; jděte raději k prodavačům, a kupte sobě. Když pak sly kupovat, přišel ženich. Které přihotoveny byly, vešly s nim na svatbu; i zavřeny jsou dvěře. Potom pak přišly i ty druhé panny a volaly: Pane, Pane, otevři nám! On však odpověděl: Amen, pravím vám, ueznám vás. **Bdětež tedy**“ — doložil Ježíš — „neb nevíte dne ani hodiny.“

† „Bude se tak dít, jako když jeden vznešený člověk šel do ciziny, aby tam království opanoval. Povolal prvé služebníků svých a odevzdal jim statek svůj. I dal jednomu pět hřiven, druhému pak dvě a třetímu jednu, každému podle schopnosti jeho. Těžte hřivnami — pravil jim — dokavadž se nenavrátím, a hned odešel. Tedy ten, kterýž vzal pět hřiven, odešel a těžil jimi, i vydělal jiných pět. Těž

i ten, kterýž vzal dvě, získal jiné dvě. Ale ten, kterýž vzal jednu toliko hřivnu, šel a zakopal ji v zemi. Po mnohém pak čase navrátil se pán a povolal těch služebníků, aby počet kladli. Tu přistoupil nejprve ten, kterýž byl pět hřiven přijal a podal jiných pět hřiven, řka: Pane, pět hřiven dal jsi mi, aj jiných pět na to získal jsem. I řekl jemu pán: To dobře, služebníče dobrý a věrný! že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím: vejdiž v radost pána svého! Nyní přistoupil ten, kterýž byl dvě hřivny vzal, a řekl: Pane! dvě hřivny jsi mi dal, a jiné dvě jsem získal. I řekl mu pán: To dobře, služebníče dobrý a věrný! že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem i tebe ustanovím: vejdiž v radost pána svého!“

† „Posléze přistoupil i ten, kterýž byl vzal jednu hřivnu. I řekl: Pane! Věděl jsem, že jsi muž přísný. Proto boje se tebe, odešel a skryl jsem hřivnu tvou v zemi. Aj, tu máš, co tvého jest. Pán odpověděl jemu: Služebníče zlý a lenivý! Z úst tvých soudím tebe. Ješto jsi věděl, že jsem muž přísný, měl jsi peníze mé dáti penězoměncům, a já přišed byl bych vzal, což mého jest, s užitkem. Potom obrátil se pán k přistojícím a rozkázal jim, řka: Vezměte od něho hřivnu a dejte ji tomu, kterýž má deset hřiven! Nebo každému, kdo něco vyzískal, bude více dáno, aby v hojnosti měl; tomu pak, kdo ničeho nevytěžil, bude odňato i to, co mu svěřeno bylo. Služebníka pak neužitečného uvrzte do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubů.“

63. O posledním soudu a věčném oddělení.

** Když byl Pán Ježíš učenniky své napomenul, aby se k poslednímu soudu náležitě připravovali, mluvil o soudě samém takto: „Když přijde

Syn člověka v slávě své, a všickni andělé s ním, tehdy se posadí na trůně velebnosti své. Shromáždění budou před něj všickni národové, i rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. Ovce postaví na pravici své, kozly pak na levici.“

* „Tehdy řekne on, král nebeský, těm na pravici své: Pojdte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa; nebo lačněl jsem a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi píti; hostem jsem byl, a přijali jste mne; nahý jsem byl, a přiodělí jste mne; v žaláři jsem byl, a navštívili jste mne; nemocen jsem byl, a přišli jste ke mně. Tehdy tázati se budou spravedliví: Pane, kdy jsme to vše učinili tobě? I odpoví jim král: Amen, pravím vám, cožkoli jste činili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“

* „Těm na levici pak řekne: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho; neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi píti; hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; nahý jsem byl a neodělí jste mne; nemocen a v žaláři jsem byl, a nenavštívili jste mne. Tehdy tázati se budou i ti na levici: Pane, kdy jsme tě viděli lačného, neb žíznivého, aneb hostě, nebo nahého, neb nemocného, aneb v žaláři, a neposlužili jsme tobě? On pak odpoví jim: Amen, pravím vám, čehož jste neučinili jednomu z bratří mých nejmenších, ani mně jste neučinili. — I půjdou tito do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.“

Poslední slavnost velikonoční. Utrpení a smrt Páně.

64. Beránek velikonoční a umývání noh.

* Prvního dne veliké noci, v kterýž beránek velikonoční býval zabíjen, přistoupili učenníci k Ježíšovi, řkouce: „Kde chceš, abychom připravili tobě beránka velikonočního?“ I řekl Petrovi a Janovi:

„Jděte do města; tam potká vás člověk, džbán vody nesa. Jdětež za ním a kamžkoli vejde, tu rcete pánu domu: Mistr vzkazuje tobě: Kde jest večeradlo mé, kdebych jedl beránka s učenniky svými? A on vám ukáže večeradlo veliké, tam nám připravte.“ Sli tedy a našli, jakož jim byl pověděl Ježíš a připravili beránka. Když pak byl večer, přišel Ježíš, posadil se za stůl se dvanácti učenniky svými a řekl: „S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prvé než bych trpěl. Pravím vám: Od této doby nebudu ho jísti, dokudž se nenaplní v království Božím.“

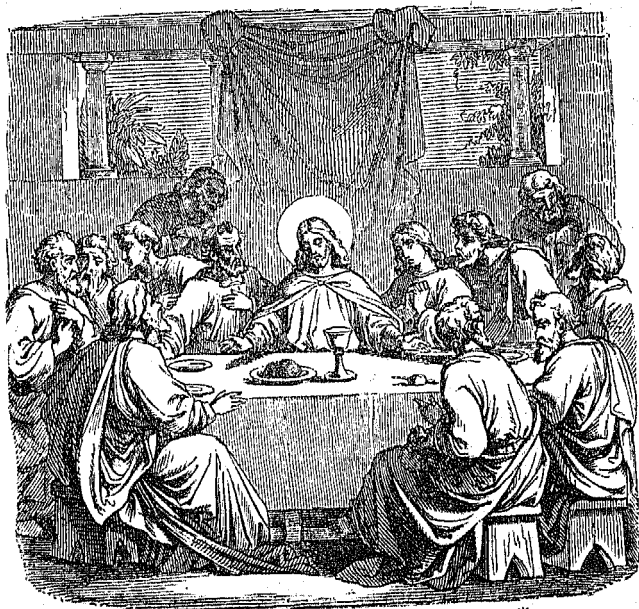
* Po jedění pak beránka velikonočního vstal, složil svrchní roucho své, a vzal bílý šat, i přepásal se. Potom nalil vody do mēděnice, aby umýval nohy apoštolů a utíral je šatem. Když u Petra počátek učiniti chtěl, zvolal Petr: „Pane, ty mi chceš nohy mýti?“ Ježíš odpověděl jemu: „Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom.“ I řekl Petr: „Na věky nebudeš mi nohou mýti!“ Ježíš pak odpověděl jemu: „Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou.“ Tu zvolal Petr: „Pane, tomu-li tak, umyj mi netoliko nohy, ale i ruce i hlavu.“

* Když byl Ježíš všem apoštolům nohy umyl, vzal zase svrchní roucho své, posadil se opět za stůl a řekl: „Když já, Pán a Mistr, umyl jsem vám nohy, i vy máte jeden druhého nohy umývati; příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož jsem já učinil vám, tak i vy činili.“

65. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní a předpovídá zrádu Jidášovu.

Pán Ježíš vzal chléb před ním ležící ve svaté a velebné ruce své, pozdvihl oči k nebesům, k Bohu Otci svému všemohoucímu, a díky čině jemu, žehnal chléb a dával učenníkům svým, řka: „Vezměte a jezte; totoť jest tělo mé, kteréž za vás vydáno bude.“ Tolikéž vzal i kalich s vínem, opět

díky činil, žehnal a dal jej učenníkům svým, řka: „Vezměte, a píte z toho všickni; toť jest krev má, krev nového zákona, kteráž za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. To činite na mou památku!“

** Brzy potom zkormoutil se Ježíš v duchu, a řekl: „Amen, amen, pravím vám: Jeden z vás mne zradí!“ I zarmoutili se všickni, vzhledali na sebe vespolek a počali se tázati jeden po druhém: „Zdali já jsem to, Pane?“ On pak odpověděl jim: „Jeden ze dvanácti, kterýž se mnou omáčí rukou v jedné míse, tenť mne zradí. Syn člověka sice jde na smrt, jakož psáno jest o něm; ale běda člověku tomu, skrze něhož zrazen bude. Lépeby jemu bylo, aby se byl nenarodil.“

** Jan, kteréhož Ježíš obzvláště miloval, seděl za stolem nejbliž u Ježíše. Tomu tedy pokynul Petr, aby se zeptal, kdoby to byl, o němž pravi. Protož on přichýliv se na prsa Ježíšovy, řekl jemu tiše: „Pane, kdo jest ten?“ I odpověděl Ježíš: „Ten jest, komuž já podám omočeného chleba.“ A omočiv chléb, podal ho Jidášovi Iškariotskému. Když pak on to sousto snědl, vešel do něho ďábel. I vstal, šel k Ježíšovi a tázal se: „Zdali já jsem to, Mistře?“ Ježíš odpověděl jemu: „Ty jsi řekl. Co učiniti chceš, učiň spěšně!“ A hned vyšel Jidáš, aby zradu vykonal; neboť již se byl smluvil s předními z fariseů, a se starsími lidu, že jim Ježíše za třicet stříbrných zradí. Když byl vyšel, řekl Ježíš: „Nyniž oslaven bude Syn člověka a Bůh v něm.“

66. Ježíš předpovídá, že ho Petr zapře, a loučí se s apoštolu svými.

* „Synáckové“ — mluvil Pán Ježíš dále — „ještě maličko jsem s vámi. Na rozloučenou dávám vám nové přikázání: Milujtež se vespolek, jakož já jsem miloval vás. Po tomť všickni po-

znají, že jste moji učenníci, budete-li mítí lásku jedni k druhým.“ I ulekl se Petr Šimon, a řekl: „Pane, kam jdeš?“ Odpověděl pak jemu Ježíš: „Kam já jdu, nemůžeš ty nyní za mnou jíti.“ I řekl Petr: „Proč nemohu nyní za tebou jíti? I život svůj položím za tebe.“ Ale Ježíš odpověděl jemu: „Simone, Simone! ať satan žádal o vás, aby vás směl třibiti jako pšeničníci; ale já jsem prosil za tebe, aby nezhybnula víra tvá, a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratři svých. Ale této noci se všickni pohoršíte nade mnou; nebo psáno jest: Bíti budou pastýře, a rozprchnou se ovcí stáda.“ Tu zvolal Petr: „Byť pak se všickni pohoršili nad tebou, jáť se nikdy nepohorším. Pane, hotov jsem s tebou i do žaláře, i na smrt jíti.“ Ježíš pak odpověděl jemu: „Ty chceš se mnou na smrt jíti? Amen, pravím tobě, ještě této noci, prvé než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš!“

† Slova Ježíšova zarmoutila apoštoly. A proto je těšil, řka jim: „Nermutiž se srdce vaše! V domě Otce mého jsou mnozí příbytkové, a nyní jdu, abych vám tam připravil místo. Potom zase přijdu, a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. Cestu tam víte.“ I řekl Tomáš: „Pane, kterak můžeme cestu věděti?“ Ježíš odpověděl: „Já jsem cesta, a pravda, i život. Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne. Ale že tam jdu, prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy. Ten Utěšitel, Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, naučí vás všem věcem, a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám. Pokoj zůstavuji vám, pokoj můj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám. Již nebudu s vámi mnoho mluvit, nebo přichází kníže tohoto světa. Kdybych sám nechtěl, nevyřídil by sice nic proti mně; ale stane se to, aby poznal svět, že miluji Otce, a činím, což mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme!“ To povědév, říkal chvalozpěv, jakož obyčej byl po večeri velikonoční a vyšel s apoštoly na horu Olivetskou.

† Na cestě pravil Ježíš: „Já jsem vinný kmen pravý, a Otec můj jest vinař. Každou ratolest na mně, kteráž nenese ovoce, odejme; každou pak, kteráž nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Zůstaňtež ve mně, a i já zůstanu ve vás. Kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten nese ovoce mnohé. Ale jako ratolest nemůže nésti ovoce sama ze sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete-li ve mně; nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Kdo nezůstane ve mně, bude jako ratolest uříznut, a uschne; uschlou ratolest pak seberou, uvrhnou na oheň, a ona shoří.“

* * *

† Po chvíli pozdvihl Ježíš oči svých k nebi a řekl: „Otče, přišlať jest hodina! Já jsem tě oslavil na zemi, dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil. A nyní oslavíť i mne ty, Otče, slávou, kterouž jsem měl u tebe, prvé nežli byl svět. Oznámil jsem jméno tvé těmto učenníkům svým. Oni poznali, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, žeš ty mne poslal. Já nyní za ně prosím, Otče svatý, abys je zachoval od zlého. Posvětiť jich; nebo jakož jsi ty mne poslal na svět, i já je posílám do světa. Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne: aby všickni jedno byli, jako my jedno jsme. Otče, chci, aby kde jsem já, i oni se mnou byli, kteréž jsi mi dal, aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal, neb jsi mne miloval před ustanovením světa.“

67. Smrtelná úzkost Ježíšova na hoře Olivetské.

Ježíš bral se nyní s apoštoly svými přes potok Cedron na horu Olivetskou. I vešel s nimi do zahrady dvora, Getsemany *) nazvaného. U vchodu řekl jim: „Posedtež tuto, a já odejdu tamto a po-

*) Viz na mapě plán města Jerusaléma.

modlím se!“ Toliko Petra, Jakoba a Jana pojal Ježíš s sebou dále do zahrady. Tu počal se rmoutiti a teskliv býti, i řekl: „Smutnáť jest duše má až k smrti! Pozůstaňtež tuto a modlete se se mnou!“ A poodšed maličko, coby mohl kamenem dohoditi, padl na tvář svou a modlil se, řka: „Otče můj, jestli možné, odejmi kalich tento ode mne; však ne má, ale tvá vůle staň se!“

Po té modlitbě Ježíš vstal a šel k těm třem učenníkům; ale oni spali pro zármutek. I zbudil je a řekl Petrovi: „Simone, spiš? Tak-liž jste nemohli jedné hodiny hdíti se mnou? Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení! Duch zajisté hotov jest, ale tělo jest mdlé.“ Pak odešel podruhé a modlil se: „Otče můj, nemůže-li tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staň se vůle tvá!“ A po chvíli navrátil se k učenníkům, a nalezl je, ani opět spi. Nechav jich, zase odešel, a modlil se potřetí touž modlitbu. Nyní přišla naň úzkost smrtelná, i učiněn jest pot jako krůpěje krve tekoucí na zemi. On

pak modlil se déle a vroucněji. I ukázal se jemu anděl s nebe, posiluje ho.

Potom přišel potřetí k učenníkům svým a řekl jim: „Spětež již a odpočívajte! Přišlať hodina, v kterouž Syn člověka vydán bude v ruce hříšných. Vstaňte, pojďme! Hle, zrádce přichází.“

68. Ježíš jat.

Když Ježíš ještě mluvil, přišel Jidáš a s ním zástup veliký s lucernami, s pochodněmi, s meči a kyji. Jidáš dal jim již dříve znamení, an řekl: „Kteréhož políbím, tenť jest, toho se chopte!“ Jakž tedy ušel Ježíše, hned přistoupiv k němu, řekl: „Zdráv buď, Mistře!“ a políbil jej. I řekl jemu Ježíš: „Příteli, nač jsi přišel? Jidáši! políbením zrazuješ Syna člověka?“ Potom šel Ježíš zástupu vstříc a otázal se jich: „Koho hledáte? Odpověděli jemu: „Ježíše Nazaretského.“ I řekl jim Ježíš: „Jáť jsem!“ Těmi slovy jako bleskem jsouce omráčeni, postoupili na zpět a padli na zemi. Když leknutí poněkud bylo pominulo, otázal se jich Ježíš opět: „Koho hledáte?“ Oni pak odpověděli: „Ježíše Nazaretského!“ I řekl jim Ježíš: „Pověděl jsem vám, že jáť jsem; jestliže tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou!“ Tedy vztáhli naň ruce.

* Vidouce pak to učenníci, řekli: „Pane, máme-liž bítí mečem?“ A Petr vytrhl hned meč svůj a udeřiv služebníka knížete kněžského, jemuž jméno bylo Malchus, uťal pravé ucho jeho. Ale Ježíš řekl Petrovi: „Schovej meč svůj do pošvy, Zdalíž mníš, žeby mi Otec můj na prosbu mou neposlal nescíslných andělův? Ale kterakby se naplnila Písma?“ Když pak se dotekl ucha Malchova, uzdravil jej. Potom podal jim rukou svých k svázání. I svázali jej. Tehdy učenníci všickni opustivše ho, utekli.

pak modlil se déle a vroucněji. I ukázal se anděl s nebe, posiluje ho.

Potom přišel potřetí k učenníkům svým a jim: „Spětež již a odpočívejte! Přišlať hodina, v rouž Syn člověka vydán bude v ruce hříšn Vstaňte, pojdme! Hle, zrádce přichází.“

68. Ježíš jat.

Když Ježíš ještě mluvil, přišel Jidáš a s zástup veliký s lucernami, s pochodněmi, s mekyji. Jidáš dal jim již dříve znamení, an řekl: „rehož políbím, tenť jest, toho se chopte!“ Jakž uzřel Ježíše, hned přistoupiv k němu, řekl: „Zbud', Mistře!“ a políbil jej. I řekl jemu Ježíš: „teli, nač jsi přišel? Jidáš! políbením zrazuješ S člověka?“ Potom šel Ježíš zástupu vstříc a ot se jich: „Koho hledáte? Odpověděli jemu: „Je Nazaretského.“ I řekl jim Ježíš: „Jáť jsem!“ T slovy jako bleskem jsouce omráčeni, postoupili zpět a padli na zemi. Když leknutí poněkud pomínulo, otázal se jich Ježíš opět: „Koho hledá Oni pak odpověděli: „Ježíše Nazaretského!“ I jim Ježíš: „Pověděl jsem vám, že já jsem; jes tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou!“ T vztáhli naň ruce.

* Vidouce pak to učenníci, řekli: „Pane, me-liž bítí mečem?“ A Petr vytrhl hned meč a udeřiv služebníka knížete kněžského, jemuž jm bylo Malchus, uťal pravé ucho jeho. Ale Ježíš Petrovi: „Schovej meč svůj do pošvy. Zdalíž m žeby mi Otec můj na prosbu mou neposlal nes ných andělův? Ale kterakby se naplnila Písm Když pak se dotekl ucha Malchova, uzdravil Potom podal jim rukou svých k svázání. I své jej. Tehdy učenníci všickni opustivše ho, utekli.

u něhož se služebníci zhrívali; nebo bylo zima. Petr posadil se k nim, aby viděl konec soudu. V tom přišla vrátná, a popatřivši naň, řekla: „I tys byl s Ježíšem Nazaretským.“ Petr se ulekl a pravil: „Nikoli, neznám ho.“ A kohout zazpíval. Po malé chvíli řekl jeden ze služebníků, ukazuje na Petra: „Zajisté i tento jest z učenníků jeho.“ Petr opět zaprel, řka: „Neznám člověka toho.“ Později přišli jiní, řkouce: „Jistě i ty z nich jsi, neboť jsi Galilejský; řeč tvá tebe známa činí.“ Ale Petr opět zaprel a počal se proklínati a přísahati, žeby neznal člověka toho. A hned kohout podruhé zazpíval. V tom obrátil se Pán a pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slova, kteráž byl řekl jemu Ježíš: „Ještě této noci, prvé než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ A vyšed ven, plakal hořce.

** V noci byli soudní sluhové v síni u Ježíše na stráž. Až do rána posmívali se jemu. I plivali na tvář jeho, tepouce ho pěstmi. A zakrývajíce obličej

jeho, dávali mu poličky a zášijky, úsměšně říkajíce: „Hádej nám, Kriste, kdo jest, kterýž tebe udeřil?“ A mnoho jiného, rouhajíce se, mluvili proti němu.

** Když bylo ráno, shromáždila se opět vysoká rada a poznovu odsoudila Ježíše na smrt. Vída to Jidáš, želel svého ďábelského zločinu. I šel, aby zase navrátil knížatům kněžským a starším lidu oněch třiceti stříbrných, i řekl jim: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou!“ Ale oni odpověděli: „Co nám do toho? ty viz!“ I povrh stříbrné v chrámě a v zoufalství odešel, osidlem se oběsil.

71. Ježíš před Pilátem a Heródesem.

** Vysoká rada nesměla žádného odsouzeného usmrtiti bez přivolení římského vladaře. Proto vedli nyní nejvyšší knězi a starší lidu Ježíše svázaného před radni dům vladaře Piláta. On pak vyšel k nim ven, a stoje na místě vyvýšeném, ptal se jich: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ Odpověděli jemu: „On převrací národ náš a brání daně dávatí císaři; pravíť se býti Kristem králem.“ I vešel Pilát opět do radního domu, a povolav Ježíše, otázal se ho: „Ty-li jsi král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Ano, já jsem král; ale království moje není z tohoto světa.“ I vyšel Pilát opět k nejvyšším kněžím a starším a řekl jim: „Já žádné viny nenalezám na tom člověku.“ Ale oni stáli na svém, řkouce: „Bouřit všecken lid od Galilee až do Jerusaléma.“ Na žalobu tu neodpověděl Ježíš ani slovem. Pročež řekl jemu Pilát: „Neslyšíš-li, co tito proti tobě svědčí?“ Ale Ježíš mlčel, tak že se Pilát podivil.

** Ze o Galilee řeč byla, tázal se Pilát, byliby Ježíš rodem Galilejský. A když mu přisvědčili a on tedy zvěděl, žeby byl z moci Heródesovy, poslal jej k Heródesovi, kterýž také právě k slavnosti byl do Jerusaléma přišel. Heródes radoval se velmi, že Ježíše pozná; nebo byl mnoho o něm slyšel, a

nadál se, že nějaký div od něho uzří. Proto se h
tázal mnohými řečmi, ale Ježíš jemu ničeho neod
povídal. I pohrdl jím Heródes s dvořany svými,
k posměchu dal jej obléci v bílé královské roucho
a tak ho odeslal zase k Pilátovi.

72. Ježíš bičován, trním korunován a na smrt vydán.

** Pilát nahlížel, že nejvyšší kněží a star
lidu toliko ze závidi vydali Ježíše k soudu. Byl pa
obyčej, že vladař na den slavný velikonoční propouští
lidu jednoho z vězňů, za kteréhožkoli prosili. A m
tehďáz vězně znamenitého, buřiče a vražedníka
jménem Barabáše. Toho tedy postavil podle Ježíš
a řekl ke shromážděnému lidu: „Kterého chcet

abych vám propustil? Barabáše-li, čili Ježíše?“
 Domníval se, že za nevinného Ježíše prositi budou.
 Ale popouzen a štván byv knížaty kněžskými a staršími, zkríkl spolu veškeren zástup: „Ne toho, ale Barabáše nám propust!“ Pilát, řekl jim, chtěje propustiti Ježíše: „Ale což učiním s králem židovským?“
 I zvolali všickni: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ Pilát pak řekl jim: „I co zlého učinil? Já žádné viny smrti nenalezám na něm: protož dám ho potrestati a pak ho propustím.“ Rozkázal tedy, aby Ježíše uvedli do radního domu.

Zoldnéři svolali hned celou rotu. I svlékli Ježíše, a obnaženého přivázali k sloupu, a řemeny i metlami mrskajíce, bičovali jej. Pak jej přioděli na posměch pláštěm šarlatovým, a spleťše korunu z trní, vtlačili ji na hlavu jeho. V pravou ruku jeho dali místo žezla trtínu. A klekajíce před ním, posmívali se jemu, rkouce: „Zdráv buď, králi židovský!“ Jiní plivali na něho, dávali mu poličky, brali mu trtínu z ruky a bili jí o hlavu jeho, tím hlouběji zarážejíce trní do čela jeho.

** Když Ježíš, tak hrozně ztrýzněn byl, domníval se Pilát, že Židé, až ho uzří, k útrpnosti pohnuti budou. I rozkázal tedy, aby Ježíš opět vyveden byl. Tedy vyšel Ježíš, nesá trnovou korunu a plášť šarlatový. Pilát ukázal ho Židům, řka: „Ejhle člověk!“ Ale zástup zkríkl: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“

Spolu pak dotírali nejvyšší kněží a starší na Piláta, volajíce: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; nebo každý, kdo se činí králem, protíví se císaři.“ I ulekl se Pilát. Vzáv vodu, umyl ruce své před lidem, řka: „Nevinně jsem já krvi spravedlivého tohoto: vy vizte!“ Všecken pak lid zvolal: „Krev jeho na nás, i na naše děti!“ Tedy propustil jim Barabáše, ale Ježíše vydal jim, aby byl ukřižován.

73. Ježíš nese těžký kříž. Ukřižován jest.

Nyní pojali Ježíše žoldnéři, svlékli s něho plášť a oblekli ho opět v roucho jeho, i vložili kříž na ramena jeho. Nesa sobě těžký kříž, krácel Ježíš

lícemi Jerusalemskými k místu popravnému, na horu Kalvarii, čili Golgothu, t. j. na horu lebek. Vedeni pak byli s ním i dva lotři k ukřižování. Ježíš klesl několikrát pod těžkým břemenem kříže k zemi. Proto přinutili žoldnéři nějakého Šimona Cyrénského tudy jdoucího, aby nesl kříž za ním.

** Za Ježíšem šel veliký zástup lidu. Byly tu též některé nábožné ženy, kteréžto plakaly a kvílily ho. Ježíš obrátil se k nim a řekl: „Dcery Jerusalemské, neplačtež nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svými dětmi! Nebo přijdou dnové, v nichžto říkali budou horám: Padněte na nás! a pahrbkům: Přikryjte nás! Nebo poněvadž na zeleném dřevě toto činí, což bude na suchém?“

Když byli Ježíše dovedli na horu Kalvarii, podali mu žoldnéři vína smíšeného s myrrhou a se zlučí; ale Ježíš nechtěl pít. Potom svlékli roucha s těla

jeho, a přibili jej na kříž. S ním ukřižovali i ty dva lotry, jednoho na pravici a druhého na levici.

** Tu pněl tedy Syn Boží na dřevě kříži mezi nebem a zemí, a krev jeho stékala na zem. Byl obnažen, i neměl ani, kamby sklonil hlavy své. Jediné co měl, roucha jeho, rozdělili sobě žoldněři, o sukni pak jeho, poněvadž byla nesešivaná, nýbrž setkaná, metali losy.

74. Posledních sedm slov Páně a smrt jeho.

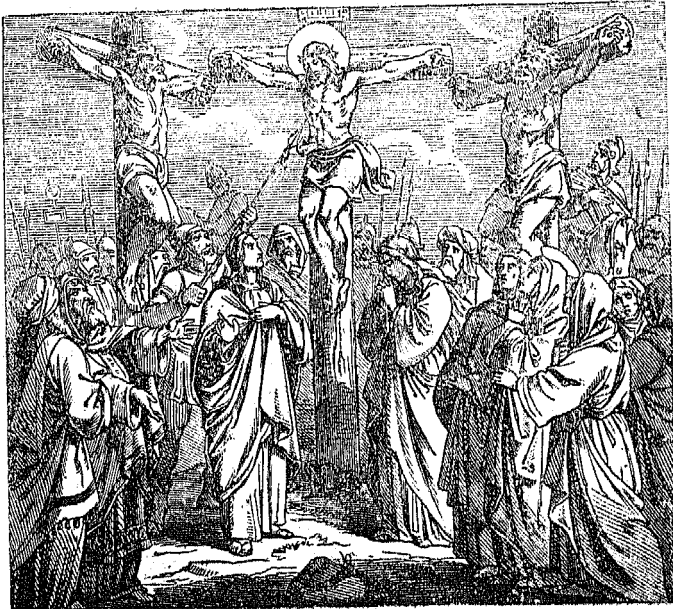
* Mnozí z těch, kteříž okolo kříže chodili, rouhali se Ježíšovi, a potrásajíce hlavami úsměšně říkali: „Ha, ty, kterýž rušíš chrám Boží, a ve třech dnech jej zase vzděláváš, spomoz sobě samému! — Jsi-li Syn Boží sestup s kříže!“ Podobně posmívali se i nejvyšší kněží a zákonníci i starší, říkouce: „Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Jestliže jest král israelský, ať nyní sestoupí s kříže, a uvěříme

jemu.“ Ale Ježíš modlil se, řka: „Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí!“

* I jeden z těch, kteříž s ním ukřižováni byli, rouhal se jemu, řka: „Jsi-li ty Kristus, pomozíš sobě i nám!“ Druhý pak domlouval tomuto, řka: „Ani ty se Boha nebojíš? My zajisté trpíme, co jsme zlými skutky svými zasloužili; ale tento nic zlého neučinil.“ A obrátiv se k Ježíšovi, prosil: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.“ Ježíš odpověděl jemu: „Amen pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.“

Blízko kříže stála matka Ježíšova, jejíž srdce meč bolesti proniknul, a miláček jeho, učenník Jan. Uzřev je Ježíš, řekl k matce své: „Hle syn tvůj!“ A k Janovi: „Hle matka tvá!“ A od té hodiny přijal Jan matku Boží k sobě.

* Když bylo poledne, stála se tma veliká po vsi zemi a trvala tři hodiny. Ku konci zatmění při-

blížila se poslední hodinka Ježíšova. Trpěl nesmírné bolesti; aby pak kalich utrpení zcela vyprázdnil, neposiloval ho již více ani Otec jeho nebeský vnitřní útěchou. V těchto mukách přehrozných zvolal Ježíš hlasem velikým: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“

Po chvíli řekl Ježíš: „Žizním.“ A hned vložil jeden voják houbu plnou octa na yzop, a podal ji ústům jeho. Když přijal Ježíš ocet, řekl: „Dokonáno jest!“

Pak zvolal hlasem velikým: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ To povědév, naklonil hlavy a skončil.

** V témž okamženi roztrhla se opona chrámová na dvě půly, od vrchu až dolů, země se třásla a skály se pukaly. Hrobové se otvírali a mnohá těla svatých vstala a ukázala se v Jerusalemě. Setník a vojáci, kteříž ostříhali Ježíše, vidouce to, báli se velmi. „Zajisté“ — pravili — „člověk tento byl spravedlivý. Syn Boží byl on!“ I veškeren zástup těch, kteříž tu stáli, zhrozivše se, bili se v prsa a mlčky navracovali se do Jerusalema.

78. Ježíš do hrobu položen.

* Aby těla odpravených nezůstala v sobotu slavnosti velikonoční na kříži, přišli vojáci a zlámali hnáty obou lotrů. Když pak přišli k Ježíšovi, uzřeli ho již mrtvého, i nezlámali ani jedné kosti jeho. Ale aby se o smrti jeho ujistili, otevřel jeden z vojáků bok jeho svým kopím, a hned vyšla krev a voda.

K tajným učenníkům Ježíšovým náležel i Josef z Arimathie, muž bohatý a znamenitý člen rady. Když byl večer, šel on směle k Pilátovi a prosil o tělo Ježíšovo. Pilát daroval mu tělo. On a Nikodém snali tedy tělo s kříže a obvinuli je čistým plátnem s vonnými věcmi. Josef měl blízko místa, kdež byl Ježíš ukřížován, zahradu; v té byl hrob nový, v skále vy-

tesaný. Tu položili Ježíše. Ke dvěrům pak hrobovým přivalili veliký kámen.

** Druhého dne sešli se nejvyšší kněží a fariseové k Pilátovi a pravili: „Ten svůdce řekl ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu! Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učenníci jeho nepřišli, neukradli ho, a neřekli pak lidu: Vstal jest z mrtvých!“ I dal jim Pilát stráž. Šli tedy a osadili hrob strážnými. Mimo to zapečetili i kámen.

Oslavení Ježíšovo.

76. Ježíšovo z mrtvých vstání.

Nastalo ráno třetího dne. I stalo se náhle zemětřesení veliké. Touž dobou vyšel Ježíš živý a slavný z hrobu. A zároveň sestoupil anděl s nebe.

I odvalil kámen a posadil se na něm. Tehdy zděsili se strážní a padli na zem jako mrtví. Jakž se byli opět zpamatovali, povstali a dali se na útěk do města.

** K večeru před tím nakoupily některé nábožné ženy vonných věcí, aby pomazaly Ježíše. Záhy ráno šly pak k hrobu. Na cestě pravily vespolek, smutny jsouce: „Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?“ Ale přisedše k hrobu, uzřely kámen odvalený. Vešly tedy do hrobu, však nenalezly tam těla Pána Ježíše. I zarmoutily se velmi. Najednou však uzřely dva anděly v rouše skvoucím. I ulekly se. Ale anděl na pravici řekl jim: „Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřížovaného: Vstal jest,

neni ho tuto. Jděte a povězte to učenníkům jeho, zvláště pak Petrovi!“ I šly rychle a s radostí velikou, aby to učenníkům zvěstovaly.

77. Ježíš se zjevuje Marii Magdaléně a Petrovi.

* Se ženami byla též Maria Magdaléna. Ona však nevešla do hrobu. Ale jak uzřela kámen odvalený, běžela do města, aby to učenníkům zvěstovala. Pak se navrátila k hrobu, a plačíc vešla tam. I ona uzřela ty dva anděly, kteřížto řekli jí: „Ženo, co pláčeš?“ Odpověděla jim: „Vzali Pána mého, a nevím, kde ho položili.“ To když řekla, obrátila se zpátkem a uzřela Ježíše, an stojí před ní, ale nepoznala ho; domnívalať se, žeby to byl zahradník. Proto pravila k němu: „Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kdes ho položil.“ I promluvil k ní Ježíš svým obyčejným jí známým hlasem, řka: „Maria!“ Tu ona poznala ho, a pádši k nohám jeho, zvolala: „Ó Mistře!“ Ježíš pak řekl jí: „Jdi k bratrům svým a pověz jim: Brzy vstoupím k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.“ To pověděv, zmizel. — Toho též dne ukázal se Ježíš také Simonovi Petrovi.

78. Ježíš se zjevuje dvěma učenníkům do Emaus jdoucím.

Odpoledne ukázal se Ježíš dvěma učenníkům jdoucím do Emaus. Jdouce rozmlouvali vespolek o tom, co se v posledních dnech bylo událo s Ježíšem. Nenadále připojil se k nim Ježíš v podobě cizincově; avšak nepoznali ho. I řekl k nim: „Které jsou to řeči, jež rozmlouváte vespolek, a proč jste tak smutní?“ Jeden z nich, jménem Kleofáš, od-

pověděl: „Což jsi ty jediný z tolika přichozích do Jerusaléma, jenž nevíš, co se tam stalo těchto dnů?“ Vyprávěli pak, že se nadáli od Ježíše vykoupení lidu israelského, ale že vydán byl k smrti kříže. I odpověděl jim: „O zpozdíli! Jak mnoho času jest potřebí, abyste uvěřili všemu, co proroci předpověděli! Zdaliž nemusel Kristus toho trpěti a tak vjíti do slávy své?“ A počav od Mojžíše, vykládal jim všechna místa prorocká, kteráž v Písmě svatém o něm napsána jsou. Mezi tím přiblížili se k městečku. Ale Ježíš dělal se, jakoby chtěl dále jíti. I prosili jej, řkouce: „Zůstaň s námi, neb se připozdívá a slunce se chýlí již k západu.“ I vešel s učenniky do domu. A když seděl s nimi za stolem, vzal chléb, dobrořečil, lámal a podával jim. V touš dobu otevřeny jsou oči jejich, a poznali ho. Ale on zmizel z očí jejich. Když se byli poněkud zpamatovali, pravili s radostí vespolek: „Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když na cestě mluvil k nám a otvíral nám Písma?“

Téhož ještě večera vrátili se spěšně do Jerusaléma a vypravovali, co se jim stalo na cestě, a kterak Pána poznali v lámání chleba. Apoštolové byli shromážděni v jednom večeradle, jehož dvěře pro strach před Židy byli zavřeli. S radostí poslouchali zprávu oněch dvou učenníků, a zvěštovali jim, že se Pán ukázal již také Petrovi.

79. Ježíš zjevuje se všechněm apoštolům a ustanovuje svátost pokání.

Když apoštolové ještě shromážděni byli v onom večeradle v Jerusalémě a vespolek rozmlouvali, přišel Ježíš zavřenými dvěřmi, a stoje prostřed nich, řekl jim: „Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se!“ Oni pak zděšení a přestrašení jsouce, domnívali se, žeby ducha viděli. I řekl jim: „Vizte ruce mé, i nohy mé; žeť já jsem to. Dotýkejte se, a vizte! Duch zajisté

nemá těla a kostí, jako mne mítí vidíte!“ To pověděl, ukázal jim ruce i nohy své, i bok svůj. Když pak oni ještě pochybovali, ptal se jich: „Máte-li tu něco k jídlu?“ I podali jemu kus pečené ryby a chleba s medem. A když pojedl před nimi, co zbylo, navrátil jim. Potom pravil k nim opět: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.“ Pak dechl na ně a řekl jim: „Přijmete Ducha svatého! Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterýmž je zadržíte, zadržáni jsou.“

** Ale Tomáš nebyl s nimi. Proto řekli jemu později ostatní apoštolové: „Viděli jsme Pána.“ On pak nechtěl tomu uvěřiti a pravil: „Leč uzřím v ruce jeho bodení hřebů, a vpustím prst svůj v místo hřebů, a ruku svou vložím v bok jeho, neuvěřím.“ Po osmi dnech byli apoštolové opět shromážděni, a Tomáš s nimi. I přišel Ježíš opět zavřenými dveřmi, i stál prostřed nich a řekl: „Pokoj vám!“ Potom prýl Tomášovi: „Viz ruce mé, a vlož prst svůj sem! Vztáhni též ruku svou a vpust' ji v bok můj; a nebuď nevěřící, ale věřící!“ I padl před ním Tomáš na kolena a zvolal: „Pán můj a Bůh můj!“ Ale Ježíš řekl jemu: „Ze jsi mne viděl, Tomáši, uvěděl jsi; blahoslavení, kteříž nevidí a předce věří.“

80. Ježíš odevzdává Petrovi nejvyšší úřad pastýřský.

** Jakož byl Pán rozkázal, odešli apoštolové z Jerusalema do Galilee. Tu se jim zjevil Ježíš jednoho dne u jezera Genezaretského, požehnal jejich lovu ryb a jedl s nimi. Když pak poobědvali, otázal se Simona Petra: „Simone, synu Jonášův, miluješ-li mne více, nežli tito?“ Petr odpověděl: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji!“ I řekl jemu Ježíš: „Pasiž beránky mé!“ Potom řekl podruhé: „Simone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“ Petr odpověděl jemu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“

A zase rozkázal jemu Ježíš, řka: „Pasiž beránky mé!“ I řekl k němu potřetí: „Simone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“ I zamroutil se Petr, proto že se ho Ježíš potřetí tázal, a odpověděl jemu: „Pane, ty víš všecko: ty víš také, že tebe miluji.“ Na to řekl jemu Ježíš:

„Pasiž ovce mé! — V pravdě pravím tobě, v mladosti své opasoval jsi se a chodíval's, kam jsi chtěl. Ale když sestárneš, vztáhneš ruce své, a jiný tě opáše, a povede, kam ty nechceš.“ To pak pověděl, znamenaje, kterouby smrti měl Petr oslaviti Boha.

* Potom odešlo jedenácte apoštolů na horu, kamž jim byl uložil Ježíš. Byloť pak s nimi více než pět set učenníků. I zjevil se Ježíš viditelně před očima všechněch. Uzřevše ho, padli na tváře své a klaněli se jemu. Potom navrátili se do Jerusalema s radostí velikou.

81. Zaslíbení Ducha svatého. Druhé rozeslání apoštolů. Na nebe vstoupení Páně.

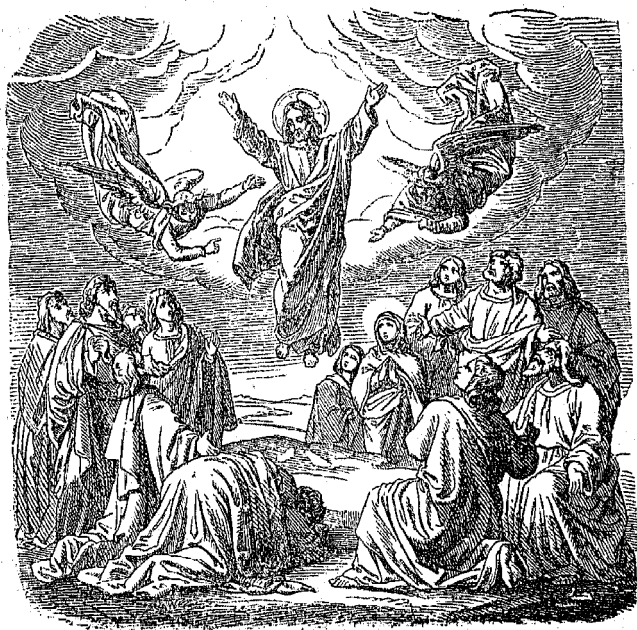
** Takovým způsobem zjevil se Ježíš po svém umučení učenníkům svým ještě častěji, a mluvil s nimi o království Božím, t. j. pověděl jim všecko, čeho ke zřízení a spravování Církvě jeho třeba bylo.

Čtyřicátého dne po svém z mrtvých vstání ukázal se Ježíš v Jerusalemě všem apoštolům naposledy. I přikázal jim, aby z Jerusalema neodcházeli, ale aby očekávali seslání Ducha svatého. „Po málo dnech“ —

pravil k nim — „sestoupí Duch svatý na vás, a od něho přijmete moc, abyste mohli o mně svědectví vydávati v Jerusalémě, a ve všem Judsku i Samarsku až do posledních končin země.“

To povědév, vyvedl je na horu Olivetskou. Tu řekl jim: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi; protož jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám. A aj, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.“

** „Kdo uvěří a bude pokřtěn, spasen bude; kdo pak neuvěří, bude zatracen. Kdož uvěří, divy činiti budou. Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvití, hady bráti, a jestližeby

co jedovatého pili, neuškodí jim. Na nemocné budou ruce vzkládati, a tito uzdraveni budou.“

Pak pozdvihl rukou svých, a dal jim požehnání. V tom když jim žehnal, pozdvížen jest vzhůru před očima jejich, a výše a výše nesl se od nich, i vstoupil na nebesa a posadil se na pravici Boží.

* * Učennici upřeným zrakem hleděli za Pánem, i když oblak jej byl vzal z očí jejich. A hle, ukázali se jim dva andělé v rouše bílém, kteřížto jim řekli: „Muži galilejští, co tu stojíte, hledíte do nebe? Tento Ježíš, kterýž nyní vzat jest z očí vašich do nebe, tak jednou opět přijde.“ To slyšíc apoštolové padli, a klaněli se Ježíšovi. Pak navrátili se do Jerusalema, chválíce a velebíce Boha.

* Ještě mnoho jiného učinil Pán Ježíš, což není psáno v evangelích; neboť — dí sv. Jan, — kdyby měla všecko psáno býti, nemohlby ani svět těch knih obsáhnouti. Toto pak napsáno jest, abychom uvěřili, že Ježíš jest Syn Boží, a abychom věřice život měli ve jménu jeho.

Část druhá.

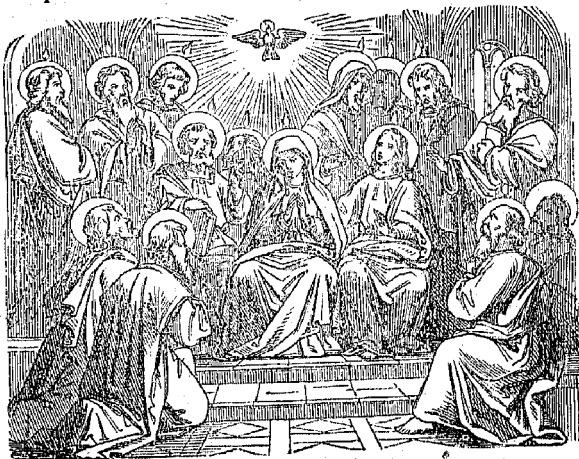
Skutkové apoštolští a děje prvotné
Církve.

82. Volba apoštola Matěje. Seslání Ducha svatého.

* Když se byli apoštolové navrátili s hořy Olivetské do Jerusalema, vstoupili do vrchní síně domu, kdež obyčejně přebývali. Tu pak trvali s Marií, matkou Ježíšovou, a s mnohými jinými ženami a učenniky po deset dní jednomyslně na modlitbě. Jednoho z těchto dnů povstav Petr, řekl, že na místě Jiláše, zrádce, musí nový apoštol zvolen býti. I mo-

dlili se k Bohu za osvícení. Potom vyvolili bohumilého učenníka, jménem Matěje, i přičten jest k jedenácti apoštolům.

Desátého dne po na nebe vstoupení Páně konali Židé slavnost letnic. I byli všickni spolu ve večeradle. Pojednou stal se zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru, a naplnil všecken dům. Ohniví jazykové posadili se na hlavu jednoho každého z nich. I naplněni jsou všickni Duchem svatým, a počali mluvit rozličnými jazyky.

** Tehdáž byli v Jerusalemě Židé ze všelikých národů, přišedše na svátky. Když uslyšeli ten hřmot, přiběhli s mnohými obyvateli Jerusalemskými v udivení před dům apoštolů. S úžasnutím slyšel jedenkaždý apoštoly mluvit svým mateřským jazykem, i zvolali: „Zdaliž nejsou tyto všickni, kteříž mluví, Galilejští? Kterak tedy slyšíme od nich my jedenkaždý mateřský jazyk svůj? I co to má býti?“ Jiní pak, posmívajíce se, pravili: „Sladkého vína plní jsou tyto!“

** Tu vyšel Petr s ostatními apoštolý z domu, pozdvihl hlasu svého, a pravil: „Tito nejsou zajisté opilí, jakož vy se domníváte; ale zde se naplnilo,

což dávno předpovědino jest skrze proroka Joela: Budeť v posledních dnech, praví Pán, vyleji Ducha svého na všeliké tělo. Muži israelští, slyšte slova tato: Vy jste Ježíše Nazaretského, kteréhož Bůh mezi vámi oslavil mocnými skutky, zázraky a znameními, skrze ruce bezbožných na kříž přibili a usmrtili. Ale Bůh ho vzkřísil. Toho my všickni svědkové jsme. A on povýšen jsa na pravici Boží, vylil nyní Ducha svatého na nás, jakož sami vidíte a slyšíte. Protož neomylně jisté jest, že Bůh učinil Ježíše Krista Spasitelem i Pánem všeho světa.“

* Tato řeč dotkla se jako meč srdcí jejich. I tázali se mnozí Petra a ostatních apoštolů skroušeně: „Bratří, což máme činiti?“ Petr odpověděl jim: „Čiňte pokání, a pokřtiti se dej jedenkaždý ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů; pak přijmete i vy Ducha svatého.“ Na tato slova dalo se pokřtít v ten den okolo tří tisíc duší. Trvali pak v učení apoštolském, v společném slavení večere Páně a na modlitbách. Na každý den scházeli se jednomyslně v chrámě, chválíce Boha, a byli v lásce u všeho lidu. Pán pak rozmnožoval na každý den počet jejich.

83. Uzdrávení chromého od narození.

Petr a Jan před nejvyšší radou.

† Jednoho dne vstupovali Petr a Jan do chrámu. Ke dveřím pak chrámovým nošen býval na každý den nějaký muž chudý, od narození chromý a již přes čtyřicet let starý, aby za almužnu prosil vcházející do chrámu. I prosil též Petra a Janá. Petr odpověděl: „Zlata a stříbra nemám; ale co mám, to tobě dám. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ A ujav jej za ruku pravou, pozdvihl ho. Zebrák, hned vyskočiv, vešel s oběma apoštolý do chrámu, chvále Boha.

† Všecken lid naplněn jest úžasem a hrůzou, i běželi za apoštoly. Vidá to Petr, promluvil k lidu: „Muži israelští, co se tomu divíte? Anebo co na nás hledíte, jako bychom my svou mocí byli učinili, aby tento chodil? Bůh otců našich oslavil Syna svého Ježíše, kteréhož vy jste zabili. Víra ve jméno jeho dala tomuto celé zdraví, jakož všickni vidíte. Vím pak, že jste toliko z nevědomí o život připravili svatého a spravedlivého. Protož činite nyní pokání, a obraťte se, aby shlazení byli hříchové vaši.“ I uvěřili mnozí a pokřtěno jest jich pět tisíc.

† Když pak apoštolové k lidu ještě mluvili, přišli kněží a strážní chrámu, i vztáhli na ně ruce a vsadili je do žaláře. Druhého pak dne shromáždili se nejvyšší kněží a starší, a když přivedeni byli apoštolové, tázali se jich: „Jakou mocí, aneb ve kterém jménu jste to učinili?“ I odpověděl Petr: „Známo buď všechněm vám, i všemu lidu israelskému: Skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista, kteréhož jste vy ukřižovali a jehož Bůh vzkřísil z mrtvých, stojí tento před vámi zdráv. Ježíš jest ten kámen, kterýž zavržen jest od vás stavitelů, kterýž však učiněn jest hlavou úhelní. A není v žádném jiném spasení; nebo není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spasení býti.“

† Soudcové rozkázali pak dvěma apoštolům ven vyjítí ze shromáždění a radili se vespolek, řkouce: „Co učiníme s těmito lidmi? Zajisté zázrak zjevný učiněn jest skrze ně; víť to celý Jerusaleň, a my toho nemůžeme zapřítí. Ale aby se to více nerozhlašovalo v lidu, s pohružkou přikážme jim, aby se žádným člověkem o Ježíšovi ani slova více nemluvili.“ A povolavše dvou apoštolů opět do shromáždění, přikázali jim důtklivě, aby nikoli neučili více ve jménu Ježíšově. Ale Petr a Jan odpověděli neohraženě: „Sudťte sami, zdali by to spravedlivé bylo, abychom vás více poslouchali, nežli Boha? Nelzeť nám nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli.“ Na to jim soudcové ještě více pohrozili, ale pak je propustili; báliť se lidu, proto jich netrestali.

84. Ananiáš a Safira.

* Petr a Jan, jsouce propuštěni, pověděli věřícím, co se bylo stalo. Tito, uslyševše to, pozdvihli jednomyslně hlasu svého k Bohu, a řekli: „Dejž, ó Pane, služebníkům svým, aby směle a svobodně hlásali slovo tvé a činili divy a zázraky skrze jméno nejsvětějšího Syna tvého Ježíše!“ A když se takto modlili, zatřáslo se místo, na kterémž byli shromážděni, a všickni naplněni jsou zvláštním darem Ducha svatého, aby neohroženě slovo Boží hlásali, jakož i duchem svornosti. I byli všickni jedno srdce a jedna duše. Nuzného nebylo mezi nimi; nebo ku prospěchu chudých prodávali bohatší, co jim zbývalo, pole i domy, a přinášeli peníze za ně stržené apoštolům, kteříž je pak nuzným udíleli, jakž jednomukaždému potřebí bylo.

* I jistí manželé, jménem Ananiáš a Safira prodali pole své, a ukryli lstivě něco peněz, kteréž byli utržili. Ostatek pak Ananiáš přinesl a položil k nohoun apoštolů. Však Petr řekl jemu: „Ananiáši! Proč jsi dopustil ďáblu, že svede srdce tvé, abys lhal Duchu svatému a lstivě ujal částku peněz za pole? Zdalíž

jsi nemohl nechat sobě pole svého, a když prodáno bylo, zdaliž nebyly peníze v moci tvé? Proč jsi se tedy odhodlal k takovému skutku? Neselhal jsi lidem, ale Bohu!“ Uslyšev Ananiáš tato slova, padl na zem a v tu chvíli zemřel. I pojala bázeň veliká všech přítomných. Někteří pak mládenci, kteříž tu byli, vzali mrtvého, a vynesše ho ven, pochovali.

* Asi po třech hodinách přišla i Safira, nevědouc, co se bylo stalo. I řekl jí Petr: „Pověz mi, ženo, za tolik-li jste pole prodali?“ A ona odpověděla: „Ano, za tolik.“ I řekl jí Petr: „I co jste se umluvili, abyste pokoušeli Ducha Páně? Hle, ti, kteříž pochovali muže tvého, jsou již přede dveřmi, a vynesou i tebe.“ Po těchto slovech padla i ona náhle před nohy jeho a skonala. Mládenci vešli a vynesli ji pochovali vedle muže jejího. I připadla bázeň veliká a hrůza na všechny věřící i na každého, kdož to slyšel.

85. Dvanácte apoštolů v žaláři. Rada Gamalielova.

† Skrže ruce apoštolů, obzvláště pak sv. Petra, dály se nescíslné zázraky, tak že na ulice vynášeli nemocné na ložích anebo na nosidlech, aby, kdyžby šel Petr okolo, aspoň stín jeho zastínil je, a tím aby uzdravení byli od nemoci svých. Proto též den co den více se rozmáhalo množství mužů i žen, věřících v Pána. I rozkázal nejvyšší kněz všech dvanácte apoštolů zjímání a do žaláře vsaditi. Ale v noci přišel anděl Páně, i otevřel dveře žalární, vyvedl je ven a řekl: „Jděte do chrámu a hlásejte lidu slova života!“ Vešli tedy na úsvitě do chrámu a učili zástupy.

† Vysoká rada se zhrozila, uslyševši, že apoštolové v chrámě vyučují. I byli z rozkazu vysoké rady znovu zjímání a přivedeni. Nejvyšší kněz řekl jim: „Zdaliž jsme vám přísně nepřikázali, abyste v tom jménu více neučili? A aj, naplnili jste všecken Jerusaleem učením svým.“ Odpověděl Petr ve jménu

všech apoštolů: „Více sluší poslouchati Boha než lidí. Bůh otců našich vzkřísil Ježíše, kteréhož jste vy usmrtili, a povýšil ho za kníže a spasitele, aby Israel pokání činil a odpuštění hříchů došel.“ Uslyševše to, pukali se hněvem a myslili apoštoly zabít. Ale tu povstal v radě jeden zákona učitel, jménem Gamaliel, vzácný u všeho lidu, a rozkázal apoštolům, aby na malou chvíli ven vyšli. Pak pravil: „Pilně se rozmyslete, co chcete učiniti. Odstupte od těchto lidí. Nebo jestližet pouze z lidí jest dílo jejich, rozpadneť se; pakli z Boha jest, nebudete ho moci zrušiti. Hleďte, abyste snad neodporovali samému Bohu.“ Všickni mu přisvědčili. Ale předce rozkázali apoštoly zmrskati; potom jim opět co nejprísněji přikázali, aby nikoli více nemluvili ve jménu Ježíšově, a propustili je. Oni pak šli z toho shromáždění, radující se, že hodni učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Pána Ježíše. A nepřestávali na každý den v chrámě i po domech učiti a zvěstovati radostné poselství o Kristu Ježíši.

86. Vyvolení jahnů. Štěpán, první mučenník.

* Když se byl počet věřících velmi rozmnožil, stalo se, že některé vdovy při rozdělování almužny zanedbány byly. Protož dvanácte apoštolů, svolavše všecko množství učenníků, řekli: „Není slušné, abychom my, opouštějíce hlásání slova Božího, pečovali o rozdělování almužny. Protož, braří, vyberte ze sebe sedm mužů dobré pověsti a plných Ducha svatého i moudrosti; ty pak ustanovíme nad tou prací.“ I líbila se ta řeč všemu množství a vyvolili Štěpána, muže plného víry a Ducha svatého, Filipa a ještě pět jiných. Ty postavili před apoštoly, kteřížto se nad nimi modlili a ruce na ně vzkládali.

** Štěpán, pln jsa milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu. I povstali učenci židovští

z rozličných vysokých škol proti němu, a hádali se s ním. Ale nemohli odolati moudrosti jeho a Duchu, kterýž mluvil z něho. Tím zahanbeni jsouce, náramně se rozlítili, i zbouřili lid proti němu, a sběhše se, chytili jej a vlekli před nejvyšší radu. Tam přivedli též křivé svědky, kteříž řekli: „Člověk tento nepřestává mluvit slov rouhavých proti svatému městu i proti zákonu.“ Všickui, kteříž seděli v radě, hněvivě upřeli oči své na Stěpána; ale tvář jeho skvěla se nevinností a zmužilostí jako tvář andělova. I počal výslech. Stěpán, odpovídaje na otázku nejvyššího kněze, ukazoval všem přítomným, jak otcovsky se Bůh o lid israelský po všecky časy staral, ale i kterak nevděčný lid jemu vždycky se protivil. Reč svou skončil beze strachu těmito slovy: „Vy tvrdošíjní a neobřezaných srdci a uši! Vy se vždycky protivíte Duchu svatému: jakož činili otcové vaši, tak i vy činíte! Otcové vaši pronásledovali proroky a zabili ty, kteříž předzvěstovali příchod Spasitelův; vy pak jste jej samého zradili a zavraždili!“

** Slyšíce to, rozvzteklili se náramně a skřipěli zuby na něho. On pak, pln jsa Ducha svatého, pohleděv do nebe, řekl: „Vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici Boží.“ Ale oni, zkríkše hlasem velikým, zacpali uši své, obořili se jednomyslně na něj a vyvrhli ho z města,

aby ho ukamenovali. Na místě popravném svlékli katané roucha, svá a složili je u nohou mládence, kterýž sloužil Savel. Potom kamenovali Štěpána. On pak modlil se, řka: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého!“ A poklek na kolena, zvolal hlasem velikým: „Pane, nepokládej jim toho za hřích!“ Když to pověděl, usnul v Pánu.

87. Svaté biřmování. Komorník královny mouřenínské.

* Po smrti svatého Štěpána přišlo veliké pronásledování na církev v Jerusalemě. Zvláště pak Savel hubil církev; vcházel do domů věřících, jímali muže i ženy, a vodil je do žaláře. Proto se dali mnozí učenníci z Jerusalema na útěk, a rozprchli se po všech krajinách judských a samařských; tu chodili, všude hlásajíce radostné poselství o Ježíši Kristu. Jahen Filip přišel do města Samari, kázal tam učení Kristovo a uzdravil mnoho šlakem poražených, chromých a posedlých. Obyvatelé města měli z toho radost velikou, i poslouchali pilně slovo Boží, uvěřili v Ježíše a dali se pokřtiti. Když to apoštolové v Jerusalemě uslyšeli, poslali k nim Petra a Jana. Tito přišedše, modlili se nad nimi, aby i oni nyní přijali Ducha svatého. Pak vzkládali na ně ruce, a oni přijali Ducha svatého.

† Když byli ti dva apoštolové ještě kol kolem kázali evangelium, navrátili se do Jerusalema. Ale Filipovi ukázal se anděl a řekl jemu: „Vstaň, a jdi na cestu, kteráž vede od Jerusalema do Gázy.“ Filip šel. A hle, touž cestou jel skvostný vůz, na němž seděl vzácný mouřenín, nejvyšší komorník královny Ethiopické. Byl v Jerusalemě, aby se tam Bohu klaněl, a nyní navracoval se domů. Cestou četl Isaiáše proroka. Puzen jsa Duchem Božím, pospíšil Filip za vozem, a drže se vozu, slyšel komorníka, an čte slova: „Jako ovce k zabiti veden bude

a jako beránek před tím, kterýž ho stříže, oněmi, a neotevře úst svých.“ Filip pozdravil čtoucího, i řekl: „Rozumiš-li, co čteš?“ Komorník odpověděl: „I kterak mohu rozuměti, nikoho nemaje, kdož by mi to vyložil!“ I prosil Filipa, aby vstoupil a sedl k němu. I počal Filip od těch slov Pisma, a zvěstoval jemu radostné poselství o Ježíši Kristu.

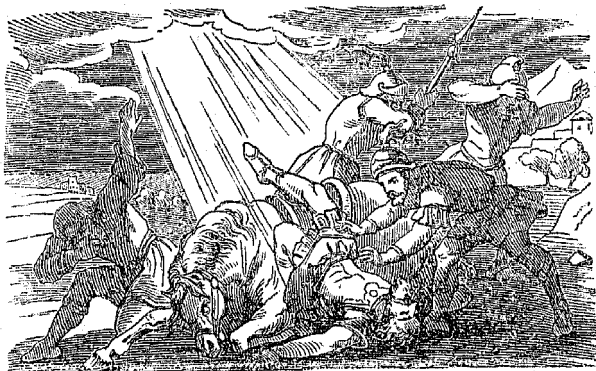

† Mezitím přijeli k jedné vodě, a komorník zvolal s radostí: „Aj, tuť voda! Co překáží, abych nebyl pokřtěn?“ Filip odpověděl: „Věříš-li celým srdcem, může se to státi.“ Komorník zvolal: „Věřím, že Ježíš Kristus jest Syn Boží!“ a rozkázal vůz zastaviti. I sestoupili oba do vody a Filip pokřtil komorníka. Když pak opět vystoupili z vody, odvedl náhle Duch Páně Filipa, a komorník neviděl ho více. I poznal v tomto zázračném zmiznutí ruku Boží, a pln jsa radosti, bral se dále cestou svou.

88. Šavlovo na víru obrácení (léta asi 37. po nar. Krista Pána).

*** Šavel ještě zuřil pomstou a dychtil po vraždění učenníků Páně. I šel k samému nejvyššímu knězi a od něho si vyžádal písemného plno-

mocenství do Damašku, aby tam všechny muže i ženy, kteříž se přidrželi učení Ježíšova, směl zjímati a svázané do Jerusalema přivesti. Když pak byl na cestě a již se přibližoval k Damašku, aj, najednou obklíčilo jej světlo s nebe. Oslepen byv září nebeskou a jako bleskem poražen, padl na zemi. V touž

dobu uslyšel hlas řkoucí: „Šavle, Šavle, proč se mi protiviš?“ On řekl: „Kdo jsi, Pane?“ Tento odpověděl: „Já jsem Ježíš, jemuž ty se protiviš.“ I otázel se Šavel, třesa se a žasna: „Pane, co chceš, abych činil?“ A Pán odpověděl jemu: „Vstaň a jdi do města: tam bude tobě povědino, co činiti máš.“ I vstal Šavel ze země; ale otevírev oči, nic neviděl; neboť byl oslepl. Tedy pojavše ho průvodci jeho za ruce, uvedli jej do Damašku k jistému Judovi. I byl tu tři dni nevida, a nejedl ani nepil, ale modlil se ustavičně.

** V Damašku žil jeden učenník Páně, jménem Ananiáš. I řekl k němu Pán u vidění: „Ananiáši, vstaň a jdi do ulice, kteráž slove Primá a hledej v domě Judově muže Tarsenského, jménem Šavla; nebo aj, modlí se.“ Ananiáš odpověděl: „Pane, slyšel jsem od mnohých o tom muži, kterak mnoho zlého činil svatým tvým v Jerusalemě. A i sem přišel s mocí od knížete kněžského, aby zjímá

všecky, kteříž vzývají jméno tvé.“ Ale Pán řekl jemu: „Jdi jen, neboť on jest mi nádobou vyvolenou, aby zvěstoval jméno mé před pohany, i králi, i syny israelskými, a já ukáži jemu, jak mnoho on musí pro jméno mé trpěti.“ Sel tedy Ananiáš a vložil ruce své na Šavla, čili na Pavla, neb tak se jmenoval po obrácení svém, i řekl: „Milý bratře, Pán Ježíš, jenž se tobě ukázal na cestě, poslal mne k tobě, abys zase prohlédl a naplněn byl Duchem svatým.“ A hned spadly s očí jeho jako šupiny; a zase viděl, i vstal a pokřtěn jest. Potom kázal hned ve škole, že Ježíš jest Syn Boží.

89. Cesta knížete apoštolův Petra. Eneáš a Tabitha (asi l. 39. po nar. Páně).

Církev měla zase nějaký čas pokoj. I vydal se Petr na cestu a procházel obce křesťanské po veškeré Palestině a utvzoval je u víře.

Na své cestě přišel také do města Liddy. Tu byl člověk šlakem poražený, jménem Eneáš, kterýž od osmi let na loži ležel. Tomu řekl Petr: „Eneáši, Ježíš Kristus uzdravuje tebe, vstaň!“ A on hned vstal. I obrátili se všickni obyvatelé toho města ku Pánu.

Nedaleko Liddy bylo město Joppe. Tu bydlela jedna učennice, jménem Tabitha. Ta byla velmi dobročinná k chudým, ale roznemohla se a umřela. I poslali učenníci z Joppe k Petrovi, prosíce, aby k nim přišel. Když pak přišel do města a vstoupil do síně, kdež mrtvá ležela, obstoupily ho všechny vdovy města a plačíc ukazovaly jemu šaty, kteréž jim Tabitha byla udělala. To Petra pohnulo, i poklek na kolena, modlil se. Pak obrátiv se k tělu, řekl: „Tabitho, vstaň!“ I otevřela oči; Petr podal jí ruky své, a ona vstala. Pověsť o tomto zázraku rozhlásila se hned po všem městě a okolí, a mnozí uvěřili v Pána. Petr pak zůstal ještě za delší čas v Joppě.

90. Obrácení pohana Kornelia. Křesťanská obec v Antiochii (asi léta 40. po Kristu).

† V Cesaree, městě u středoziemského moře, bydlel římský setník, jménem Kornelius. On žil nábožně a bohabojně se vším domem svým, dával lidu mnohé almužny a modlil se Bohu bez přestání. Když se jednoho dne opět vroucně modlil, užíval anděla Božího, an k němu vešel a řekl: „Korneli! Modlitby tvé a almužny vstoupily před Boha. Pošli některé muže do Joppe a povolej nějakého Simona, kterýž má přijmí Petr. Ten tobě poví, co bys měl činiti.“ Když byl anděl zmizel, poslal Kornelius hned tři nábožné muže do Joppe.

† Tu vystoupil Petr druhého dne o poledni, když jeho domácí jídlo strojili, na plochou střechu domu. A když se tu modlil, připadlo naň vytržení mysli. I užíval nebe otevřené a sestupující veliké prostěradlo, v němž byla všeliká zvířata čtvernohá, a zeměplazové i ptactvo nebeské. Spolu pak uslyšel hlas s nebe, říkající: „Vstaň, Petře, jí a jez!“ I odpověděl Petr: „Odstup to, Pane! Nebť jsem nikdy nic obecného a nečistého nejedl.“ A hlas opět řekl: „Co Bůh očistil, ty neprav býti nečistým.“ To se stalo po třikráte, a vidění zmizelo.

† Když Petr sám u sebe přemýšlel, jakéby to bylo vidění, řekl mu Duch Boží: „Aj, tři muži hledají tebe. Protož vstaň, sejdi dolů, a jdi s nimi, nic nepochybuje; neboť Já jsem je poslal.“ Když pak Petr dolů sešel, našel muže, kteříž posláni byli od Kornelia. Hned druhého dne šel s nimi a některými učenníky do Cesarey ku Korneliovi, od něhož uslyšel, že se jemu anděl zjevil i co mluvil. Nyní poznal Petr smysl onoho podivného vidění, kteréz viděl, že totiž i pohané, jež doposud za nečisté byl pokládal, do Církvě Ježíšovy přijati býti mají. I hlásal s radostí Korneliovi a shromážděným u něho pohanům učení Ježíšovo. A když Petr ještě mluvil, sestoupil pojednou Duch svatý na všechny přítomné pohany. S úžasnutím slyšel je Petr i průvodci jeho, ani mluví jako apoštolové o slavnosti letnic jazyky cizími a velebí Boha. „Zdali může kdo,“ zvolal Petr, „zabrániti vody, aby nebyli pokřtěni tito, kteříž Ducha svatého přijali, jako i my?“ I rozkázal je pokřtiti ve jménu Pána Ježíše Krista.

† Bylo pak i na jiných místech zvěstováno evangelium pohanům; zvláště v Antiochii, bývalém hlavním městě syrském, skrze Pavla a společníka jeho Barnabáše. Tam se rozmohl počet věřících tak, že tu od pohanů zvláštním jménem nazváni jsou a sice křesťané po zakladateli a Pánu svém.

91. Petr v žaláři (asi l. 42. po Kristu).

Heródes Agrippa, vnuk onoho Heródesa, kterýš dal zavražditi pacholata Betlemská, opanoval veškerou zemi Židovskou. Hledaje přízeň Židů, sušoval učenníky Páně. I rozkázal stíti apoštola Jakoba, bratra Janova. A vida, že se to líbilo Židům, dal i Petra do žaláře vsaditi a ostříhati čtvernásobnou stráží, každá pak sestávala ze čtyř vojáků. Neboť chtěl jej po Velikonoci vyvesti na popravu. Ale Církev modlila se bez přestání za svého vrchního

pastýře. Již nastala poslední noc přede dnem, v kterýš měl odpraven býti. Petr spal mezi dvěma vojáky, svázán jsa dvěma řetězy; ostatní pak vojáci byli přede dveřmi, ostríhajíce jich. Najednou postavil se anděl Páně vedle Petra, a světlo nebeské zaskvělo se v šaláři. Anděl zbudil Petra, a řekl: „Vstaň rychle!“ Petr vstal, a hned spadli řetězové z rukou jeho. I řekl jemu anděl: „Opásej se, přivaš obuv svou a pojď za mnou!“ Petr učinil tak, ale nevěděl, pravda-li jest, co se dalo, čili pouhý sen. I šli a proědše skrze první i druhou stráž, přišli k bráně šelezné, kteráš vede do města. Ta se jim sama otevřela. Vyšedše přešli spolu jednu ulici a tu anděl náhle zmizel z očí jeho. Tu přišel Petr sám k sobě a řekl: „Nyni vím v pravdě, že poslal Pán anděla svého a vytrhl mne z ruky Heródesovy.“

Potom přišel k domu Markovu, kdeš se byli mnozí křesťané shromáždili a modlili se. Když tloukl na dvěře, vyšla děvečka, jménem Róde, aby poslechla, kdoby byl. Jakš poznala hlas Petrův, zapomněla pro radost otevřítí dvěře, ale vběhši, zvěstovala, že Petr stojí u dveří. Však oni nevěřili, nýbrž řekli: „Co tě napadá? Máš-li zdravý rozum?“ Ale ona tvrdila, že tak jest. Oni pak řekli: „Jeho anděl bude to.“ Když pak Petr nepřestával tlouci, vyšli a otevřevše, užasli se, vidouce, že opravdu on to jest. Ale ještě více se podivili, když jim vypravoval, kterak jej Pán skrze anděla vyvedl ze šaláře. Když pak nastal den, byl nemalý rozbroj mezi vojáky strážnými. Nemohliť pochopiti, kam by se byl Petr poděl. Heródes vyslechnuv je, kázal je odvesti a potrestati.

Neš Heródes nepřečkal dlouho ukrutné pronásledování Církve. Odebrav se do Cesarey, posadil se tu jednoho dne, oblečen jsa v královské roucho, na trůně, aby cizí vyslance přijal. Když předstoupili, činil k nim řeč. Lid pak, chtěje se mu lichocením zavděčiti, pokřikoval: „Jako Bůh mluvíš, a ne jako

řekl: „I poslouchal to se zalíbením. Však náhle
šel jej anděl Páně. Červi počali ho sežírati, až
léz v hrozných bolestech vypustil ducha svého.

02. První apoštolská cesta svatého Pavla (45—48 po Kristu).

Duch svatý rozkázal duchovním představeným
syrské obce v Antiochii: „Oddělte mi Pavla a
Barnabáše k dílu, ku kterémuž jsem je ustanovil.“
Oni ostili a modlili se, vzkládali na ně ruce a pro-
stili je k hlásání evangelia. A nyní započal Pavel
své dílo obrácení pohanských národů. Všude
začal nejprve Židům. Ale poněvadž oni podá-
vali jim spasení zavrhovali, obrátil se k pohanům.
Mnozí poslouchali mnozi slova jeho radující se,
uvěřili a velebili Boha. A tak se rozšiřovala
křesťanská víra na každý den.

Nejprve plavili se Pavel a Barnabáš na ostrov
Kypr, do vlasti Barnabášovy. Když schodili veške-
lý ostrov, všude kázal, povolal jich vladar, jménem
Sergius Pavel, k sobě, žádaje od nich též slyšeti
o Boží. Byl pak u něho Žid, jménem Barjesu,
oděvník a falešný prorok. Ten se jim protivil
chtěl vladare odvrátiti od víry. Tedy Pavel, na-
pomenut Duchem svatým, pohleděv na něj, řekl:
„Synu ďáblův, plný vši lsti a vši chytrosti, nepřev-
ráš-li převraceti cest Páně přímých? Nyní hle,
já Páně nad tebou. Budeš slepý, nevída slunce
do času.“ A hned připadla na čarodějníka mrá-
na a tma; hmataje v úkol, hledal, kdoby mu ruky
dal. Uzřev vladar zázrak ten, uvěřil učení Páně.

Z Kypru plavili se na jih do Malé Asie. Tu
šli mimo jiné též do Antiochie v Pisidii. Pavel
začal v den sobotní ve škole o Ježíšovi ukřižovaném,
kterýž z mrtvých vstal a skrze něhož jedině doufati
máme odpuštění hříchů a život věčný. Keč tu se

libila, i prosili Pavla, aby v druhou sobotu zase mluvil. Když pak v ten den se sešlo téměř všechno město, pohané i Židé, k slyšení slova Božího, naplnění jsou Židé závistí. Odporovali tomu, co Pavel pravil, rouhajíce se. I řekli jim Pavel a Barnabáš: „Vámž jsme musili nejprvé hlásati slovo Boží. Ale poněvadž je zamítáte a sebe za nehodné soudíte věčného života, obracíme se k pohanům.“ Pohané zaradovali se, slyšíce slova ta, a učení Páně rozšířovalo se po vsi krajině. Ale Židé vzbudili zbourění proti Pavlovi a Barnabášovi, i vyhnali je z končin svých.

Tito pak, vyrazivše prach z nohou svých na ně, přišli po nějakém čase do Lystry v Lykaonii. Pavel počal tu hned pod širým nebem kázati pohanskému lidu. Mezi posluchači byl též muž od narození chromý. Uzřev ho Pavel a vida, žeby víru měl, řekl velikým hlasem: „Postav se přímě na nohy své!“ A muž ten vzchopil se, a chodil. Izvolal lid, divě se: „Bohové v podobě lidské sestoupili k nám!“ Měli pak Barnabáše, pro jeho vysokou postavu, za nejvyššího boha Jupitera, a Pavla, pro jeho výmluvnost, za Merkura, boha výmluvnosti. A již vedl kněz Jupiterův s lidem býky s věnci, aby jim obětoval. Když to Pavel a Barnabáš zpozorovali, roztrhše v zármutku roucha svá, vyběhli mezi lid, volajíce: „Muži, co to činíte? I my jsme smrtelní lidé, jako vy. Zvěstujeme vám, abyste se od těchto marností modlářských obrátili k Bohu živému, kterýž učinil nebe i zemi, i moře, i všechno, což v nich jest. Ačkoli za předešlých věků nechával všech národů choditi po cestách jejich, nenechal sebe bez osvědčení, dobře čině s nebe, dávaje deště a úrodné časy, naplňuje pokrmem a utěšením srdce naše.“ I uvěřili mnozí slovu Božímu. Než někteří Židé, přišedše z měst, kdež Pavel již byl kázal evangelium, popudili zástupy proti němu. Zbourivše se, kamenovali Pavla i vytáhli jej za město, domnívajíce se, že umřel. Kteríž z města byli uvěřili, při-

šli a obstoupili jej, plačíc ho. On pak vstal a vešel s nimi zase do města.

Když byli Pavel a Barnabáš též v Derbe hlásali evangelium, navrátili se do měst, kterýmž prvé kázali. I napomínali učenníků k stálosti u víře a zřídili jim v jednékaždé obci starší, t. j. kněží, postice i modlice se, a vzkládajíc na ně ruce. Posléze navrátili se zase do Antiochie, a vypravovali, jak veliké věci Bůh skrze ně učinil, a že všechněm otevřel dvěře víry.

93. Církevní sněm v Jerusalémě (asi l. 50 po Kristu).

* Někteří učenníci, ze Židů na víru obrácení, přišli z Judska do Antiochie a pravili tu křesťanům: „Nebudete-li ostříhati též zákona Mojžíšova a nebudete-li se obřezovati, nemůžete býti spaseni.“ Pavel a Barnabáš hned povstali proti učení tomu. Ale aby úplné jistoty nabyli, uzavřeli, předložiti otázku tu všechněm apoštolům v Jerusalémě k rozhodnutí. Za tou příčinou posláni jsou Pavel a Barnabáš do Jerusaléma.

* Když přišli do Jerusaléma, sešli se apoštolové a starší ke společné poradě. V shromáždění tom Petr, povstav, řekl: „Bratři! Vy víte, že mne Bůh vyvolil, abych pohanům evangelium kázal. A Bůh, jenž zná srdce, neučinil žádného rozdílu mezi námi a nimi, dav jim Ducha svatého, jako i nám. Protož nyní, proč pokoušíte Boha, vzkládajíce na hrdlo učenníků jeho těžké a zbytečné? Věřímeť, že i bez tohoto jha skrze milost Pána Ježíše Krista spasení budou, jako my.“ Podobně mluvil i apoštol Jakob. I usnesli se apoštolové a všecko shromáždění na tom, aby křesťanům Antiochenským napsáno a posláno bylo rozhodnutí, že zákon Mojžíšův křesťanů se více netýká. Rozhodnutí toto začíná památnými a významnými slovy: „Vidělo (líbilo) se Duchu svatému i nám, žádného více na vás břemene nevzkládati.“

94. Druhá apoštolská cesta svatého Pavla (l. 51—54 po Kristu).

Po nějakém čase vydal se Pavel poznovu na apoštolskou cestu. I zchodil bez oddechu Syrii a téměř všechny končiny Malé Asie, totiž: Cilicii, Lykaonii, Frygii, Galácii, Bithynii, Mysii. Posléze přišel do Troady. Tu nevěda, kam by měl ještě jíti, měl v noci vidění. Muž nějaký v obleku macedonském stál před ním a prosil ho, rka: „Přiď do Macedonie, a pomoz nám!“ A jakž mu Bůh to vidění ukázal, hned plavil se Pavel a průvodci jeho Silas, Lukáš a Timotheus přes moře k břehům evropským, i dostali se šťastně do Filippi, jednoho z předních měst Macedonských.

Pavel kázal hned v první sobotu učení Ježíšovo. Mezi posluchači byla též jedna bohabojná žena, jmenem Lydia, prodavačka šarlatu. Té ote-

vřel Bůh srdce, že pozorna byla na to, co Pavel pravil, a pokřtiti dala sebe i domácí své.

Brzy pak povstala bouře proti apoštolům. Když totiž Pavel a Silas jednou zase šli k modlení, potkala se s nimi nějaká děvečka, mající věštího ducha, kteráž předpovídáním budoucích věcí veliký užitek přinášela pánům svým. Ta jdouc za nimi, volala bez přestání: „Tito lidé jsou služebníci Nejvyššího a zvěstují vám cestu spasení.“ I obrátil se Pavel, a řekl zlému duchu: „Přikazuji tobě ve jmenu Ješise Krista, abys vyšel od ni.“ A hned ji duch opustil. Však páni její, vidouce, že odešla naděje zisku jejich, chytivše Pavla a Silu, vedli je před úředníky a šalovali na ně, řkouce: „Tito muži bouří naše město.“ I sběhl se proti nim veškeren lid a úředníci kázali je metlami mrskati a svázané do nejhlubšího šaláře vsaditi.

O půl noci pak, když Pavel a Silas se modlili a Bohu chválu zpívali, stalo se náhle veliké zemětřesení. Všecky dvěře šalárni hned se otevřely a okovy všech spadly. Strášný šaláře procitiv ze sna a vida dvěře šalárni otevřeny, ulekl se náramně. Domnívaje se, že věznové utekli, vytrhl v zoufání meč svůj a chtěl se zabiti. Ale Pavel zkríkl naň hlasem velikým: „Nečiň sobě nic zlého; vždyť jsme tu vsickni.“ I zhrozil se strášný šaláře. Požádal světla, vešel k Pavlovi a Sílovi, a třesa se, padl jim k nohám, i řekl: „Povězte, co mám činiti, abych byl spasen?“ Odpověděli jemu: „Věř v Pána Ješise, a budeš spasen ty, i dům tvůj.“ I pojal jich v tu hodinu do obydlí svého, umyl rány jejich, a pokřtěn jest téže noci on i vsickni domácí jeho. Když se rozednilo, poslali vrchní města služebníky k šalárníkovi, aby vězně propustil. Ale když služebníci se navrátili, řkouce, že Pavel a Silas římsští měšťané jsou, ulekl se velice, a přišedše, odprosili jich a vyvedli je ze šaláře.

Když pak Pavel a společníci jeho byli učeníky navštívili a jich potěšili, odebrali se do rozličných měst Macedonských. Odtud přišel Pavel do

Athén, nejslovnítnějšího města země Řecké. Vida město modloslužbě oddané, rozhorlil se v duchu, i kázal na náměstí o pravém Bohu a Synu jeho, Ježíši Kristu. Přišli pak též někteří mudrci a vedli jej do Areopágu, na hlavní veřejné místo města, šádajice zvěděti, jakéby bylo učení jeho. Tedy Pavel, vstoupiv prostřed valného shromáždění, řekl: „Muži athenští! Procházete město a prohlížeje modly vaše, nalezl jsem také oltář, na kterémž napsáno jest: „Neznámému Bohu.“ Toho tedy, kteréhož vy ctíte neznajíce, já zvěstuji vám. Bůh, kterýž učinil svět, i všechno, což jest na něm, Pán nebes i země, nebydli v chrámech rukou lidskou udělaných; aniž si dává sloužiti lidskýma rukama, jakoby něčeho potřeboval, ješto on dává všechněm život i dychání, i všechno. On učinil z jednoho člověka všechno pokolení lidské a vyměřil lidem na zemi v jistých časech a na jistých místech přebývání jejich, aby jej hledali, ačkoli není daleko od jednohokaždého z nás. Nebo v něm živi jsme a hrbáme se, i trváme, jakož i někteří z vašich básníků pravili: Jeho zajisté i pokolení jsme. Jsouce tedy pokolení Boží, nemámeť se domnívati, žeby Božství podobné bylo zlatu, neb stříbru, neb kameni, dílům lidského umění a důmyslu. Bůh sice prohlédal časy té nevědomosti; ale nyní zvěstuje lidem, aby všickni všudy pokání činili. Neboť uložil den, v kterémž souditi bude veškerou tvář zemskou skrze muže, kteréhož k tomu ustanovil a tím osvědčil všechněm, že ho vzkřísil z mrtvých.“ Ale uslyševše o vzkříšení z mrtvých, někteří se posmívali; jiní pak řekli: „Budeme tě o tom podruhé slyšeti.“ A tak vyšel Pavel z prostředku jejich. Někteří však uvěřili.

Z Athén přišel Pavel do Korinthu. I tu také potkal se u Židů, jimž nejprve kázal, s velikým odporem. Protož řekl jim: „Krev vaše budiš na hlavu vaši; já, prost jsa vši viny, půjdu od této chvíle k pohanům.“ I mluvil pak k pohanům

v Korintu, a mnozí uvěřili a byli pokřtěni. Pobyt pak tu půldruhého léta, přeplavil se do Asie a navrátil se přes Efesus do Antiochie.

95. Třetí apoštolská cesta svatého Pavla (l. 55—58 po Kristu).

Pavel, pobyt některý čas v Antiochii, opět procházel velkou část Malé Asie a přišel pak do Efesu, hlavního města té části Asie, kteráž Římanům poddána byla. Nalezl tu dvanácte učenníků, i ptal se jich: „Zdaliž jste přijali Ducha svatého?“ A oni odpověděli: „Ba, ani jsme neslyšeli, že jest Duch svatý.“ Pavel tázal se dále: „Jakým křtem tedy pokřtěni jste?“ Odpověděli jemu: „Křtem Janovým.“ I řekl Pavel: „Jan křtil lid toliko křtem pokání, napomínaje jich, aby věřili v toho, kterýž měl po něm přijíti, to jest v Ježíše Krista.“ To uslyševše, dali se pokřtiti ve jmenu Pána Ježíše. Když pak Pavel na ně vzkládal ruce, přišel na ně Duch svatý.

Pavel kázal v Efesu po dvě léta, tak že všickni obyvatelé římské části Asie učení Páně poznali. I nemalé divy činil Bůh skrze ruce svatého apoštola, tak že i sátky a pásky s jeho těla na nemocné kladli, a tito uzdraveni byli. Podivením a svatou bázni pojati jsou všickni, kteříž to viděli. Mnozí uvěřili, a přicházeli vyznávajíce skroušené skutky své. Z těch pak, kteříž byli pověrečných umění hleděli, snesli mimo to mnozí knihy své a spálili je před očima všech. Cena jejich shledána jest okolo 20.000 tolarů.

V ten čas stalo se veliké zbourění proti Pavlovi a společníkům jeho. Zlatník jeden, jmenem Demetrius, dělal ze stříbra malé obrazy slavného chrámu bohyně Diány, a měl z toho nemalý zisk, sám i dělníci jeho. Spolav je i ty, kteříž byli podobného řemesla, řekl: „Víte, že tímto řemeslem

zisku nabýváme. Nyní pak také vidíte i slyšíte, že tento Pavel netoliko v Efesu, ale téměř po vši Asii odvrací lid od ctění bohyně Diány, pravě: To nejsou bohové, kteříž bývají rukama uděláni.“ Uslýševše to, naplněni jsou hněvem a zkríkli: „Veliká jest Diána Efesských!“ A všechno město naplněno jest rozbrojem. Uprkem hnali se všickni do divadla, kdež obecní schůzky bývaly. Uchopivše též dva společníky Pavlovy, táhli je tam. Pavel pak chtěl jíti mezi lid, aby zbouření upokojil, ale nedopustili toho učennici jeho. Konečně se podařilo vladářům města, moudrými slovy upokojiti zástupy.

Po tom se odebral Pavel opět do Macedonie a do Řecka. Ubíraje se pak nazpět do Asie, přišel zase do Troady. I pobyl tu sedm dní. V neděli shromáždili se tam všickni křesťané na jedné velké síni, kdež bylo mnoho světel, ke slavení svatých tajemství, a Pavel kázal. Maje pak na zejtrí odejíti, prodlil řeči až do půlnoci. Jeden pak mládenec, jmenem Eutychus, sedě na okně, spadl, jsa přemožen snem, s třetího ponebí dolů, a zdvižen jest mrtvý. K němuž Pavel dolů sestoupiv, vzkřísil jej zase k životu.

Odtud vydal se Pavel dále na cestu přes ostrovy Lesbos, Chios a Sámos do Milétu. Sem povolal Pavel představených Církve Efeské a srdečně se s nimi loučil. Připomenuv jim své věrné apoštolské působení mezi nimi, pravil dále: „Puzen jsa od Ducha svatého jdu nyní do Jerusalema, nevěda, co se mi v něm má přihoditi. To jenom osvědčuje mi Duch svatý od města k městu, že okovy a soužení očekávají mne v Jerusalemě. Ale nic se toho všeho neštítím, aniž jest mi tak drahý život můj, jen když dokonám povolání své, zvěstovati evangelium milosti Boží. Já vím, že neuzříte více tváři mé. Buďtež tedy bedliví sebe i všeho stáda v němžto Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali Církev Boží, kteréž sobě dobyl krví svou. Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci hltaví. A z vás samých

povstanou muži, jenz budou mluviti převráceně věci, aby obrátili učenniky po sobě. Protož bděte majíce v paměti, že jsem po tři léta, dnem i nocí, nepřestával s pláčem napominati jednohokaždého z vás. A nyní poroučím vás Bohu a milosti toho, kterýžto mocen jest vzdělati a dáti dědictví všem svatým.“ To pověděv, klekl na kolena svá, a modlil se s nimi se všemi. I stal se pláč veliký ode všech, a padajíce Pavlovi na hrdlo, líbali jej. Nejvíce se rmoutili nad tím, žeby neměli více tváři jeho uzříti.

96. Poslední osudy svatých apoštolův.

Když Pavel do Jerusalema přišel, zbourili rozhořčení Židé lid proti němu. I vztáhli naň ruce a vsazen jest do žaláře. Po dvouletém vězení plavil se do Říma, aby od císaře souzen byl. Nebo když byl Pavel při výslechu k císaři se odvolal, řekl mu vladař: „K císaři's se odvolal, k císaři půjdeš!“ Na cestě do Říma stala se bouře na moři a loď se u ostrova Melity ztroskotala, ale Pavel zázračně zachráněn jest. Pobyv v Římě celá dvě léta co vězeň, opět na svobodu propuštěn jest, i prošel zase mnohé krajiny, hlásaje o království Božím.

Také ostatní apoštolové zvěstovali učení Ježíšovo, činíce divy a zázraky, v rozličných končinách země. Petr pak jakožto hlava Církve navštěvoval veškeré obce křesťanské a potvrzoval věřících ve víře. K tomu cíli odebral se již před Pavlem do Říma, do předního města tehdejšího světa a zřídil tam biskupské sídlo své. Ze svých cest k rozličným obcím navrátil se všdycky zase do tohoto města, i měl tu zvláště za posledních let života svého stále sídlo své.

Přidavek.

Petr a ostatní apoštolové po všech místech ustanovili biskupy, kteřížto co pastýři místo nich věřící spravovali a to, co od nich před tolika svědky byli slyšeli, tolikéž ústným kázáním beze změny podávati měli svým nástupcům. Zároveň pak sepsali někteří z apoštolů a učenníků z vnuknutí Ducha svatého některé věci pro sebe aneb pro jednotlivě vzdálené osoby nebo obce, kteréžto spisy Církev poněnáhu spojila ze svaté uctivosti v jedinou knihu — Písmo svaté nového zákona.

Mezi tím nastal apoštolům čas odchodu z tohoto světa. Dříve však učení Ježíšovo zpečetili krví svou. Okolo léta Páně 67. přišel Pavel znovu do Říma a umřel tu za času císaře Nerona, kterýž ukrutně pronásledoval křesťany, spolu s knížetem apoštolů svatým Petrem smrti mučennickou. Pavel, jsa římský měšťan, byl mečem sťat, Petr pak, jakž mu Pán Ježíš byl předpověděl, ukřižován, a sice hlavou dolů, poněvadž se nehodným býti soudil, aby tak na kříži pněl, jako Pán a Mistr jeho. Jakob starší, byl již mnohem dříve (l. P. 42) sťat z rozkazu Heródesova. Podobně skonali i všickni ostatní apoštolové smrti mučennickou aš na svatého Jana. Tento miláček Páně přebýval po smrti a slavném na nebe vzetí blahoslavené Panny Marie nejvíce v Efesu, odkudž křesťanské osady v Malé Asii navštěvoval. Později, za času císaře Domiciána, byl v Římě do kotle varícího oleje hozen, a když v něm bez pohromy zůstal, byl na pustý ostrov Patmos vyobcován. Později opět na svobodu byv propuštěn, navrátil se zase do Efesu. Pohnutlivě jest, co se tu o něm vypravuje. Když totiž pro vysoké stáří do shromáždění křesťanů k službám Božím choditi více nemohl, ale od učenníků na rukou tam nošen býval, pozdravil věřících pokaždé slovy: „Dítky, milujte se vespolek!“ Některé pak křesťany to omrzelo, že

v každém shromáždění táž slova slyšeli, i otázali se ho: „Učitel, proč pak vždycky říkáš totěš?“ I odpověděl jim: „Jestli to přikázání Páně, a jestli jste jen toho dobře ostříhali, dostil jest.“ Posléz asi l. P. 100 i on skončil blaze v Pánu.

Odchod apoštolů byl pro veškerou Církev velikým hořem. Nebo skrze ně vzrostla Církev ze semenka horčičného s podivnou rychlostí v mohutný strom, jenž celé země zastínil. Než ani nyní nebyla Církev opuštěna. Biskupové na základě svatých apoštolů s neunavnou horlivostí stavěli dále, a byli s knězstvem jim podrizeným i s věřícími od nástupce Petrova, sv. Otce čili papeže v Římě, hájeni proti všemu jedu bludného učení a v nezvratné jednotě udržování proti všemu dělení a různění. Takovým způsobem již se ukazovala světu

ona jedna, svatá, katolická a apoštol-
ská církev, kteráž, byvši na skále Petrově zalo-
žena, pod ochranou Ježíše Krista a opatrováním
Ducha svatého nyní již osmnácte věků pevně stojí,
a přese všechny nájezdy pekelných mocností trvati
bude až do skonání světa. Byla sice pronásledo-
vána, ale krev mučenníků stávala se semenem no-
vých křesťanů. Po bouři dával jí Bůh a opět jí
dá vítězství. Blahoslavený tedy, kdož s ní jsa spo-
jen, s ní v Ježíše, požehnaného Syna Božího věří,
v něj doufá, a jemu všelikerými dobrými skutky
slouží. Až Pán opět přijde s moci velikou a veleb-
ností, uzná jej za svého a uvede s sebou do života
věčného. Tam bude patřiti tváři v tvář Páně, jenž
jest počátek i konec, na trůně velebnosti jeho, se
všemi svatými bude pak jemu se kořiti a jej chvá-
liti a velebiti na věky věkův.

